

Miskolc
megyei jogú város
2007-2013 közötti időszakra
vonatkozó városfejlesztési stratégiája
és operatív programjai

I. kötet

2005. április

Készítette:

a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata által biztosított dokumentumok felhasználásával
a Miskolci Egyetem

Projekt vezető:

Prof. Dr. Besenyei Lajos rektor

Projekt kidolgozók:

Bana Katalin főiskolai adjunktus

Furmanné dr. Pankucsi Márta főiskolai docens, tanszékvezető

Prof. Dr. Lukács János humánpolitikai igazgató

Nagyné dr. Elek Angéla egyetemi adjunktus

Dr. Piskóti István egyetemi docens, intézeti igazgató

Az anyag különböző változataihoz írásos véleményt adott:

Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának több osztálya

Megvitatta:

Miskolc város és a kistérség vezetői, országgyűlési képviselők: 2004. augusztus 31.

a Polgármesteri Hivatal munkatársai: 2005. február 7.

Miskolc város vezetői, országgyűlési képviselők: 2005. február 11.

A gazdasági szféra meghívott képviselői, BOKIK, 2005. március 23.

Az Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (NORDA) és
a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség munkatársai, 2005. március 24.

KÉK-fórum – 2005. március 29.

Magyar Közgazdasági Társaság Megyei Szervezetének küldöttgyűlése 2005. március 29.

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlésének több frakciója,
több helyi médiában lezajlott vita, vitaműsor.

Elfogadta:

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2005. ...

Tartalomjegyzék

Miskolc.....	1
1. A tanulmány fejlesztésstratégiai szakmai háttere.....	11
1.1. Keresletorientált megközelítés	11
1.2. Fejlesztési stratégia készítésének alappillérei, helye	14
1.3. A megújulás szükségessége és lehetősége – a megújult szemléletű tervezés.....	16
2. A helyzetértékelés összefoglaló megállapításai – kompetenciák és elvárások.....	19
2.1. Összefoglaló SWOT elemzés elemei.....	20
2.2. A városfejlesztés kulcskérdései, meghatározó problémái.....	27
4. ábra. Stratégiai problémafa.....	29
2.3. Stratégiai kompetenciák – a város versenyelőnyei a pozicionálásban.....	30
A kizárólagos egyelemű és a soktényezős ezáltal nem karakteres megoldások ellentmondása tehát feloldható. Éppen a nagyvárosok, térségek, megyék, vagy országok esetében a marketingben ismert, ún. fedőmárkák technikájával élhetünk, amely lehetővé teszi „önálló márkanevek”, vonzerőelemek, értékek önálló, jelen esetben stratégiai programok célszegmensnek történő menedzselését, így a fedőmárka (az általános szlogen) alkalmazásával megvalósítható az egységesség, az üzenetek egymást erősítése.	31
Nézzük meg néhány hazai és külföldi város – jól-rosszul sikerült – pozicionálási próbálkozását, az azt kifejező „hivatalos szlogenjét”.....	31
Ezen megfontolások és példák tapasztalatai alapján alakítottuk ki Miskolc város pozicionálására tett javaslatunkat, amelyet a következő fejezetben ismertetünk, s amelynek lényege „részekből áll össze egy egységes egész, ahol vannak erősebb és gyengébb, látható és kevésbé előtérben álló elemek”.....	31
3. A városfejlesztési stratégiai célok, a célpiramis kialakítása.....	32
3.1. Jövőkép – forgatókönyv-lehetőségek.....	32
3.2.A város fejlesztésének stratégiai célrendszere - célhierarchia.....	38
3.2.1. Központban a Miskolciak.....	38

3.2.2. A megújulás integrált városfejlesztési stratégiája.....	39
3.2.3. Célrendszer – célhierarchia - Miskolc versenyelőnyei, pozicionálása.....	41
Az életminőséget meghatározó sikerességi faktornak, azaz közvetlenül fejlesztendő eszközcéloknak számos tényezőt (innovációs kultúra, elérhetőség, munkaerőfelkészültség, társadalmi szerkezet, környezeti minőség, társadalmi kohézió,) emelhetünk ki, mely alapokra épülnek a versenyképességet meghatározó főtényezőt (K+F, infrastruktúra és humán erőforrás, befektetések, KKV, valamint az intézmények és társadalmi tőke), melyek a társadalmi-gazdasági hatékonyság-termelékenység és a foglalkoztatottsági színvonal meghatározói. A két alapkategória pedig a város jövedelmeinek meghatározója, mely az egyének anyagi helyzetének, jövedelmének is forrásai, de az életminőség további – általunk is definiált - elemi javításában a város jövedelmeinek ésszerű újraelosztása, valamint az egyéni-családi jövedelmek felhasználása révén játszik meghatározó szerepet.	
3.2.4. Miskolc versenyelőnyei, pozicionálása – a tudomány és kultúra városa.....	43
3.2.5. Stratégiai programok szemléleti háttere, konzisztenciája.....	47
4. A stratégiai programok- (csomagok, nyálábok) tartalma, az alprogramok és az akciók struktúrája.....	52
Miként korábban hangsúlyoztuk a stratégiai programjaink integráltságra törekşenek, nem a funkcionális stratégiák összeillesztései, de lehetőséget, keretet jelentenek azok realizálásának segítésére, azaz nem helyettesítik, hanem megerősítik a funkcionális programokat.....	
11. Ábra Stratégiai programcsomagok és funkcionális stratégiák.....	55
A korábbi funkcionális stratégiák is szerves részei a városstratégiai programnak, részei válhatnak az integrált programoknak, projekteknek. Természetesen a városfejlesztési stratégia újragondolásra, illeszkedésre, kiegészítésre készítheti a funkcionális straatégiák gazdáit, különösen az együttműködési, kapcsolódási lehetőségek kihasználására.	

4.1. „Miskolc, a megújuló innovatív tudás városa” stratégiai nyaláb és alprogramjai, projektjavaslatai.....	56
4.2. „Miskolc, a kulturális és turisztikai élmények városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	79
2. program 2.2. alprogram tervezési lapja.....	94
4.3. Miskolc, „a megújuló gazdasági vonzerő” városa stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	117
3. Program 3.1. alprogram tervezési lapja.....	128
4.4. „Miskolc, a megújuló együttműködések városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	146
4.5. „Miskolc, az egyéni élet megújulásának városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	170
4.6. „Miskolc, megújuló városkép, városarculat” stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	194
4.7. Összegző megállapítások a stratégiai programokról – fenntarthatósági megfeleltetés.....	207
5. A realizálási stratégia	208
5.1. Miskolc Városfejlesztési Ügynökség/Központ	210
5.3. A városfejlesztési stratégia kistérségi kapcsolódásai, konzisztenciája	212
5.3. A forrásigények összefoglalása, pályázati megfeleltetések.....	214
„Miskolc, a megújuló tudás városa” stratégiai nyaláb és alprogramjai, projektjavaslatai.....	53
4.1.1. „Mi-RET-Regionális Tudásközpont – „Techno-polisz” koncepcióra épülő nemzetközi jelentőségű kutatás-fejlesztési, innovációs bázis létrehozása a Miskolci Egyetemen	
4.1.2. Képzési klaszter létrehozása – oktatási intézmények, képzőhelyek városi, térségi szakmai, módszertani együttműködése	
4.1.3. Szakképzési együttműködési szakmai hálózat, bázisok kialakítása – gyakorlati képzési helyek létrejöttének, üzemi közeli műhelyek kialakításának ösztönzése	
4.1.4. Képzési szféra társadalmi, gazdasági kapcsolat-erősítő, kooperációs programja a gyakorlat- és szolgáltatásorientáltság	
4.1.5. Oktatási-képző intézmények infrastruktúrális és oktatástechnikai fejlesztésének alprogramja	
4.2. Miskolc, a kultúra és az élmények városa stratégiai program és alprogramjai,	

projektjei.....	76
4.2.1. Belvárosi kulturális és turisztikai vonzerőfejlesztése – építészeti arculatának fejlesztése rehabilitációja	
4.2.2. Történelmi Avas – alprogram	
4.2.3. A Diósgyőri Vár és környezete komplex fejlesztésének megvalósítás	
4.2.4. Tapolca-program (Vizek és kövek völgye alprogram) Tapolca és környezete komplex fejlesztésének megvalósítása	
4.2.5. Lillafüred-Bükk alprogram	
4.2.6. Magyarország történelme / avagy Magyarország meséi – Tematikus élménypark a Csorba tónál	
4.2.7. Tradíciók háza	
4.2.8. Science Museum – „Technikai csodák palotája”	
4.2.9. Tehetség-mozgalom	
4.2.10. Kulturális klaszter – Kulturális intézmények együttműködése az értékek feltárása, őrzése és látogatóbarát bemutatása, s sikeres rendezvények érdekében	
4.3. Miskolc, „a megújuló gazdasági vonzerő” városa stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	114
3.1. KKV integrációs ház – központ	
3.2. Telecentrum – és távmunkaközpont	
3.3. High-tech start up központ	
3.4. Megújuló, alternatív energiák részarányának növelése	
3.5. Integrált hulladékgazdálkodás rendszerének kiépítése, fejlesztése – környezetvédelmi ipar	
3.6. Desztináció-menedzsment - Turisztikai klaszter – elektronikus információs és értékesítési rendszer	
3.7. Logisztikai központ	
3.8. Kiállítás és vásárközpont	
4.4. „Miskolc, a megújuló együttműködések városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei.....	143
4.1. Városszerződések (belső együttműködési kapcsolatok)	
4.2. Külső és nemzetközi partnerségi program	
4.3. Intelligens / e-önkormányzat projekt	
4.4. Meeting-point program	
4.5. Generációk együttműködése program - A város élhetőségének, a lakosság	

együtműködésének növelése	
4.6. Város-marketing	
4.7. Várostudakozó – info és komm. központ – adatbázisok	
4.5. „Miskolc, az egyéni élet megújulásának városa” startégiiai program és alprogramjai, projektjei.....	167
5.1. Egészségfejlesztő szolgáltatások hálózatának kialakítása	
5.2. „Miben lehetünk sikeresek?” Pályaválasztás, pályakorrekció, sikerlehetőségek	
5.3. Közéleti fórumok megújulása	
5.4. A hátrányos helyzetű családok gyermekei esélyeinek növelése	
5.5. Családi életciklus – program- A város élhetőségének, a lakosság, a családok együtműködésének növelése	
4.6. Miskolc, megújuló városkép, városarculat startégiiai program és alprogramjai, projektjei.....	191
6.1. Városrészek komplex rehabilitációja városkép értékek megőrzése, fejlesztése	
6.2. Közlekedésfejlesztési lépések – közlekedésfejlesztési koncepció szerint	
6.3. Iparterületek rehabilitációja	
6.4. Gazdasági területek kialakítása, bővítése, rendezése	
6.5. Zöldterületi rendszer, környezetbiztonsági fejlesztések	
6.6. Telekválaszték, kertvárosi telkek kínálata	
6.7. Értékek (épített, táj és természeti értékek, környezet) védelme.....	
6.8. A közművek, a táv- és hírközlés, valamint az info-kommunikációs infrastruktúra fejlesztése	
4.7.Összegző megállapítások a startégiiai programról –	204
<u>5. A realizálási startégia</u>	<u>205</u>
<u>5.1. Miskolc Városfejlesztési Ügynökség/Központ.....</u>	<u>208</u>
5.2. A városfejlesztési startégia kistérségi kapcsolódásai, konzisztenciája.....	209
5.3. A forrásigények összefoglalása, pályázati megfeleltetések, időterv.....	211

Miskolc megyei jogú város 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó városfejlesztési stratégiája és operatív programjai

A tanulmány Miskolc következő évekre, alapvetően a 2007-2013-as időszakra vonatkozó középtávú településfejlesztési stratégiáját és operatív programjait – szakmai és földrajzi értelemben meghatározott stratégiai programcsomagokra, ún. nyalábokra, alprogramokra, akcióterületekre, projektekre építkezve – fogja át. Tartalmában megfelel a területfejlesztési programokra vonatkozó hatályos 18/1988. (VI.25.) KTM rendeletnek, de érvényesíti a hazai területfejlesztési, regionális szakirodalom korszerű megközelítéseit (pl. Horváth, Rechnitzer, G. Fekete, Lengyel, Kocziszky, Piskóti), valamint a Nemzeti Fejlesztési Tervhez kidolgozott módszertant (VÁTI), az EU alapok, közösségi kezdeményezések, s arra épülő pályázatok tervezési módszertanát. A stratégia készítői tanulmányozták több európai uniós (ír, német, francia, például Cork, Münster, Valenciennes stb.) és hazai (például Kecskemét, Pécs, Budapest, Makó) város fejlesztési stratégiáit, azok realizálási gyakorlatát.

A településfejlesztési stratégia és operatív programok kiemelt *célja*, hogy *keretet jelentsenek a konkrét területfejlesztési akciók*, az azok megvalósítását szolgáló különböző közösségi kezdeményezésű projektek, pályázatok számára; illetve indukáljanak további önálló kockázatú, vagy támogatandó vállalkozói, szervezeti kezdeményezést. A stratégiai program az országos, a regionális, a megyei és a térségi területfejlesztési koncepciókhoz, programokhoz (Európa Terv, Nemzeti Fejlesztési Terv, RAT stb.) igazodóan is építkezik, figyelembe veszi az EU tervezési módszertanának sajátosságait, korszerű, integrált – és nem hagyományos ágazat-specifikus – tervezést valósít meg. A javaslatok koherensek az EU következő költségvetési időszakra vonatkozó fejlesztési elveivel, támogatási területeivel; igazodnak a készülő II. Nemzeti Fejlesztési Tervhez kapcsolódó már ismert országos és regionális ervezethez, stratégiai programelképzeléshez, a formálódó regionális fejlesztési programokhoz, kiemelt célokhoz, megjelölt beavatkozási területeikhez.

A 2007 és 2013 közötti időszak kiemelt jelentőségű lesz Miskolc, a kistérség, a megye és a régió számára, mert ebben az időszakban minden bizonnyal eldől, hogy – az Európai Unióhoz történt csatlakozás révén megnyíló új lehetőségeket kihasználva – sikerül-e a korábbi hátrányokat leküzdeni, egy új dinamikus fejlődési pályára állni, avagy a ma meglévő lemaradás tovább nő és a térség leszakad az ország többi részétől.

Rendkívül fontos, hogy a most kidolgozásra kerülő stratégia *a jelen viszonyainak tényszerű ismeretére alapozódjon, vegye figyelembe a feltáruló tendenciákból kirajzolódó lehetséges jövőképeket*, majd ezekből válassza ki a lehető legvonzóbb és reálisan megvalósítható jövőképet. A kiválasztott jövőkép, illetve azt közelítő forgatókönyv megvalósítása jelenti azt a hosszú távú célt, amelyhez igazodnak a célpiramis közép- és rövid távú célkitűzései. A jövőképhez történő közelítést, az egymásra épülő célok elérését kell szolgálniuk a stratégiai programokban, nyalábokban megfogalmazásra és rangsorolásra kerülő feladatoknak.

A célok és a feladatok meghatározását követően a stratégiai program megjelöli a megvalósításban résztvevők körét, a lehetséges szereplőket és közreműködőket. Bemutatásra kerül az a mechanizmus, amely a megvalósításba képes bevonni a résztvevők minél szélesebb körét, és amely ösztönzően hat a különböző szereplőknek, lakossági csoportoknak az elfogadott program realizálása érdekében történő együttműködésére.

A stratégia sikeres megvalósíthatóságának további biztosítéka a fejlesztésekhez szükséges erőforrások feltárása, bemutatása. A fejlesztések eredményes megvalósításának egymással egyenrangú feltételei az anyagi erőforrások, a humánerőforrások, valamint a fejlesztések környezeti és társadalmi fenntarthatóságát biztosító erőforrások. Kiemelésre kerül a programban, hogy az egyes fejlesztésekhez előre láthatóan milyen pályázatok útján igénybe vehető pénzügyi forrásokat biztosít az Európai Unió.

Mindezekkel összefüggésben előrejelzéseket tartalmaz a program a tervezett fejlesztések társadalmi, gazdasági és környezeti hatásaira vonatkozóan, megjelöli azokat a kritériumokat, mutatókat, illetve módszereket, amelyek a fejlesztések eredményességének mérésére, nyomon követésére szolgálnak.

A városfejlesztési stratégia ugyanakkor nem csupán forrásszerzési, pályázatmegalapozó dokumentum, hanem olyan **várospolitikai alapidokumentum, városfejlesztési koncepcionális és stratégiai anyag, amely a város fejlődésének hosszú távú kereteit, irányait jelöli meg, s amelynek realizálása, megvalósítása az érintettek „pályázat-független”, a kölcsönös érdekeltségen alapuló tartós együttműködésére épít.** Igényli az együttműködés kreativitását, ezért tartalmában nem követheti mechanikusan azt a módszertant,

amelyet elsősorban a forrás-elosztó országos és regionális stratégiák képviselnek, hanem forrásfelhasználói, program- és projektszemléletben született.

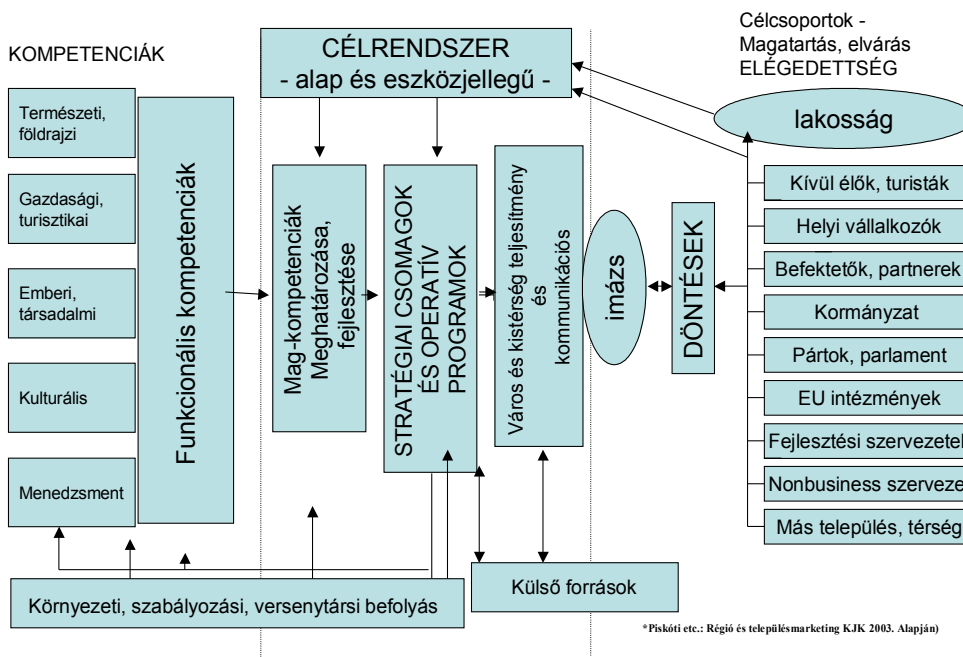
1. A tanulmány fejlesztésstratégiai szakmai háttere

1.1. Keresletorientált megközelítés

A stratégiai és operatív program a **kereslet- és kínálatorientált fejlesztésstratégiai megközelítés** ötvöztetésével, a **keresletorientáltság dominanciájával** készült, s a területfejlesztés kompetencia-modell koncepciója alapján került kidolgozásra. A keresletorientált fejlesztési stratégia az adott területet – esetünkben Miskolc várost, ahhoz szorosan kapcsolódva a kistérséget – egységes egészként kezelve, a belső sajátosságokból kiindulva, a külső feltételek beépítésében egyre jobban kifelé haladva, mind több külső tényezőt figyelembe véve kerül meghatározásra.

A tanulmány gondolatmenetében **az új kihívásokat, lehetőségeket kreatívan kihasználó magatartás, a megújulásra törekvés húzódik végig.** A stratégiai és operatív programok területeinek meghatározásánál építünk a pótlólagos külső erőforrások bevonására, de elsősorban a saját belső adottságok, kompetenciák fejlesztésére támaszkodunk; azokat a külső piaci, keresleti rendszer elvárásai alapján értékeljük, majd ezen értékelés segítségével jelöljük meg a fejlesztési célok elérésének, a versenyképesség fokozásának a lehetőségeit.

A fejlesztési koncepció újszerű megközelítése, a kompetencia-alapú* modell és indoklása

1. ábra. Kompetencia alapú városfejlesztési alapmodell.

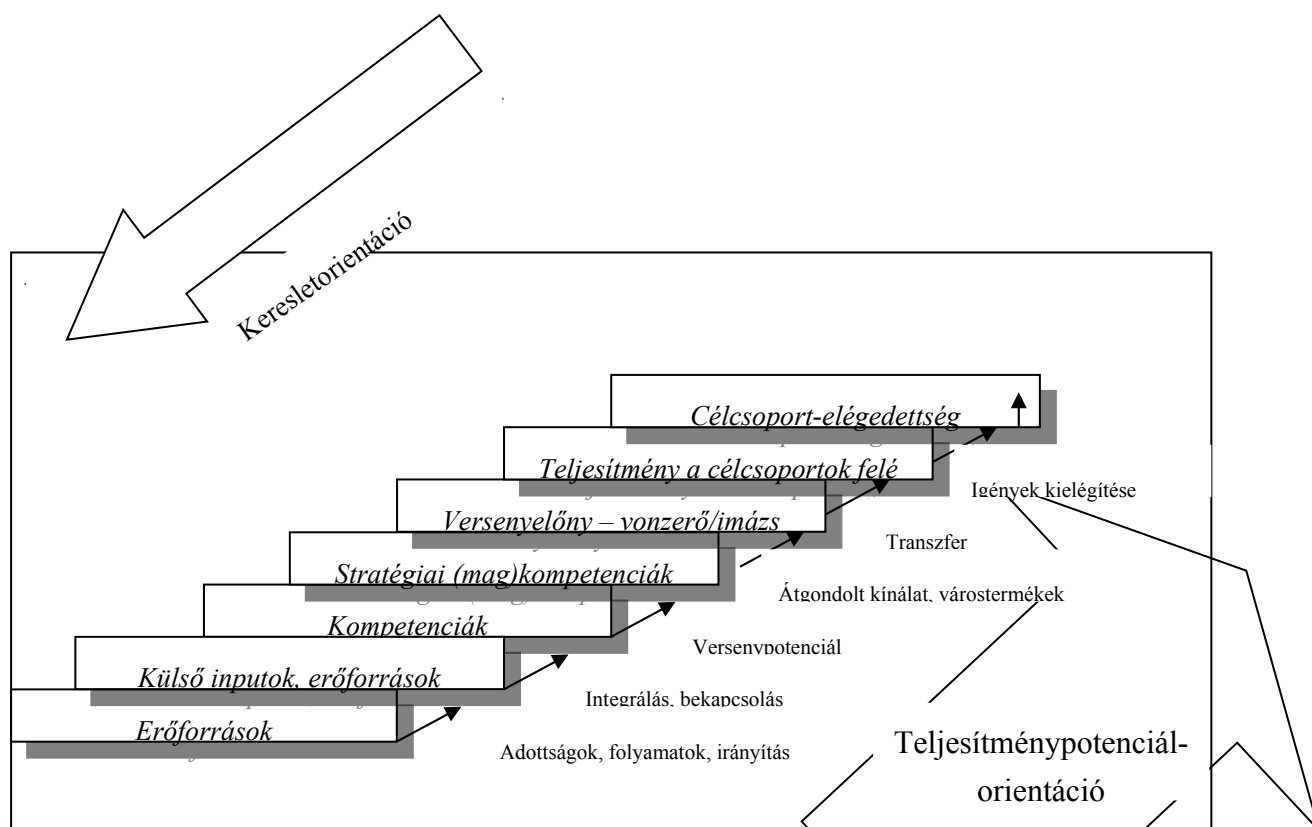
Miként a logikai ábra is mutatja egy város, egy térség fejlődése, tudatos fejlesztése a meglévő erőforrásokra, kompetenciákra, s pótlólagosan a külső erőforrások bevonására épülhet. **A fejlődést alapvetően a célcsoportok**, elsősorban a helyi lakosság, de ezen kívül a turisták, vállalkozások stb. **elvárásai, döntései határozzák meg**. E döntések (mint lakóhelyválasztás, telephelyválasztás, turisztikai célpont kiválasztása stb.) **alapvetően a település versenyképessége, versenyelőnyei, vonzereje, s a vonzeró megítélése, az imázs alapján születik**, s nem véletlen, hogy ezen kedvező döntésekért versenyző városok **korszerű fejlesztési stratégiáinak középpontjában a település-vonzeró (imázs) fogalma áll¹**. Ez integrálja egységes szemléletbe a különböző ágazati szempontú optimumokat.

A korszerű piacgazdaságokban **egy városnak a településhierarchiában elfoglalt helyét, „versenypozícióját”, elsősorban felvállalt városfunkciói és ezek gyakorlásának minősége illetve hatóköre, a nemzetközi munkamegosztásban betöltött szerepe határozza meg**. A nagyvárosok – amelyeknek megrendült a hagyományos gazdasági alapjuk, intézményi struktúrájuk; amelyek tétlenül nézték a gazdasági szerkezet átrendeződését, az új vállalati szervezeti formák létrejöttét; amelyek hagyományos fejlesztési stratégiákat alkalmaztak (a

¹ A megközelítés részletesebb kifejtését adja Piskóti-Dankó-Schupler: Régió- és településmarketing KJK-2003

várost alapvetően műszaki létesítménynek tekintették, s a mennyiségi fejlődést gondolták a minőségi változások kiindulásának) – adottságaik szükségszerű leértékelődésével találták magukat szembe. Az új városfejlesztési modellek **gyökeresen szakítanak a hagyományos koncepciók alapirányzatával; azzal, hogy a városfejlesztés elemeit csak a közigazgatási határon belüli műszaki létesítmények mennyiségi fejlődéséhez kössék; továbbá azzal, hogy a gazdasági bázisok fejlesztésének és átalakításának nagy részét kizárólagosan külső forrásokból fedezzék.** A külső forrásokra épülő városfejlesztés átmeneti eredményekhez vezethet, hosszú távon azonban többnyire újabb fejlődési problémákat vált ki.

Az új városfejlesztési modellek előnyben részesítik a belső gazdasági és humán erőforrásokat, a város és régiója kapcsolatait, s az interregionális kooperáció erősítésére épülnek.

2. ábra. A célcsoportok elégedettségét elérni kívánó városfejlesztés stratégiai-orientációja.

Mindezek ismeretében a stratégiai megközelítésünk **ötvözi az adottságok, kompetenciák lehetőségeire épülő megközelítést és a vevő/célcsoport-elvárások „piaci” (marketing) orientációját.**

A *kínálat-orientált megközelítés* ellenben kívülről, a külső hatótényezők felől érkező impulzusokat, feltételeket, lehetőségeket és korlátokat közelítve fejleszt. Hagyományosan a komparatív előnyöket keresi, amelyekben domináns szerepet játszanak a termelői és fogyasztói infrastruktúrafejlesztés, az elérhetőségek biztosítása, a termelést kiszolgáló létesítmények értékesítése, a gazdasági egységek letelepedését ösztönző kedvezmények. Ugyan napjainkban a nemzetközi verseny, a gazdasági és a társadalmi versenyképességi kritériumok a keresletorientált megközelítést kívánják, ***Miskolc esetében azonban nem szabad lemondanunk a hagyományos, kínálatorientált megközelítés lehetőségeiről sem.*** Ma már egyértelműen érvényesíteni kell a kereslet-orientált paradigma gyakorlati elvárásait, ezen az alapon kell felkészülni a nemzetközi domináns térségfejlesztési folyamatokhoz történő kapcsolódások megteremtésére.

A belső tényezők közül, kompetenciákból való kiindulás sikerében **nagy szerepet játszik a helyi, a térségi és a regionális együttműködés, a helyi, a területi és a nemzetközi szakmai hálózatok, együttműködési rendszerek megléte, a meglévő és az új akcióterek kialakításában.** A településfejlesztési stratégiai célja **a szerves kapcsolódások, az Európai Unió területfejlesztési programjaiban kulcselemként megjelenő integrált fejlesztés feltételeinek megteremtése.** A kereslet-orientált fejlesztés tehát *egy integrált, arányos, hosszabb távon fennmaradó növekedést, javuló és várhatóan tartós vonzerőt, versenyképességet, a környezeti, gazdasági és szociális értelemben fenntartható, reális fejlődést eredményezhet.*

1.2. Fejlesztési stratégia készítésének alappillérei, helye

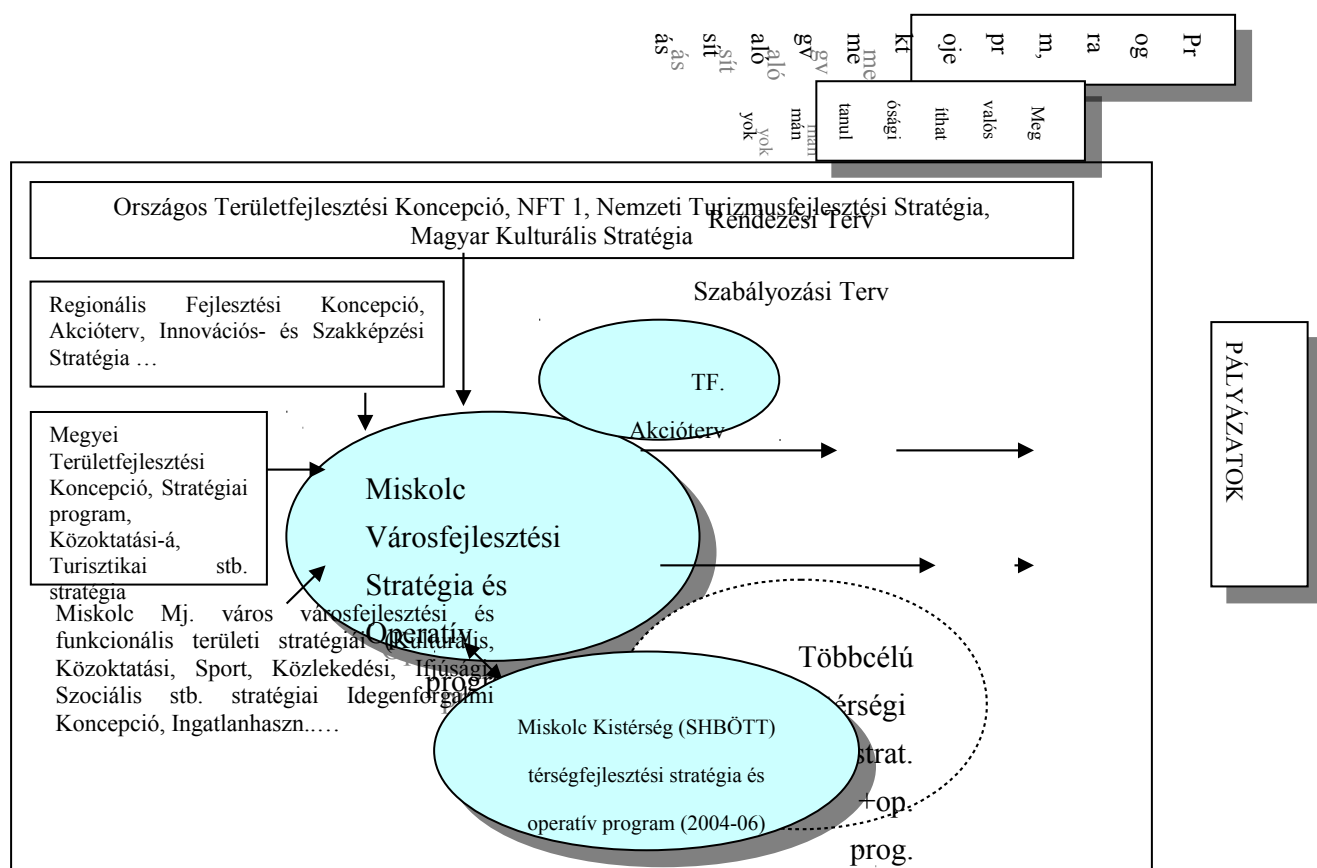
1) A város fejlesztésének első alappillérét a tágabb környezetben zajló fejlődési irányokhoz történő kapcsolódása jelenti. Ennek érdekében Miskolc fejlesztési stratégiája a II. Európa Terv és a II. Nemzeti Fejlesztési Terv céljaihoz, elveihez igazodik, azokra épül, továbbá **összhangban van** az Észak-magyarországi Régió Fejlesztési koncepciójával, akciótervével (RAT2004), valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye területfejlesztési koncepciójával és stratégiai programjaival.

2) A fejlesztés második alappillére **Miskolc város és a kistérség településeinek összehangolt fejlesztése, a települések közötti kapcsolati hálók erősítése.** Ezen belül kiemelt

jelentőségű, hogy Miskolc Megyei Jogú Város és a Miskolci Kistérség többi településeinek fejlesztési stratégiái (igaz nem egy időszakra) együtt, egymással összhangban készülnek.

3) A harmadik alappillér, hogy a fejlesztések a helyi, a települési igényekhez igazodóan és **a helyi erőforrások erősítésére és hasznosítására épülnek. Jelen tanulmány ötvözi – az integráció, a szinergia hatások érvényesítése érdekében integrálja – a városban elkészült funkcionális stratégiákat, a stratégiai dokumentumok, rendezési- és szabályozási terv javaslatait, illetve ajánlásait.**

4) A városfejlesztési stratégia negyedik alappillére **a COOPETITION, azaz az „együttműködve versenyezni” megközelítés érvényesítése.** Egyoldalúnak és kevésbé eredményre vezetőnek ítéljük a túlzottan versenyző város megközelítést; de hasonlóan, a beletörődő, a versenyt, a versenytársakat észrevenni nem akaró, a lépéstartást lehetetlennek, ezáltal az erők koncentrációját, megfeszítését fölöslegesnek tartó megközelítést is. A verseny és az együttműködés a városfejlesztői magatartás kettős, elválaszthatatlan éneke, miként ez már napjaink modern gazdaságának vállalkozásait is kell, hogy jellemezze.

3. ábra. A városfejlesztési stratégia szakmai kapcsolata, konzisztenciája, s működése.

Az ábra jelzi a stratégiai dokumentum más, korábban megfogalmazott tervekkel való kapcsolódásait, amelyek között találunk egyrészt befolyásoló hatásúakat, másrészt olyanokat, amelyek közvetlenül beépültek az itteni javaslatokba, továbbá olyat is, amelyek jelen anyag részeként készültek (például a már tárgyal pályázatokhoz szükséges akcióterv). A sötétített mezők a Miskolci Egyetem által a most záruló tervezési munka során született dokumentumokat jelzik.

A városfejlesztési stratégia és a forráselosztó jellegű regionális, nemzeti tervek viszonyára már utaltunk, fontos ugyanakkor kiemelnünk azt is, hogy jelen stratégia nem a funkcionális stratégiák „összemásolása”, hanem **stratégiai integrálása**. Ennek következtében kiemel, városstratégiai szintre emel terveket, de meghagyja a funkcionális stratégiák realizálásának felelősségét azok javaslatainak minden olyan elemében, amely nem integratív, „funkcióközi” jellegű.

1.3. A megújulás szükségessége és lehetősége – a megújult szemléletű tervezés

A külső feltételek megváltozása – kiemelten az a tény, hogy Magyarország az Európai Unió tagja –, valamint a belső feltételek változása, szükségessé és lehetségessé teszik a város és a kistérség megújulását. **A megújulás egyszerre jelenti a kedvezőtlen folyamatok megállítását és a kedvező folyamatoknak, az új fejlődési pályára történő átállásának az elindítását, felgyorsítását.**

A város társadalmi és gazdasági folyamataiban jelenleg számos – a későbbi elemzésben részletesen bemutatásra kerülő – negatív jelenség, tendencia tapasztalható. A kedvezőtlen folyamatok megállításához, illetve a negatív jelenségek szisztematikus felszámolásához megújulásra van szükség.

A megújulás folyamata megkezdődött. A ma is meglévő és változást igénylő negatív jelenségek mellett számos pozitív változás történt az elmúlt években:

- megkezdődött a történelmi belváros és a történelmi Avas **építészeti rehabilitációja**;
- **megújul** a diósgyőri vár és környéke, valamint Tapolca és Lillafüred;

- a város **kulturális élete** átalakult, a kulturális, művészeti élet – az Opera Fesztivál révén különösen a komolyzenei élet – vált nemzetközi mércével mérve is jelentős értéké;
- Miskolc meghatározó fejlődési erőforrása a **tudás** lett, amelynek előállításában, továbbításában, hasznosításában a **Miskolci Egyetem**, mint a régió **tudás-, tudományos kutatási centruma** játszik középponti szerepet;
- s a megújulás további jele, hogy az itt élő emberek jelentős része erősen **kötődik a városhoz** és egymással együttműködve kész tevékenykedni a városért.

A megújulás lehetőségét a „tudásalapú információs társadalom” kialakulása és Magyarországnak az Európai Unióhoz történő csatlakozása együttesen biztosítja. A társadalom és a gazdaság gyökeres átalakulása játszódik le napjainkban világszerte. Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozása jelentősen javítja annak esélyét, hogy Magyarországon is felgyorsuljon a tudásalapú információs társadalom kialakulása. Ez lehetőséget ad arra, hogy Miskolc és a térség a világméretű innovációs folyamatba bekapcsolódva, annak részeseként újuljon meg, változtassa át hagyományos társadalmi, gazdasági hátrányait az új trendeken belüli előnyös pozícióra.

Mindezek ismeretében hangsúlyozzuk, hogy **Miskolc fejlesztési stratégiája innovatív jellegű; a stratégia az innovációt, a megújulást tekinti a fejlődés fő motorjának.**

A tanulmány tényleges tervezési időszaka mellett a 2005. és 2006. évek azért különösen jelentősek, mert ebben az időszakban folytatni kell a jelenleg már megtervezett, megkezdett, a tervidőszakra is kiható fejlesztéseket, de egyidejűleg elő lehet és kell készíteni a 2007-2013 közötti középtávú fejlesztési időszakot. A felkészülés azt kívánja meg, hogy a II. Európa Terv és a II. Nemzeti Fejlesztési Terv koncepcióival, célkitűzéseivel, prioritásaival összhangban, az erre az időszakra tervezett uniós és hazai támogatásokhoz igazodó új fejlesztések feltételeit Miskolc 2005-ben és 2006-ban teremtsen meg. Ebben az időszakban kell felkészülni arra, hogy az új támogatási rendszeren belül képes legyen a város, a kistérség a kitűzött célok eléréséhez szükséges források megszerzésére. A helyi fejlesztések megvalósíthatósága egyre inkább azon múlik, hogy megalapozott, reális koncepciókat, projekteket képesek-e kidolgozni a térség önkormányzatai, gazdasági szereplői, intézményei, civil szerveződései, illetve ezek társulásai. A tanulmány programjainak tervezési időszaka – a megbízásnak megfelelően – 2007-től kezdődik, de elengedhetetlennek ítéltük, hogy **„számoljunk a két évvel”**, amely egyes programok elindítását, mások előkészítését, részletes megvalósíthatóságának tervezését teszi

lehetővé. **Stratégiánk ennek értelmében praktikusán a 2005-2013-as időszakot öleli át, sőt a pénzügyi realizálás lehetőségei a ciklus uniós pályázatainak vonatkozásában 2015-ig tartanak, tehát 2+7+2, azaz bő tíz évvel számolhatunk.**

A fejlesztési tervek, programok megvalósíthatóságának alapfeltétele, hogy a fennálló viszonyok ismeretén alapuljanak; vegyék figyelembe a lehetséges jövőképeket; és legyenek összhangban az érintett lakosság, illetve a célcsoportok törekvéseivel. Az ipari társadalmak korában a fejlődés alapvető meghatározója a rendelkezésre álló materiális tőke volt, a települések és a területi egységek fejlesztése során **a hagyományos szemlélet az, hogy a fejlesztésekben a meghatározóak az anyagi források.** Mára bebizonyosodott, hogy a jövő tudásalapú információs társadalmában a fejlődésnek **a materiális tőkével azonos fontosságú forrása, illetve meghatározója a kulturális tőke és a társadalmi tőke.** A XX. század utolsó évtizedeiben azok az országok, régiók, térségek érték el kimagasló eredményeket, azok fejlődtek a legdinamikusabban, amelyek fejlődésüket a kulturális tőkére és a társadalmi tőkére is alapozták. (A kulturális tőke összetevői: a tudás, az információ, az emberi képességek, készségek, kompetenciák; a társadalmi tőke összetevői: az emberi kapcsolatok hálózata, ezen belül leginkább a horizontálisan szerveződő, bizalmon alapuló kapcsolati hálók.)

Minél szegényebb egy térség materiális tőkében, annál inkább építenie kell a kulturális és a társadalmi tőkére, amelyhez először is fel kell tárni ezeket a tőkefelhasználási lehetőségeket, akkumulálni kell azokat, majd biztosítani kell konvertálhatóságuk lehetőségeit. **A materiális, a kulturális és a társadalmi tőke egyenrangúságát az biztosítja, hogy kölcsönösen átválthatóak egymásra, azaz konvertálhatóak.**

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztési Terv és a most készülő II. Európa Terv, valamint a II. Nemzeti Fejlesztési Terv alapvetően már ezt az új szemléletet juttatja kifejezésre.

Mindezen gondolatok után **a stratégia és a tanulmány két fő részből, illetve hat tartalmi elemből áll.**

1. FŐ RÉSZ: ELŐKÉSZÍTŐ FÁZIS

1. Elemzés

- a. Külső környezet elemzése, nemzetközi és hazai befolyásoló trendek, célcsoportmagatartások áttekintése (kiegészítő mellékletekkel)
- b. Helyzetelemzés: a város és a kistérség komplex, statisztikai adatokra és szakértői véleményekre épülő analízise, elsősorban a humán erőforrás-gazdaság-környezeti adottság-infrastruktúra-településhálózat-társadalmi környezet területen

- c. A várost fejlesztését érintő, befolyásoló fejlesztési koncepciók bemutatása, elemzése
- d. Összefoglalás, stratégiai kompetenciák meghatározása

2. FŐ RÉSZ: JAVASLATTEVŐ FÁZIS

- 2. Jövőkép-küldetés felvázolása, a fejlesztés irányai, forgatókönyv alternatívák elemzése
- 3. A célpiramis felállítása, a megyei, a regionális és az országos területfejlesztési célrendszerrel való ésszerű konzisztencia elemzése
 - a. A fejlesztés fő céljai, irányai és prioritásai
 - b. Célcsoport-orientált fejlesztési célok, eszközök
 - c. Stratégiai programok (nyalábok) meghatározása
- 4. Stratégiai programok, mint fejlesztési irányok meghatározása és tartalmának kidolgozása
- 5. Operatív programok kidolgozása al- és részprogramok szerinti bontásban, kiemelt projektek
- 6. Realizálási stratégia, szervezeti és finanszírozási feltételek

2. A helyzetértékelés összefoglaló megállapításai – kompetenciák és elvárások

A helyzetértékelés a hagyományos statisztikai elemzések elvégzése mellett – néhány elem kivételével – az uniós város- (és térsége) audit (URBAN AUDIT) módszertan szerinti adatgyűjtést is elvégezte. Felhasználásra kerültek a nemzeti stratégiák folyamatértékelései, a regionális SWOT elemzés eredményei, valamint az elmúlt években készült fejlesztési (rész)stratégiák következtetései is.

A részletes adatbázisokat, elemzéseket és következtetéseket a mellékletek tartalmazzák, az alábbiak szerint:

- 1. TEMATIKUS STATISZTIKAI ELEMZÉS
- 2. URBAN AUDIT – AZ EURÓPAI UNIÓ NORMÁI SZERINT
- 3. MISKOLC VERSENYTÁRS VÁROSOKKAL VALÓ ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE
- 4. MISKOLC LAKOSSÁGÁNAK VÉLEMÉNYE – KUTATÁSI ÖSSZEFOGLALÓ
- 5. A TURIZMUS TRENDJEI – TURISZTIKAI INNOVÁCIÓK
- 6. A GAZDASÁGFEJLESZTÉS KKV-K TÁMOGATÁSÁNAK EURÓPAI TRENDJEI

7. AZ ORSZÁGOS, A REGIONÁLIS ÉS A MEGYEI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK, A KORÁBBI VÁROSSTRATÉGIÁK – A STRATÉGIA JAVASLATAINAK HÁTTERÉBEN

(Az 5. és 6. melléklet tanulmányai elsősorban tájékoztató jellegűek, a gazdaság és turizmusfejlesztési javaslatok mögött meghúzódó megfontolások háttér-összefüggéseit mutatják be, míg a többi 5 melléklet anyagunk szerves elemzési háttérét képezi.)

2.1. Összefoglaló SWOT elemzés elemei

Az elemzés eredményei alapján megállapítható, hogy **Miskolc jelentős erősségekkel, erőforrásokkal, kompetenciákkal rendelkezik**, amelyek közül az alábbiakat emeljük ki.

FÖLDRAJZI-TERMÉSZETI:

- kedvező közlekedés-földrajzi helyzet, megyén belül központi fekvés, közlekedési útvonalak találkozási pontja, térszerkezeti tengelyek metszéspontja, egyre kedvezőbb elérhetőség; Szlovákia közelsége,
- Bükki Nemzeti Park (a sajátos növény- és állatvilág, a levegő minősége, a klimatikus adottságok), barlangfürdő Miskolctapolcán, a kistérség természeti adottságai, tavai, a Sajó, a Hernád és más természetes vizek, a mesterséges tavak, a sportolásra alkalmas hó közeli meglétének relatíve hosszabb időszaka;
- a Miskolc történelmi belvárosában található Avas hegy.

INFRASTRUKTÚRÁLIS-GAZDASÁGI-TURISZTIKAI:

- autópálya;
- műszaki infrastruktúra: ivóvíz, szennyvíz, gáz, telefon, kábel, internet-hálózatok, közműkapacitások fejlettsége;
- ipari-telephelyi, kereskedelmi-, pénzügyi-, egészségügyi-, oktatási infrastrukturális adottságok;
- a térségben viszonylag nagyobb vállalkozássűrűség, ipari, integrálóképes nemzetközi vállalatok jelenléte, partnerképes ipari közép vállalkozások megléte;
- nemzetközi és országos ismertségű turisztikai vonzerők (diósgyőri vár, barlangfürdő, Lillafüred (cseppkő), Szeleta-barlang, Bükk, Ortodox-templom, Avasi templom, Deszkatemplom, fesztiválok, rendezvények, múzeumok stb.);
- kereskedelmi, vendéglátó és turisztikai infrastruktúra, szolgáltatások.

EMBERI/TÁRSADALMI ERŐFORRÁSOK:

- erősödő civil szervezetek, együttműködő-készség;
- kiépült oktatási-, egészségügyi intézmény-hálózat;
- pozitív vándorlási különbözettel rendelkező kistérségi települések, települési és városrész-identitástudat, lokálpatriotizmus;
- a humán erőforrások állapota: a lakosság iskolázottsága, képzettsége, foglalkoztathatósága, vállalkozásai és innovációs készsége, a lakosság kapcsolati hálózata, közösségei, amelyek a bizalmat, az együttműködést, a kötődést, a pozitív identitást biztosítják;
- a kapcsolati hálózatok hagyományok, illetve info-kommunikációs eszközök közvetítésével történő megvalósulása.

TUDOMÁNYOS-KULTURÁLIS:

- a Miskolci Egyetem tudományos kapacitása, innováció-képessége;
- művészeti „központok”: Miskolci Nemzeti Színház, képzőművészet, Miskolci Szimfonikus Zenekar, kórusok, költészet-irodalom, táncművészet;
- történelmi, egyházi, ipari emlékek;
- a városban élő nemzetiségek kulturális sokszínűsége, a különböző társadalmi csoportok hagyományai (például vasasok, bányászok, selmeci, egyetemi hagyományok);
- az egészségkultúra, egészségtudatosság, egészségfejlesztés kedvező feltételei: felsőfokú egészségtudományi képzés, egészségügyi intézmények, egészségfejlesztő szolgáltatások, egészségfejlesztő-mentálhigiénikus szakemberek hálózata, népi gyógy módok, hagyományos és alternatív gyógyítás (gyógynövénytermesztés, -feldolgozás, -felhasználás, gyógyvizek, egészségügyi szolgáltatások);
- multimédia, info-kommunikációs szolgáltatások, helyi nyomtatott sajtó, rádió és televízió, internetes honlap, teleház, információs pontok.

MENEDZSMENT, EGYÜTTMŰKÖDÉSEK:

- politikai-gazdasági-civil szervezetek együttműködése, kooperatív városvezetés;
- országos szakmai, politikai érdekérvényesítési képesség, regionális irányító, koordináló szerep;
- intézményi hálózatok: egészségügyi, oktatási, kulturális, igazgatási, rendészeti, politikai, érdekvédelmi, szabadidős, sport, gyermekvédelmi, gyermekjóléti, idősgondozási, pénzügyi, info-kommunikációs hálózatok;

- demokratikus közélet: a város életében való részvétel intézményesített lehetősége, érdekérvényesítési csatornák megléte, együttműködés, kooperáció;
- a megértésre és megegyezésre irányuló kommunikáció, helyi nyilvánosság, információáramlás.

FUNKCIONÁLIS (teljesítményben, tevékenységben megjelenő):

- erőforrás, készség és képesség kompetenciák megjelenése a város kínált szolgáltatásokban;
- hatósági ügyintézés, szolgáltatások, oktatási, kereskedelmi, turisztikai, vendéglátói, pénzügyi, közlekedési, kulturális, egészségügyi, szociális stb. téren.

Az elemzés természetesen rámutatott a **relatív gyengeségekre, fejlesztendő kompetenciákra** is, amelyek közül az alábbiakat emeljük ki.

FÖLDRAJZI-TERMÉSZETI:

- tájsebek, természet-károsítás kiterjedtsége;
- szennyezésre érzékeny vízbázisok, talajtípusok, légkör;
- zöldterületi gondozottság hiányosságai;
- völgybe való beszorítottság, szabad területek hiánya.

INFRASTRUKTÚRÁLIS-GAZDASÁGI-TURISZTIKAI:

- belső- és térségi összekötő közúthálózat strukturális elégtelenségei, állapota, kerékpárút-hálózat hiánya;
- csatorna-hálózat hiányosságai, felszíni vízelvezetés megoldatlanságai, hulladékgazdálkodási-probléma;
- lakótelepi lakásállomány állapota, lepusztult ipartelepek, városképi, városépítészeti következtetlenségek;
- megjelenés, turisztikai kínálat fejletlensége, összekapcsolatlansága;
- relatíve alacsony vállalkozó-készség, vállalkozás-támogató közösségi és üzleti szolgáltatások fejletlensége, helyi vállalkozások alacsony nemzetközi orientáltsága, információs- és kommunikációs-technológiai relatív fejletlensége.

EMBERI/TÁRSADALMI ERŐFORRÁSOK:

- a munkaerő kínálat és kereslet strukturális, képzettségi összhangjának hiánya;
- munkaerőpiaci készségek gyengesége (innovációs, kommunikációs készségek, kompetenciák gyengesége);
- esélyek egyenlőtlensége jelentős társadalmi rétegeknél;
- a tágabb értelemben vett biztonságérzet csökkenése;
- információ- és kommunikációtechnológia alkalmazási készségek gyengesége;
- a lakosság egészségi állapota, azaz testi, lelki és szociális jóléti színvonala.

TUDOMÁNYOS-KULTURÁLIS:

- kutatási együttműködésekben rejlő lehetőségek kihasználatlansága;
- kulturális rendezvények nemzetközi és országos ismertségének, elismertségének elégtelensége;
- helyi hagyományok, kulturális értékek „látogatóbarát” bemutatásának gyengesége;
- várossal, kistérséggel kapcsolatos negatív külső attitűdök.

MENEDZSMENT, EGYÜTTMŰKÖDÉSEK:

- városrészek egymás ellen hangolódása;
- Miskolc és a kistérség települései közötti együttműködés akaodozása, kihasználatlan lehetőségei;
- belső- és külső városi, települési önkormányzati, hivatali, illetve kistérségi kooperatív marketing és kommunikáció gyengesége.

FUNKCIONÁLIS:

- a szolgáltatásokban színvonal és területi egyenetlenségek;
- a helyi közlekedés formáinak nem kellő összehangolása.

A célok, feladatok kijelölése előtt elemzésre kerültek az elvárások, a célcsoportok azon közvetlenül, illetve közvetve megfogalmazott várossal szembeni igényei, amelyek a nemzetközi és a hazai környezeti, magatartási trendekből következnek, továbbá lehetőségeket-veszélyeket képeznek a város fejlődése vonatkozásában. E **meghatározó trendek** az elmúlt években jelentős változásokat éltek meg, amelyek közül néhányat külön kiemelünk:

- A társadalmi és a gazdasági *versenyképesség meghatározó tényezőjévé a tudás, az információ, azaz a hozzáadott érték vált*, amely kulturális tőkeként értelmezhető.

- Felértékelődött *a kapcsolati hálók szerepe*, amelyek részben hagyományosak, részben az info-kommunikációs eszközök által közvetítettek; a horizontális kapcsolati hálók bizalmon alapulnak és társadalmi tőkeként értelmezhetőek.
- A gazdaság meghatározó ágazata a premodern társadalmakban a mezőgazdaság, a modern, úgynevezett ipari társadalmakban az ipar; az információs társadalmakban viszont a szolgáltatások válnak azzá.
- Az Európai Unióhoz történt csatlakozás esélyt nyújt az európai szintű életminőség elérésére Magyarországon is:
 - = megváltoztak, illetve *változnak az életmód elemei*, az értékrendek, a szokások, az életstílus, az egyéni boldogulás feltételei, a tudás, az innováció követelményei kerülnek előtérbe, s ezáltal megváltozik a lakosság egy várossal kapcsolatos igénye is;
 - = az *új információs- és kommunikációs technológiák* a társadalmi lét minden területén helyet teremtenek maguknak, s ezáltal egy város sikere sem lehetséges anélkül, hogy ne teremtené meg pozícióit, készségeit az információs társadalomban is;
 - = a térségi identitás, *a városidentitás, a társadalmi kohézió elemei igen összetetté váltak*, jelentősen felértékelődnek a bizalom, a biztonság, az esélyegyenlőség, az együttműködés aspektusai;
 - = jelentősen *módosulnak a gazdasági telephely-elvárások*, a gazdasági versenyképesség kritériumai, a piacok egy globalizált gazdaságban az üzleti hálózatok, kapcsolatok terepén sikeres menedzsmentet kívánnak;
 - = jelentősen módosulnak ebből eredően *a kis- és középvállalkozások siker-kritériumai*, amelyeknek kulcseleme *az innováció- és kooperációképesség*;
 - = *átalakulnak a turizmus trendjei*, megváltoztak a turisztikai szokások, a döntési mechanizmus, mást, máskor, másként akarnak és várnak el, egyre növekvő individualizmus, komplexitás-elvárás, gyorsaság mellett, s erre csak egy tudatos, az új info-kommunikációs technológiákra, közösségi és vállalkozói kooperációra épülő desztináció-menedzsmenttel bíró város képes válaszolni;
 - = az európai uniós tagságunkkal együtt járóan egyre intenzívebben jelentkeznek a természeti értékeket védő követelmények, amelyek az energiafelhasználás, a hulladékgazdálkodás, természetvédelem mellett szinte minden fejlesztési akció kritériumaként megjelenik.

Az előző kiemelésekkel érzékeltetett trendek, tendenciák minden országban, minden városban, **mindenkinek új kihívásokat, megújulási kényszert jelentenek**. E trendeket

egybevetve Miskolc és kistérsége kompetenciáival, erősségeivel, gyengeségeivel számos veszély, de legalább annyi lehetőség is adódik, melyeket a megfogalmazott célok, stratégiai programok kialakításában juttattunk érvényre.

LEHETŐSÉGEK:

- a tudás, az innováció válik a gazdaság versenyképességének meghatározójává
- az információk erőforrásként történő hasznosítása nő, igény az eredmények elterjedése iránt
- társadalmi aktivitás, foglalkoztatás lehetőségek bővülése a térség iránti érdeklődés növekedésével
- EU integráció elmélyülése, forrásbevonási lehetőségek bővülése
- kedvező nemzetközi gazdasági, politikai környezeti feltételek
- térségi különbségek csökkentésének EU és kormányzati prioritása
- országos fejlesztési prioritások iránya kedvező a városnak
- nemzetközi (különösen regionális) együttműködés ösztönzése
- bizalmon alapuló kapcsolati hálók erősödése és felértékelődése
- Miskolc és a kistérség, a megye, valamint a régió közötti kapcsolatok, együttműködés-erősítési készsége
- a miskolci identitás pozitív tartalmának erősödése, pozitív városkép elterjedése
- szolgáltató szektor bővülése
- kulturális örökség fenntartása iránti társadalmi igény
- a turizmus társadalmi, gazdasági felértékelődése, multiplikációs hatásainak érvényesülése
- társadalmi szolidaritás és kohézió erősítésének, a kirekesztődés megelőzésének, az esélyek javításának igénye nő
- környezettudatosság erősödése, bizonyos ellentendenciákkal,
- életmódváltás, fenntarthatóság elvének erkölcsi normává válása,
- egészség fontosságának felértékelődése, egészségtudatos magatartás elterjedése
- innovációs és vállalkozási készség javulása

VESZÉLYEK:

- külső környezeti hatások, belső konfliktusok miatt elmarad, nem folytatódik a megújulás
- külső makrogazdasági feltételek nehézsége, negatív gazdasági klíma, szerkezetváltást akadályozó feltételek,
- együttműködési készségek gyengülése
- a tartós munkanélküliség és azzal összefüggő szociális bajok fennmaradnak
- a lakosság polarizáltsága fennmarad, mely jelentős korlátozó tényezővé válik,
- a fejlődést csak kívülről érkező forrásokra próbálják alapozni

- elvándorlás, agyelszívás folytatódása
- negatív demográfiai tendenciák
- szegénységi kockázatok erősödése
- társadalmi kirekesztődés erősödése, társadalmi konfliktusok kiéleződése
- elmagányosodás, bizalmatlanság fokozódása
- környezeti fenyegetettség növekedése, megújuló környezeti elemek rombolása,
- természeti erőforrások túlzott igénybevétele,
- befektetői érdeklődés gyengülése, vállalkozói szféra kooperációs, integrációs elégtelensége

A fejlesztések integráltak, innováció-orientáltak és a kapcsolati hálózatokon alapulnak. A város számára a kitörési pontot az jelentheti, ha a külső környezetben meghatározóvá vált fejlesztési szemlélethez – a modellnek megfelelően – újraértelmezi saját belső erőforrásait és ezekre alapozza stratégiáját. Így fejlesztési erőforrásként főként kedvező természeti adottságaira, meglévő környezeti és kulturális értékeire, gazdasági adottságaira, valamint a tudásra, a humán erőforrásokra épít, ezen tényezőkkel **biztosítja tágabb és szűkebb értelemben vett versenyképességét.**

2.2. A városfejlesztés kulcskérdései, meghatározó problémái

Az előző oldalak csoportosításai a klasszikus SWOT analízis logikájára, bár elemeiben újtípusú csoportosításra építve mutatnak be belső és külső, befolyásolható és a város számára adottságként jelentkező folyamatokat. Mindezek alapján ugyanakkor világos és egyszerű felsorolásban **összefoglalhatóak a városfejlesztés meghatározó megoldandó problémái**. A stratégia és programjai ezek megoldását kell, hogy adják majd. Miskolc város, többségében régóta ismert problémái a következők.

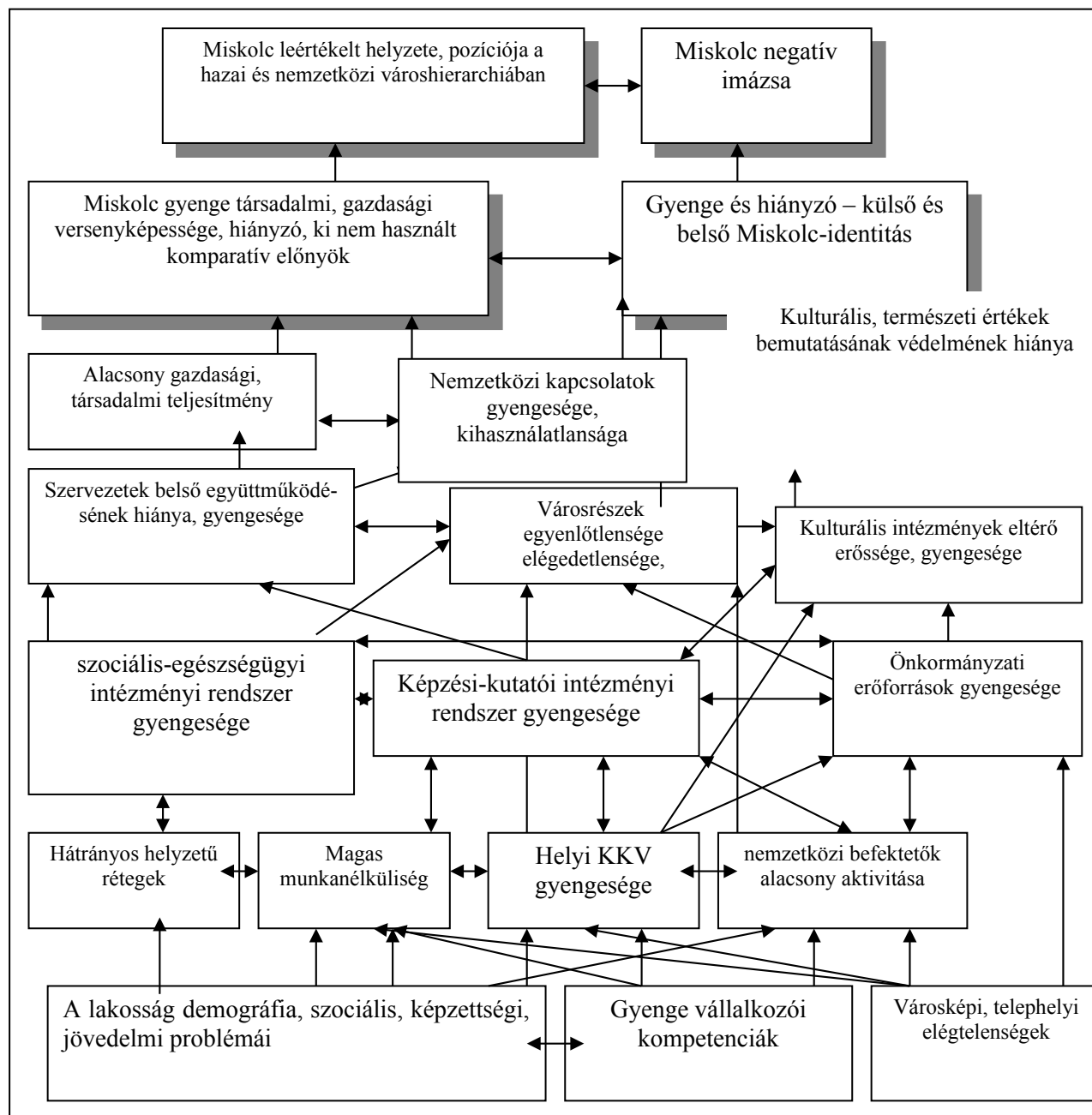
- A lakosság testi, lelki és szociális jóléte rosszabb az országos átlagtól, ami a város versenyképességének javulását nehezítő tényező.
- Az országos átlagtól rövidebb a várható élethossz, az itt élő emberek többféle betegségben szenvednek, mint az ország más településein élők.
- Kedvezőtlen demográfiai folyamatok jelentkeznek.
- A migráció iránya és mértéke kedvezőtlen.
- Az ismeretek, a kompetenciák és a szakképzettség nem felelnek meg a munkaerő-piaci igényeknek.
- Az információs társadalom kialakulásának feltételét jelentő digitális írástudás nem vált általánossá, elsajátításában az emberek nem kellően motiváltak, a korszerű szélessávú internet hálózat nem épült ki eléggé, az info-kommunikációs eszközök hozzáférhetősége nem megfelelő.
- A halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok körében a szociális hátrányok gyakran kapcsolódnak össze az eltérő etnikai csoporthoz tartozással. A társadalmi kirekesztődés, a leszakadás reális veszély.
- Alacsony az átlagos jövedelmi színvonal, leértékeltek a munkateljesítmények.
- Sok családban halmozódtak fel olyan nagyságrendű közüzemi tartozások, amelyek nemcsak az érintett családokat, hanem a közüzemi szolgáltatásokat nyújtó vállalatok működését is kedvezőtlenül befolyásolják.
- Még vannak nyomortelepek Miskolcon.
- A szociális hátrányok etnikai különbözőséggel összekapcsolódva a családok bizonyos körénél a végleges leszakadás reális veszélyét hordozza. Ezekben a családokban a szülők hátrányos helyzete mintegy automatikusan örökítődik át a gyermekeikre és ezáltal bővítetten újratermelődik az önerejükből helyzetükön változtatni képtelenek köre. Ez a

folyamat nemcsak az érintettek társadalmi kirekesztődését, esélytelenné válását eredményezi, hanem a lakosság többségéhez tartozók, a város egészének fejlődését is hátrányosan érinti, hiszen gyengíti a társadalmi kohéziót, negatívan befolyásolja az identitást és fokozódó anyagi terheket ró a városra.

- A lakótelepek felújítása egyre sürgetőbb igény.
- A város belvárosa, városrészeinek központja fejlesztésre, rehabilitációra szorul.
- A város közlekedésében szerkezeti anomáliák jelentkeznek, jelentős korszerűsítés szükséges.
- Az országos átlagtól alacsonyabb az egy lakosra jutó GDP.
- A város gazdasága nem eléggé versenyképes.
- A korszerűtlen gazdaságszerkezet átalakulása nem történt meg, nem alakult ki a város erős KKV szektora.
- Nem kellően jó a város telephelyi vonzereje, imázsa.
- Kevés a tartósan eredményesen működő vállalkozások aránya.
- A munkaerő-piaci aktivitás, a foglalkoztatás nem megfelelő, magas a tartós munkanélküliek és aggasztó a pályakezdő munkanélküliek aránya.
- A nem működő egykori nagyipari üzemek területe rehabilitációra vár.
- A társadalmi kohézió gyenge, a városrészek önállósodása, elszakadása reális veszély.
- A biztonság, a fenntartható fejlődés környezeti és szociális feltételei hiányosak.
- A város különböző területi egységei közötti összetartozás nem elég erős, amelyet elszakadási igények megfogalmazódása jelez.
- Miskolc és a környező települések integrált fejlődése még nem valósult meg.
- A városról a kívülállókban a valóságos helyzetnél jóval kedvezőtlenebb kép él.
- A miskolciak identitásában is erősek a negatív elemek.

A felsorolt problémák egymással szorosan összefüggnek, jelentős részük egy másik jelenség következménye, függvénye. Ezen bonyolult kölcsönös meghatározottság teszi a városfejlesztést, a problémák megoldását nehezzé. A szakmai viták során néhányan megfogalmazták, hogy világos problémák, világos feladatok vannak, nincs más hátra csak, hogy határozottan menjen előre a város a megoldásukban. „*Tény, hogy a problémák világosak, egyszerűek, csak a megoldásuk bonyolult*” – vallják a stratégia készítői. A kudarcok, a rossz megoldások nagyobb problémát okozó hatása elkerülése érdekében differenciált, integrált, konzisztens megoldásokban kell gondolkodni, semmiképpen sem egyes részterületek,

elszigetelt jelenségek kezelésében, egymástól független funkcionális fejlesztésekben. Mindezeket foglalja össze a következő ábrán látható stratégiai problémafa, amelynek összetettsége az előzőekben megfogalmazottak szerves következménye.

4. ábra. Stratégiai problémafa.

Természetesen a relatíve bonyolult ábra is leegyszerűsíti a városfejlesztési folyamatok belső összefüggéseit, ugyanakkor logikai rendje, hierarchiája rámutat arra, hogy melyek a stratégiai jelentőségű problémák:

- a tudás teremtésének, átadásának és hasznosításának problémája;
- a kulturális és természeti értékek teremtésének, megőrzésének és bemutatásának problémái;

- a gazdasági teljesítmény-elégtelenségek, a hatékonysági problémák;
- az egyéni, családi képességek, életfeltételek, esélyek gyengülésének problémája;
- a belső és külső együttműködés, kapcsolattartás elégtelenségének problémája;
- összességében versenyképességi és város-identitási, város-megítélési, valamint imázs problémákkal találkozunk.

2.3. Stratégiai kompetenciák – a város versenyelőnyei a pozicionálásban

A problémafa ágain elhelyezkedő feladatok, nehézségek megoldásában a városfejlesztési stratégia építhet olyan adottságokra, kompetenciákra, amelyek teljesítménnyé formálása és megfelelő elismertetése **komparatív versenyelőnyt eredményez**, javítja a város versenyképességét, pozícióit. (Meg kell jegyeznünk, hogy komparatív versenyelőnyként, pozicionálási tényezőként az működhet, amely a „vevő”, a város szempontjából fontos valamely célcsoport igényeinek megfelel, neki értéket jelent, egyedi, jobb kínálatot, előnyt eredményez a versenytársakhoz képest, méghozzá olyan területen, amit a célcsoport fontosnak tart, ráadásul minderről tájékoztatni és meggyőzni is képesek vagyunk őt.) Ilyen stratégiai kompetenciának, pozicionálási lehetőségnek, versenyelőnynek értékeljük az alábbiakat, nem fontossági sorrendben:

- kedvező természeti adottságok: Bükki Nemzeti Park, a Bükk természeti értékei, Lillafüred, folyók-tavak vonzereje, Miskolctapolcai Barlangfürdő;
- történelmi (mű)emlékek, történeti-gazdasági hagyományok, nemzetiségi kultúra;
- művészeti-kulturális-szociális intézmények, egyedi szakmai és kulturális rendezvények;
- integrálóképes nemzetközi cégek - „kooperációkész” közép- és kisvállalkozások;
- a Miskolci Egyetem kutatási, innovációs és oktatási potenciálja, tudástermelő képessége;
- a civil szervezetekre is épülő lokálpatriotizmus.

A stratégiai, avagy magkompetenciák jelentősége abban áll, hogy alkalmasak a várost pozicionáló, versenyképességét erősítő programok, teljesítmények kialakítására, ezáltal a város vonzerejének, belső és külső identitásának erősítésére, ezért mind a stratégiai célok, mind a realizáló programok kialakításában jelentős szerepet játszanak. A városok (különösen a nagyvárosok) stratégiájában a pozicionálást, a fejlesztési fő irányok, a prioritások meghatározását és annak kommunikációs megjelenítését mindig nagy vita előzi meg. Gondoljunk csak arra, hogy minként fogalmazzuk a kritikusok, a kételkedők Budapest és Prága összehasonlításában, vagy éppen Miskolc Egerhez, Debrecenhez, Kassához, Nyíregyházához történő összehasonlításakor. Hányszor hallható, hogy el kellene már döntenünk mi is akar lenni Budapest, Miskolc ..., s ilyenkor a városvezetők, várostervezők fölöslegesen szégyellik magukat, mert nem tudják, (nem akarják) megmondani egyértelműen, ugyanis a kérdésfeltevés leegyszerűsített, rövid megválaszolása csak eléggé általános lehet.

Relatív **könnyű egy kisváros, az egy egyedi elemre, tényezőre, adottságra, vagy ágazatra épülő település egyértelmű és világos (akár szlogenszerű) pozicionálása, s mindig nehéz egy nagyvárosé, amely sok és különböző területhez kötődő (kulturális, gazdasági stb.) értékkel rendelkezik.** Ez utóbbi esetben mindig célcsoport-orientált pozicionálásra kell törekedni, azaz több gondolatra kell, több elemre kell építeni, amit egy relatív általános, de egyedi szlogen, keret fog közre. Ez a megoldás lehetőséget kínál a célcsoport-orientált beazonosításra, imázs-építésre, s nem riasztja el a város számára fontos szegmenseket, egy egyoldalú, egyelemű (legyen az gazdasági, kulturális, turisztikai, művészeti, építészeti stb.) egyediség, más célcsoportnak semmit sem mondó, sőt akár ellentmondó kiemelése.

A kizárólagos egyelemű és a soktényezős ezáltal nem karakteres megoldások ellentmondása tehát feloldható. Éppen a nagyvárosok, térségek, megyék, vagy országok esetében a marketingben ismert, ún. fedőmárkák technikájával élhetünk, amely lehetővé teszi „önálló márkanév”, vonzerőelemek, értékek önálló, jelen esetben stratégiai programok célszegmensnek történő menedzselését, így a fedőmárka (az általános szlogen) alkalmazásával megvalósítható az egységesség, az üzenetek egymást erősítése.

Nézzük meg néhány hazai és külföldi város – jól-rosszul sikerült – pozicionálási próbálkozását, az azt kifejező „hivatalos szlogenjét”:

- „a történelmi fürdőváros” Gyula;
- „a királynék városa” Veszprém; „a királyok városa” Székesfehérvár;
- „a húség városa” Sopron (újonnan ahova érdemes visszatérni);
- a „hírös város” Kecskemét; a „fejlődés és hagyomány” városa Békéscsaba;
- „a mediterrán hangulatok városa” Pécs;
- „a barokk város” Eger; „a találkozások városa” Győr;
- „a szőlő és a bor városa” Gyöngyös; „a Balaton fővárosa” Keszthely;
- „a nemes borok és a művészetek városa” Szekszárd;
- „napfénybe öltözött város” Debrecen;
- „a komolyzene fővárosa” Bécs; „Kafka-városa” Prága.

Ezen megfontolások és példák tapasztalatai alapján alakítottuk ki **Miskolc város pozicionálására tett javaslatunkat**, amelyet a következő fejezetben ismertetünk, s amelynek lényege **„részekből áll össze egy egységes egész, ahol vannak erősebb és gyengébb, látható és kevésbé előtérben álló elemek”**.

3. A városfejlesztési stratégiai célok, a célpiramis kialakítása

3.1. Jövőkép – forgatókönyv-lehetőségek

Minden település küldetése, így Miskolcé sem más, minthogy minél jobb létminőséget teremtsen lakói, polgárai számára. Miskolc fejlesztési stratégiájának jövőképe is erre épülhet, azaz **hosszútávon nemzetközi, európai, az Európai Unió fejlett országai polgáraival azonos életminőséget, jólétet biztosítson lakói számára.** Az életminőség gazdasági, kulturális, közösségi és egészségi-környezeti értelemben egyaránt ki kell hogy teljessedjen. Ezen cél elérése több évtizedes távlatra van, miként arra a II. Nemzeti Fejlesztési Terv is utal, nem a következő tervezési időszak realitása.

A II. Európa Tervvel és a II. Nemzeti Fejlesztési Tervvel összhangban **Miskolc hosszú távú célja tehát az egyéni életminőség javítása.** Az életminőség az anyagi feltételek mellett számos más tényező meglétével is összefügg. Az élhető környezet, az egészség megőrzése és fejlesztése, az információkhoz, a tudáshoz való hozzájutás, a közös ügyekbe történő beleszólás, az önmegvalósítás, az önbecsülés, a szabadon választott társas kapcsolatok, a biztonság és a különböző szolgáltatások megléte olyan lakossági szükségletekké váltak, amelyek kielégítése egyre inkább előtérbe kerül.

Az életminőség javulásához az alábbi célkitűzések megvalósítása járulhat hozzá:

- a testi, lelki és szociális jólét, az **egészség megújulása**;
- a **megújuló tudás**, az információk, a kulturális tőke akkumulálása, materiális tőkére konvertálása;
- a **gazdasági versenyképesség javulása** a technikai, technológiai innováció, a tudásalapú gazdaság fejlesztése révén;
- a társadalmi aktivitás, a foglalkoztatás javulása, **egyéni és közösségi megújulás**;
- az információs társadalom technikai, technológiai feltételeinek megteremtése, az infokommunikációs hálózatok révén a kapcsolatok, a társadalmi tőke erősítése;
- dinamikus településfejlődés, **megújuló városkép**, turisztikai vonzerő növekedése;
- a **kohézió erősödése** a városrészek, a környező települések, a különböző társadalmi csoportok között;

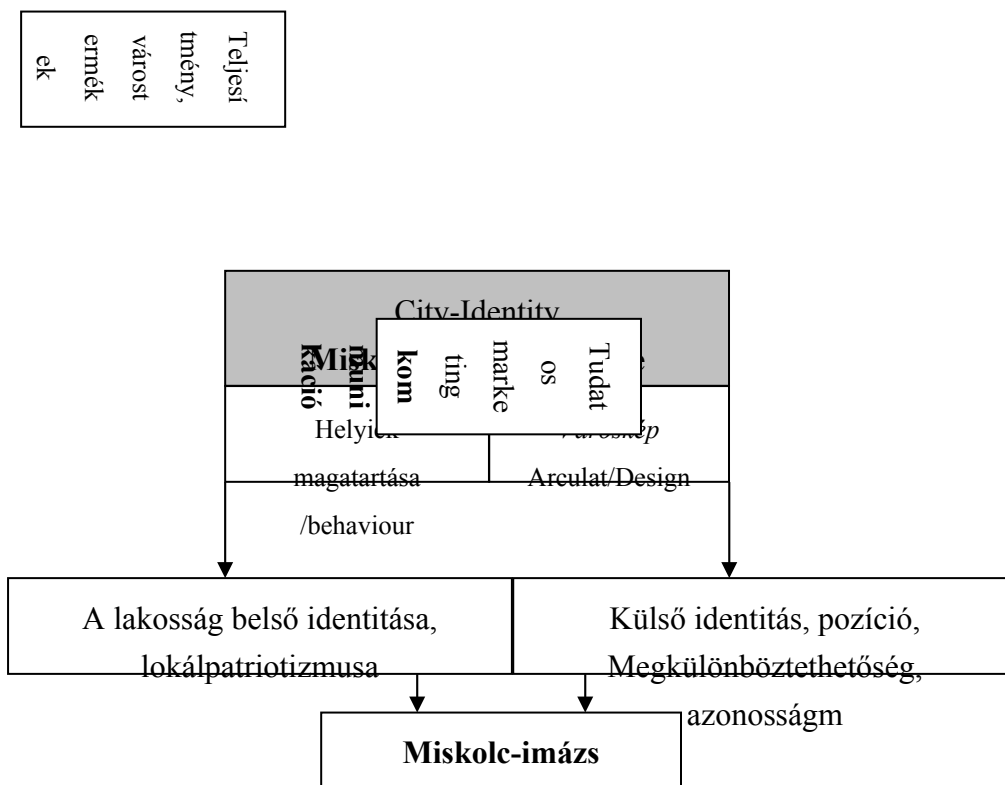
– élhető környezet, a természeti és az épített **környezet megújulása**.

Jövőképünk, víziónk szerint Miskolc **a jelenlegi ellentmondásos állapotából** (melyhez hasonló helyzeteket a társadalomkutatók „kvázi város”-nak neveznek) olyan **„kiválóan élhető várossá” válik**, amelyet lakói szeretnek, ragaszkodnak hozzá, hiszen infrastruktúrájával, lakókörnyezetével biztosítja a harmonikus egyéni, családi élet feltételeit. Jövőképünkben megszűnik a város relatív elmaradottsága, **a tudás-alapú gazdasága egészséges struktúrában fejlődik**, innováció-orientált nagy- és kisebb vállalkozásai integráltan együttműködnek és környezettudatos, **fenntartható fejlődési elvnek megfelelő növekedést mutatnak fel**. A gazdasági, a kereskedelmi, a pénzügyi, a közlekedési, a logisztikai és a humán **szolgáltatások fejlettek**. A város **a kultúra nemzetközileg is ismert, egyik hazai bázisa** – amelyet kultúrtörténeti értékei, intézményei, nemzetközi színvonalú fesztiváljai, sport rendezvényei és szórakoztató központjai mellett – sokoldalú oktatási-képzési-továbbképzési rendszere, **a Miskolci Egyetem integráló hatása, nemzetközi jelentőségű műszaki, technológiai és társadalomtudományi kutatási központként való működése jellemez**. Miskolc **sikeres szimbiózist épít ki a természettel**, a Bükk-hegység, a gyógy- és termálvizek, a környező tavak a pihenés és a szórakozás nemzetközileg, országosan ismert, kedvelt bázisai. A városban polgárai széles köre számára lehetőséget teremtő, erős civil-szervezeti aktivitás jelenik meg, ahol **a helyi közösségek önszervező kezdeményezései** a város működésének, a városrészei közötti együttműködéseknek, a város irányításának meghatározó mechanizmusát képezik. A város szorosan együtt él az agglomerációs, kistérséghez tartozó településeivel.

A jövőkép egy **egységesen megjelenő, de sokoldalú és erős Miskolc-identitás**, egy vonzó Miskolc kialakítását tűzi ki célul. **A város-identitás a város-teljesítményének, a város szervezeti, lakói magatartásának, formai-vizuális arculatának és a kommunikációjának egysége, amely belső (lokálpatriotizmus, mi tudat) és külső (egyediség, megkülönböztethetőség, vonzerő) dimenzióval bír, és amely jól megragadható, mérhető pozitív imázsként tükröződik vissza.**

CI (city identity), azaz város-identitás koncepció **a városon belüli olyan stratégiai irányítást** és ennek megfelelő cselekvési tervet, olyan *intézkedések összességét jelenti*, amely *összehangolja* a város intézményeinek, szervezeteinek, csoportjainak tevékenységét a város

belső és külső „arculatának” sikeres és meghatározott *tervszerű alakítását, építését célozva meg.*

5. ábra. A város identitás (Miskolc identitás) elemei.

A jövőkép belső tartalmában azt a célt jelenti, hogy **Miskolc meghatározó, vezető szerepet játszik a régió településhierarchiájában, hiszen jelentős funkciókat tölt be és ezek gyakorlásának minősége, illetve hatóköre alapján a nemzetközi munkamegosztásban figyelemre méltó helyet foglal el.**

Egy város település-hierarchiában elfoglalt pozícióit befolyásoló tényezők az alábbiak²:

- nagyipari csoportok irányító központjainak jelenléte;
- termelési szerkezet diverzifikáltsága;
- felsőoktatási kutatási bázisok;
- kísérleti fejlesztő helyek;
- a népesség és az információk gyors mozgását biztosító infrastruktúra jelenléte (légi, autópálya, telekommunikációs hálózatok);
- az információk és az eszmék áramlását biztosító kapcsolati rendszerek (konferencia, rendezvények, kiállítások) kiépültsége;

² Forrás: Horváth Gy., 1998.

- a termelő, professzionális szolgáltatási hálózatok (üzleti tanácsadás, marketing, reklám számítástechnika stb.);
- pénzügyi erőforrások, támogatási rendszerek működő jelenléte;
- innováció-orientált fejlesztési stratégia, rendezési tervek;
- az oktatási, kulturális pihenési és sportlétesítmények fejlettsége, könnyű megközelíthetősége;
- magas színvonalú lakófunkciókat kielégíteni képes városrészek, negyedek;
- közigazgatási funkció, tesszük mi hozzá.

Néhány európai regionális központ versenyképességének a háttérét³ mutatja be a következő táblázat.

1. táblázat. Adatok Európai városok versenyképességének megítéléséhez.

	Gratz	Trieszt	Maribor	Montpelier	Liverpool	Groningen
Egyetemi hallgatók száma (ezer fő)	37,9	17,6	3,5	39,0	16,2	19,3
Repülőtéri forgalom (Ezer fő)	200	400	70	2028	457	40
Állandó vásár/kiállítás terület (ezer m2)	89	64	-	80	36	29
Kongresszusi központ befogadóképessége, fő	1050	2300	-	2000	-	1100
Külföldi képviseletek száma	18	16	-	5	-	-
Tudományos-kutatói parkokban dolgozók (ezer fő)	3	14	-	9	2	5
Tercier foglalkoztatottak %-os aránya	62,2	76	40,4	69,8	63,7	80,0

Mindezekből következően **Miskolcnak arra kell, törekednie, hogy a tervezési időszak stratégiai fejlesztési programjai, majd azok tudatos megvalósítása ezen funkciók kiteljesítésére is épülő jövőkép elérését szolgálja.**

³ Forrás: Horváth Gy., 1988

Stratégiai típus-forgatókönyv – koncepció lehetőségek
azaz, hogyan (honnan indulva és mire koncentrálna) érhetők el a célok?

1. Válságjelenségek-konfliktuskezelés menedzsmentjére orientált fejlesztés Irányított stratégiai beavatkozások hiánya, a működőképesség fenntartására, a feszültségek, elégedetlenség csökkentésére koncentrálnó fejlesztések, spontán fejlődés. (működő-város)	2. Külső tőkebevonás gazdaság-orientált gyorsítása Befektetés-szervezés és Marketing, a KK-vállalkozások közötti kooperációk, integrálás támogatása, erőforrások (képzés, építés) gazdaságfejlesztésre koncentrálna. Más területek ütemezett, követő fejlesztése. (ipar-város)	3. A turizmus és a kultúra ötvöztetésére koncentrálnó fejlesztés A természeti és kulturális turisztikai vonzerők fejlesztésére koncentrálnó pozicionálás, fejlesztési programok a turisztikailag kiemelt városrészekben, ezt szolgáló tőkebevonás, építészeti beruházások, rendezvények, hagyományápolás. (turisztikai központ)	4. Saját társadalmi, humán kulturális, természeti és gazdasági tőke integrálására-orientált, arányos fejlesztés gyorsítása A város és térség jellemző erősségeire, értékeire, nem ágazatspecifikus, hanem integrált fejlesztésre épülő beruházási, fejlesztési és működtetési programok. (tudás- és innováció alapú Integrált fejlesztés forgatókönyve)
--	---	--	--

6. ábra. Stratégiai forgatókönyv-lehetőségek áttekintése.

Az első lehetőség, az **egyszerű konfliktus-menedzsment**, a válságot tompító, ezáltal a nehézségeket csupán maga előtt toló, változatlan, követő, passzív, külső erőforrásokra váró fejlesztési súlypontok nem elégségesek, mert erőforrás-pocsékló, s alacsony jövedelemtermelő képességű megoldásokat eredményez, s nem szerves, nem hatékony fejlődésként, sőt késlekedő változásként jelenik meg, s jelent meg a régió, a megye, s a város egyes éveinek gyakorlatában is.

Látható, hogy csupán a második lehetőség, a **gazdaságra figyelő, a gazdaságfejlesztést kiragadó** (az ún. kínálatorientált típusú) városfejlesztési stratégia – amely ha erőtlenül és következtelenül is, de a kilencvenes években megjelent Miskolcon – sem lett (lehet) sikeres, mert nem tud(ott) építeni a hazai és nemzetközi vállalkozások törekvéseire, nem tudott kínálni vonzó gazdasági és a társadalmi tőke fejlettséget. A város vezetése, fejlesztési lépései nem képesek önmagukban gazdaságot teremteni, de befolyásolni, segíteni, ösztönözni, pedig igen koncentráltan, differenciált eszközökkel kellett, s lehetett volna.

A harmadik lehetőség, a **turizmus, a kultúra jelentős városépítő szerepét előtérbe állító** forgatókönyv sikere komoly szakmai és anyagi befektetések, előfeltevések függvénye, s ennek érdekében jelentős bizalmi, szemléleti fordulatot kell, hogy elérjen a város, nem csupán a külső hitelesség, fogadókészség megteremtése terén, hanem a szféra városbeli szolgáltatói teljesítménye vonatkozásában is. Ezen, bizalomépítő, relatíve hosszú folyamat szervesen kell, hogy illeszkedjen a város életébe a turizmus, a kultúra belső törvényszerűségei szerint. Az elmúlt évtizedben Miskolc jelentős lépéseket tett a kultúra-turizmus fejlesztése forgatókönyv elvei szerint, mérhető eredményekkel, sikerekkel. Ugyanakkor „szigetjellege” még nem

oldódott, még nem vált sem gazdasági, sem társadalmi értelemben multiplikatív erővé.

A megfogalmazott jövőkép, az elemzési szakaszban feltárt nemzetközi tendenciák, a sikeres nemzetközi településfejlesztési módszerek, a célcsoport-elvárások valójában nem teszik lehetővé, hogy sok forgatókönyv-változat közül válasszon Miskolc városa, vezetése. Ma Miskolc helyzetében csak igen tudatos, a kompetenciák integrált fejlesztésére épülő, a nemzetközi városfejlesztési folyamatokkal konform, lépések lehetnek sikeresek.

A forgatókönyv-különbségeket nem a növekedési dinamika, hanem a városfejlesztés stratégiai súlypontjai, problémakezelési módjai alapján határoztuk meg, melynek lényege, hogy

- a válságkezelésnél nincs igazi súlypont,
- a 2. esetben a gazdaság materiális, termelésorientált, míg a
- 3. esetben a gazdaság szolgáltatásorientált fejlesztési súlypontja érvényesül, s
- a 4. esetben egy integrált, **szerves és arányos**, a XXI. század területi

versenyképességét meghatározó **tudás, kultúra és innováció-orientált súlypont** kerül kiemelésre, melyhez tartalmilag a 3. és 2. forgatókönyv megközelítése kiegészítőleg besimul.

Mindezen megfontolásokból, amelyek mögött nemzetközi és hazai tendenciák, szakirodalmi és tapasztalat-elemzések állnak, **STRATÉGIAI FORGATÓKÖNYV-JAVASLATUNK, A TUDÁS- ÉS INNOVÁCIÓ-ORIENTÁLT INTEGRÁLT FEJLESZTÉS FORGATÓKÖNYVE**, amelynek megfontolásaira az első fejezetben is utaltunk és amelyet a későbbiekben részletezünk. A nemzetközi, az európai fejlődés meghatározó tényezői csak ezen elv, forgatókönyv alapján bontakoztathatóak ki. Ugyanakkor látnunk kell, hogy a forgatókönyv alternatívák igazából egy, az elmúlt évtizedekben, a nemzetközi gyakorlatban egymásra épülően kerültek alkalmazásra, azaz egy-egy korszak sikerforgatókönyvei voltak/lehettek. A napjaink kihívásainak jellege kétségtelenül a 4., az integrált forgatókönyvet kívánja, de Miskolcnak be kell hoznia, a másik forgatókönyvekből néhány elemet, hiszen az aktuális időben azok elmaradtak, s ma hiányoznának a sikeres stratégiai realizálásból. A forgatókönyvek természetesen eltérő fejlődési dinamikát is jelentenek. A stratégia ugyanakkor nem növekedés-, hanem fejlődés-orientált, bár megvalósulása eredményeként jelentős felzárkózási lépést tesz a város az életminőség terén, s háttérében a hagyományos növekedési paraméterek vonatkozásában is.

3.2.A város fejlesztésének stratégiai célrendszere - célhierarchia

3.2.1. Középpontban a Miskolciak

Miskolc fejlesztésének alapcélja, kiinduló *premisszája a küldetésnek megfelelően a helyiek életminőségének, jólétének növelése, hosszú távon egy minden vonatkozásában európai fejlett életminőség megteremtése.*

A középtávú stratégia céljait, struktúráját is **ez a kiindulás határozza meg**, amelyet szlogen-szerűen úgy is fogalmazhatunk, hogy „középpontban a Miskolciak”, azaz kiindulópontunk a fejlesztés „emberközpontúsága”, minden egyéb – ágazati, területi, szakmai – cél csak **ezen alapelv szűrőjén** keresztül érvényesülhet. Amikor a helyiek életminőségét (hosszútávon a fejlett európai életminőség elérését) emeljük ki nem csupán a gazdasági jólét, hanem a kulturális jólét, az egészség és a közösségi jólét, kohézió dimenzióira is koncentrálunk, hiszen **ezek együttese esetén beszélhetünk a lakosság elégedettségéről**, a városhoz, mint lakóhelyhez való ragaszkodásról és a lokálpatriotizmusról.

Az **egyéni életminőség (jólét) domináns célként való kiemelése** nem egyedülálló, de jelen stratégiánk esetében nem elvi jelentőségű csupán, hanem *az egész célrendszer, a közösség, a település önkormányzatának, vezetésének beavatkozási stratégiája ebből kerül levezetésre, ez határozza meg, hogy a célcsoportok hogyan tudják ezt szolgálni, s ennek érdekében a közösségi beavatkozással szemben milyen elvárás jelentkezik, milyen városstratégiai célokat, akciókat kell előtérbe állítani.* Természetesen nem lényegtelen számunkra, hogy a jólét növekedése **miként oszlik meg** Miskolc lakói között, s ezért az esélyegyenlőség, a társadalmi igazságosság, kohézió, a lehetőségek teremtése elvének stratégiai érvényesítésére törekszünk.

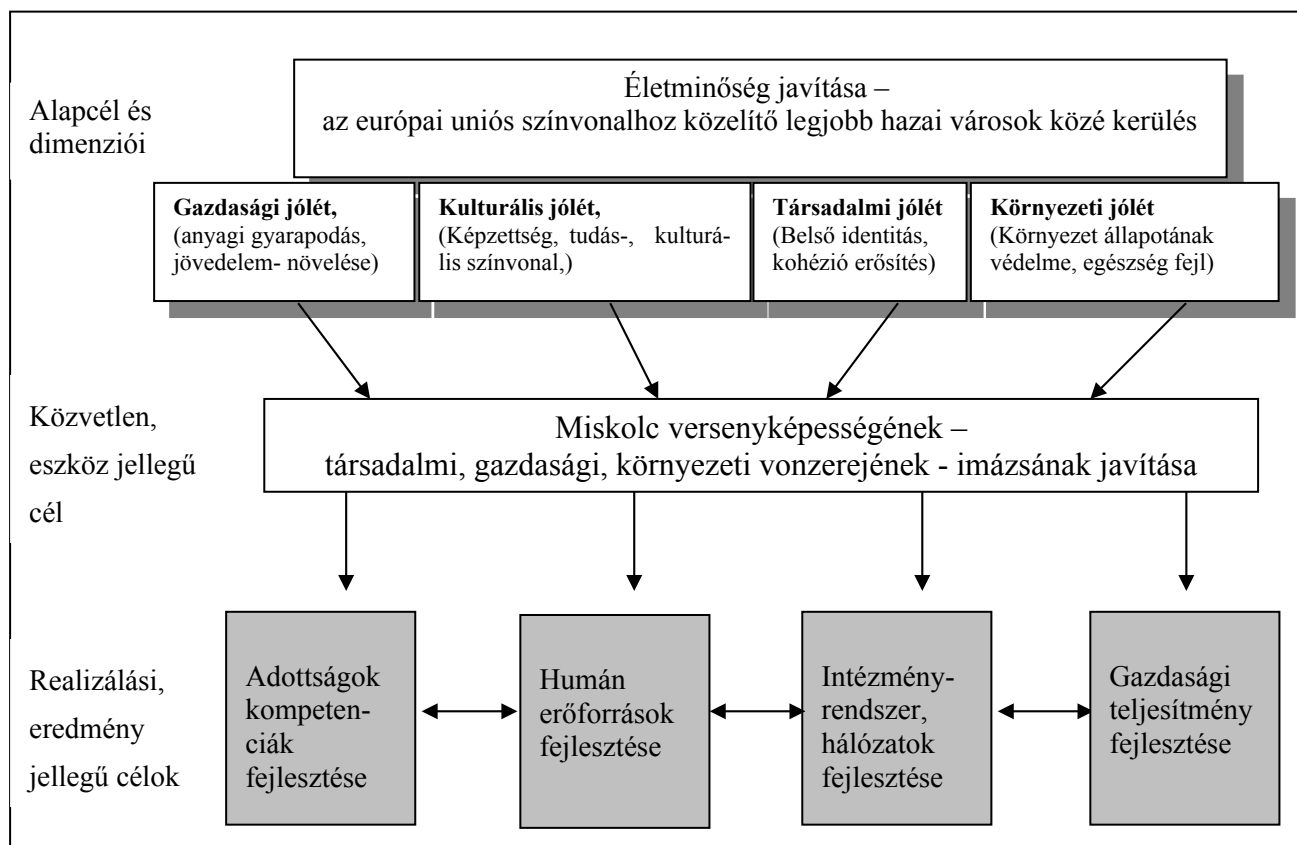
A domináns, alapcél elérését a **város társadalmi versenyképességének** (nem csupán gazdasági) **növelésével, elsődleges célként való kitűzésével érhetjük el, amelyhez eszközjellegű célként a város pozíciójának**, a nemzetközi és regionális településhierarchiában betöltendő szerepének **erősítése**, s az ehhez szükséges fejlesztések jelennek meg. Ezek a **célfa meghatározó ágai.**

	CÉLCSOPORTOK HOZZÁJÁRULÁSA, POZITÍV MAGATARTÁSA A LAKOSSÁGI CÉLOK ELÉRÉSÉNEK BIZTOSÍTÁSÁHOZ. ESZKÖZCÉLOK A FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁHOZ, AKCIÓTERVHEZ				érdekeltek
Városon kívül élő lakosság	Miskolc termékei, szolgáltatásai vásárlása, együttműködés,	Részvétel rendezvényeken, szakmai, tudományos, művészeti kapcsolatok,	Kulturális kapcsolatok, érdeklődés, elismerés, városlakóvá válás.	Szokások, minták átvétele. Táj és természetvédelem.	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Turisták	Gyakoribb, hosszabb látogatás a helyben-költés növekedése.	Kulturális értékek, rendezvények megismerése, részvétel, vásárlás,	Közös kulturális élmények, értékek, és tapasztalatok átvétele	Életmódminták átvétele. Túlzott környezetterhelő magatartás elkerülése.	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Helyi Vállalkozók	Foglalkoztatás, jövedelem-termelés növelés. Korszerűsítés.	Közreműködés a tanulás, a kulturális értékek létrehozása, támogatásában,	Saját tradíciók, hagyományok költődés, imázsépítés,	Egészséges munkafeltételek biztosítása, környezet védelme, öko-tudatosság,	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Potenciális Befektetők	Új tevékenységek, technológiák telepítése, foglalkoztatás	Közreműködés a kultúra teremtésében, tudás, információ fejlesztésében	Saját tradíciók, a hagyományok ápolása, térségi kötődés	Egészséges munkafeltételek biztosítása, környezet védelme, ökotudatosság,	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Gazdasági Partnerek	Együttműködés javítja a helyi vállalkozások működését, sikerességét,	Közreműködés értékek, Tudásmegszerzés támogatásában, vásárlások	Térségi kötődés, pozitív imázs kialakulása, közvetítése.	Együttműködésben az egészség, az ökológiai szempontok tisztelete.	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Politikai pártok, Parlament	A gazdaság működését meghatározó törvényi szabályozás kialakítása.	A kultúra intézményeit fejlesztő támogatás, szokásokat befolyásoló szabályozás	Törvényi biztosítékok az esélyegyenlőség, biztonság érdekében, a területi különbségek áthidalásában,	Egészséges életmód, természetvédelem jogi szabályozás	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Kormányzat és szervei	Gazdaságfejlesztési intézményrendszer működtetése, közvetlen támogatás	Források biztosítása a kultúra, a tudomány fejlesztéséhez, pályázati támogatások	Közösségi programok ösztönzése, garanciák és források biztosítása	Szakmai, intézményi, anyagi feltételek biztosítása, támogatás	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Nemzetközi és hazai fejlesztési szervezetek	Gazdaságfejlesztési projektek támogatása. Új trendek, elvárások Megfogalmazása	Nemzetközi együttműködés, pályázati és szakmai támogatások	Pályázati rendszerek, szakmai együttműködések, tapasztalatok átadása	Szakmai tapasztalatok, támogatás biztosítása, együttműködés	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Non-business, szakmai szervezetek	Szakmai fejlesztések, a fel-tételrendszer alakítása, támogatás és ellenőrzés	Programok tervezése, megvalósítása, részvétel a tudásteremtésben, transzferben	A hagyományokat ápoló, közösségi, kohéziós programok szervezése	Szakmai feladatvállalás, ösztönzés, ellenőrzés rendszerének segítése	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Más települések	Gazdasági szereplők közötti kapcsolatok javítása, feltételek javítása	Gazdasági szereplők közötti kapcsolatok javítása, közös intézményfenntartás, közös projektek	Egymás megismerése, tisztelete, közös programok	Közös programok, a természet közös védelme,	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció
Önkormányzat Hivat.	Gazdaságfejlesztés ösztönzése, telephely-feltételek vonzerő javítása,	Színvonalas képzési és kulturális intézmények, szolgáltatások fenntartása	Közösségi terek kialakítása, hagyományok, civil szféra segítése,	Egészségtudatos szemlélet erősítése, intézményrendszer fejlesztése.	Versenyképes gazdasági növelése, Az érdeklődés, Elvárás a kínálat, szolgáltatók az értékes folyamatban, Elvárás a támogatás, a városfejlesztés, Elvárás a beruházás (anyagi, szellemi), Elvárás a együttműködés, ösztönzés, Elvárás a feltételek, Elvárás a kapcsolat, Elvárás a megismerés, a kooperáció

7. ábra. Hierarchikus célcsoport elvárások és magatartások rendszere Miskolc városfejlesztési stratégiájához.

3.2.3. Cérendszer – célhierarchia - Miskolc versenyelőnyei, pozícionálása

A jövőkép, a küldetés, a hosszú távú életminőség növelés és annak elemei időarányos realizálása érdekében kialakítottuk a 2007-2013 közötti tervezési időszakra vonatkozó konkrét célok rendszerét. Első lépésben megrajzoljuk a célrendszer struktúráját, annak összefüggéseit.

8. ábra. Cérendszer – célfa a tervezési időszakra vonatkozóan.

A tervezési időszakban a domináns, alapcél, az életminőség javítása vonatkozásában, az európai uniós színvonalhoz közelítő legjobb hazai városok közé kerülést tűztük ki. (A cél ösztönző, de mégis reális jellegét erősíti meg a mellékletek közt található áttekintő versenytárs városokkal való összehasonlítás.)

Az alapcél négy dimenziója határozza meg a prioritásokat, azaz az életminőség gazdasági-, kulturális-, társadalmi/közösség- és környezeti jóléti elemeinek fejlesztési céljait.

A célhierarchia második, már eszközjellegű célja a város versenyképességének növelése. A versenyképesség növelése – a kohézió mellett, s érezhetően az utóbbi időkben hangsúlyozottan - napjaink európai uniós szintű, országos és regionális fejlesztési törekvéseinek is központi fogalma. A városstratégia keretén belül nem célszerű a területek,

városok versenyképességének tartalma szakmai vitáiról részletes elemzést, szakirodalmi áttekintést adni (lásd Lengyel (2003) s mások), ugyanakkor felfogásunkat, a javaslatainkban megjelenő szemléletet emeljük ki.

A stratégiánkban a város **versenyképességének tágabb tartalmi megközelítését** érvényesítjük, mely szerint

- a versenyképesség nem más, mint a sajátos *versenyben való helytállás*, az egyes célcsoportok megnyerésében való sikeresség,

- ez a versenyképesség egy város *komplex - társadalmi, gazdasági és környezeti versenyképességi* elemeiből tevődik össze, ezen versenyképesség biztosítása az eszköz a domináns cél, az egyének életminőségének a javításában,

- **a városfejlesztési stratégia fő csapása, irányvonala tehát a versenyképesség javítása, erre rendeződnek majd fel az egyes stratégiai csomagok, alprogramok, projektek,**

- a komplex versenyképesség természetesen számos mutató, eredmény elérése esetén jön létre, ezért a célrendszer következő szintje a *versenyképességet biztosító eredményjellegű (rész)célok elérése*, melyeket négy csoportba – adottságok-kompetenciák, humán erőforrások, gazdasági teljesítmények és intézményi-együttműködési-fejlesztési célok – sorolhatunk.

Az életminőséget meghatározó sikerességi faktornak, azaz közvetlenül fejlesztendő eszközcéloknak számos tényezőt (innovációs kultúra, elérhetőség, munkaerőfelkészültség, társadalmi szerkezet, környezeti minőség, társadalmi kohézió,) emelhetünk ki, mely alapokra épülnek a versenyképességet meghatározó főtényezőt (K+F, infrastruktúra és humán erőforrás, befektetések, KKV, valamint az intézmények és társadalmi tőke), melyek a társadalmi-gazdasági hatékonyság-termelékenység és a foglalkoztatottsági színvonal meghatározói. A két alapkategória pedig a város jövedelmeinek meghatározója, mely az egyének anyagi helyzetének, jövedelmének is forrásai, de az életminőség további – általunk is definiált - elemi javításában a város jövedelmeinek ésszerű újraelosztása, valamint az egyéni-családi jövedelmek felhasználása révén játszik meghatározó szerepet.

A városok **versenyképességét a materiális, társadalmi és kulturális tőke együttesen fejleszti**, melyek szükséges összhangját stratégiánk megközelítésében különösen kiemeltünk. **A versenyképességet meghatározó tényezőkből értelmezhetőek az egyes célcsoportok elvárásainak való megfelelés, a célcsoportok elégedettségének elérése, a pozitív döntéseikért folyó versenyben eredményes szereplés, azaz az általunk értelmezett tágabb versenyképesség – a 8. oldal 1. ábráján szereplő teljesítmény, kommunikáció és imázs építő, fejlesztő - kritériumai is.**

A versenyben való sikeres szereplés a versenyelőnyöktől, azok elismertetésétől, azaz a versenytársaktól való megkülönböztetéstől, a város jó pozicionálástól is függ.

A pozicionálás a városidentitás építésének eleme, a városimázst meghatározó, Miskolcot jellemző, másoktól megkülönböztető tényezőinek a kijelölése, s azoknak a célcsoportokban történő tudatosítása.

3.2.4. Miskolc versenyelőnyei, pozicionálása – a tudomány és kultúra városa

Az elemzéseink alapján megállapíthatjuk, hogy

MISKOLC VÁROSIDENTITÁSÁNAK, A VÁROSIMÁZS ÉPÍTÉSÉNEK KÉT STRATÉGIAILAG MEGHATÁROZÓ KIEMELT TÉNYEZŐJE, A VÁROS JÖVŐBENI VERSENYELŐNYEINEK, POZÍCIONÁLÁSÁNAK TÉNYEZŐJE:

- A TUDOMÁNY ÉS

- A KULTÚRA,

EGYÜTT ÉS ELVÁLASZTHATATLANUL.

A két fő pozicionálási, versenyképességet meghatározó terület adhatja meg a jövőben **Miskolc egyediségét**, azaz Miskolc a tudomány és kultúra városaként pozicionálhatja sikeresen magát, erre építheti fel a korábban kifejtettek, a versenyképességi mechanizmusok alapján. E két tényezőtől vezethető le a válasz a „Milyen Miskolcot akarunk? – kérdésre.

AZAZ MISKOLC, A TUDOMÁNY ÉS KULTÚRA TERÉN MEGLÉVŐ, FEJLESZTENDŐ VERSENYELŐNYEIRE ÉPÍTHETI VERSENYKÉPESSÉGÉT, ÉPÍTHETI FEL IDENTITÁSÁT, IMÁZSÁT.

Javaslatunkat az alábbi rövid indoklással támasztjuk alá, melynek lényege, hogy a két tényező köré felépíthető a fejlesztések, a programok olyan konzisztens rendszere, melyek határozott karaktert adnak Miskolcnak, belső összefogást, erőt és külső elismertséget indukálnak.

A tudomány és kultúra „páros” nem hordoz ellentmondást, hiszen a két terület szerves

egységet képez, a tágabb értelemben használt kultúrafogalom egységében. Amikor tudományról, s a korszerű műszaki, technológiai tudományok fontosságát emeljük ki a „techno-polisz” gondolatban akkor is a tudományok széles tárházának lehetőségeiről, egymást feltételező, integrált kapcsolatáról, s ebben Miskolc lehetőségeiről van szó. Amikor pedig kultúráról beszélünk, s a művészetek, s az „ún. magas kultúra” fontosságáról a város pozicionálásában, mellette a kultúra, a kulturális tőke (mint értékek, minták, normák összességének) városfejlesztő, integráló stratégiai szerepe képezi javaslataink egyik fő vonulatát.

A tudomány pozicionáló elemként egy összefüggő gondolatrendszerbe illeszthető. Melynek lényege **Miskolc: a jövő techno-polisza**. Miskolcon – a Miskolci Egyetem és partnerei tudásbázisán – műszaki-technikai innovációk társdiszciplinákkal támogatott eredményeire épülően olyan **gravitációs pont** jön létre, amelynek multiplikációs, szinergia-hatásai a városon túlmutatóan, a régió egészének a tudományos-gazdasági-társadalmi fejlődési esélyeit, lehetőségeit, eredményességét meghatározzák. A **TECHNO-POLISZ gondolata** és tervezett rendszere több, mint műszaki haladás, kutatás-fejlesztés; nem más, mint egy ténylegesen **sokoldalú, városintegráló jelleget öltő, jövőt, jövőképet meghatározó koncepció. A TUDOMÁNY VÁROSÉPÍTŐ ERŐVÉ VÁLIK.**

Miskolc egész történelme során a technika volt a város fejlődésének meghatározója. A technikai megújulás biztosította mindig a város és a benne élő emberek életének megújulását. A legújabb régészeti kutatások eredményei azt bizonyítják, hogy a kedvező adottságok már 70 000 évvel ezelőtt idevonzották, letelepedésre és munkálkodásra sarkallták őseinket. Az Ávas hegy őrzi annak az Európában legősibb kultúrának az emlékeit, amely az akkori kor legmagasabb szintű technikájával és technológiájával bányászta és munkálta meg az Ávason a kovakövet. Megtalálták környékünkön azokat a leleteket is, amelyek a vas előállítás legősibb technikájának ismeretét bizonyítják. Hosszan sorolhatóak azok a tények, melyek az őskortól Fazola Henrik őskohóján és a legkülönbözőbb ipari, mezőgazdasági technikákon át a Miskolci Egyetemen előállított űrkemencéig bizonyítják, hogy ez **a város mindig képes és kész volt a technikai haladás élére állni és a technikai fejlődést a város javára hasznosítani.**

Az idők változásával természetesen változott a technika is. A kőkori technikákat megújította, felváltotta a fémkori; a premodern társadalmak agráriumra épülő technikáját, gazdaságát felváltotta a modern kor ipari technológiája, gazdasága és társadalma. Ma egy újabb világméretű technikai, technológiai gyökerű váltás, megújulás részesei vagyunk. A tudományos-technikai forradalom kapcsán **a hagyományos ipari társadalmak átalakulnak**

információs társadalmakká. Amíg korábban a nyersanyag, a nagyüzem gépi berendezései, az anyagi tőke határozták meg a gazdasági teljesítményt, addig ma egyre inkább a tudás, az információ, a hozzáadott érték. *Miskolc, a **techno-polisz** számára a megújulás lehetőségét ma az info-kommunikációs technikára történő áttérés, a tudásalapú gazdaság és az információs társadalom minél gyorsabb és sikeresebb megteremtése biztosítja. Miskolc regionális pozíciójának, a városhierarchiában betöltött szerepének erősítése elképzelhetetlen anélkül, hogy ne váljon egy olyan versenyképességi pólussá, a fejlődés gravitációs központjává a gravitációs tengely mentén, melynek innováció-orientáltsága és az elengedhetetlen kritikus tömeg elérése okán a fejlődés katalizálója lesz.*

Miskolc város, mint regionális gravitációs pont hagyományai indokolják, hogy **a versenyképességi pólus meghatározóan műszaki-technikai tartalmú** legyen. E műszaki-technikai tartalomnak legalább az alábbi követelményeknek eleget kell tennie:

- értékmegőrzés, a hagyományokra való alapozás;
- értékteremtés, a fejlődési trendeknek való megfelelő megújulás, innováció;
- a létező és újraformálódó identitással való legteljesebb összhang;
- humán erőforrás háttér;
- összhang az aktuális uniós programokkal.

A műszaki tartalom **főbb elemei az anyagtudomány, logisztika, mechatronika és a nanotechnológia.** Tekintettel az elemek tartalmára azokat a legszélesebb távlatokban és kölcsönösen egymásra hatva kívánatos értelmezni. A technikai megújulás miként korábban, így ma és a jövőben is garanciát jelent a város és az itt élő emberek életének megújulására. Amíg a technikai fejlesztések alapvető célja korábban az volt, hogy az emberek mindennapi létfenntartásához szükséges javakat tudják biztosítani, ma szerencsére már az emberek túlnyomó többsége számára Miskolcon sem a napi alapvető létfenntartás biztosítása jelenti az élet értelmét.

Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy ma már a város céljai közül kiiktathatóak lennének a legalapvetőbb életfeltételek biztosítására vonatkozóak, hiszen jelentős számban vannak ma is még rászorulóknak, akik számára a mindennapi betevő falat, a fedél megléte a létezés meghatározó célja. A róluk való gondoskodás legelemibb kötelessége a városnak, már csak azért is, mert a többség életminőségének javulása nem biztosítható úgy, hogy közben a

városban élők bizonyos csoportjai kirekesztődnek a fejlődésből, leszakadnak. Meg kell találni azokat a társadalmi, szociális technikákat, amelyek úgy gondoskodnak a rászorulókról, hogy esélyt biztosítanak számukra, de legalább gyermekeik számára ahhoz, hogy váljanak képessékké az önmagukról való gondoskodásra. A társadalmi kohézió fenntartása fontos feltétele a város fejlődésének, ám a rászorulókról való szociális gondoskodás nem lehet stratégiai cél. **A techno-poliszhoz szükséges hálózati együttműködés centruma – tényleges és virtulis értelemben egyaránt – lehet a Miskolci Egyetem**, a régió legnagyobb felsőoktatási intézménye, vállalt regionális tudáscentrum szerepével. A Miskolci Egyetem napjainkban:

- valódi universitasként működik,
- Mechatronikai és Anyagtudományi Kooperációs Kutató Központtal rendelkezik;
- Innovációmenedzsment Kooperációs Kutató Központot alapított;
- Regionális Egyetemi Tudásközpontot hoz létre mechatronika és logisztika tárgykörben;
- megalapította a Társadalmi Nemek és Egyenlő Esélyek Kutatási Központot;
- befogadta a külföldi alapítású Robert Bosch Mechatronikai Tanszékét;
- képes és kész interdiszciplináris együttműködésre.

A hálózat részesei lehetnek a régióba települt multinacionális cégek, az itt működő vállalkozások, továbbá minden olyan non-business szervezet, amely illeszkedik, kapcsolódik annak gondolatához, tevékenységéhez.

MISKOLC: A KULTÚRA VÁROSA (IS). Az elmúlt években Miskolc helyzete sok vonatkozásban megváltozott. A jelenlegi lakosság döntő része már miskolci születésű, következésképp, Miskolc történetében – a II. világháborút követően – először van lehetőség a „miskolci” identitás tudat erősítésére, miáltal létrehozható az a városi kohézió, amely az együvé tartozás, a közös gyökerek és a közös értékek mentén szerveződik. **A kultúra teremtheti meg azt a presztízt a városnak és polgárainak, amit az elmúlt években elveszített és segíthet visszaszerezni hitét, önbecsülését.**

A város jövője a múltjában is keresendő, s különösen igaz ez Miskolcra, hiszen **a város története rendkívül erősen kötődik a kultúrában is tapasztalható nemzeti progresszióhoz** (magyar színjátszás, zenei élet, képzőművészet, irodalom). Hosszú oldalakon keresztül sorolhatnánk mindazon történelmi eseményeket, építészeti emlékeket, templomainkat, múzeumainkat, amelyek ma is őrzik, védik és ápolják kulturális értékeinket; vagy

intézményeinket, amelyek közül nem egy egyedülálló; vagy a rendezvényeinket, fesztiváljainkat, amelyek országosan és nemzetközileg ismertek, s ma már fémjelzik Miskolcot. A város kulturális stratégiája, az elkészült Európa Kulturális Főváros előpályázat tartalma, sikere, tapasztalataink és az egyre erősödő külső vélemények is megerősítik, a második pozicionálási főelem, a kultúra kiemelését, annak hitelességét.

A stratégiai nyálábjaink ezen két fő – egymással szoros kapcsolatban álló – pozicionálási elem, **a tudomány és a kultúra** eredményeinek, értékeinek ötvöztetésére, terjesztésére, gazdasági és társadalmi integrált hasznosítására, további értékelemekkel történő gazdagítására törekednek.

Figyelünk arra, **ezen pozicionálási elemek kiemelése mellett, hogy részekből áll az egész, és szerencsés módon további sok elemmel építhető Miskolc, a város identitása, imázsa.**

3.2.5. Stratégiai programok szemléleti háttere, konzisztenciája

A célrendszer és a fő pozicionálási elemek meghatározása után következő lépésben kialakítottuk a célok eléréséhez vezető utat, azon integrált szemléletű stratégiai programokat, amelyek sokoldalúan hatnak és lehetővé teszik az alapvető célok részletes kibontását.

A célok meghatározásánál, a tervezésnél, majd a stratégiai programjavaslatoknál több **szemléleti, stratégiai alapelv** érvényesítésére figyeltünk, amelyek áthatják a célok minőségi, mennyiségi paramétereinek, s a realizálás módjainak meghatározását is. Ezek az alábbiak:

1. A társadalmi kohézió erősítése

A fejlettebb régiók, megyék, kistérségek, települések irányába történő konvergálás céljának megvalósulásához a gazdasági és környezeti fejlesztések mellett fontos stratégiai törekvés a társadalmi kohézió erősítése.

2. Kapcsolati hálózat kialakítása, erősítése

A társadalmi kohézió erősítésére vonatkozó cél elérésének megvalósulásához nélkülözhetetlen a városon, a kistérségen belüli kapcsolati hálózatok kialakítása, erősítése. A közös identitás, a kooperáció, a szolidaritás csak az egyenrangúságon és bizalmon alapuló kapcsolatok sűrű hálózatának működésével érhető el. A kapcsolati hálók kiépülését és működését a

hagyományos kommunikáció és együttműködési formák mellett hatékonyan segíthetik az információs társadalom nyújtotta új lehetőségek, az info-kommunikációs eszközök. A belső együttműködés hálózatok mellett szükséges a külső kapcsolati rendszerek szerves kiépítése, a nyitottság növelése.

4. Esélynövelés

Az esélyek növelése érdekében a legfontosabb feladat az itt élő emberek mobilizációs lehetőségeinek javítása. Ezen belül a legfontosabb feladat, hogy a migrációs tendenciái megálljanak, javuljon a népességmegtartó képesség. A másik kiemelt prioritás a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok leszakadásának megakadályozása. Az esélyteremtés a társadalmi kirekesztődés megakadályozását, a társadalmi integráció biztosítását követeli meg.

5. A fejlődés fenntarthatósága – fenntartható városfejlesztés elvének stratégiai érvényesítése

A Miskolcon élő emberek esélyeinek javulásához fontos, hogy olyan kitörési pontokat találjunk, olyan fejlődési pályára történjen meg az átállás, amely a fejlődés hosszú távú fenntarthatóságát biztosítja. A fenntarthatóság első eleme, hogy a természeti feltételeket ne pusztítsa, második eleme az épített környezet, a kulturális értékek megőrizhetősége és a harmadik feltétel, hogy a szociális problémák, az azokból fakadó konfliktusok ne váljanak a fejlődést veszélyeztető mértékűvé. Ezért is fontos a szociális bajok megfelelő orvoslása, a konfliktusok megelőzésének, kezelésének, mindenek előtt a mediációnak a biztosítása, továbbá a társadalmi kirekesztés megelőzése, a diszkrimináció elleni határozott fellépés. A fenntarthatóság témái, prioritásai: fenntartható városgazdálkodás, fenntartható városi közlekedés, fenntartható építés és fenntartható várostervezés, melyek nevesítetten illetve tartalmilag több programcsomag részét képezik. Stratégiánkban érvényesítjük a „fenntartható városfejlesztés európai uniós irányelvekben megfogalmazott céljait:

- a gazdasági jólét és a foglalkoztatottság növelése a városokban;
- az egyenlőség, a társadalmi kirekesztés megszüntetése és a felújítás elősegítése a városi területeken;
- a városi környezet védelme és javítása a helyi és globális fenntarthatóság elérése érdekében;
- hozzájárulás a jó kormányzási és a helyi szintű önálló döntéshozatali lehetőségek kialakításához.

A városi környezet javítását szolgáló további célok, fenntarthatósági alapkövek:

- A városi területek levegőminőségének, az ivóvízellátás megbízhatóságának és minőségének, a felszíni vizek és a talajvizek védelmének és az azokkal való gazdálkodás javítása; a végső elhelyezést igénylő vizek mennyiségi csökkentése azok forrásánál, valamint a környezeti zaj csökkentése.
- Az épített környezet és a kulturális örökség megóvása és továbbfejlesztése, a biodiverzitás elősegítése és a zöldterületek növelése a városi területeken belül.
- Az erőforrásokat hatékonyan használó településszerkezetek elősegítése, amelyek minimálisra csökkentik a területelvonást és a szabályozatlan városterjeszkedést.
- A közlekedés környezeti hatásainak minimálisra csökkentése azáltal, hogy kevésbé közlekedés-igényes gazdasági fejlesztési irányt próbálnak követni és környezetileg fenntarthatóbb közlekedési módok igénybevételére ösztönöznek.
- A vállalatok környezeti teljesítményének javítása a jó környezetgazdálkodás valamennyi ágazatban történő elősegítése útján.
- Az üvegházhatású gázkibocsátások mérhető és jelentős csökkentése a városi területeken, különösen is az ésszerű energiafelhasználás, a megújuló energiaforrások és a kombinált hő és energia fokozott felhasználása és a hulladék mennyiségének csökkentése útján.
- A környezeti veszélyek minimálisra csökkentése és kezelése a városi területeken.
- A holisztikus, integrált és környezetileg fenntartható megközelítések elősegítése a városi területek kezelése terén, a funkcionális városi területeken belül olyan ökológiai szemléleten alapuló megközelítések támogatása, amelyek felismerik a városok és a vidék egymástól való kölcsönös függését, és ezzel javítják a városközpontok és a környező vidéki területeik kapcsolatát.

6. Egészségfejlesztés

A társadalmi fejlődés, a felzárkózás esélyéhez nélkülözhetetlen az emberek egészségi állapotának javulása. A kedvezőtlen tendenciák megállítása és a kedvező irányú változások bekövetkezése érdekében olyan komplex egészségfejlesztő program kidolgozása és megvalósítása szükséges, amely a szociális helyzetnek, valamint a testi, lelki egészségnek az

összefüggésén alapul. A programnak a környezeti ártalmak csökkentésétől az egészségtudatos magatartás általánossá tételén át, a prevenció különböző módjaira, az egészséges életmódra egyaránt ki kell terjednie.

7. A kulturális tőke, a tudás gyarapítása

A jobb életminőség elérése, a szociális problémák megoldása és az ezekhez vezető további célok érdekében a megye és a város lakossága számára a tudás, a műveltség fejlesztése jelenti a legfőbb kitörési pontot. A szociális hátrányok leküzdését, az intergenerációs mobilizációt leghatékonyabban az iskolázottság, a képzettség növelésével lehet biztosítani. A fejlődés a tudásalapú információs társadalomban a leghatékonyabban a kulturális tőkre alapozható.

8. Az információs társadalom fejlesztése

A kulturális tőke gyarapításának, a korszerű tudás megszerzésnek új lehetőségeit biztosítják az info-kommunikációs eszközök. Az információs társadalom révén a korábbi hátrányos helyzet előnyössé változtatható. A tudásalapú információs társadalom az info-kommunikációs infrastruktúra fejlesztése mellett egy új típusú fejlődési pályára történő áttérését is feltételez. Ennek az új típusú fejlődésnek a lényege, hogy meghatározó erőforrása a tudás, az információ, az alapvető gazdasági ággá a szolgáltatások válnak és a kapcsolatok szerveződése hálózatokon belül történik.

9. A gazdasági versenyképesség javítása

Az életminőség javulásának fontos összetevője, feltétele az egészség, a tudás, az információk mellett a gazdasági versenyképesség javulása. Figyelemmel arra a tényre, hogy a város a materiális tőke, az anyagi erőforrások vonatkozásában hátrányban van, ezért gazdasági versenyképességnek javulását a kulturális tőkére és a társadalmi tőkére lehet és kell alapozni. A tudás és az információ, az innováció válnak tehát meghatározóvá. A jobb egészségi állapotú, piacképesebb tudással, képzettséggel rendelkező, az információhoz széleskörűen hozzájutó, bizalmon alapuló kapcsolatok hálózatával rendelkező társadalom a nagyobb hozzáadott érték, a széleskörű szolgáltatások, az innovációs és vállalkozási készség javulása révén növelheti a versenyképességet.

10. Foglalkoztatás növelése, társadalmi aktivitás fokozása

A szociális problémák megoldása érdekében a munkanélküliség csökkentése olyan cél, amely az általános vélekedés szerint, minden mást meg kell előzzön. Értelmezésünk szerint azonban a

foglalkoztatás nem öncél. Hosszútávon megoldást csak a gazdasági versenyképesség javulásával együtt járó, a piacképes tudással, képzettséggel rendelkezők, a folyamatosan információkhoz jutó, egészséges, bizalmon alapuló kapcsolati hálókkal rendelkező innovatív és vállalkozói kompetenciákkal rendelkező munkaerő foglalkoztatása, társadalmi aktivitása jelenthet.

11. Élhető környezet

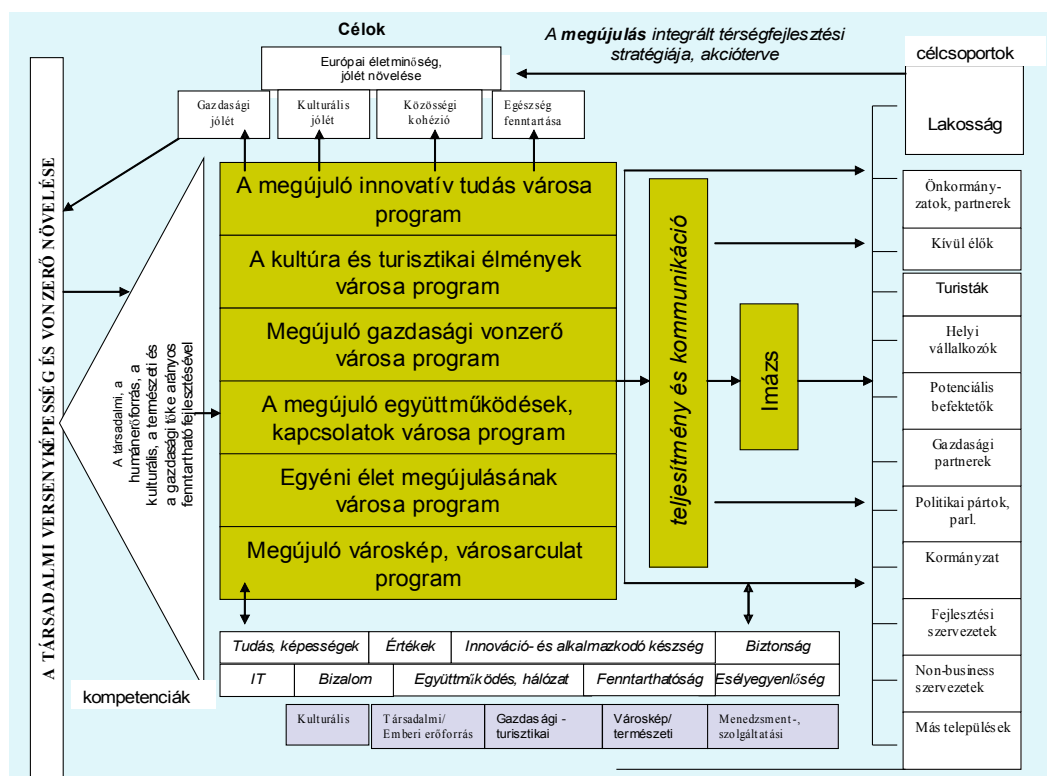
Az életminőséget, a szociális helyzetet befolyásoló feltétel az élhető környezet megléte. A környezet élhetőségén belül döntő tényező a környezet biztonsága, amelynek javulásához a természeti környezet biztonsága, védelme, az épített, technika környezet biztonságossága, a közbiztonság éppen úgy hozzátartozik, mint a létbiztonság.

12. A legalapvetőbb emberi jogok szociális feltételei biztosítása minden ember számára

Mindaddig, amíg az előzőekben felsorolt részcélok megvalósításával általánossá válik az életminőség javulása, a szociális fejlesztés minimális célkitűzés kell hogy legyen, a legalapvetőbb emberi jogok, így az élethez és a méltósághoz való jog szociális feltételeinek biztosítása minden ember számára.

4. A stratégiai programok- (csomagok, nyalábok) tartalma, az alprogramok és az akciók struktúrája

A javaslat **hat integrált stratégiai programcsomagba** (nyalábba) illesztve jelöli ki a fejlesztés konkrét realizálási céljait, akcióterületeit, (operatív) alprogramjait, akcióit. A stratégiai programokban felépítésre kerül a belső célrendszer, az arra épülő feladatmeghatározás és rangsorolás. A programok bemutatják a megvalósítás (felelős és közreműködő) szereplőit, a realizálás, az együttműködés mechanizmusát, annak eredményességi kritériumait, várható hatásait, ellenőrzési rendszerét.

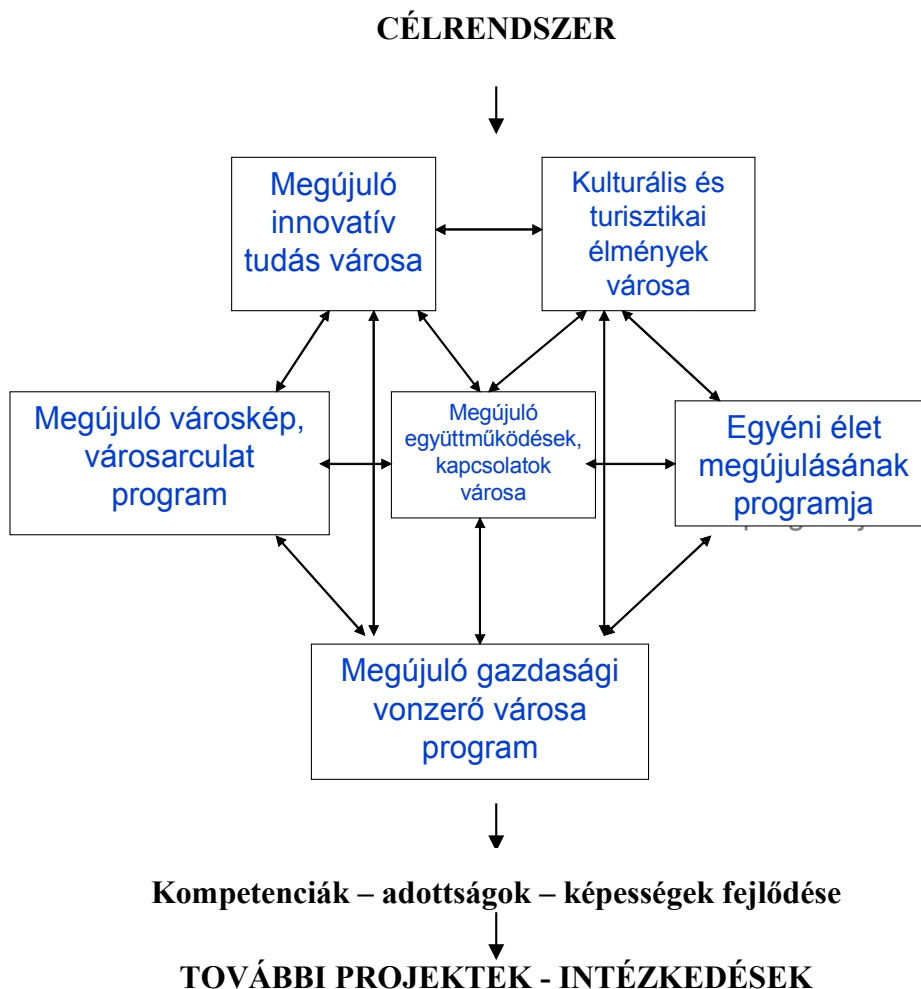
9. ábra. A stratégiai keret

A hat program nem másról szól, mint a város kompetenciáinak, adottságainak integrált fejlesztéséről, melyek alapot, keretet, feltételrendszert, s közvetlen segítséget jelentenek a funkcionális fejlesztések, az egyéni és szervezeti döntések számára. A programok tehát nem a hagyományos képzési, gazdaságfejlesztési, turisztikai, egészségügyi, stb. funkcionális felfogásban jelennek meg, hanem a város versenyképes működését lehetővé tevő tényezők, feltételek fejlesztése képez stratégiai keretet, s lehetőséget.

Az egyes programokra vonatkozó stratégiai megfontolásokat, alapcélkitűzéseket, a táblázatokban pedig az akcióterületeket, alprogramokat és a célrendszer közvetlen részleteit mutatjuk be. A programcsomagok tartalmi lényegét az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- **a megújuló, innovatív tudás városa program;** (a tudás teremtése, átadása és hasznosításának programja, mely tartalmazza a tudományos kutatás, a k+f, az innováció támogatását, a tudás képzési-oktatási rendszereén át történő hatékony átadását, s ezen tudás, ismeret minél hatékonyabb gyakorlati hasznosítását segítő mechanizmusok létrehozását)
- **a kulturális és turisztikai élmények városa program;** (az értékek teremtésének, megőrzésének és bemutatásának, hatékony hasznosításának programja, méghozzá a lakosság lokálpatriotizmusa, belső identitása erősítése, pihenése, szórakozása, s a városba látogatók, elsősorban turisták szemszögében, az ő elégedettségük elérését segítő kezdeményezések feltételeinek biztosításával)
- **a megújuló gazdasági vonzerő városa program;** (a város olyan kompetenciáinak, képességeinek fejlesztése, mely révén a gazdasági szereplők hatékonyságának növeléséhez, ezáltal a város gazdasági vonzerejének növeléséhez, a fenntartható, arányos gazdasági fejlődéséhez járul hozzá)
- **a megújuló együttműködések városa program;** (a társadalmi, közösségi kapcsolatok, a társadalmi tőke erősítésének, kiteljesítésének programja, melyben a különböző szereplők közötti együttműködés, érdekharmonizálás, kooperáció mechanizmusai jönnek létre)
- **az egyéni élet megújulásának városa program;** (az egyének és családok saját stratégiai döntéseit, magatartásuk életmódjuk kialakítására vonatkozó döntések meghozatalát, s sikeres megvalósítását támogató közösségi programok)
- **a megújuló városkép, városarculat program,** (az előző szakmai fejlesztési irányokat kísérő, azoknak keretet, feltételrendszert biztosító, valamint a város működésének, környezetéhez való viszonyának kialakítására vonatkozó városrendezési, városépítészeti megoldások stratégiája.)

A stratégiai programcsomagok, nyalábok (avagy mégújabb zsargonnal stratégiai-láncok) lényegében válaszok a problémákat bemutató, problémafa elemeire, azok egymáshoz illeszkedése, szoros integráltsága képezi a stratégia megvalósításának garanciáját. A stratégiai programjaink hordozzák Miskolc az „értékek ötvözete” gondolat jegyében a város kiemelt és további pozicionálási elemeit.

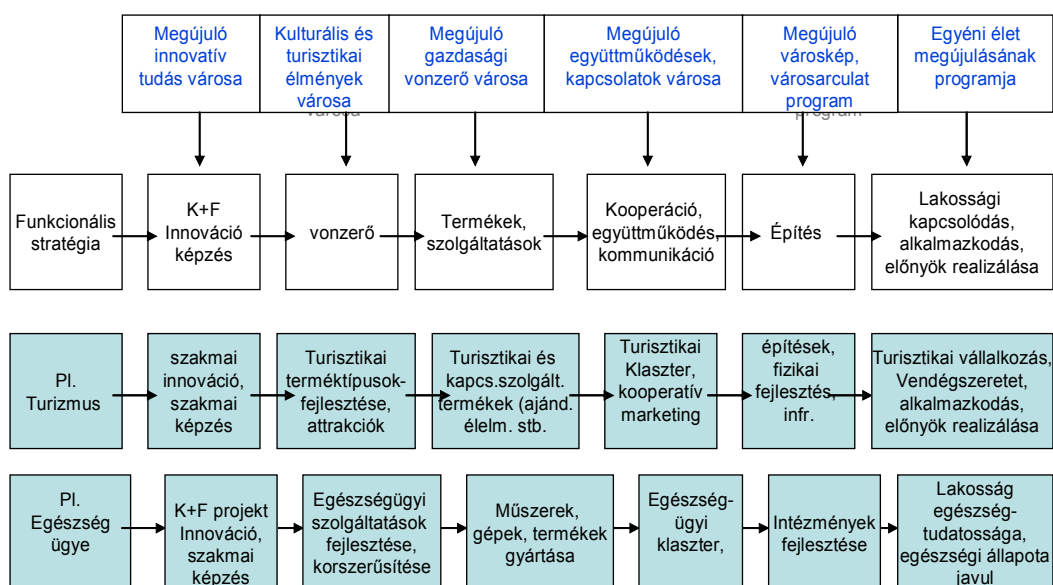

10. Ábra A stratégiai programcsomagok összefüggése, kompetenciafejlesztő szinergia-hatásaik

A 6 stratégiai program törekvései, prioritásai keretét, szakmai kritériumokat adnak ahhoz, hogy helyesen válasszunk ki azon városfejlesztési alprogramokat, projekteket, melyek leginkább szolgálják a kitűzött célok elérését.

A stratégiai programcsomagok keretén belül megfogalmaztunk egy olyan alprogram, projekt-kombinációt, melyek a kitűzött céljaink elérését szolgálják. Az egyes **konkrét projektek**, „nagyvállalkozások” mellett ugyanakkor minden program együttműködési kereteket, mechanizmusokat épít fel a stratégiai elvek mentén születő további projektek, kezdeményezések számára. Ezáltal a városfejlesztési stratégia további konkrét projektek vonatkozásában nyitottá válik, be tud, be akar fogadni minden olyan önálló kezdeményezést, mely a városfejlesztés kitűzött céljainak hatékony elérését szolgálja.

Miként korábban hangsúlyoztuk a stratégiai programjaink integráltságra törekszenek, nem a funkcionális stratégiák összeillesztései, de lehetőséget, keretet jelentenek azok realizálásának segítésére, azaz nem helyettesítik, hanem megerősítik a funkcionális programokat.

11. Ábra Stratégiai programcsomagok és funkcionális stratégiák

A korábbi funkcionális stratégiák is szerves részei a városstratégiai programnak, részei válhatnak az integrált programoknak, projekteknek. Természetesen a városfejlesztési stratégia **újragondolásra, illeszkedésre, kiegészítésre készítheti a funkcionális stratégiák gazdáit, különösen az együttműködési, kapcsolódási lehetőségek kihasználására.**

A 11. ábrán bemutattuk, hogy hogyan használható a városfejlesztési stratégia szakmai logikája egy funkcionális, ágazati stb. törekvés keretétől, hogy illeszthető – egymást erősítő -rendbe különböző területeken megjelenő szakmai feladat, kezdeményezés, **hogyan kell „kapcsolódási forgatókönyveket” kialakítani.**

Nézzük az egyes stratégiai nyálábok tartalmi megvalósítását!

4.1. „Miskolc, a megújuló innovatív tudás városa” stratégiai nyáláb és alprogramjai, projektjavaslatai

A tudás teremtésének, átadásának és hasznosíthatóságának programja.

A stratégiai programcsomag célja, hogy más stratégiai programokkal szoros összhangban a tudás teremtésének, átadásának és közvetlen hasznosításának fejlesztése révén, a város kutatási-potenciálja, (benne kiemelten a technológiai, műszaki K+F), a humán erőforrások minősége képzéssel történő kiemelt fejlesztésével, a város innovációs potenciálja tekintetében a következő esztendőkből fordulatszerű javulás következzen be.

El kell érni, hogy 2013-ig a szükséges személyi, szervezeti, intézményi és finanszírozási feltételek vonatkozásában, valamint a tudás hasznosítása téren lényegesen csökkenjen a város, a térség elmaradása, a főbb mutatókban érje el, lehetőség szerint haladja meg az unióéhoz közelítő országos színvonalat. El kell érni, hogy növekedjen a formális és nem-formális oktatási és képzési rendszerek tevőleges szerepvállalása a társadalmi és területi felzárkóztatásban, az aktív várostudat, a művelődés, a kulturált környezet iránti igény kialakításában, s hatékonyabbá váljon a tudásteremtő innovatív kutató-fejlesztő bázisok és a felhasználó társadalmi-gazdasági szereplők kapcsolata.

A) Kiinduló háttér és feltételezések

A helyzetértékelésben, tervezésben a regionális, megyei fejlesztési koncepciók, stratégiák mellett közvetlenül építettünk a város 2000-ben elfogadott, majd 2003-ban felülvizsgált közoktatási stratégiájára, B.A.Z. Megye Közoktatási Stratégiája megállapításaira, az Országos, illetve a Regionális Szakképzési Stratégiára, a felsőoktatás kapcsán a nemzetközi, országos és a Miskolci Egyetem intézményi törekvéseire, valamint – a K+F, innováció témájában – a regionális stratégiára és akciótervre, az egyetemi stratégiai tervek, továbbá az innováció korszerű, hatékony értelmezésére.

A stratégiai programcsomag kiemelt feladata, hogy a humán erőforrás potenciál, s teljesítményének fejlesztésével segítse a város stratégiai céljait:

- a tudásbázis bővítését, elterjesztését és hasznosítását;
- ezáltal az életminőség növelését;

- a társadalmi, területi kohézió erősítése és a gazdasági versenyképesség javítása révén.

B) Tudásteremtés

Miskolc város egyeteme, kutató intézetei, a vállalkozások kutató-fejlesztő szervezetei a régió K+F tevékenységének, *a régió innovációs potenciáljának, képességei fejlesztésének meghatározó, vezető szereplői*, amelyek számos műszaki, gazdaság- és társadalom-tudományi területen országosan is jelentősek; bár összességében a régió innovációs potenciálja néhány mutató (tudományos fokozat, publikációk) kivételével a 7. helyen van Magyarország régióinak összehasonlításában.

Az *innováció-orientáltság* előtérbe állítása a regionális és a megyei fejlesztési koncepciónak is központi eleme, amelyet a regionális innovációs stratégia öntött közvetlen – bár egy kicsit leszűkítetten, elsősorban K+F-orientált – formába. A stratégia célja

- a régió, mint K+F helyszín vonzóvá tétele, innovációs potenciáljának javítása;
- regionális konszenzus megteremtése a régióban az innováció terén a már meglévő intézmények és szervezetek között;
- K+F, innovációs célú kapcsolatok együttműködések fejlesztése hazai és nemzetközi szinten;
- felkészülés az Európai Unió 6. Keretprogramjára (RIS/RITTS – Európai Kutatási Térség), valamint a Strukturális Alapokból hozzáférhető innovációs források felhasználására.

A regionális, a megyei innovációs stratégia megvalósításában Miskolc és intézményei meghatározóak, ezért a városfejlesztési stratégiában is kiemelten kell hogy megjelenjen a tudás teremtésének programja. A stratégiai programunk célja, hogy EU és országos támogatású programokat, projekteket inspiráljon, amelyek sikere közvetlenül segítheti a város társadalmi-gazdasági fejlődését.

Kétségtelen, hogy *az innováció* a gazdaságfejlesztésben kiemelkedő szerepet játszik, ugyanakkor – megítélésünk szerint – jelentősége, terepe *nem szűkíthető le csupán a gazdasági jellegre*, hanem át kell hogy hassa a társadalmi-gazdasági lét minden területét, miként arra az innováció klasszikus schumpeteri definiálása is utal. Ezen megfontolásból kiindulva tárgyaljuk és helyeztük az innovációt – elsősorban az annak egy részét képező K+F folyamatot – a „tudás program” keretébe. Az innováció (mint az új ötletek teremtésének,

kutatásának, fejlesztésének, megvalósításának és gyakorlati alkalmazásának, hasznosításának folyamata) gondolat áthatja az egész városfejlesztési stratégiát, nem csupán a gazdaság fejlesztésénél, hanem más programelemeknél is megjelenik majd.

C) A tudás átadása

A helyzetelemzés mutatói, adatai láttatják, hogy a város jelenlegi humán erőforrás állapota nem kielégítő, színvonala országos és európai összehasonlításban átlag alatt van, dinamikája több területen kedvezőtlen. A város, a kistérség ún. Humán Fejlettségi Indexe (HDI) – amely képzettség, jövedelem és várható élettartam elemekből tevődik össze – nem áll előkelő helyen, a kistérségek rangsorában a 49., ahol 1. a győri és 17. például az egri kistérség. Ennek oka számos pozitív és negatív tendencia együttese, a jelenségek ellentmondása, mint például

- a képzésbe belépők, képzésben résztvevők számának csökkenése,
- romló tanulási hajlandóság,
- az iskolázottság romló szociális, ismereti háttere, anyaga;
- az alacsony gazdasági aktivitás;
- az átképzések elhelyezkedést segítő gyakori sikertelenségének a tanulásba vetett hitet csökkentő hatása;
- a szakképzett munkaerő iránt megjelenő hiány;
- képzett munkaerő elvándorlása, különösen a felsőfokú végzettségűek térség elhagyása;
- a széles és jó színvonalú képzési intézményi háttér;
- az oktatási, képzési kereslet bizonytalansága, divatorientáltsága.

E jelenségek mind arra utalnak, hogy sokszor **strukturális, szerkezeti problémák, együttműködési elégtelenségek, piaci trendek ismeretének hiánya, rugalmatlanság** állhat a negatív folyamatok, gyengeségek hátterében.

A stratégiai program (nyaláb) tervezésénél számolunk a várható demográfiai, gazdasági fejlődési trendekkel, befolyásoló tényezőkkel és építünk az európai uniós elvekre. **Meghatározónak tartjuk** a humán erőforrás feltételek, az innovatív tudás városának kialakítása szempontjából az alábbiakat:

- az egyén harmonikus fejlődését segítő, *szabadon választható képzés lehetőségének biztosítását, döntéseinek támogatását lehetővé tevő* oktatási-képzési rendszer kialakítására törekvés elvét;

- az „*élethosszig tartó tanulás*” elvének, stratégiájának érvényesülését;
- a *gyakorlatorientált*, a társadalom, a gazdaság által igényelt, használható ismereteket, képességeket, készségeket biztosító oktatás erősítését, a végzettséget bizonyító papírtermelés helyett;
- a munkaerőpiaci *integráltság* megteremtését;
- a *képző és a felhasználó* szféra közvetlen *együttműködésének* erősítését;
- az átjárhatósági mobilitás növelését;
- a képzési, oktatási *módszereken* való változtatás szükségességét;
- az *esélyegyenlőség* javítását a hátrányos helyzetűek képzése vonatkozásában is;
- a társadalmi *kirekesztődés elleni küzdelem*, folyamatok segítségét;
- a képzések *alapkövetelményeinek összehangolását*, a tapasztalatok nemzetközi kicserélését.

A közoktatási anyagok részletesen jellemzik az óvodai, az általános- és középiskolai képzés hagyományait, szakmai jellegzetességeit és intézményeinek adottságait, értékeit. Összességében megállapításra kerül, hogy a város fejlett, színvonalas, térségi, sőt megyei kihatású közoktatási rendszerrel bír, de ugyanazon gyengeségek (nem kellő hatékonyság, szakképzés és felnőttképzés kevésbé kereslet- és igényorientáltsága, csökkenő gyerekszám, párhuzamosságok, infrastrukturális elmaradottságok) is jellemzik. Miskolc város számára az alábbi fejlesztendő területek kerültek kiemelésre: *nyelvoktatás, művészeti oktatás, egészséges életmódra nevelés, hátránykompenzáció és tehetséggondozás, pedagógiai szakmai szolgáltatások fejlesztése, közoktatási társulási együttműködések erősítése, a működési racionalitás erősítése, minőségbiztosítási rendszerek bevezetése, alkalmazása.*

D) A tudás hasznosítása

A tudás hasznosítása a „tudás-társadalmak” alapcélja, amelynek érdekében biztosítani kell, hogy az innovációs folyamat végigfuthasson, ne szakadjon meg a K+F, vagy éppen a realizálás, esetleg a (piaci) bevezetés, alkalmazás kudarca révén. Az innováció szakirodalma, kutatásai részletesen bizonyítják, hogy a sikertelenségek nem egyszerűen a megvalósítás, bevezetés folyamatában leledzenek, hanem az olyan tudás-tartalmak, K+F eredmények öncélú megszületésében, amelyek iránt nem nyilvánul meg társadalmi igény, kereslet.

Egy kicsit leegyszerűsítetten fogalmazva – de egy térség, egy város fejlesztésének

oldaláról vizsgálva – mindenképpen célszerű kiindulásnak tekinteni, hogy az erőforrások, a potenciálok pocsklása olyan tudás-tartalom fejlesztés, tudás-átadás, amelynek nem igazolható közvetlen társadalmi, gazdasági hasznosíthatósága. Ezért *a felhasználó oldallal való együttműködésnek már meg kell jelennie a tudásteremtés, a tudás-átadás folyamatában.* Stratégiai javaslatunk az együttműködési, az innovációs – ezen belül pedig a kutatási/K+F – és a képzési hálózatok kialakítását helyezik előtérbe, amelyeknek ugyan túl kell mutatniuk a város határain, de Miskolc intézményeinek integráló, kezdeményező szerepére épülnek.

E) A „megújuló tudás városa” stratégia és programterületei

A **stratégiai program** nem az egyes K+F, illetve innovációs szakmaterületekre, képzési formákra, intézményekre fogalmaz meg stratégiai javaslatot, hanem olyan programot vázol fel, amely a többi fejlesztési programterülethez kötődően, az alapcélok érdekében jelöl ki stratégiai teendőket, amelyeket az egyes funkcionális stratégiáknak és az egyes intézményi fejlesztési programoknak az esetleges módosításával is célszerű realizálni.

A stratégiai programcél elérése érdekében az alábbi intézkedések megvalósítása célszerű:

1. A „tudásváros” tartalmi forrása a **tudományos kutatási, kutatás-fejlesztési tevékenység súlyának növelése**, a társadalom egésze, különösen a gazdaság innováció-készségének, versenyképességének alapfeltétele, amelynek érdekében a Miskolci Egyetemen a regionális tudásközpont (RT) kiépítése, a kooperációs kutatási központok (KKK) létrehozásának támogatása szükséges. Az intézményben létrejövő kutatási potenciálok, intézetek és a kapcsolódó tudományos hálózat nemcsak a város, a térség számára fontos, hanem regionális integráló szerepet tud betölteni, „**techno-polisszá**” válik.
2. A képzési rendszer szereplői szakmai **együttműködési hálózatának (képzési klaszter) létrehozása**, amely kiegészíti az önkormányzati tulajdonú közoktatási intézményekre való kiterjedtséget; azaz bevonásra kell hogy kerüljenek a felsőoktatás, a felnőtt- és szakképzés intézményei, függetlenül tulajdonosi háttérüktől, a felhasználói, vevői oldal integrálásával annak érdekében, hogy a képzések összehangoltsága, a szinergiahatásokra és az esetleges munkamegosztásra épülő nagyobb hatékonyság, az áttekinthetőség, a kínálat megjelenítése a felhasználók felé megvalósuljon.
3. Erősíteni kell a képzési rendszer **társadalmi/gazdasági kapcsolatát**, ezen belül az önkormányzati intézményeknél is erőteljesebben kell javítani a „**szolgáltatásorientáltságot**”, a működés rugalmasságát, a kommunikációs munkát, a foglalkoztató intézményekkel, a vállalkozásokkal való együttműködést, a

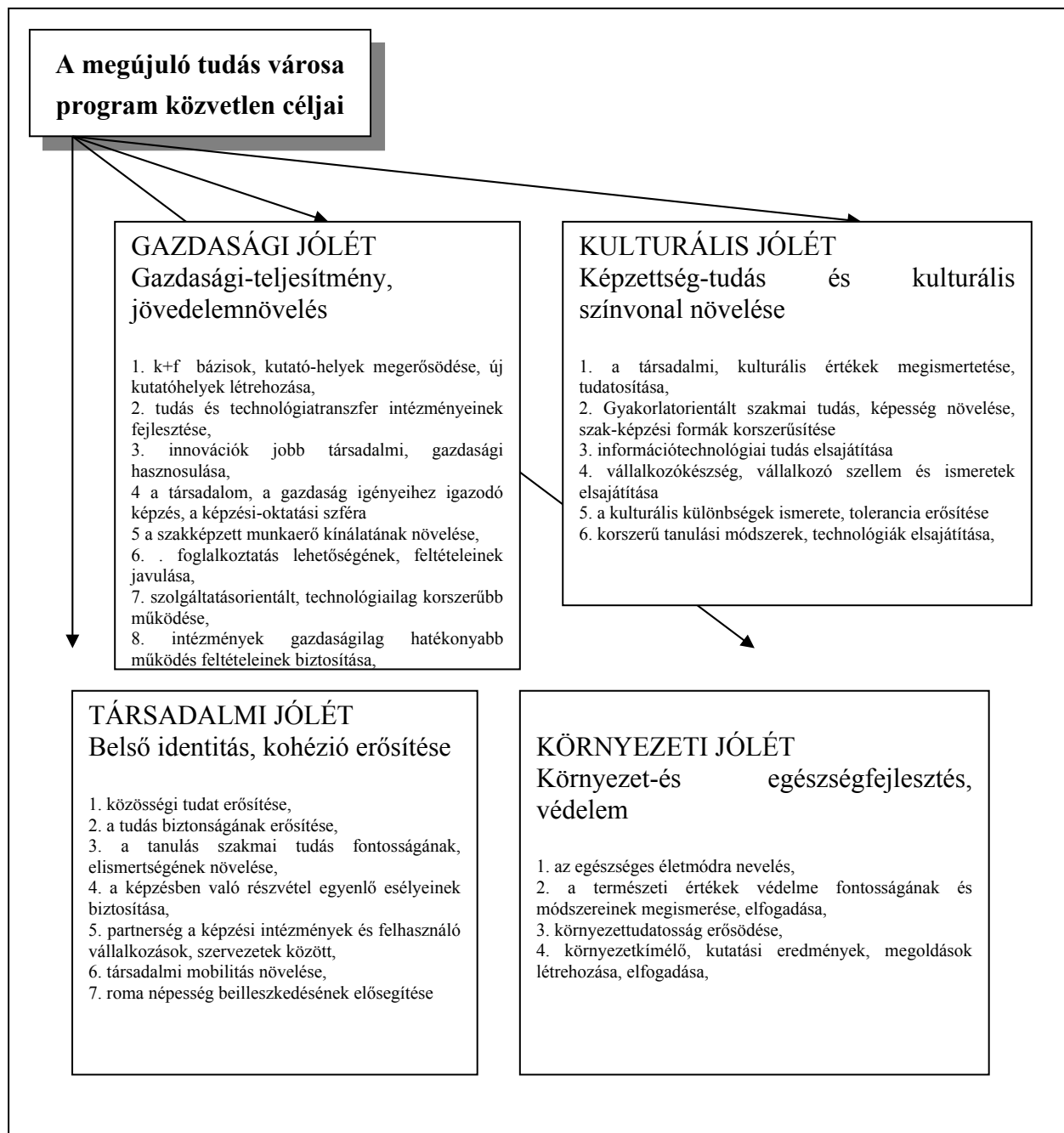
gyakorlatorientáltságot, különösen a középiskolákban, a szak- és felnőttképzés, valamint a felsőoktatás területén. A képzési anomáliák, a kielégítetlen munkaerőigények, a tanulók egyéni kudarcainak csökkentése érdekében ki kell építeni, illetve erősíteni kell a **pályaorientációs és tanácsadási rendszert**, minden képzési szinthez kötődően.

4. A humánerőforrások minőségi fejlesztésének 2013-ig szóló programja az **egész életen át történő tanulás** európai doktrínájára építve rendszerszerűen fogalmazza meg a fő prioritásokat, fejlesztési irányokat. Tulajdonképpen a tudásalapú társadalom megteremtésének követelményeiből, a fejlett társadalmakra jellemző globalizációs és demográfiai folyamatokból kiinduló európai stratégia célrendszerét és eszköztárát a hazai, térségi, városi specifikus társadalmi-népesedési, gazdasági, kulturális viszonyokra kell adaptálni.
5. A stratégia az oktatási, képzési rendszerek feladatává teszi annak tudatosítását, hogy az **egyén boldogulásában és társadalmi érvényesülésében az aktív tanulásnak** és a felelős demokratikus állampolgári magatartásnak **nélkülözhetetlen szerepe van**.
6. A **felnőttképzés** különböző formáiban a 25-64 év közötti lakosságnak folyamatosan legalább 15-20%-a vegyen részt, különös tekintettel a legalacsonyabb képzettséggel rendelkező társadalmi csoportokra, valamint a magasan kvalifikáltak szakmai, tudományos továbbképzésére.
7. A **szakképzési rendszer** országos reformjára épülően ki kell alakítani a városban az indokolt képzési struktúrát (például Térségi Intergrált Szakképző Központ(ok)).
8. A közoktatási intézmények vegyenek részt nagyobb mértékben a felnőttképzésben.
9. A város képzési rendszerének nyitottságát, társadalmi elfogadottságát erősítendő fejleszteni kell kapcsolatrendszerét, növelve az irányítási, vezetési, működési rugalmasságot, a tevékenység szolgáltatásorientáltságot. E révén növelhető elismertsége, támogatottsága. **A képzési rendszer egésze, együttműködési hálózata és az egyes intézmények vonatkozásában egyaránt erősíteni kell a marketing és kommunikációs tevékenységet a képzések piaci igényekhez történő igazítása.**
10. Biztosítani kell, hogy a közép- és a felsőfokú formális oktatási, képzési rendszerből kikerülők túlnyomó többsége alkalmazható szaktudás birtokában hagyja el a rendszert, megvalósítva a munkaerőpiac szorosabb összhangját, különös tekintettel a kompetencia-alapú oktatás-képzés egyetemessé tételére, **a munkaerőpiaci készségek és kompetenciák** (informatikai ismeretek, idegennyelv-tudás, kommunikációs készségek) oktatásának széleskörű kiépítésére, meghonosítására, hozzáférhetőségének javítására.

11. Javítani kell a tanulási környezet kialakításához szükséges fizikai, infrastrukturális feltételeket, különös tekintettel az e téren meglévő különbségek kiegyenlítésére. A cél elérése az érintett **intézményi, a kapcsolódó humán és infrastrukturális feltételrendszer átfogó korszerűsítését és fejlesztését** igényli, amihez a szellemi és az anyagi erőforrásoknak a jelenleginél lényegesen nagyobb mértékű mozgósítására van szükség.
12. A stratégia megvalósításának alapvető követelménye **a partnerség elvének érvényesítése**, azaz az érintett központi és helyi igazgatási szervezetek, különösen az oktatási-képzési, valamint a foglalkoztatáspolitikai intézményrendszer és a gazdasági szféra közötti folyamatos és érdemi együttműködés és szinergia biztosítása.
13. **Egységes minőségbiztosítási és ellenőrzési rendszereket kell bevezetni** az alap- és a középfokú oktatásban, a szakképzésben. **Fokozni kell az alap- és a középfokú oktatási rendszernek a nem-formális képzésben való részvételét.** Meg kell teremteni az oktatási intézmények rendszerének azonosítási és adminisztrációs rendszereit, az intézmények hatékony gazdálkodásának lehetőség szerint minél naprakészebb ellenőrzésére és a szolgáltatások színvonalának emelése érdekében.
14. Széleskörűen fejleszteni kell **a tudástartalmak informatikai bázisú közvetítésének** (távoktatás-távtanulás, digitális adathordozók stb.) infrastrukturális és szoftver **feltételeit**
15. Cél az oktatási és képzési rendszer érdemi további szerepvállalásának erősítése a szociális, etnikai vagy egyéb okokból **hátrányos helyzetű társadalmi csoportok**, kiemelten a romák felzárkóztatásában, életesélyeinek a javításában; különös tekintettel az iskolai lemorzsolódás csökkentésére, az integrált oktatás, szakképzés általánossá tételére, az egyéni tanulási utak szakmai, módszertani kereteinek a kialakítására.

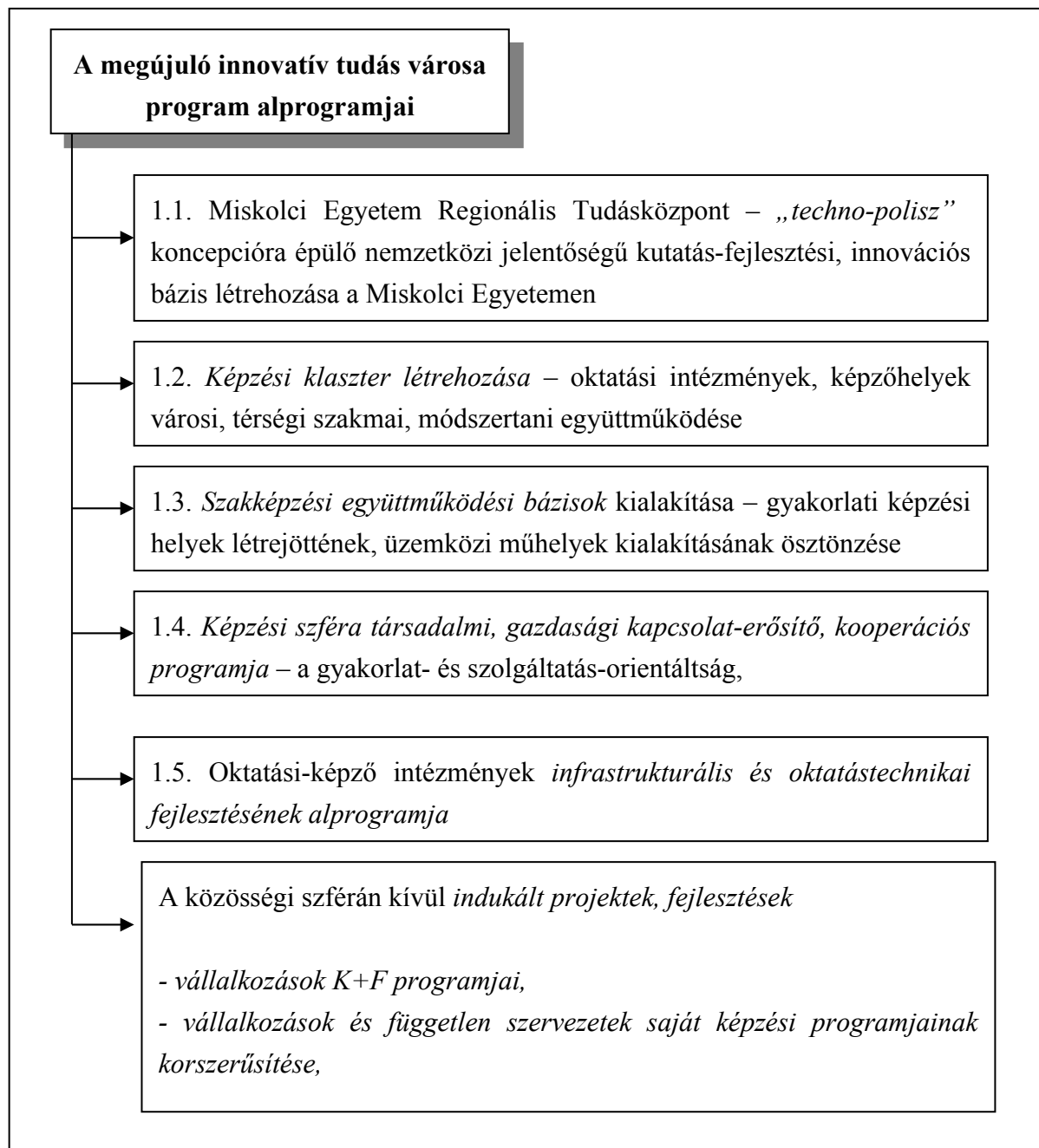
F) A cél elérése: eszközjellegű célok és javasolt alprogramok, intézkedések

A „megújuló tudás városa” program közvetlen céljait – a fő célok rendszerében – a következő ábra szemlélteti.

12. ábra. A „megújuló tudás városa” program közvetlen céljai a fő célok rendszerében.

A stratégiai program hatásai tehát – miként a fenti célok is jelzik – túlmutatnak a tudományos élet, a kutatási és oktatási szféra keretein, azaz a városfejlesztési stratégia szemléleti megközelítéséből eredően integráltan hatnak. Ezen integrációra törekvés tükröződik a javasolt alprogramok tartalmában, törekvéseiben is (13. ábra).

13. ábra. A „megújuló tudás városa” stratégiai program operatív programjai és akcióterv-struktúrája.

A stratégiai programban ismertetett célok, törekvések realizálását – s ebben Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata szerepvállalását – a bemutatott 5 alprogramban tartjuk lehetségesnek. Az alprogramok, projektek részletes ismertetését a későbbiekben olvasható tervezési lapok tartalmazzák.

,

G) A program realizálásában együttműködők – a megvalósítás mechanizmusa

A tudás-teremtés, átadás, hasznosítás számos szervezet, intézmény, vállalkozás alaptevékenysége, közvetlen feladata. A város egészének érdeke, hogy ezen közösségi, non-business intézmények és vállalkozások szakmai munkája sikeres legyen. A sikeresség záloga az együttműködés, ezért a város vezetésének, önkormányzatának *alapvető stratégiai feladata ezen együttműködési, kooperációs hálózat kialakításának kezdeményezése, segítése, ösztönzése*. A program realizálása – a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, illetve Polgármesteri Hivatala által betöltendő szerep mellett – az oktatási és különböző képző-, továbbképző, továbbá kutató intézmények, szervezetek együttműködését igényli:

- Miskolci Egyetem karai és kutatóhelyei;
- Miskolc Megyei Jogú Város közoktatási intézményei (Városi Pedagógiai Intézet);
- a városban működő magán és egyházi fenntartású oktatási intézmények, képzőhelyek;
- felnőtt- és továbbképző intézmények, vállalkozások;
- Bay Zoltán Kutatási Alapítvány Logisztikai és Gyártástechnikai Intézet;
- Észak-Magyarországi Innovációs Ügynökség;
- Magyar Innovációs Szövetség Észak-magyarországi Regionális Képviselő;
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (BOKIK);
- Észak-Magyarországi Gazdasági Munkaadói Közösség (ÉMGK).

Az operatív program megvalósítási mechanizmusa a javasolt alprogramokban megjelenő, illetve újonnan létrejövő együttműködési hálózatokon nyugszik. Ezek tartalmát az alprogram tervezési dokumentumai rögzítik.

H) A program finanszírozása, hatásai, eredményességi kritériumai és monitoring rendszere

A program finanszírozása – miként az általában jellemző – több forrásból történik, ötvözi a helyi intézményi, vállalkozói saját források mellett az uniós, a hazai országos és regionális pályázati lehetőségeket, a kutatási projektek vonatkozásában pedig a külső megrendelői, megbízói forrásokat is.

A program várható hatásai az alábbi területeken jelentkeznek, illetve ezen kritériumok teljesülése esetén ítéltjük megvalósulását sikeresnek:

- nemzetközi mércével mérve is jelentős kutatási potenciál (személyi, infrastrukturális, műszer, know-how stb.) létrejött a Miskolci Egyetemen;

- növekvő számú tudományos eredmények, szabadalmak, védett eljárások létrejötte;
- a kutatási, K+F tevékenység hatékonyságának növekedése a kooperáció, a hálózati együttműködés révén;
- a kutatási eredmények sikeres innovációk révén történő gyakorlati hasznosulása, alkalmazása nő, köszönhetően a kutatóhelyek és a felhasználó szervezetek, vállalkozások kooperációjának;
- javul a tudás-, technológiatranszfer tevékenység hatékonysága;
- hatékonyan működik egy városi innovációs koordinációs pont, amely nem csupán a helyi kisebb vállalkozások, szervezetek számára kínál szakmai információkat, segítséget, de egybekapcsolja a várost a regionális és nemzetközi innovációs hálózatokkal;
- javul a közoktatási, a felsőoktatási, a felnőtt- és továbbképző intézmények közötti vertikális és horizontális együttműködés, ezáltal javul az erőforrások, potenciálok kihasználtsága, a szakmai tartalmi összhang és minőség biztonsága;
- hatékony képzési struktúra, új képzési formák jönnek létre,
- javulnak a képzés terén az esélyegyenlőség biztosításának feltételei;
- a szakképzés terén a város megvalósítja egy egészséges – a társadalom, a gazdaság szereplői igényeinek megfelelő – tartalmában és módszereiben megújuló képzési struktúra kialakítását, létrejönnek a gyakorlati oktatás infrastrukturális, korszerű műhelyfeltételei is;
- nő a lakosság tudásszintje, képesség és készség szintje, képzettsége, kulturáltsága;
- javul a város ún. Humán Fejlettségi Indexe (HDI);
- erősödik a város lakóinak identitástudata.

A monitoring rendszert – a hatások mérését és hatékonyságelemzését – az egyes alprogramok vezető intézményei, szereplői által szervezett adatgyűjtési, értékelési mechanizmusra épülően a városfejlesztési stratégia egészéért felelős szervezet összesíti, a haladásról évente tájékoztatja a város önkormányzatát, közgyűlését és a nyilvánosságot. A hatások részletesebb mutatóit, monitoring-mechanizmusát az alprogram tervezési lapjai tartalmazzák.

1. program 1.1. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	1.1. Miskolci Egyetem Regionális Tudásközpont (ME RT) – „techno-polisz” koncepcióra épülő nemzetközi jelentőségű kutatás-fejlesztési, innovációs bázis létrehozása a Miskolci Egyetemen
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A Miskolci Egyetem és a régió további felsőoktatási és önálló intézményei, kutatás-fejlesztési bázisai, a kutatási eredményeket közvetítő és felhasználó helyi, regionális és további hazai, nemzetközi szervezetek, vállalkozások.
Elérendő célok:	A Miskolci Egyetem, mint az Észak-magyarországi régió legnagyobb felsőoktatási és kutató-fejlesztő (K+F) intézménye hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerére építve, a régió oktatási, kutatás-fejlesztési és innovációt segítő intézményeivel együttműködve, a szellemi és anyagi erőforrásokat koncentrálna, a világ élvonalába tartozó egyetemi és technológiai innovációs központtá, regionális egyetemi tudáscentrummá fejlődik.
Leírása, indoklása:	A ME RT küldetése a tudás menedzselése révén kiemelkedő kutatás-fejlesztési, innovációs és oktatási tevékenység folytatása, amely a gazdasági szférával történő együttműködés révén elősegíti Miskolc és az észak-magyarországi régió technológiai, gazdasági és társadalmi fejlődését, javítva ezáltal a város, a régió és az ország versenyképességét. A ME RT átfogó célja a világ élvonalába tartozó <i>tudásintenzív termékek, rendszerek és szolgáltatások</i> fejlesztése és a tudás hasznosításával az eredmények gazdaságba és társadalomba történő integrálása. Ennek megvalósítása hálózati típusú kapcsolatrendszer kialakítását és működtetését feltételezi a tudományok, a gazdaság és a társadalom szereplői között. A ME RT projektjei a hálózatiságra épülnek. Napjaink alapvető tendenciája, hogy a tudás egyre fontosabb erőforrássá válik, olyannyira, hogy <i>tudás alapú gazdaságról, sőt tudás alapú társadalomról</i> beszélhetünk. <i>Valójában ma a tudás az egyetlen jelentőséggel bíró erőforrás. A hagyományos termelési tényezők nem szűnnek meg, de másodlagossá válnak. A materiális termelési tényezők működtetése és hatékonysága ilyen körülmények között egyre inkább a tudástermelés</i>

	<i>függvénye</i>⁴. A tudás növekedésének jelentősége két fő jelenségben ragadható meg: a termékek és szolgáltatások tudástartalmának bővülésében és a (mennyiségi és minőségi értelmű) tudástartalom versenykritériummá válásában. A ME RT első szakasza sikeresen elindult, a tervezési időszak feladata a tematikus bővítése és nemzetközi jellegének erősítése.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	A stratégiai alprogram, az egész városfejlesztési stratégia, s Miskolc város hazai és nemzetközi pozicionálásának, fejlesztésének meghatározó, gravitációs-, integráló hatású eleme. Hatása további projekteket, termék- és folyamat-innovációs fejlesztéseket indukál elsősorban az érintett intézmények, vállalkozások körében, új vállalkozások létrejöttét eredményezi, jelentős innovációs impulzusokat ad a város többi gazdasági, kulturális stb. intézményei felé.
Kompetencia és környezeti hatások:	Elsősorban a tudás, az innovációs kompetencia fejlesztésének, az együttműködő-készség erősítésének terén kompetencia-fejlesztő.
Megítélési szempontok, kritériumok, tekintettel a pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A résztvevői kör szélessége, a város, a régió fejlődését meghatározó szerepe. Az egyéni elhelyezkedési lehetőségek javulása. A régió foglalkoztatási szintjének emelése. A régió versenyképességének növekedése. A tudás és az ismeretek bővülése. Tudás-intenzív, innovatív vállalkozások létrehozása, és sikeres működtetésének elősegítése. A KKV-k számának növekedése, illetve életképességük, versenyképességük fokozódása. Nemzetközi ismeretek szerzésével jelentős tudományos eredmények keletkezésének elősegítése. A tudás nemzetközi és gyakorlati hasznosításának elősegítése. Kutatási eredmények. Gyakorlati alkalmazások. Innovációs szolgáltatások. A kutatás-fejlesztési tevékenység elősegítése, szinergikus hatás elérése. Hálózati működés. Magas szintű szolgáltatások nyújtása a vállalkozások számára. Hálózati működés. Találmányok és szabadalmak létrehozása, hasznosítása a régió vállalkozásaival és a nemzetközi partnerekkel együttműködve.
Időzítése, várható költségei	1. szakasz: 2005-2008; költségigénye: 1,8 Mrd Ft.

⁴ Kocsis, É.-Szabó, K.(2000): A posztmodern vállalat. Tanulás és hálózatosodás az új gazdaságban. Oktatási Minisztérium, Budapest, 43. oldal

(elemek, felmerülés időpontja):	2. szakasz: 2008-2013; költségigénye: kb. 8 Mrd.Ft.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: az I. NFT sikeres pályázataiból biztosított. 2. szakasz: II. NFT –Kreatív ipar / tudás ipar + EU 6. (K+F) Keretprogram; ERFA 1.1.1., 1.1.2., 1.1.8., 1.2.1., 1.2.2.; ESZA 2.1.1., 2.2.1.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	<i>Koordinátor, alprogramvezető:</i> Miskolci Egyetem. <i>Közreműködők a kutatásban, az eredmények transzferében és gyakorlati hasznosításában:</i> a régió és más hazai és nemzetközi felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek, nemzetközi és hazai nagyvállalatok, a város és a régió innovatív KKV-ai.

1. program 1.2. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	1.2. Képzési klaszter létrehozása – oktatási intézmények, képzőhelyek városi, térségi szakmai, módszertani együttműködése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, az egyházak, alapítványok és vállalkozások fenntartásában lévő közoktatási, felsőoktatási valamint felnőtt-, és továbbképző intézményei, vállalkozásai
Elérendő célok:	Az oktatási-képző intézmények szakmai együttműködésével az oktatás színvonalának, teljességének, szakmai konzisztenciájának és városi, térségi szintű igényekhez igazodó racionalitásának javítása.
Leírása, indoklása:	Az oktató-képző intézmények a demográfiai és a nemzetközi oktatási trendekből, különösen a felsőoktatás és a továbbképzések terén nemzetközi szinten is élesedő verseny következtében jelentős tartalmi, módszertani és működés-hatékonysági kihívás előtt állnak. A város érdeke, hogy fennmaradjon, fejlődjön oktatási rendszerének színvonala, elismertsége, hatékonysága. A klaszter, mint az együttműködések hálózata arra kínál lehetőséget, hogy természetessé, rendszeressé váljon mind a horizontális, mind különösen a vertikális, az egymásra épülő képzési szintek intézményeinek szakmai együttműködése; a közös feladatok, problémák megoldásában közösen tudjanak fellépni. Különösen fontos a közoktatás, a felsőoktatás, a felnőtt- és továbbképzés intézményei közötti eddig hiányzó vagy eseti kooperáció rendszerré formálása. Az alprogram tartalma: – az intézmények közötti együttműködés szervezetének, működési mechanizmusának felállítása; – közös tartalmi, módszertani és működési minőségi-sztenderdek kialakítása; – az egymásra épülő képzési szintek intézményeinek képzési tartalmainak, összhangjának, konzisztenciájának megteremtése; – a képzések gyakorlatorientáltsága erősítése az igényeket felmérő kutatások, s a felhasználókkal kiépítendő kapcsolati háló révén;

	– közös kommunikációs-, és értékesítési info-kommunikációs platform kialakítása; – közös fellépés a szakmai minőség, a közös érdekek védelmében.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	A program jelentős szerepet játszik a tudás átadásával annak terjedésében, a gyakorlati hasznosítás hatékonyságának megteremtésében, biztosítja a gazdasági versenyképesség képzettségi feltételeit, segíti a társadalmi kohézió erősödését, a helyes egyéni életmód kialakítását. Szoros a kapcsolata – a sajátán túl – a 2., a 3., a 4. és az 5. stratégiai nyalábbal.
Kompetencia és környezeti hatások:	Elsősorban a tudás, az innovációs kompetencia fejlesztésének, az együttműködő-készség erősítésének terén kompetencia-fejlesztő.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A résztvevői kör szélessége. A tudás és az ismeretek bővülése. A tudás hatékony transzferének megvalósítása. A város képzettségi, humán fejlettségi indexének (HDI) javítása, foglalkoztatási szintjének emelése. A város versenyképességének növekedése. nemzetközi hasznosításának elősegítése. A tudás gyakorlati hasznosításának elősegítése. Oktatásfejlesztési szakmai, módszertani anyagok, eredmények. Gyakorlati alkalmazások. Hálózati működés. Magas szintű szolgáltatások nyújtása a felhasználók, vállalkozások számára. Új képzési programok megjelenése a városban. Közös info-kommunikációs platform létrehozása.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: A meglévő együttműködési tapasztalatokra épülően a klaszter megvalósíthatósági feltételeinek, módszereinek kidolgozása, kezdeményezés elindítása – 2005-2006; költségigénye: kb. 5 MFt. 2. szakasz: A klaszter fejlesztésének, az együttműködés infrastrukturális és szakmai feltételeinek megteremtése – a szakmai programok kidolgozása és megvalósítása - 2007-2013; költségigénye: kb. 500 MFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: HEFOP 3.; II. NFT – Okos, művelt társadalom nyaláb;- Tudás-ipar, ESZA 2.1.1, 2.2.1,
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	A Miskolci Egyetem és a város vezető közoktatási intézményei részvételével a klaszter megalapítása, működési elveinek előzetes kidolgozása, megvalósítási stratégia megalkotása, majd a klaszter teljeskörűvé tétele.

1. program 1.3. alprogram tervezési lapja

Alprogram.	1.3. Szakképzési együttműködési szakmai hálózat, bázisok kialakítása – gyakorlati képzési helyek létrejöttének, üzemi mőhelyek kialakításának ösztönzése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A város közép- és felsőfokú szakképző intézményei, kamarák, valamint a támogató és a képzetteket alkalmazó szervezetek, vállalkozások
Elérendő célok:	Megfelelő tartalmú, a munka-erőpiaci igényekhez igazodó képzési kínálattal és infrastruktúrával rendelkező, a foglalkoztatókkal szoros kapcsolatban lévő, együttműködő szakképzési rendszer kiépítése; – a változó gazdasági környezethez igazodó vállalkozási készségek fejlesztése; – korszerű gyakorlati feltételek biztosítása; – képzési konzorciumok kialakítása; – szakképzés minőségének javítása; – a harmonikus személyiségfejlesztés; – munkaerő-piaci esélyek; – a felnőttkori tanulásra való igény megteremtése; – a munka világából kikerülők átképzési hajlandóságának növelése.
Leírása, indoklása:	A város társadalmi és gazdasági versenyképességének egyik gátja a szakképzettség terén lelhető fel. – relatív alacsony a szakképzésben részt vevők száma, és mivel az érettségit is adó középiskolákban tovább tanuló fiatalok létszáma nőtt, ez azt eredményezte, hogy a szakiskolákba a leggyengébb tanulási képességekkel rendelkező tanulók jelentkeznek, növekvő számú bukást és lemorzsolódást eredményezve; – az igényt az ún. divathatások, másrészt az iskolák által nyújtott kínálat befolyásolja; – a végzett tanulók munkanélkülivé válása a szakképzési rendszer strukturális aránytalanságaira, a szakközépiskolák kibocsátása és a munkaerőpiac felvevőképessége közötti összhang hiányára, illetve arra enged következtetni, hogy az iskolák kényelmi, adottságbeli okokból a kívánatosnál

	lassabban változtatják oktatási kínálatukat; – a képzőhelyeknek nincs reális képe végzettjeik elhelyezkedéséről, az iskolák többsége elveszíti kapcsolatát volt hallgatóival. Mindezek alapján, az általános képzési klaszter mellett, a szakképzés terén való előrelépés önálló programot igényel. A program – amely folytatja, mélyíti az I. NFT, HEFOP-os pályázataival megindult fejlesztéseket – a képzőhelyek egymásközi és a foglalkoztató szervezetekkel való együttműködési hálózat, bázis kialakítását célozza, amelynek keretében sor kerül: – munkaerő-piaci prognózisok összeállítására, szakképző intézményekhez a végzetek elhelyezkedéséről történő visszacsatolására, egy szakképzési információs rendszer kiépítésére; – a szakképzési hálózat kiépítésére; – a képzési profil-változtatásokra; – a regionális, a határon túli, továbbá más nemzetközi képzőhelyekkel közös programok indítására; – új képzések bevezetése, a képzések rugalmasabbá tételére; – koncentrált gyakorlati szakképző-helyek infrastrukturális fejlesztésére, a foglalkoztatókkal való együttműködéssel; – a kamarák szervezésével, koordinálásával megvalósuló szintvizsgákra, amelyek elsősorban a gyakorlatigényes szakmákban biztosíthatják a gyakorlati képzés ellenőrzését, illetve minőségbiztosítását.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A program szerves része az 1. stratégiai nyalábnak, közvetlen hatással bír a 3. és az 5. stratégiai programokra, s feltételét képezi egyes más operatív programnak is.
Kompetencia és környezeti hatások:	Elsősorban a tudás, az innovációs kompetencia fejlesztésének, az együttműködő-készség erősítésének terén kompetencia-fejlesztő.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Relative nő a szakképzésben, átképzésben tanulók száma. Erős szakképzési-hálózati együttműködés jön létre a képzők között mind vertikális, mind horizontális szinten, mind pedig a foglalkoztatókkal. Korszerűsödik, arányossá válik a szakképzési kínálat. Szakmaválasztást segítő tanácsadói rendszer jön létre.
Output indikátorok, várható	Kiteljesedik a képzők képzése rendszer, új szakok, képzések

eredmények	indulnak be. Kooperációban folyó képzések jelennek meg. Javul az infrastrukturális háttér, különösen a színvonalas gyakorlati helyek, műhelyek száma. Kialakulnak a képzési minőség biztosításának garanciái, ellenőrzési mechanizmusai.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: Az I. NFT HEFOP és ROP pályázatai tapasztalatainak alapján a városi szakképzési klaszter szervezésének szakmai előkészítése, az országos és a regionális stratégia alapján, további együttműködési részprogramok, infrastruktúra- és képzésfejlesztések kialakítása – 2005-2006; költségigénye: 1.5 MrdFt. 2. szakasz: A teljes szakképzési stratégiai és operatív klaszter program megvalósítása – 2007-2013 között; költségigénye: 9 MrdFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: HEFOP 1.1., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 3.2., 3.4., 3.5., 4.1.; Leonardo; SOCRATES; Phare; Grundtvig; GVOP 2.2., ROP 2.3., 3.4. 2. szakasz: ESZA 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4., 2.2.1. – II.NFT – Okos, művelt társadalom - tudás ipar
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	A város közép- és felsőfokú szakképző intézményei, kamarák, átképző intézmények, munkaügyi központok, valamint a támogató és a képzeteket alkalmazó szervezetek, vállalkozások. <i>Koordináció: BOKIK – Klaszter-tanács</i>

1. program 1.4. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	1.4. Képzési szféra társadalmi, gazdasági kapcsolat-erősítő, kooperációs programja – a gyakorlat- és szolgáltatás-orientáltság
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Oktatási- és képzési rendszer intézményei, valamint a foglalkoztató szervezetek, intézmények, vállalkozások.
Elérendő célok:	A képzések munkaerőpiaci igényekhez történő igazodásának, tartalma gyakorlatorientáltságának, valamint az intézmények szolgáltatás-orientáltságának a fejlesztése.
Leírása, indoklása:	A program kiterjed mind a közoktatásra, mind a felnőttképzésre, mind pedig a felsőoktatás intézményeire és változtatni kíván az intézményi működés gyakran merev, arisztokratikus jellegén: – erősítve a szolgáltatás-orientáltságot; – szolgálva az ügyintézés, a diákokkal való kapcsolattartás színvonalát, eredményességét; – megteremtve, továbbfejlesztve a diákok, hallgatók oktatás-veleményező rendszerét; – bővítve a leendő foglalkoztatók oktatásba, gyakorlati képzésbe történő bevonását; – kiépítve az egykori diákok életútjáról, sikerességéről történő visszacsatolást; – felkészítve az intézményeket, vezetőiket tudatos marketing, PR, kommunikációs és fund raising tevékenységre, fejlesztve az ez irányú menedzsment kompetenciáikat, technikákat. A program tartalma tehát több, mint a már többnyire meglévő minőségbiztosítási rendszerek fejlesztése, hanem egy magát az oktatási tevékenységet támogató, az intézmény egészének megítélését jelentősen befolyásoló piacorientált, hatékony, színvonalas működéshez kíván hozzájárulni, amely nemcsak rugalmasabbá teszi az intézményt, hanem biztosítja, hogy pótlólagos forrásokhoz is hozzájusson egyrészt kiegészítő képzési tevékenységgel, másrészt eredményes szponzor- és támogatószervező tevékenységgel.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-	A program jelentősen hozzájárulhat a stratégiai nyaláb sikeréhez, az oktatási-képzési rendszer intézményei

hatás más projekttel	fejlődéséhez, közvetve a 3. , a 4. és az 5. nyalábok megvalósításához.
Kompetencia és környezeti hatások:	Elsősorban a tudás, az innovációs kompetencia fejlesztésének, az együttműködő-készség és a menedzsment tudás erősítésének terén kompetencia-fejlesztő.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Új együttműködési formák kialakítása. Új menedzsment módszerek (ügyintézési, marketing, szervezet-fejlesztési stb.) bevezetése. Az együttműködési rendszerekben, kapcsolatokban résztvevők számának alakulása. Oktatás-véleményező és visszacsatoló rendszerek működése. Marketing menedzserek alkalmazása. Támogató informatikai fejlesztések (információs és ügyfélszolgálati stb. rendszerek) megvalósulása. Pótlólagos intézményi bevételek alakulása. A képző helyekkel való elégedettség növekedése.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Az alprogram már épít a meglévő kooperációkra, egyes intézmények gyakorlatára. Konkrét projektek már 2005-től szervezhetőek, a későbbi aktivitást segítheti a képzési klaszterben kialakuló ezirányú együttműködés. Költségigény: a költségvetési időszakra kb. 800 Mft.
A megvalósítás tervezett forrásai:	I. NFT: HEFOP 3.1., 3.2., ROP 3.3., 3.4.; II.NFT: okos, művelt társadalom, tudás ipar, ESZA 2.2.1.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	A realizálás egyrészt intézményi, másrészt a klaszterbeni együttműködési szinteknek megfelelően történhet. <i>Koordináció a klaszter tanácsa, irányító szervezete révén.</i>

1. program 1.5. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	1.5. Oktatási-képző intézmények <i>infrastrukturális és oktatástechnikai fejlesztésének alprogramja</i>
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A város oktatási és képzési intézményei.
Elérendő célok:	Az előző alprogramokban vázolt tartalmi, szakmai, módszertani, együttműködési törekvések infrastrukturális és oktatástechnikai feltételeinek biztosítása.
Leírása, indoklása:	A helyzetelemzés megállapításai szerint – annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentős infrastrukturális fejlesztések, épület- és oktatástechnikai korszerűsítések valósultak meg – jelentős azon intézmények száma, amelyeknél különösen szükségesek a beruházások. A technika gyors fejlődése még azon esetekben is további beruházásokat tesz szükségessé, ahol például néhány éve jelentős informatikai fejlesztések voltak. Az alprogramban az előző évekhez képest új fejlesztési súlypontokat képeznek az e-learninghez kapcsolódó, valamint az intézmény szolgáltatás-orientált, diák- és hallgatóbarát ügyintézéséhez, külső kapcsolattartása korszerűsítéséhez szükséges informatikai hardver és szoftver fejlesztések.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel:	A startégiiai program tartalmi, szakmai céljai megvalósításának elengedhetetlen feltételét képező alprogramról van szó, amelynek különválasztása azoktól csupán pályázattechnikailag indokolt, illetve célszerű.
Kompetencia és környezeti hatások:	Az intézmények menedzsment kompetenciáit fejlesztő, s infrastrukturális adottságait, erőforrásait bővítő hatásokról van szó.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósuló fejlesztések száma. A korszerűsítéssel érintett diákok, hallgatók, képzések száma. Új oktatástechnikai eszközök és szoftverek száma. Az ügyintézés, ügyfélkapcsolat minőségének javulása. Az intézmények működési hatékonyságának javulása. Felhasználói, partneri és belső elégedettség javulása.

Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: 2005-2006 években is realizálható alprogram; további várható költségigénye: 1.5 MrdFt. 2. szakasz: a tervezési időszakban; költségigénye: 10 MrdFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: HEFOP 4.1.; ROP 2.3. 2. szakasz: Az okos, művelt társadalom nyalábban, tudás ipar stratégiai láncban, illetve az ESZA 2.2.1., az ERFA 1.1.2., 1.1.8.-nak megfelelő pályázatokban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Realizálás intézményi szinten, önkormányzati koordinációval.

4.2. „Miskolc, a kulturális és turisztikai élmények városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei

A kulturális értékek megőrzése, fejlesztése, bemutatása.

A **stratégiai programcsomag célja** – a kultúra korszerű felfogásából kiindulóan, napjaink nemzetközi és hazai tendenciáit figyelembe véve – a város **kulturális értékeinek** és hagyományainak **őrzése**, az új értékek **létrehozásának segítése**, a kultúrához, a kulturális szolgáltatásokhoz való **hozzájutásban az esélyegyenlőség biztosítása a műveltség, a közösségi magatartás, a szórakozás, valamint a gazdasági teljesítmény, turizmus fejlesztése érdekében**; hozzájárulni ezáltal Miskolc város **újrapozicionálásához**, a **kultúra városépítő jelentőségének** kibontakoztatásán belül a belső identitásépítés és a külső turisztikai vonzerőfejlesztés kibontakoztatása..

A) Kiinduló háttér és feltételezések

A stratégiai program kidolgozásánál felhasználtuk a Miskolc megyei jogú város kulturális stratégiájának, az Európa Kulturális Fővárosa cím elnyerésére készített pályázatnak, a készülő Magyar Kulturális Stratégia, a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia anyagait, a regionális, a megyei és a város turizmusfejlesztési koncepciókat, a nemzetközi és a hazai szakirodalom kultúra, turizmus fejlődési trendjeire vonatkozó elemeit.

A kultúra trendjeiről, hazai helyzetéről⁵

Világszerte növekszik a szabadidő és felértékelődnek az életmód kultúrával összefüggő elemei. **A kulturális kínálat áttekinthetetlen kiszélesülésével, az üzlet hatása alá kerülésével egyidejűleg tompul a választás tudatossága és az értékválasztás képessége.** Az üzleti alapú, alapvetően multikulturális és heterogén színvonalú kínálat túlereje, kifinomultsága, könnyű befogadhatósága, illetve csábításának szívó hatása alapvetően átformálja a tömegkultúrát, „eligénytelenítve” azt. Ezzel egyidejűleg **az igényes, a klasszikus kultúra egyes műfajai, értékei, elemei a popularizálódás révén, az iskolai oktatáson túl szélesebb körben is visszhangra találhatnak, adott esetben magasrendű élménnyé válhatnak.**

A **digitális kultúra**, a számítógép és az internet terjedése is alapvetően módosítja a

⁵ Az országos kulturális stratégia alapján

befogadási képességeket; a linearitás és a mélység helyett az asszociatív, gyors és kreatív befogadási attitűdnek és elvárásoknak kedvez, ami hat a hagyományos műfajokra, ízlésvárásokra is.

A több szabadidő, a hosszabb élettartam a kulturális fogyasztás, **befogadóképesség növekedéséhez vezet**. Ennek a lehetőségnek a kihasználása és az igényes kínálat bővítése, fenntartása az elkövetkező évek meghatározó feladata annál is inkább, mivel a további gazdasági és a társadalmi innováció, konszolidáció nem kis mértékben szintén ezen múlik.

Tovább folytatódik a kulturális **színterek eltolódása** az intézmények felől **az otthonok falai közé** (televízió, CD, videó, internet) és **az utcákra** (fesztiválok). Ez a műfajokat is befolyásolja, terjed a „cross-over”, **a műfajok közötti merev határok elmosódnak**. Annál komolyabb szükség van ugyanakkor az országos és helyi kulturális alapintézmények védelmére, illetve vonzóbbá tételére. Visszaesett a közösségi, egyesületi keretben folytatott kulturális tevékenységek aránya. A szabadidős művészeti tevékenységek súlya relatíve alacsony.

A kulturális lehetőségekhez való hozzáférés – főváros, város, település szinten – egyenlőtlen, jól érzékelhető egy ún. „közvetítői lejtő”. A forrásokban szűkülő önkormányzati helyzet megnehezíti a kulturális politika érvényesítését. **A kulturális fogyasztásban egyre meghatározóbb a média**, ezen belül is a televízió szerepe. Létrejött *a digitális konvergencia*: a különböző kulturális műfajok digitális tartalmi számos médiumban megjelenhetnek, egymásba átvihetők; néhány éven belül elterjed a digitális műsorszórás; az internet és a tévé összekapcsolásával létrejön az interaktív hír- és műsorfogyasztás. Korunk egyik legnagyobb kihívása a kulturális szolgáltatók és a fogyasztók számára az új technikai, technológiai eredmények megjelenése és robbanásszerű terjedése. A technológia hasznosítása és tartalommal történő feltöltése kihívás, mivel ma még kevés az ismeretünk az informatikai eszközöknek a kultúra területén való alkalmazásáról és az ezeken alapuló szolgáltatásokról. Az **olvasásától való elfordulást** mutatja, hogy jelentős azok aránya, akik 5-10 évvel ezelőtt még több könyvet olvastak, s romlik – bizonyos korosztályokban – az olvasott szöveg megértésének és az írásnak a készsége is. A **múzeumok** gondjaira bízott kulturális örökség mennyisége robbanásszerűen megnövekedett, az őrzés feltételei viszont csak részben teremtdtek meg. A közgyűjteményi állományvédelem (raktárépítés, biztonsági berendezések) azonnali fejlesztésre szorul. A muzeális intézmények látogatóinak száma

stagnál, ugyanakkor a magyar lakosság 40 %-a évente legalább egyszer részt vesz múzeumi programon (a leglátogatottabbak a művészeti kiállítások, közel hasonló számot mutatnak a történeti-helytörténeti gyűjtemények).

Az értékörzés, esélyteremtés és értékteremtés céljait helyi szinten, az állampolgárok közegeiben szolgáló törekvéseket összefoglalóan fejezi ki a **közművelődés**. A fogalomnak a magyar társadalomban szerves hagyománya van, ami a rendszerváltás nyomán átmenetileg megkérdőjeleződött, majd az új körülményekhez igazodva él tovább. A közművelődésbe illik a közgyűjtemények és más intézmények közönségkapcsolati munkája, ám igazi színtere a **közösségi tér**, amire ilyen vagy olyan formában mindenhol társadalmi igény van. A közművelődés mai terei jogállás, tulajdonviszonyok és programok tekintetében is sokszínűbbek, mint a korábbi művelődési otthonok hálózati rendszere. Az autonóm művészeti intézményekhez hasonlóan, a sokszínűséggel együtt az ország egy részében kínálati piac, **túlkínálat alakult ki**. Másrészt viszont éppen a kulturális kínálattal **ellátatlan** városi peremkerületekben, az egyébként is hátrányos helyzetű falvakban nincs közösségi tér, illetve a meglévő intézmények nem képesek generálni, integrálni, koordinálni a civil kezdeményezéseket.

Stratégiai szempontból figyelembe kell vennünk azt a folyamatot, amely kultúra és társadalom, különösen művészet és társadalom viszonyában, az utóbbi évtizedekben végbement: a szórakoztató, más néven tömegkultúra bővülő piaci részesedést szerezve mind nagyobb teret és szerepet kap a mindennapi életben. Ezzel az irányzattal kell számolnunk a XXI. század első egy-két évtizedében is.

Miskolc kulturális értékeiről, helyzetéről – turisztikai kapcsolódásairól⁶

Miskolcon mindig történik valami: a város minden évszakban **gazdag kulturális és szórakozási lehetőségekkel** áll a helyiek és az az ide látogatók szolgálatára. Miskolcnak közel 170 feltárt, nagy részben működő turisztikai vonzereje van. Ezek 15 %-a elsődleges vonzerő, azaz a turisták e vonzerők kedvéért utaznak a városba. A 10 nemzetközi hatókörrel bíró vonzerő mellett az attrakciók mintegy 15 %-a országos, 20 %-a regionális jelentőségű. A kistérség vonzerőinek 70 %-a a megyeszékhelyen található. Az attrakciók 75 %-ának az állapota jó vagy kiváló. A város kiemelkedő, nemzetközi hatókörű **elsődleges természeti**

⁶ A város kulturális stratégiája és a EKF pályázat elemzése alapján

vonzerői az elmúlt évben országos jelentőségű (1.kategóriás) gyógyfürdő minősítést szerzett Miskolctapolcai Barlangfürdő, továbbá a Palota Szálló a Hámori tóval, a Szent István és a világviszonylatban is egyedülálló Anna mésztufa barlangok. A város jelképévé emelkedett Avas hegyen, **a Tűzköves elnevezésű területen kultúránk létezésének 70 000 éves tárgyi bizonyítékait fedezték fel** nemrégiben egy feltáró ásatás során. *„Ezáltal méltó büszkeséggel jelenthetjük ki, hogy a 70 000 éves kultúra tárgyi emlékei révén Miskolcot Európa legrégebbi lakott településének tekinthetjük.”(EKF-koncepció)* Emellett a középkori borkultúra élő emlékei is fellelhetők az Avason, illetve méltán lehetünk büszkéek az itt található középkori műemlék református templomunkra és temetőnkre. Mindig is tudtuk, hogy Tapolcán Árpád házi monostor működött; véletlenszerű egybeesés, hogy egy másik fejlesztés feltáró ásatása során **megtalálták a városalapító Miskolc nemzetség temetkezési helyét, a Bencés monostor romjait.**

Miskolc túlzás nélkül nevezhető a **múzeumok** városának, hisz tíz állandó kiállítóhely várja a látogatókat. A kulturális attrakciók közül az ország egyetlen Ortodox Egyházi Múzeuma, a Herman Ottó Múzeum az ország legteljesebb ásványgyűjteményével, valamint a Képtárral bírnak nemzetközi vonzással. A múzeumok között meg kell említenünk az ország leggazdagabb vidéki képtárát a **Petró Gyűjteményt**, amely két évszázad magyar festészetének remekeit mutatja be. A **Selmeci Műemlékkönyvtárnak** a Miskolci Egyetem ad otthont. A városban számos **kiállító-terem** található. Jelentős szerepet játszik a város kulturális életében a **Miskolci Galéria** és az ott rendezett kiállítások. A Galéria egyik legjelentősebb kétévente visszatérő rendezvénye az Országos Grafikai Biennále. A kulturális értékek között kiemelkedő jelentőségűek a Feledy, a Szalay és a Kondor gyűjtemények. A városban található hazánk első, 1823 óta üzemelő magyar nyelvű kőszínháza a **Miskolci Nemzeti Színház**, amely egyben Közép-Európa egyik legkorszerűbb színházi komplexuma, továbbá egyetlen vidéki színészmúzeuma. A színházi előadásokat évente 150-170 ezren látogatják.

Miskolc kulturális vonzerőinek kínálatát gazdagítják a hagyományosan visszatérő rendezvények, amelyek többsége a Diósgyőri Várhoz kötődik. Itt található Közép-Európa legtöbb szereplős történelmi panoptikuma. Itt rendezik meg minden évben a **Nemzetközi Dixiland Fesztivált, a Kaláka Folklór Fesztivált és a Diósgyőri Várjátékokat, az "Ízek csodája" Gasztronómiai versenyt és fesztivált, a Diósgyőri Várnapokat**, valamint az

októberi Bornapokat. Az Ady Endre Művelődési Ház a Diósgyőri Vár kezelője, a Miskolci Nyár kiemelkedő rendezvényeinek szervezője, továbbá a MIVÍZ Rt-vel. együtt a Diósgyőri Várfürdő üzemeltetője.

A **"Bartók + ..."** Nemzetközi Operafesztivál több ezer vendéget vonz a városba. Országos szinten is értékelt rendezvények az **Ásvány Fesztivál**, továbbá a miskolctapolcai **Akropolisz Nyári Színpad** előadásai. A **Miskolctapolcai Zene és Fényfesztivál** programjában látványos lézer-show, virágkötészeti verseny és zenei koncertek szerepelnek, emellett a **Tapolcai-Füdői Esték** is széles igényeket kielégítő programokkal várják az érdeklődőket. A városban található **Avasi templom** Miskolc legrégebbi temploma, története a XV. század elejére nyúlik vissza. A **Deszka Templomot** a sajnálatos tűzvész kapcsán az egész ország megismerte. A négy évszázados múltra visszatekintő templom történetében a legutóbbi tűzvész immár a negyedik újjáépítést eredményezte. A miskolctapolcai **Sziklakápolna** szintén a templomépítészeti emlékekhez tartozik. Közép-Európában egyedülálló a miskolci görög katolikus templom 1700-as évekből származó, kiváló állapotban lévő 16 méter magas ikonostáza. A rendezvény turizmus kínálati elemei között szólnunk kell a **Miskolci Egyetem által szervezett több olyan rendezvényről** is, amelyek hazai és nemzetközi érdeklődőket vonzanak a városba. Ilyenek a "Szarvasúzők" váltóverseny, a microCAD szakmai rendezvénysorozat, valamint a Szerszámgép Konferencia és Kiállítás. A város egyre nagyobb számban ad otthont különféle tematikus és általános vásároknak is, melyek szintén jelentős látogatói forgalmat bonyolítanak. A rendezvények között külön is ki kell emelnünk az immár hagyományos, országos hírnévre szert tett „Miskolci Kocsonyafesztivált”, ami a téli időszak egyetlen nagyfesztiválja, ma már a **Téli Fesztivál – a kocsonya legenda jegyében**. A rendezvény jelentőségét emeli, hogy a kulturális és gasztronómiai programok ötvözésével, továbbá meglehetősen jó marketing munkával nemcsak a turizmus és a városmarketing érdekeit képviseli, de a városban élők lokálpatriotizmusát, városhoz kötődését is erősíti.

A Lillafüred kapujában található **Vadasparkban** áll Gerald Durell a világon elsőként állított mellszobra. Az immár évtizedek óta üdülőhelyként ismert **Lillafüred** nevezetességei a Palota-szálló lépcsőzetes függőkertjével és az ország legnagyobb vízesésével, valamint a **Hátori-tóval**, a világ három látogatható mésztufa-barlangjainak egyikével az **Anna-barlanggal**, az **István-barlanggal** és a közelben a **szeleta-kultúra emlékeivel**. Miskolc egyik leglátogatottabb attrakciója a **Lillafüredi kisvasút**, sokak által kedvelt a garadnai

pisztrángos, országos ismertségű a Herman Ottó Emlékház és a Kohászati Múzeum.

A művelődési házak száma az elmúlt évek során csökkent. A **filmszínházak** országosan is fellelhető válsága Miskolcot sem kerülte el, napjainkban a mai kor igényeit kielégítő 18 Multiplex mozi terem, s Art Mozi termek várják a közönséget. A **városi könyvtárhoz** 9 könyvtár tartozik.

A város sportéletében a **Városi Sportcsarnok** és a hozzá tartozó műjégpálya fontos szerepet tölt be. A Sportcsarnok számos nemzetközi sport-, kulturális- és egyéb rendezvénynek ad helyet. Tény, hogy már Miskolcon is megfigyelhető a lakosság egy szűkebb részének fokozatosan növekvő érdeklődése a testedzés egyes divatos formáinak szolgáltatásszerű igénybevételére. Pozitív folyamatnak tűnik, hogy városunkban emelkedik azon sportegyesületek száma, amelyeknek elsődleges célja a szabadidősport rendezvényeinek szervezése és lebonyolítása, de még mindig uralkodik az a torz szemlélet is, amely alulértékeli a testedzés fontosságát.

A város vezetése is támogatja a „**Zsongó Lillafüred**” elnevezésű szabadidő rendezvényt, s szervezik meg minden év őszén a városban több helyszínen a „Játék a sportban” elnevezésű önkormányzati sportnapot. A **város sportlétesítményeinek** döntő hányada részben az oktatási intézményekhez, részben három sportfunkciót betöltő intézményhez, illetve gazdasági társasághoz (Diósgyőri Sportlétesítményeket Működtető Kht., Miskolci Sportiskola, Miskolci Városi Sportközpont) kapcsolódóan önkormányzati fenntartású. Az önkormányzat – a sporttörvényből adódó kötelező feladata lévén – az intézmények költségvetésébe illesztve biztosítja a sportcélú ingatlanok működtetésének minimális feltételeit. Az elmúlt években az üzemeltetés folyamatosságát szolgáló hibaelhárításra még csak-csak jutott fedezet, de a további felújítások, korszerűsítések elmaradtak, amelynek következménye csak a műszaki színvonal csökkenése lehetett. A valós állapotok és a kor követelményei közötti kontraszt szembetűnő, ennek következtében a tárgyi feltételek nem jelentenek vonzerőt a sportolni vágyóknak, különösen fiataloknak.

B) A „kultúra és az élmények városa” stratégia és programterületei

Az elmúlt években Miskolc helyzete sok vonatkozásban megváltozott. A jelenlegi lakosság döntő része már miskolci születésű, következésképp, Miskolc történetében – a II. világháborút követően – először van lehetőség a „miskolci” identitás tudat erősítésére, miáltal létrehozható az a városi kohézió, amely az együvé tartozás, közös gyökerek és a közös értékek mentén szerveződik. A kultúra teremtheti meg azt a presztízst a városnak és polgárainak, amit az elmúlt években elveszített és segíthet visszaszerezni hitét, önbecsülését.

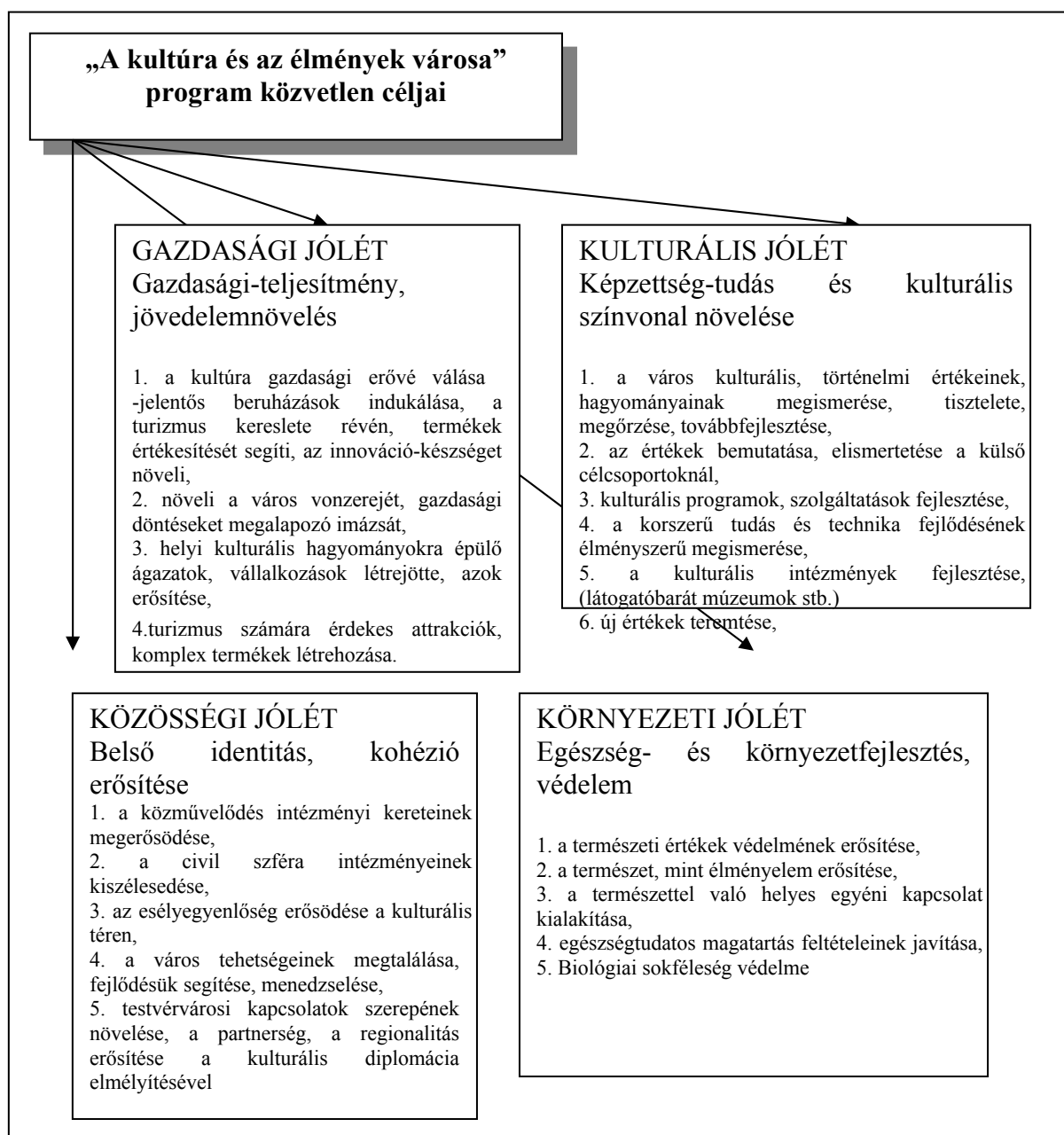
Az ún. „vissza a jövőbe” gondolat elsősorban annak belátása, hogy a város jövője a múltjában keresendő, s különösen igaz ez Miskolcra, hiszen a város története rendkívül erősen kötődik a kultúrában is tapasztalható nemzeti progresszióhoz (magyar színjátszás, zenei élet, képzőművészet, irodalom).

A stratégia és operatív programjainak céljainak, beavatkozási területeinek meghatározásakor *az elfogadott kulturális stratégia fő céljaiból indulhatunk ki*, amelyek a következők

1. Magyarságot és európaiságot megtestesítő értékek létrehozása
2. A város sajátos tárgyi, szellemi értékeinek megőrzése
3. Az országos jelentőségű kulturális emlékhelyek – Lillafüred, Diósgyőri Vár, Miskolc belváros és a Történelmi avas, Miskolctapolca – gondozása
4. Esélyegyenlőség biztosítása
5. Tudatos imázs-formálás: Miskolc „a négy évszak városa”
6. A kulturális turizmus számára érdekes attrakciók, komplex termékek létrehozása
7. Másutt még meg nem honosított, csak ránk jellemző projektek kidolgozása
8. Tudatos kulturális marketing, PR tevékenység
9. Kulturális szolgáltatások minőségének növelése
10. Közművelődési infrastruktúra fejlesztése
11. A civil társadalom számára a kultúra területén a szükséges anyagi és intézményi feltételek megteremtése
12. Testvérvárosi kapcsolatok szerepének növelése, a partnerség, a regionalitás erősítése a kulturális diplomácia elmélyítésével
13. Prioritások alkalmazása a támogatásoknál

A készülő ún. „Magyar Kulturális Stratégia” az alábbi stratégiai irányokat jelöli ki:

1. stratégiai irány: a kulturális vidékfejlesztés programja.
2. stratégiai irány: több kultúrát gyermekkorban.
3. stratégiai irány: új közönségek elérése.
4. stratégiai irány: az örökségvédelem cselekvési programja.
5. stratégiai irány: a kulturális örökség életközeli tételé.
6. stratégiai irány: a magyar tehetség helyzetbe hozása itthon és külföldön.
7. stratégiai irány: kortárs újdonságokkal a jövő klasszikusaiért.
8. stratégiai irány: a kultúra, mint gazdaság- és versenyélénkítő szerepe.

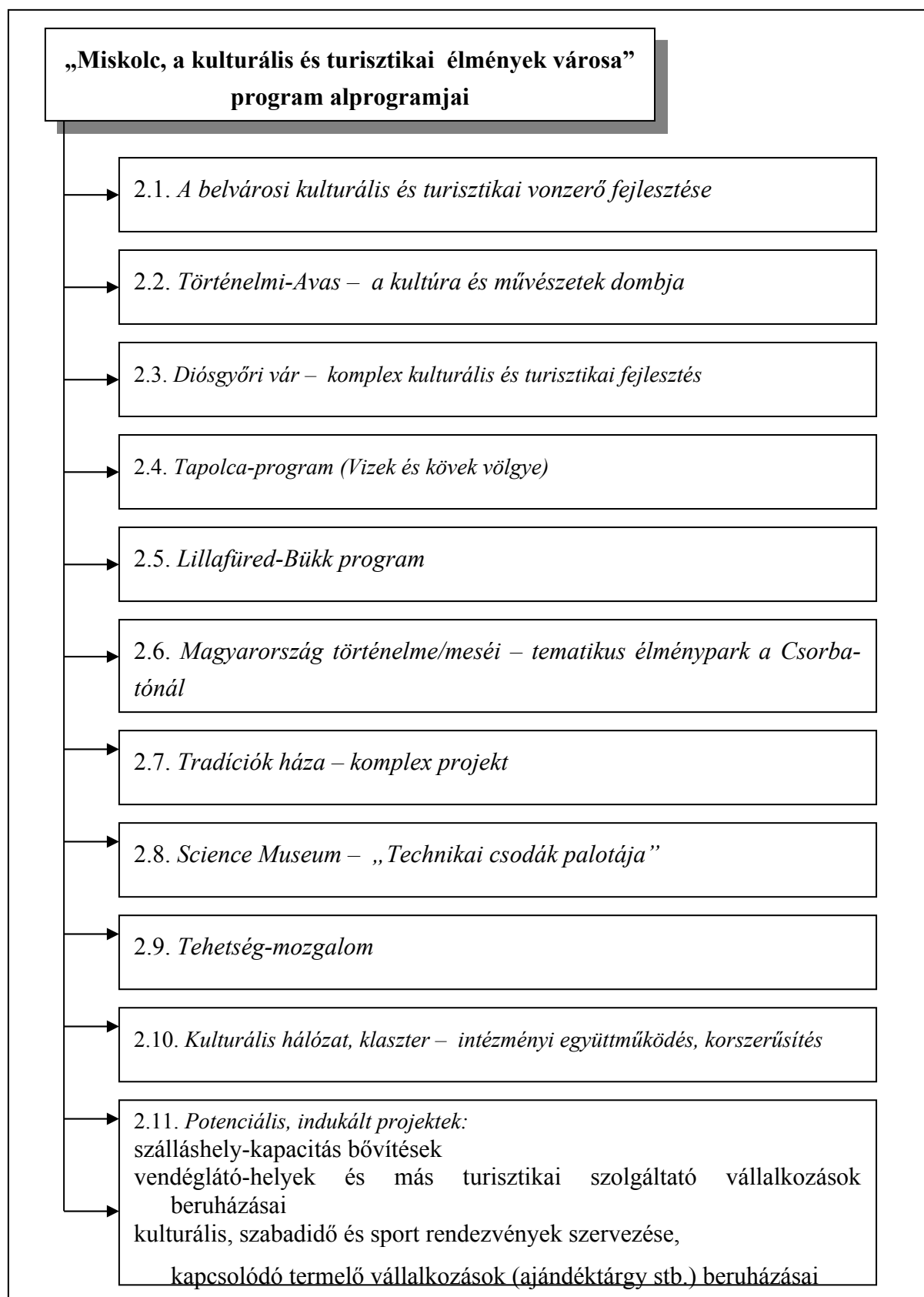

14. ábra. „A kultúra és az élmények városa” program fő céljai, prioritásai

Elemzéseink és a fenti célok alapján úgy ítéljük meg, hogy **városfejlesztési stratégiai**

szintre kell emelni, a programba kell illeszteni az alábbi stratégiai célokat:

- jelentős és egyedi kulturális értékek létrehozása;
- országos jelentőségű kulturális-turisztikai helyek, városrészek komplex fejlesztése;
- kulturális intézmény, infrastruktúra-fejlesztés;
- kulturális és turisztikai marketing, értékek látogatóbarát bemutatása;
- kulturális teljesítmények, tehetségek támogatása, menedzselése;
- a közösségi terek, épületek kialakítása - technikai felszereltség, új kommunikációs technikák;
- esélyegyenlőség biztosítása;
- kulturális hálózati együttműködés, koordináció kialakítása a városban;
- nemzetközi kulturális kapcsolatok, együttműködés.

15. ábra. „Miskolc, a kultúra és az élmények városa” stratégiai program alprogramjai és akcióterv-struktúrája

A stratégiai program, az ismertetett célok, törekvések realizálását, s ebben Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata szerepvállalását a bemutatott 12 alprogramban tartjuk szükségesnek. Az alprogramok és projektek részletes ismertetését a későbbiekben olvasható tervezési lapok tartalmazzák.

C) A program realizálásában együttműködők – a megvalósítás mechanizmusa

A stratégia program végrehajtásában a város kulturális intézményeinek teljes köre részt vesz, együttműködve kulturális, turisztikai és más termelő, szolgáltató vállalkozásokkal, kormányzati szervekkel, közösségi marketing szervezetekkel.

Az operatív program megvalósítási mechanizmusa a javasolt alprogramokban megjelenő, illetve újonnan létrejövő együttműködési hálózatokon nyugszik. A kulturális hálózat kiépítése és működtetése feltételezi.

- a kulturális értékek feltárását;
- a kulturális intézmények, események, értékek rendszerezését, klaszterbe foglalását;
- a hagyományos együttműködések újralesztését, megerősítését;
- a kulturális tartalmak digitalizálását;
- a folyamatos kapcsolattartás, információáramlás és a széleskörű elérhetőség biztosítását az info-kommunikációs hálózatok és eszközök fejlesztésével;
- a közös kulturális tevékenység, a hagyományos és info-kommunikációs jellegű kulturális szolgáltatások igénybevétele céljára alkalmas közösségi terek kialakítását, fenntartását;
- a kulturális alrendszer és más társadalmi alrendszerek, így különösen a kultúra és a gazdaság közötti folyamatos kapcsolattartás hálózati feltételeinek kiépítését;
- közös fejlesztési programok kidolgozását, közös pályázás, közös projektek megvalósítását;
- a kulturális tevékenységek kiszélesítését, hatékonyságának javulását támogató képzési, monitorozási, minőségbiztosítási, kulturális mentori és kulturális mediációs rendszerek közös hálózatban történő kifejlesztését.

A kulturális hálózat kialakítása egyszerre alkalmas a társadalmi kohézió erősítésére a fejlesztési irányok (nyalábok) sikerességének előmozdítására. Az egyes alprogram realizálási mechanizmusát a konkrét tervezési dokumentum rögzíti.

D) A program finanszírozása, hatásai, eredményességi kritériumai és monitoring rendszere

A program finanszírozása – miként az általában jellemző – több forrásból történik ötvözi a helyi intézményi, vállalkozói saját források mellett az uniós, a hazai országos és regionális pályázati lehetőségeket, a kutatási projektek vonatkozásában pedig a külső megrendelői, megbízói forrásokat is.

A program várható hatásai az alábbi területeken jelentkeznek, illetve ezen kritériumok teljesülése esetén ítéltjük megvalósulását sikeresnek:

- a városra jellemző sajátos tárgyi, szellemi értékek jönnek létre, őrződnek meg;
- erősödik a város lakóinak identitástudata;
- a kulturális turizmus számára érdekes attrakciók, komplex termékek létrehozása;
- nő a városba érkező – kulturális motivációjú – turisták száma;
- az országos jelentőségű kulturális, turisztikai helyek – Lillafüred, Diósgyőri Vár, Miskolc belváros és a Történelmi avas, Miskolctapolca – turisztikai-kulturális vonatkozásban átalakulnak, megújulnak;
- a kulturális, közművelődési, művészeti, sport infrastruktúra fejlesztésre, bővítésre kerül, javul a kulturális szolgáltatások minősége;
- a civil társadalom számára a kultúra területén a szükséges anyagi és intézményi feltételek javulnak;
- javul a kultúra elérése, művelése terén az esélyegyenlőség;
- eredményes, tudatos kulturális marketing, PR tevékenység valósul meg.

A monitoring rendszert – a hatások mérését és hatékonyságelemzését – az egyes alprogramok vezető intézményei, szereplői által szervezett adatgyűjtési, értékelési mechanizmusra épülően a városfejlesztési stratégia egészéért felelős szervezet összesíti, a haladásról évente tájékoztatja a város önkormányzatát, közgyűlését és a nyilvánosságot. Fontosnak tartjuk ugyanakkor, hogy bizonyos időszakonként kutatási program vizsgálja a hatásokat, a stratégia eredményességét. A hatások részletesebb mutatóit, monitoring-mechanizmusát az alprogramok tervezési lapjai tartalmazzák.

2. program 2.1. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.1. A belvárosi kulturális és turisztikai vonzerő fejlesztése, az építészeti arculat fejlesztése, rehabilitáció
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	<i>Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata</i> , érintettek a belvárosban élő lakói, itt működő intézményei, vállalkozásai, közvetve a város egész közössége.
Elérendő célok:	A városközpont arculati, építészeti és funkcionális megújításával élő, „lüktető” belváros újrateremtése, igazi vonzerővé fejlesztése.
Leírása, indoklása:	Mivel egy belváros meghatározó arculati, imázsformáló eleme egy városnak, nem lehet kétséges kiemelt fejlesztésének indokoltsága, különösen jelen feltételek közepette. Számos korábbi stratégiai dokumentum elemezte a belváros állapotát az 1996-os első városstratégiától kezdődően egészen 2004-ig. Az elmúlt évben döntés is született a „Történelmi belváros építészeti arculata fejlesztésének 5 éves időtartamú rehabilitációjáról”, majd a főútca kereskedelmi célú ingatlanjainak új bérleti feltételrendszeréről, a szolgáltatási struktúra megújításáról; továbbá számos új fejlesztési elemet határoz meg az Európa Kulturális Fővárosa cím elnyerése érdekében elfogadott pályázat is. Az alprogram meghatározó elemei, projektjei: – a védetté nyilvánított belváros rehabilitációja – főutcai épületek felújítása, tömb-rehabilitációk (ezen alprogram a rehabilitáció turisztikailag érintett részeit tartalmazza, míg a további elemek a 6.program 1. alprogramjában kerültek tervezésre); – multifunkcionális kulturális központ* létrehozása a belvárosban, amely magába foglalja az Európai Kulturális Házakra jellemzően a zenét, a táncot, a filmet, a képzőművészetet és az alternatív művészetet és itt kapna helyet a Miskolci Szimfonikus Zenekar nagy hangversenyterme is; – térprogram, Szinva-parti sétány* (találkozások, rendezvények, ünnepi játékok térfelülete – mediterrán hangulatú teraszok, éttermek, a Szinva-patak mentén, egyes lefedett Szinva szakaszok kibontása);

	– a vidék legnagyobb képtárának létrehozása a Kulturális Örökség Minisztériuma „Alfa programjának” segítségével*; – a XX. századi grafika állandó kiállítási helyének*, múzeumának alapítása; – Nagybánya-Miskolc alkotóház kialakítása a jelenlegi művésztelep felújításával; – egyházi épületek kulturális hasznosítását segítő fejlesztések: a Zsinagóga restaurálása, az ortodox templom sírkertjének bemutatása; – a Sportcsarnok felújítása*; – a közműhálózat rekonstrukciója és teljes kiépítése; - térfigyelő rendszer létesítése, - zöldterület fejlesztés; – a Papszer utcai gépjárműforgalom természetes lefedése. A sokelemű jelentős építészeti program mellett ugyanakkor szükség van további szabályozásra a kereskedelem, szállítás stb. terén, s olyan önkormányzat-ösztönözte kulturális szolgáltatások, programok kialakítására, melyek segítik a belváros újraéledését. Az alprogram jelentős magántőke-beruházásokat fog indukálni pl. szállodaépítés, vendéglátóhelyek, kereskedelem, ingatlanok felújítása, bővítése, parkolóház stb. téren.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	Az alprogram a 2., a 3., a 4., az 5. és a 6. stratégiai programra egyaránt kihat, jelentős multiplikációs, szinergikus hatással bír, növeli a város telephelyi és turisztikai vonzerejét, a lakosság komfortérzetét, városidentitását, lokálpatriotizmusát.
Kompetencia és környezeti hatások:	Bizalom, biztonság, lokálpatriotizmus, kulturális és környezeti értékek tisztelete, védelme.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósuló beruházások száma. Az építészeti arculat átalakulása. Turisták, látogatók számának növekedése. Az infrastruktúra megújulása. Turisztikai szolgáltatások bővülése. Kulturális rendezvények számának növekedése,
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: Az alprogram több eleme (lásd a *-gal megjelölteket) már kormányzati céltámogatás, illetve ROP 1.1., 2.2., Alfa-program, önkormányzati és magánberuházás révén folyik, mintegy 5 MrdFt. értékben.

	2. szakasz: A következő években, elsősorban a 2007-2013 közötti időszakban, a vázolt elemek mintegy 10 MrdFt. fejlesztést jelentenek. A források elérése lehetséges ERFA 1.1.2., 1.1.5, 1.1.6, révén; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyaláb révén.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: kormányzati céltámogatás, illetve ROP 1.1., 2.2., Alfa-program. 2. szakasz: ERFA 1.1.2., 1.1.5, 1.1.6, révén; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyaláb révén; épített környezet (közlekedés ipar) stratégiai lánc, esetleg az Európa Kulturális Fővárosa projekt által, illetve PPP-konstrukciókban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordináció, bevonva az érintett kulturális szervezeteket, intézményeket, vállalkozásokat, valamint a belváros lakóit.

2. program 2.2. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.2. Történelmi-Avas – a kultúra és művészetek dombja
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Miskolc lakossága, a városba látogató vendégek.
Elérendő célok:	Miskolc természeti adottságai közül az egyik legkedvezőbb az Avas hegy ittléte. Ezt az adottságot évszázadokon át kihasználta a város. A cél az, hogy a történelmi hagyományok felelevenítésével megújuljon az Avas és váljon kirándulóhellyé, művészeti, kulturális, szabadidős, szórakozó központtá, különösen a legújabb régészeti felfedezések – és a reménybeli Európa Kulturális Fővárosa projekt – tükrében Miskolc egyik szimbólumává.
Leírása, indoklása:	Az önkormányzat kezdeményező, koordináló szerepvállalásával a történelmi Avas külső megújítása, a természeti értékek védelme, őrzése, az építészeti stílus megőrzésével építészeti rehabilitációja, a városrész művészeti, kulturális, szabadidős, szórakoztató centrummá fejlesztési óriási lehetőség és kötelezettség, amelynek elemei: – a közrend, a közvilágítás, a járható útviszonyok biztosítása, a természeti adottságok megőrzése, közparkok gondozása; – önkormányzati tulajdonú alkotóházak, vendégházak létesítése, amelyek képzőművészek, zenészek, írók, költők meghívását, rendszeres városban tartózkodását biztosítják és lehetővé teszik a miskolciak, valamint az idelátogatók számára a közvetlen művészeti élmények szerzését, a művészekkel való találkozást; – kőkori park létesítése az Avas hegyen; – a történelmi Avas rehabilitációja (a szőlő- és a borkultúra újraélesztése, vígalmi negyed a meglévő, mintegy 800 középkori pincére alapozva); – használaton kívüli romos pincék megvásárlása, környezetbe illő lezárása, – a magántulajdonú pincék szükséges felújításának, arculati rekonstrukciójának segítése építészeti tervekkel, – a középkori avasi református temető helyreállítása, az Avasi templom mellett Szent István király szobrának és az Árpád házi szentek csarnokának elhelyezése, Angyalbástya, a Csáti

	sor sétánnyá alakítása; – az avasi kilátó megújítása, – a Rákóczi kilátó újjáépítése; – az arborétum bővítése; – szabadtéri színpad létesítése. Az alprogram jelentős magántőke-beruházásokat fog indukálni, például pincefelújítások, panzióépítés, vendéglátóhelyek, kereskedelem, ingatlanok felújítása, bővítése stb. terén.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A projekt egyszerre javítja a Miskolcon élő emberek életminőségét és javítja a város turisztikai vonzerejét. A szolgáltatások kiszélesedése javítja a foglalkoztatási aktivitást. A kulturális értékek és a természeti értékek együttes megőrzésére, fejlesztésre is szolgál a projekt.
Kompetencia és környezeti hatások:	A hagyományok, az adottságok lehetővé teszik a projekt beindítását.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A történelmi Avas természeti, építészeti megújulása, a jelzett beruházási lépések megvalósulása. Utak kijavítása, közvilágítás, közrend fenntartása. Elhagyott ingatlanok megvásárlása, felújítása. Művészi alkotóházak, vendégházak kialakítása, működtetése. Galériák, zenei klubok, irodalmi szalonok, szabadidős és szórakozóhelyek létesítése, működtetése nonprofit jelleggel, illetve vállalkozás formájában. Művészeti programok, szabadidős lehetőségek, szórakozóhelyek számának növekedése. A miskolciak és a turisták rendszeres itttartózkodása.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Folyamatos, a teljes tervezési időszakra kiható megvalósítás; várható költségigénye a 2007-2013 közötti időszakban, mintegy 6 MrdFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Önkormányzati, pályázati források, vállalkozási befektetések; ERFA 1.1.3., 1.1.5., 1.1.6.; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyáláb révén; hálózati infrastruktúra és épített környezet stratégiai lánc, esetleg az Európa Kulturális Fővárosa projekt által, illetve PPP-konstrukciókban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordináció, vállalkozások, civilek együttműködése.

2. Program 2.3. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.3. Diósgyőri vár – komplex kulturális és turisztikai fejlesztés
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Elsődleges célcsoport a belföldi és külföldi turisták köre; további érintettek a város lakossága, külön kiemelten Diósgyőr városrész lakói, valamint a kapcsolódó vállalkozók, vállalkozások.
Elérendő célok:	A Diósgyőri vár és környéke, mint országos jelentőségű turisztikai vonzerő komplex fejlesztése, ezáltal általános célként – az országos viszonylatban is kiemelkedő jelentőséggel bíró, többségében szezonálitástól mentes természeti és kulturális vonzerőben rejlő lehetőségek maximális kihasználása, a turisztikai potenciál felhasználásával; – a város országos és nemzetközi imázsának pozitív irányba terelésén keresztül, annak elérése, hogy a turizmus a város gazdaságának valódi húzóágazata, kitörési pontja legyen.
Leírása, indoklása:	A Diósgyőri Vár és környezete komplex fejlesztési programjának konkrét meghatározása és elfogadását követően határozott akcióterv (tervek) kimunkálása szükséges. Ezen belül az alábbi célok és programok jelennek meg: – a középkori várat érintő építési fejlesztések; – Anjou tudományos központ létrehozása; – A várakok régészeti feltárását követően csónakázó-tó és turisztikai hasznosítása; – a vízi-malom eredeti formában való rekonstrukciója és működtetése; – lovagi játékok terének kialakítása, – a pálinkafőző hagyományoknak megfelelő visszaállítása, mellette „miskolci-percec” sütőde felépítése; – múzeum, múzeum-kert kialakítása, – további parkolóhelyek kialakítása; – a Szinva-patak mentén szükséges a partszakasz kialakítása, a patak partján kialakítandó „zöld-sáv” alkalmas lehet arra is, hogy azon Diósgyőrt Lillafüreddel és a várossal összekötő kerékpárút és sétáló út létesüljön; – a várakok mellett – a régészeti feltárást követően – félig

	fedett szabadtéri színpad létesítése; – aDéryné háztól délre szükséges egy környezetbe illeszkedő „sátras rendezvények tere”, illetve Vár út 5. vendéglátó egység; – Kézműves ház – a volt „zsellértelkeken” lévő ingatlanok kisajátítása után élő kézműves bemutató udvarokat létrehozása, amelyeket mind az utca felől, mind pedig a vizesárok sétánya felől meg lehet közelíteni; – a vár mellett található Várfürdő korszerűsítése, amely szintén meglehetősen sok turisztikai lehetőséget hordoz. Indoklás: olyan komplex turisztikai termékfejlesztés végrehajtása szükséges, amely a városrész adottságaiból adódó előnyök bevonásával megvalósítandó komplex turisztikai termékkínálat kialakítását, továbbá a kulturális, történelmi, gasztronómiai hagyományokon alapuló események turisztikai értéké formálását és állandó finanszírozási rendszerének megteremtését célozza, a tartózkodási idő és a fajlagos költség növelésének érdekében.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	A város megújulásának egyik kiemelkedően fontos része a városról alkotott kép megújítása, amelynek egyik legalapvetőbb eszköze a turizmus fejlesztése. Másrészt a gazdasági megújulás és fejlődés fontos eleme a turizmus bővülése, ezen belül a bevételek növelése, mind a vendégéjszakák számának, mind pedig a fajlagos költség növekedésének eszközei által. Ezen elemekből egyenesen következik a megcélzott területeken a befektetési kedv növekedése, valamint a lakossági életkörülmények jobbítása is.
Kompetencia és környezeti hatások:	A városrész legfőbb és legismertebb turisztikai vonzerejét jelentő Diósgyőri vár egyfelől kultúrtörténeti és építészeti értékénél fogva, másfelől az immár hagyományos rendezvények kapcsán beépült a város és a megye, sőt egyre inkább a régió és az ország turizmusába. Erre építve – a lehetőségek bővítésével és komplex szolgáltatások nyújtásával – a turisztikai vonzerő növelhető.

Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósuló beruházások száma. Az építészeti arculat átalakulása. Turisták, látogatók számának növekedése. Az infrastruktúra megújulása. Kulturális, történelmi és természeti értékek megőrzése, látogatóbarát bemutatása. Fenntartható turisztikai fejlesztés elvének betartása. Turisztikai szolgáltatások bővülése. Kulturális rendezvények számának növekedése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A következő egy, illetve két év a tervezési előkészítés, a részletes megvalósíthatósági, pénzügyi elemzések elkészítése mellett már konkrét beruházási lépésekre is ad lehetőséget. A teljes program várható költségei a konkrét tervek kimunkálásának folyamatában kerülnek meghatározásra, szakértői becslések szerint a komplex program mintegy 6 MrdFt-os fejlesztést jelent.
A megvalósítás tervezett forrásai:	2005-2006-ban ROP 1.1., 1.2.; önkormányzati, pályázati források, vállalkozási befektetések; ERFA 1.1.3., 1.1.5., 1.1.6.; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyaláb révén; környezet ipar, épített környezet intézkedések, esetleg az Európa Kulturális Főváros projekt által, illetve PPP-konstrukciókban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az Önkormányzat koordináló szerepe mellett e programban közreműködnie szükséges a már létező civil szervezeteknek (például Diósgyőri Vár Térsége Fejlesztéséért Közhasznú Alapítvány), a városrész lakosságának és az érdekelt vállalkozóknak

2. Program 2.4. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.4. Tapolca-program (Vizek és kövek völgye) – Miskolctapolca és környezete komplex fejlesztésének megvalósítása
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Elsődleges célcsoport a belföldi és külföldi turisták köre; további érintettek a város lakossága, külön kiemelten a Miskolctapolca városrész lakói, valamint a kapcsolódó vállalkozók, vállalkozások.
Elérendő célok:	Az elsődleges városi turisztikai fejlesztési és imázs-célok, a korszerűsítő, újat teremtő beruházások megvalósítása, a turisták számának, az itttartózkodásuk hosszának és a költségük mértékének növelése mellett, külön átgondolandó Miskolctapolca városrész fejlesztési stratégiáján belül, hogy hogyan kerülnek összehangolásra az adott városrész üdülőövezeti jellege és a város legkiemeltebb zöldövezeti lakóterülete által támasztott, számos kérdésben eltérő igények. E kettősséget figyelembe venni és összehangolni szükséges ahhoz, hogy a város és a városrész hatékony együttélése és együttműködése megvalósuljon, amely nélkülözhetetlen bármely projekt megvalósításához.
Leírása, indoklása:	Miskolctapolca és környezete komplex fejlesztési programjának konkrét meghatározását és elfogadását követően határozott akcióterv (tervek) kimunkálása szükséges. Olyan átfogó fejlesztések szükségesek, amelyek a Barlangfürdő – és végső soron Miskolctapolca - számára a már meglévő vendégkör megtartása és az eddigi értékesítési lehetőségek kiszélesítése mellett új távlatokat is teremtenek. Ezen belül az alábbi fejlesztési elemek jelennek meg. – <i>A Miskolcot alapító nemzetség temetkezési helet, a bencés monostor romjai:</i> mind a templom, mind a kolostorépület olyan állapotban maradt meg, hogy egy későbbi teljes régészeti feltárás eredményeképp megrajzolható lesz az apátság részletes szerkezete, ami lehetőséget ad annak bemutatására is. – <i>Barlang- és Gyógyfürdő fejlesztése:</i> a meglévő és feltárt barlangjáratok bekapcsolása a szolgáltatásba; külső élménymedence csoport kialakítása; a PHARE program I.

	ütemében átadott barlangrész külső bejáratával szemben, a hegyoldalban 3 db fa boronafalas szauna építése; a kagyló alakú medence rekonstrukciója; a fizioterápiás épület bővítése a gyógyfürdő minősítés és a gyógyászat iránti megnövekedett kereslet okán. – <i>Vizek völgye</i> projekt: a projekt lényege, hogy az elmúlt száz év alatt nyolcadára zsugorodott szabad vízfelület, illetve a mára már az akkorihoz képest tízszer nagyobb épített környezet eredeti arányait helyreállítsuk. A Tapolca-völgy elárasztásával, a jelenlegi növényzet megtartásával, egy lagúnás vízivilág alakulna ki, amelyben az épített elemek – élményfürdő, strandfürdő, szolgáltató központ – szigetszerűen jelennek meg. – <i>Kövek völgye projekt:</i> a ma már nem működő, volt kőbánya helyén az un. „Kövek völgyében” turisztikai fejlesztéseket tartalmazó terv készült. A völgyben ásványbemutató, kőtár, bányamúzeum, szabadtéri színpad (amfiteátrum) épülne. A ”Kövek völgye” és a „Vizek völgye” távlatban összeköthető, a barlangjáratokon egyesítve a „kő” és a „víz” ősi elemeket. – <i>További elemek:</i> Akropolisz Szabadtéri Színpad rekonstrukciója; a sziklakápolna eddiginél aktívabb bevonása a turizmus attrakciói közé; a játszótér bővítése, fejlesztése; a csónakázó-tó szigetén lévő étterem rekonstrukciója; megfelelő kereskedelmi egység kínálat (színvonalas, ugyanakkor elfogadható árfekvésű élelmiszer- és vegyesiparcikk üzlet) létrehozásának ösztönzése. Az alprogram jelentős magántőke-beruházásokat fog indukálni pl. szálloda-, panzióépítés, vendéglátóhelyek, kereskedelem, ingatlanok felújítása, bővítése, parkolók stb. téren. Indoklás: olyan komplex turisztikai termékfejlesztés végrehajtása szükséges, amely a városrész adottságaiból adódó előnyök bevonásával megvalósítandó komplex
--	---

	turisztikai termékkínálat kialakítását, továbbá a kulturális, történelmi, gasztronómiai hagyományokon alapuló események turisztikai értéké formálását és állandó finanszírozási rendszerének megteremtését célozza, a tartózkodási idő és a fajlagos költség növelésének érdekében.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A város megújulásának egyik kiemelkedően fontos része a városról alkotott kép megújítása, amelynek egyik legalapvetőbb eszköze a turizmus fejlesztése. Másrészt a gazdasági megújulás és fejlődés fontos eleme a turizmus bővülése, ezen belül a bevételek növelése, mind a vendégéjszakák számának, mind pedig a fajlagos költség növekedésének eszközei által. Ezen elemekből egyenesen következik a megcélzott területeken a befektetési kedv növekedése, valamint a lakossági életkörülmények jobbítása is. Mint azt a korábbiakban már hangsúlyoztuk, Miskolctapolca nemcsak üdülőövezet, így fejlesztése nemcsak turisztikai célú. E településrészt is szükséges bevonni a városi „élhetőségét” jobbító egyéb projektekbe: infrastruktúra, közlekedés, településszerkezet-átalakítás stb.
Kompetencia és környezeti hatások:	Miskolctapolca nemcsak Miskolc, de Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Észak-Magyarország egyik legjelentősebb, legismertebb üdülőhelye. Az üdülőterület legfontosabb, nemzetközi vonzással is bíró attrakciója a Barlangfürdő. Erre építve, a lehetőségek bővítésével és komplex szolgáltatások nyújtásával a turisztikai vonzerő növelhető.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósuló beruházások száma. Az építészeti arculat átalakulása. Turisták, látogatók számának növekedése. Az infrastruktúra megújulása. Kulturális, történelmi és természeti értékek megőrzése, látogatóbarát bemutatása. Fenntartható turisztikai fejlesztés elvének betartása. Turisztikai szolgáltatások bővülése. Kulturális rendezvények számának növekedése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A következő egy, illetve két év a tervezési előkészítés, a részletes megvalósíthatósági, pénzügyi elemzések elkészítése mellett már konkrét beruházási lépésekre is ad lehetőséget, hiszen például a Barlangfürdő további fejlesztésének és a Vizek-völgye projektnek az előkészítése előrehaladott.

	A teljes program várható költségei a konkrét tervek kimunkálásának folyamatában kerülnek meghatározásra, szakértői becslések szerint a komplex program mintegy 9Mrd Ft-os fejlesztést jelent.
A megvalósítás tervezett forrásai:	2005-2006-ban ROP 1.1., 1.2.; önkormányzati, pályázati források, vállalkezási befektetések; ERFA 1.1.3., 1.1.5, 1.1.6.; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyáláb révén; természeti környezet és az épített környezet stratégiai lánc, esetleg az Európa Kulturális Fővárosa projekt által, illetve PPP-konstrukciókban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordináció, vállalkozások, civilek együttműködése.

2. Program 2.5. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.5. Lillafüred-Bükk alprogram
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Elsődleges célcsoport a belföldi és külföldi turisták köre; további érintettek a város lakossága, külön kiemelten a városrészek lakói, valamint a kapcsolódó vállalkozások.
Elérendő célok:	A városrészek turizmus-orientált fejlesztése, a már meglévő vonzerőelemekre és újak létrehozására építve a turisztikai termékek, szolgáltatások fejlesztésének átgondolt megvalósítása, amely igazodik az egyedi természeti, tájképi, történelmi értékekhez; amely a városrészek és a városhoz nem tartozó kistérségi települések együttműködésére épített komplex megoldások eredményez, nem sérti a szigorú fenntarthatósági, teherbíróképességi szempontokat.
Leírása, indoklása:	Az alprogram több projektből, elemből épül fel, amelyek már megfogalmazódtak a helyiek törekvéseiben és a város tervezési dokumentumaiban egyaránt. (Az alprogram neve ugyan Lillafüred-Bükk, de földrajzilag, célszerűen mégis a Herman Ottó emlékparknál és a Csanyik-völgyenél kezdődik, továbbá ötvözi a Vadaspark, a Hámori-tó és partján a Palotaszálló, a Szent-István cseppkő- és Anna mésztufa-barlangok, Ómassa és Újmassa, Bükkszentlászló, Garadna, Szentlélek és Bánkút, valamint a kistérséghez tartozó többi bükki településsel való kapcsolatot, kiemelten a bükkszentkereszti fejlesztéseket). Az alprogram főbb elemei a következők. – <i>A Lillafüredi Állami Erdei Vasút átfogó fejlesztése</i>: Zsófia Kilátó, Kisvasút-történeti Emlékpark kialakítása. – <i>„Minimundus”</i>: a Herman Ottó Emlékpark területén, amelynek témája lehet például Európa ismert kastélyai („Európa kastélyparkja”); – <i>Libegő-Lanovka</i>: Fehérkő-Lápai, Bükkszentkereszt felvonó-rendszer építésének lehetősége. – <i>A Rockmlegendák csarnoka</i>: Miskolc a rock városa, 1973-ban itt rendezték meg az első magyarországi rock-fesztivált. A lillafüredi „sziklában” – a barlangrendszer

	egykoron légi irányítási- és harcvezetési központ volt – megépíthető a „Rocklegendák csarnoka”, amely interaktívan mutatja be ezt a zenei műfajt, nemcsak a hazai előadókra koncentrálva. Ezt a speciális intézményt, többek között Miskolc testvérvárosa, az amerikai rockmúzeumnak otthont adó Clevelanddel együttműködve hozzuk létre. – <i>Szeleta régészeti múzeum és emlékpark:</i> a paleolit kor emberének egyik legismertebb hazai lelőhelye az Alsóhámor feletti bércen található Szeleta-barlang, amelynek ásatásával vette kezdetét az ősember kora régészeti emlékeinek rendszeres feltárása, illetve amelyről az un. „Szeleta kultúra” kapta nevét. Alsóhámorban felépítjük azt a paleolit kori bemutató régészeti parkot és múzeumot (Szeleta kiállítóhely), amelytől tanösvény – az ősember útja – vezet fel a hírneves barlangig. – <i>Túraútvonalak fejlesztése.</i> A program egésze egy ún. látogatókezelési tervben vizsgálendő, amely részletes elemzés alá veszi a fejlesztések fenntarthatósági kritériumnak való megfelelését, elvégzi a teherbíróképesség vizsgálatait, különösen tekintettel a táj, a Nemzeti Park értékeinek védelmére.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A város megújulásának egyik kiemelkedően fontos része a városról alkotott kép megújítása, amelynek egyik legalapvetőbb eszköze a turizmus fejlesztése. Másrészt a gazdasági megújulás és fejlődés fontos eleme a turizmus bővülése, ezen belül a bevételek növelése, mind a vendégéjszakák számának, mind pedig a fajlagos költség növekedésének eszközei által. Ezen elemekből egyenesen következik a megcélzott területeken a befektetési kedv növekedése, valamint a lakossági életkörülmények jobbítása is. A terület fejlesztése nemcsak turisztikai célú, hanem közvetlenül ötvözi a természet védelmének, az itt élők érdekeinek a szempontjait is.
Kompetencia és környezeti hatások:	A Bükk, Lillafüred és az érintett városrészek nemcsak Miskolc, de a régió, az ország egyik legjelentősebb,

	legismertebb üdülőhelyei. Erre építve, a lehetőségek bővítésével és komplex szolgáltatások nyújtásával a turisztikai vonzerő növelhető.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósuló beruházások száma. Az építészeti arculat átalakulása. Turisták, látogatók számának növekedése. Az infrastruktúra megújulása. Kulturális, történelmi és természeti értékek megőrzése, látogatóbarát bemutatása. Fenntartható turisztikai fejlesztés elvének betartása. Turisztikai szolgáltatások bővülése. Kulturális rendezvények számának növekedése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A következő egy, illetve két év a tervezési előkészítés, a részletes megvalósíthatósági, pénzügyi elemzések elkészítése mellett már konkrét beruházási lépésekre is ad lehetőséget. A teljes program várható költségei a konkrét tervek kimunkálásának folyamatában kerülnek meghatározásra, szakértői becslések szerint a komplex program mintegy 4 MrdFt-os fejlesztést jelent.
A megvalósítás tervezett forrásai	2005-2006-ban ROP 1.1., 1.2.; önkormányzati, pályázati források, vállalkozási befektetések; ERFA 1.1.3., 1.1.5, 1.1.6.; az élhető környezet és a dinamikus településrendszer stratégiai nyaláb révén; természeti környezet és az épített környezet stratégiai lánc, esetleg az Európa Kulturális Fővárosa projekt által, illetve PPP-konstrukciókban.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordináció, vállalkozások, civilek együttműködése.

2. Program 2.6. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.6. Magyarország történelme /avagy Magyarország meséi – tematikus élménypark a Csorba tónál
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Turisták, látogatók, helyi lakosság.
Elérendő célok:	Egy nagyszabású szabadidő-központ, ún. tematikus élménypark létrehozása Miskolc turisztikai vonzerejének növelése érdekében, elsősorban a családi kirándulók és az ifjúsági turizmus célcsoportjai felé.
Projekt leírása, indoklása:	A Csorba-tó és környéke a jó megközelíthetősége, a rendelkezésre álló terület nagysága, városrendezési tervben fellelhető besorolása alkalmassá teszi nagyobb tömegeket vonzó turisztikai látványosság, sport- és rekreációs bázis (benne kajak-kenú versenypálya) kialakítására. Az ötlet lényege a Németországban található, Bad Segeberg-i Karl May Festspiele és az Eurodisneyland Jules Verne könyveire épülő élményparkok ötvözésére épül. A javaslat szerint az élménypark kombinálná a történelmet, a kultúrát és a szórakozást. Viszonylag nagy területet igényelne, különböző felépített helyszínekkel. A mottó maga Magyarország történelme, illetve kiemelt fontosságú történelmi eseményei. A komplexum részei: – néhány nagyobb felépített kulissza, amfiteátrum nézőtérrel; – vidámpark jellegű speciális attrakciók; – múzeum, oktatóközpont, mintegy alátámasztó jelleggel; – szálláshelyek (szálloda, ifjúsági szálló, kemping); – vendéglátóipari egységek. Az alapötlet szerint: az ide látogatók élményszerűen ismerkedhetnek meg a magyar történelemmel. Színészek játszanának el legendás szemelvényeket a magyar múltból speciálisan felépített kulisszákon, nézők előtt, akiknek emellett lehetőségük nyílik további tájékozódásra is a múzeumban, illetve az oktatóbázison. (Opcionálisan idegen nyelven játszanak az előadások egy részét.) A gyerekek, a fiatalok emellett a vidámparki attrakciókat is használják. Az

	eljáráshozható események, időrendi sorrendben pl. : – honfoglalás, ebből például kiemelten a vérszerződés eseménye; – kalandozó magyarok, például a „Lehel kürtje” legenda; – tatárjárás, új honalapítás (a Muhi csata, illetve az ország újjáépítésének szembeállítása); – török-ellenes harcok, kiemelten például Nándorfehérvár / Dugovics Títusz vagy Eger / Dobó István; – Mátyás király legendás története; – a Rákóczi szabadságharc eseményei; – az 1848-49-es szabadságharc eseményei. A történelmi témapark alternatívája lehet a magyar népmesék élményparkja, amelynek koncepciója ugyanaz, de témájában nem történelmi eseményeket, hanem meséket dolgoz fel. Ebben az esetben például Benedek Elek lehet az a személy, amely összeköti a témát. A helyszín adottsága, a tó jól ötvözhető a koncepcióban, növeli annak vonzerejét.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A projekt alapvetően turisztikai attrakció, gazdasági hatással, de hagyományápoló, identitáserősítő jellege is figyelmet érdemel. Fontos városi terület hasznosítási koncepcióját adja.
Kompetencia és környezeti hatások:	Identitástudat, lokálpatriotizmus, megtartó képesség,
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Tervezett beruházás megvalósítása. Közvetlen és közvetett gazdaságossági szempontok. Foglalkoztatási hatások, multiplikációs hatás. Társadalmi hatások. A turisták számának növekedése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: Megismertetés, elfogadtatás, tervezés, megvalósíthatósági előkészítés; a terület előkészítése (közvetlen előkészítés néhány MFt), amely igényelhet megelőlegezendő forrásokat, amelyeket később a megvalósító megtérít. 2. szakasz: a tervezési időszakban, az előkészítés után, pályázat révén kiválasztott beruházó megvalósításában.

	Becsült költsége a végleges koncepció függvényében 4-5 MrdFt., amit a további indukált vállalkozói beruházások növelnek.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: saját, önkormányzati forrás, esetleg ROP, GVOP, vagy PEA kiegészítéssel. 2. szakasz: vállalkozói tőke, esetleg pályázati támogatással; ERFA 1.1.4.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az előkészítés, az első szakasz igényel közösségi, önkormányzati koordinációt, támogatást. A konkrét megvalósítás pályázat útján kiválasztott befektetői megvalósításban, esetleg valamilyen PPP konstrukcióban célszerű.

2. Program 2.7. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.7. Tradíciók háza – komplex projekt
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	A város iparművészei, kézművesei, hagyományápoló civil szervezetei; Miskolcon élők, idelátogatók.
Elérendő célok:	A Miskolcon élők pozitív identitásának, városhoz kötődésének fejlesztése, a helyi társadalom kohéziójának erősítése, a tradicionális mesterségek fennmaradásának biztosítása, a hagyományokat folytatók megbecsülésének, elismertségének növelése, s konkrét termelői, értékesítési tevékenység megvalósítása.
Projekt leírása, indoklása:	Egy olyan épület, központ kialakítása (valamely alkalmas régi felújításával, a Diósgyári vár alkotók háza mintájára és továbbfejlesztésével), amelyben a város jelentős hagyományai megőrizhetők, fejleszthetők. A Tradíciók házának tervezett funkciói a következők: – a tárgyi emlékek, keretek megőrzése; – a közösségi hagyományok ápolása; – városrészek, lokális közösségek, szakmai csoportok, iskolatársak, szabadidős, sport, civil hagyományok őrzése; – a tradicionális mesterségek fennmaradásának biztosítása, azok művelésére alkalmas műhelyek kialakítása, tevékenység végzése, fiatalok tanítása; – közös, helyben történő, később esetleg bővített értékesítési lehetőségek megteremtése. A projekt integráltságát, komplexitását a hagyományőrzés, a mesterségbeli tudásnak az átadása, a turizmus-élénkítése, a kisvállalkozói tevékenység megvalósításának együttese jelenti. Középtávon nem egy, hanem a kistérség településeit is bekapcsolva hálózat kialakítása célszerű.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel:	A város megújulásának feltétele, hogy a különböző csoportok együttélése konfliktusmentes, együttműködő legyen. Ehhez nélkülözhetetlen az önismeret, az önazonosság-tudat, egymás ismerete és egymás kölcsönös elfogadása, megértése, a megegyezésre törekvés. A hagyományok őrzése, ápolása és ezek kölcsönös megismerése minderre jó lehetőséget ad.
Kompetencia és környezeti hatások:	A meglévő tradíciók, meglévő közintézmények, művelődési házak. Környezeti hatás: turisztikai vonzerő növekedése, a

	városhoz kötődés erősödése, a város megtartó erejének javulása, az elvándorlás csökkenése.
?egítelési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A város rehabilitáció, a település dinamizálás része, a humán erőforrások fejlesztésére, a kapcsolatok megújítására biztosít lehetőséget. Meglévő épület felújítása. Tevékenységek betelepítése, kisipari, kézműves tevékenység. A mesterségbeli tudás fiataloknak átadása, a tanulók száma. Bemutatóhely kialakítása. Értékesítési tevékenység mértéke, eredménye.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A projekt előkészítése 2005-2006-ban megvalósíthatósági elemzések, tervezés, szervezési munka. A tervezési időszakra a beruházás megvalósítását, a tevékenység folyamatos működésének kialakítását tervezzük; költségigénye: 80 Mft.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: 2005-2006 – ROP 1.1., esetleg GVOP; önkormányzati támogatás. 2. szakasz: 2007-2013 között – tudásipar, vállalkozásfejlesztés, ESZA 2.1.1., ERFA 1.1.5.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzat és civil szervezetek, kézműves és tradicionális tevékenységeket folytató vállalkozók.

2. Program 2.8. projekt, intézkedés tervezési lapja

Projekt, intézkedés:	2.8. Science Museum – „Technikai csodák palotája”
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Célcsoportjai: a múzeumlátogató turisták, helyi lakosság, különösen a diákság; megvalósítói az Önkormányzat, a Miskolci Egyetem, a Herman Ottó Múzeum, valamint a kapcsolódó civil szervezeti, vállalkozói együttműködők.
Elérendő célok:	Egy új, jelentős turisztikai vonzerőt képező, a város imázsát meghatározó a tudomány, a technika történelmi fejlődését bemutató múzeum/intézmény létesítése/alapítása, amely egyben szemléletformáló és a tanuló diákság tudomány, technika iránti érdeklődését, pályaválasztását is befolyásolja.
Projekt leírása, indoklása:	A Science Museum, avagy a „Technikai csodák palotája” (a név-választás később véglegesítendő) kiválóan illeszkedik a városfejlesztési stratégia kettős pozicionálási eleméhez, ötvözi a tudomány és kultúra dimenzióit. A technikai múzeumok, mind hazai, mind a nemzetközi tapasztalatok, kutatások szerint nagyon kedveltek, vonzóak. A város kedvező adottságokkal rendelkezik egy ilyen létesítmény alapításához, hiszen mind történelme, városfejlődése, mind jelen erősségei, intézményei (Egyetem-múzeumok) kellő szakmai alapot teremtenek ahhoz. E mellett az elképzelés jól illeszkedik a jövőbeni stratégiai célokhoz. A múzeum, kiállítóhely megvalósítása az Egyetemvárosban, a tervek szerint valószínűleg az egykori fűtőmű épületében történne. A helyszín megválasztását az egyetemi hagyományok, a stílusos épület és az egyetemi fejlesztési koncepciókhoz való közvetlen illeszkedés is indokolja.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	A múzeum alapvető turisztikai indíttatása mellett, jelentősen segítheti a belső kohézió, a városidentitás erősítését, a szakmai és tudományos kapcsolatok bővítését, a fiatalok város iránti megnyerését, jövőképük formálását. Ezáltal az 1., a 3., a 4. és az 5. stratégiai nyálábokhoz is kapcsolódik.
Kompetencia és környezeti hatások:	Idebitástudat, kooperációkészség, innovációkészség erősítése különösen jelentős.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati	Meglévő épület felújítása, abban új funkció teremtése. A beruházás megvalósulása, gazdaságossága. Turista-vonzó képesség. Imázsformáló hatás. Pályaválasztást szolgáló

rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	szerep. Kapcsolódó, multiplikációs hatások mértéke.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A projekt előkészítése 2005-2006-ban megvalósíthatósági elemzések, tervezés, szervezési munka. A tervezési időszakra a beruházás megvalósítását, a tevékenység folyamatos működésének kialakítását tervezzük. Becsült költségigénye: 800-1000 mFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: 2005-2006 – ROP 1.1., esetleg GVOP, PEA és önkormányzati támogatás; a Miskolci Egyetem forrása. 2. szakasz: 2007-2013 között a megvalósítás ERFA 1.1.5.; valamint az okos, művelt társadalom nyaláb, tudás-ipar.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az Önkormányzati, a Miskolci Egyetem és a Herman Ottó Múzeum koordinációja, együttműködése, célszerűen alapítvány vagy egyesület közös létrehozása révén.

2. Program 2.9. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.9. Tehetség-mozgalom
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Miskolc és térsége lakossága, fiataljai; tudományos, művészeti és civil szervezetek, valamint menedzselő vállalkozások, mint megvalósítók
Elérendő célok:	A tudomány és a kultúra területén tehetséges fiatalok megtalálása, pályájuk sikeréhez szükséges támogatás, menedzselési tevékenység biztosítása, annak érdekében, hogy az új, születő értékek, értékes emberek ne vesszenek el, hanem kapják meg a tehetségük kibontakoztatásához szükséges induló, indító segítséget.
Leírása, indoklása:	A projekt egy mozgalom indítását jelenti, alapfeladata az elérendő célokban megjelöltek hatékony megvalósítása. A projekt elemei: – a tehetségek megtalálásának és kiválasztási mechanizmusának kiépítése; – források, szakmai támogatás biztosítása az ötlet, a termék, a művészeti teljesítmény továbbfejlesztéséhez, tökéletesítéséhez; – források és szakmai tevékenység, menedzselés biztosítása a sikeres hasznosítás, a sikeres művészeti, tudományos pálya megkezdése érdekében. A tehetség-mozgalom célja és feladata nem csupán a művészetek, a kultúra terén újat, egyedit teremteni képesek megtalálására; hanem a tudomány, a műszaki-fejlesztés, az innovációk terén születő új ötletek, felfedezések támogatását és menedzselését zászlójára tűzi. Megvalósítása vélhetően egy alapítvány létrehozásával, valamint egy menedzselő szervezet, vállalkozás megbízásával, esetleges kiválasztásával kezdhető meg.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia_hatás más projekttel	A projekt céljai révén kapcsolódik az 1. (K+F, tudomány, oktatás), a 2. (kultúra) stratégiai nyaláb mellett, a sikeres hasznosítások révén a 3. (gazdaságfejlesztési), a 4. (együttműködést támogató) és az 5. (egyéni sikerlehetőségek biztosítását, biztonságát célul kitűző) nyaláb törekvéseihez.
Kompetencia és környezeti hatások:	Innovációkészség, bizalom, társadalmi kohézió, mint elsődleges kompetenciák.

Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Szervezeti, működési feltételek megteremtése. Megtalált tehetségek, kimagasló teljesítmények száma. Támogatott továbbfejlesztések száma, megoszlása. Megvalósulási, sikerhányad és annak mennyisége. A közvetlen és közvetett társadalmi-gazdasági hatások mértéke.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Az 1. (előkészítő) szakasz már 2005-2006-ban megkezdhető, realizálható. Fealadatai: a koncepció véglegesítése, megvalósíthatósági tanulmány, vizsgálat elkészítése, az induló források biztosításához szükséges szervezési, marketing, PR tevékenység; költségigénye: kb. 20 mFt. A 2. lépés – elsősorban a tervezési időszakra esően – a kialakult mozgalom működtetése. Költsége egyrészt az alapítvány működtetése (szervezet, rendezvények, szakértői, kommunikációs költségek), másrészt a kiválasztott ötletek, személyek, közösségek támogatásából tevődik össze, amelyből ez utóbbi jelenleg nehezen becsülhető: működési költség évi kb. 40 mFt, támogatás – az előzőek függvényében – évi kb. 150-170 m, összesen tehát 1 MrdFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: önkormányzati, szponzori és pályázati forrás (PEA, HEFOP, ROP, esetleg GVOP). 2. szakasz: szponzori források mellett, ESZA 2.2.1., ERFA 1.1.1., 1.1.5.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Alapítvány létrehozása, menedzser-szervezet kiválasztása önkormányzati koordinációval, tudományos, kulturális szervezetek, civil kezdeményezések és vállalkozások részvétele mellett.

2. Program 2.10. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	2.10. Kulturális klaszter – Kulturális intézmények együttműködése az értékek feltárása, őrzése és látogatóbarát bemutatása, s sikeres rendezvények érdekében
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A város kulturális intézményeinek, szervezeteinek együttműködése az Önkormányzat koordinációja mellett, szervezeten bekapcsolva a támogató vállalkozásokat, a szolgáltatásokkal pedig megcélózva a város közönségét, az idelátogató és a potenciális turistákat.
Elérendő célok:	A város kulturális kínálatát megtestesítő szereplők szervezett együttműködésének, támogatásának létrehozása, a kínálat összehangolt fejlesztésével, közösségi kommunikációs és marketing tevékenység hozzáillesztésével, azok hatásosságának, hatékonyságának növelése, a város stratégiai céljai elérésének érdekében.
Leírása, indoklása:	A projekt a klasszikus együttműködési hálózat, klaszter-szervezés szabályai szerint kell hogy létrejöjjön, amelyben az érintett és érdekelt szereplők önkéntes részvétele valósul meg. A kulturális klaszter, mint szervezett szakmai együttműködés csak akkor lehet sikeres, eredményes, ha – olyan mechanizmust alakít ki, amely nem sérti az önálló szervezetek, vállalkozások érdekeit, hanem azok közös felületére épít; – pótlólagos forrásokat tud biztosítani; – szolgáltatásaival, közreműködésével javítja, erősíti a részes szervezetei, vállalkozásai működési biztonságát, sikerességét. A klaszter önkormányzati kezdeményezésre, de a résztvevők közös döntései alapján jön létre és működik. Egy ilyen szervezet, együttműködés létrejöttét az indokolja, hogy javuljon a város kulturális kínálatának szervezettsége, az egyes elemek egészítsék ki, lehetőleg kölcsönös támogassák egymást, valósuljon meg egy időbeni, szakmai, módszerbeni és marketing együttműködés a források bővítése és racionálisabb felhasználása érdekében. Az ilyen szigorú elvárások teljesülése egy nagyvárosban nem lehetséges eseti,

	spontán együttműködéssel. A klaszter működése ugyanakkor figyelembe veszi, hogy adott esetben versenyző szervezetek, vállalkozások együttműködéséről van szó, amely finom, semleges technikákat igényel, de mindenképpen szükséges. A kulturális klaszter a turisztikai klaszterhez szorosan kötődően, alapvetően annak részeként kell, hogy működjön.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	A projekt céljai révén kapcsolódik a 2. (kultúra) stratégiai nyaláb mellett, a sikeres rendezvények, programok révén a 3. (gazdaságfejlesztési), a 4. (együttműködést támogató), valamint az 5. (egyéni sikerlehetőségek biztosítását, biztonságát célul kitűző) nyaláb törekvéseihez.
Kompetencia és környezeti hatások:	Kooperációkészség, innováció-készség, bizalom, társadalmi kohézió, mint elsődleges kompetenciák.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A klaszter, együttműködési hálózat szervezetének létrejötte. A résztvevői kör teljessége. A kulturális kínálat bővülése. A koordináció eredményessége. Hatékonyabb, racionálisabb forrásfelhasználás. Közös marketing-akciók száma, mértéke. Látogatószám növekedés. Indukált beruházások alakulása.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: a klaszter szervezésének előkészítése, tervezése és megalapítása már a tervezési időszak előtt 2005-2006-ban megtörténhet, előzetes megvalósíthatósági vizsgálatok után. 2. szakasz: a tervezési időszak elsősorban a folyamatos működés, továbbfejlesztés időszaka; költségigénye: 200 MFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: önkormányzati források és az érintett szervezetek hozzájárulása, alapítványi támogatások. 2. szakasz: közös pályázatok elsősorban az okos, művelt társadalom, a versenyképes társadalom nyalábok keretében; valamint a ERFA 1.1.5., 1.2.1. és célzott közösségi kezdeményezések, programok.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordináció, esetleg önálló szervezet, egyesület létrehozása, a teljes érintetti kör részvételére törekedve.

4.3. Miskolc, „a megújuló gazdasági vonzerő” városa stratégiai program és alprogramjai, projektjei

A **stratégiai program célja** a város, a térség egészséges gazdasági struktúrája kialakításának, a gazdasági hatékonyság, jövedelemtermelő-képesség erősítésének támogatása, az új-gazdaságot meghatározó technológiák (részben az újonnan betelepülő vállalkozások révén történő) elterjedésének, a helyi, különösen a kis- és középvállalkozások gazdasági hálózatokba történő integrálódásának, az innováció- és a versenyképesség kialakulásának segítségével. További cél – a szolgáltatások, a turizmus, a környezetvédelmi ipar fejlődésével – a város telephelyi, kooperációs és kereskedelmi/piaci imázsának, vonzerejének javítása.

A **gazdaságfejlesztés** egy város fejlesztésének fontos eleme, folyamatos tevékenység, amely **az önkormányzati, a non-profit és a profitorientált szektor együttes tevékenységének, egymásrautaltságának eredménye**. Ez az **egymásrautaltság és kölcsönös felelősség, az az alapján való cselekvés** napjaink nem általános gyakorlata, sem itthon, sem külföldön. Az üzleti szféra saját törvényszerűségeinek, érdekeinek megfelelő cselekvésével gyakorta kerülhet konfliktusba a térség, a város politikai, társadalmi életének szereplőivel, lakosságával. Az önkormányzatok támogatási rendszerük megfogalmazásakor közvetlenül avatkoznak be piaci mechanizmusokba, ennek kialakítása nem véletlenül okoz adott esetben komoly feszültségeket egy térség, egy város vállalkozóinak és önkormányzati, politikai testületeinek viszonyában.

Egy gazdaságfejlesztési stratégia szoros kapcsolatban van a gazdasági versenyképességet megalapozó kutatás-fejlesztéssel, az innovációval, az információtechnológia széles körű alkalmazásával, valamint az infrastrukturális fejlesztésekkel, illetve a versenyképességet befolyásoló olyan területekkel is, mint a hatékony közigazgatás, a jog- és biztonság, az egészség vagy a települési környezet.

A stratégiai program kialakításában közvetlenül figyelembe vettük a NFT I. Gazdasági Versenyképesség Operatív Programjának (GVOP) törekvéseit, a regionális és a megyei területfejlesztési, gazdaságfejlesztési koncepció, stratégia elveit, irányait, valamint a II. Nemzeti Fejlesztési Terv „versenyképes gazdaság” stratégiai nyálábjának kiinduló hipotéziseit.

A) Az önkormányzatok szerepe a gazdasági vonzerő, versenyképesség fejlesztésében

A helyi „gazdaságpolitika” ma az általános térség- és településfejlődési törekvések, életszínvonal növekedés mellett alapvetően nem másként jelenik meg, mint **a piaci kudarcok számának csökkentésére és az induló vállalkozások támogatására irányuló tevékenység.**

Jogosan vetődik fel a kérdés, hogy egy piacgazdaság keretei között kell-e a térségi, települési politikai vezetésnek aktívabban bekapcsolódnia a gazdasági folyamatok alakulásába, vagy a piac önszabályzó mechanizmusai, a vállalkozók döntései automatikusan megoldják az esetleges korrekciókat, a keletkező feszültségek kezelését. **Egy városnak véleményünk szerint van szüksége tudatos gazdaságfejlesztési koncepcióra, de korszerű értelemben,** hiszen egy település nem csupán haszonélvezője, illetve elszenvedője lehet a gazdasági szerkezet, hatékonyság, fejlettségi színvonal következményeinek, hanem formálója, befolyásolója is. Különösen nagy a városok vezetésének felelőssége egy gazdasági átmenet, nehéz időszakában, amikor a vállalkozások impulzusokat, támogató környezetet igényelnek.

A települési önkormányzatok is – többnyire csak közvetett módon – részesei kell hogy legyenek az országban működő gazdaságfejlesztési intézményrendszernek, a kormányzat, a megyei önkormányzat, a területfejlesztés intézményei, a vállalkozások, a gazdasági érdekképviselők mellett. Ez a részvétel egy szerves kapcsolódást, koordinált (indirekt) eszközök alkalmazását kívánja, amely összhangban van a kormányzati gazdaságpolitikai és szabályozórendszer elemeivel, a regionális, a megyei fejlesztési koncepcióval és a vállalkozói üzleti, befektetői prioritásokkal.

A nemzetközi tapasztalatok egyértelműen igazolják, hogy egy térség, **egy város tartós megújulása – akár a külföldi tőke bevonásakor is – csak ott lehet eredményes, ahol az agglomerációs előnyöket kihasználják, az ipartelepítések ráfűződnek a helyi termelési bázisokra, azokkal valamilyen integrációra lépnek.** (Részletesebben kifejtve: építenek a helyi erőforrásokra, a helyi vállalkozásokra; kötődnek a humán tőkéhez, annak szakképzettségéhez, tapasztalataihoz; igénybe veszik a helyi szolgáltató funkciókat stb.) Ebben a folyamatban egyre inkább érvényesülnie kell a helyi lokális és regionális szintű együttműködésre alapozó önkormányzati gondolkodásmódnak. *Az önkormányzatoknak, elsősorban a helyi, települési önkormányzatoknak képeseknek kell lenniük bizonyos források mozgósítására a gazdaságfejlesztés érdekében.*

B) A stratégiai program tartalma, sajátosságai

Egy város lakóinak gazdasági jóléte, gazdaságának versenyképessége nem a makrogazdasági beavatkozásokban, s csak részben a természeti, erőforrás-adottságokban van, hanem a mindezen lehetőségeket leginkább kihasználó, életképességet felmutató mikroszintű alkalmazkodásban. E **vállalkozás-szintű alkalmazkodási tendencia egyéni, de társadalmilag támogatott stratégia** kell hogy legyen, ahol természetesen az állami intézményeknek is megvannak a saját feladataik, a nemzetközi és a belföldi vonatkozású keretfeltételek, a versenyfeltételek, az innovációs magatartás támogatása terén.

Napjainkban egy térség, egy város helyzetére négy feltételcsomag bír nagy jelentőséggel:

- a) a munkaerő kínálatának megfelelő minősége és motiváltsága (humántőke);
- b) az innováció-releváns szolgáltatások fejlettsége, mint például képzés, tanácsadás, finanszírozó intézmények stb.;
- c) az információs piacok gyors elérésének lehetősége (technika, értékesítési és beszerzési piacok, konkurensok stb.);
- d) mindezekre alapuló innovatív, dinamikus vállalatok, vállalkozások megléte.

A gazdasági gondok, alkalmazkodási hiányosságok mögött elsősorban a következő okok, illetve jelenségek húzódnak meg:

- aránytalanságok a vállalati struktúrában, magas az ágazati koncentráció;
- hiányzik a gazdasági szolgáltatások fejlett rendszere;
- relatíve alacsony vállalat- és vállalkozásalapítási dinamika;
- erős külső kontroll érvényesülése, hisz a vállalati központok többnyire a régióban, a városon kívül találhatók, ami a K+F és a marketing szempontjából egyaránt hátrányos lehet;
- a munkaerő egyoldalú képzettsége;
- csekély vállalkozói mobilitás-készség, amely egy átmeneti alkalmazkodási időszakban nélkülözhetetlen és a sikert korlátozó elzárkózáshoz vezethet.

Mindezek következményeképpen a stratégiai program az alábbi törekvéseket kell hogy támogassa.

- Miskolc város gazdaságának továbbra is szüksége van a **külső tőkebevonásra**, a gazdasági teljesítmény növelése, **az integráló funkciót is betöltő**, nagy vállalkozások, befektetések megvalósítására.
- Kiinduló tétel, hogy technikai, **technológiai változás és a korszerű info-kommunikációs technológiák** nélkül csak rövid, esetleg középtávon lehet növekedést elérni, míg hosszú távon e nélkül a város gazdasági lépésvesztése állandósul, behozhatatlanná válhat, ezért az elsődleges prioritást ennek kell meghatároznia.
- Csak **tudás- és innováció-orientált gazdaságfejlesztés** lehet sikeres, amely ez által növekedési és foglalkoztatási hatásokat egyaránt hordoz, valamint hozzájárul az exportképesség, a nemzetközi versenyképesség növekedéséhez is. A gazdaságfejlesztés célja a vállalati belső megújulás, az innovációs készség növelésének a segítése, az ehhez szükséges keret, feltételrendszer biztosítása, s nem egyszerűen az infrastrukturális elemek (például üzemtelepítés, útépités) kiépítésében való részvétel.
- Az innováció-orientált gazdaságfejlesztés **célcsoportjában alapvetően a kis- és középvállalatok állnak**, mivel a nagyvállalatoknak többnyire kisebb a régióhoz, illetve a városhoz való kötődése. Az innovációs készség nem csupán a vállalati méret függvénye, így ennek következtében sajátos – kis- és nagyvállalatok közötti – innovációs munkamegosztás van kialakulóban.

A jelzett változások következtében a gazdaságfejlesztés eszközrendszerének fokozatos alakítására van szükség, azaz **egy idő után súlypontjában el kell távolodni a klasszikus tőkeösztönzőktől** a nem anyagi beruházás, a tanácsadás, a technológia transzfer támogatása felé. Ennek megfelelően a város rásegítő magatartásának hangsúlyai is az alábbi területekre helyeződnek át:

- **innovációs tanácsadás** (technika, piac, szervezeti vezetés, szolgáltatás terén), vagyis ki kell épülnie a gazdasági információs és szolgáltatási rendszer bázisainak;
- **európai uniós és állami kutatási eszközökhöz való hozzájutás bővítése** (technikapolitika regionalizálása), tehát egy demokratikusabb, nem fővárosorientált elosztási feltételrendszer kialakítását kezdeményező (regionális) K+F stratégiára van szükség;
- **a régión, a városon belüli integráció, kooperáció támogatása** (beszállítói kapcsolatok, technológiai transzfer segítése), ami nem irányulhat izolációra, hanem a régión kívüli szereplőkkel való kooperáció egyidejű erősítése lehet csak egy modern, innováció-orientált gazdasági fejlődés alapja;

- **szelektív üzemtelepítési politika támogatása** elsősorban monetáris eszközökkel, projektekkel, a beruházások támogatásban a direkt elemek helyett **fokozatosan a K+F, a marketingmunka közösségi támogatására kell fordítani az erőforrásokat**, a figyelmet;
- fontos feladatként jelenik meg a különböző **nemzetközi támogatási, fejlesztési akciók koordinálása** is;
- **kockázati tőke támogatása**, a tőkéhez jutás lehetőségeinek javítása, ami elsősorban a kormányzati és a pénzügyi szféra területe;
- **innovatív képzési politika megvalósítása**;
- **külkapcsolatok**, városdiplomácia a külső befektetői, partneri érdeklődés, együttműködés **ápolása**, fejlesztése.

Összefoglalóan kiemeljük, hogy az innovatív vállalatok számára érvényesíteni kell a **segítség az önerőhöz elvet**. Jelenjen ez meg egyes költségek fedezésének támogatásaként, kiegészítőjeként (például K+F), de különösen a gyakran alákalkulált K+F utáni kiegészítő innovációs, piaci aktivitás költségeinél.

A **gazdaságfejlesztési program lényege tehát, hogy hosszú távon** csak erős innovációs verseny segít ki a zsákutcából, ahol a tudatos gazdaságfejlesztés célarányosan szelektív, de nem alkalmaz szigetmegoldásokat, hanem **a jellemzett támogatási eszközrendszerrel folyamatirányítást végez**.

C) A „Miskolc, a megújuló gazdasági vonzerő városa” program alapelvei, irányai a versenyképesség fejlesztése érdekében

1. A viszonylagos lemaradás felszámolása érdekében az országos **átlagnál dinamikusabb gazdasági növekedésre van szükség**, amely már középtávon is csak átfogó technológiai váltással, innovációk révén lehetséges⁷. Természetesen ezen optimista verzió közeli realitása kevés, ugyanakkor Miskolc város esetében, esély van arra, hogy a régióból relatíve kiemelkedően gyorsabb növekedést tudjon megvalósítani a tervezési időszakban.
2. A gazdasági **átalakulás külpiaci orientációját kell erősíteni**, ami az országos **kollektív, közösségi** (kiállítások, vásárok, befektetési, üzleti konferenciák támogatása, információs és

⁷ A növekedés, a jövedelemtermelő-képesség növelésének prioritása, s az azt kísérő technológiafejlesztési kényszer, s erre való törekvés mellett azt világosan látni kell, hogy rövidtávon, egy kevésbé fejlett térségben, a gazdasági együttműködések első lépéseként a kevésbé kvalifikált, összeszerelő, bér munka-konstrukciók kerülnek előtérbe.

üzleti szolgáltatások, ágazati külpiaci marketing programok kidolgozása stb.) és **egyéni, vállalati** (piackutatás, termékismertető készítés, termékfejlesztés, kooperációs együttműködések, minőségbiztosítási rendszerek megvalósításának támogatása stb.) **aktivitás** szerepének kormányzat általi növelését követeli⁸, amit a város diplomáciai, kapcsolatépítő tevékenységével, rendezvényeivel, üzleti találkozási lehetőségek teremtetésével segíthet.

3. A meglévő illetve betelepítendő **nagyvállalatok, multinacionális cégek komoly dinamizáló szerepet töltenek be**, különösen **fontos a beszállító hálózat** növelésére, a térség iránti bizalom erősítésére gyakorolt hatásuk, ámbár regionális kötődésük lényegesen gyengébb lehet a középcégekénél, megtelepedésüket egyéni, egyedi helyi és országos preferenciákkal kell ösztönözni.
4. A város cégeinek külkereskedelmi kapcsolataiban az Európai Unió országaihoz való kötődés meghatározó súlyú, de arányaiban alacsonyabb az országos részarány-mutatóknál, míg **a kelet-közép-európai országok a kapcsolatokban – különösen az import vonatkozásában – nagyobb szerepet játszanak**, így Lengyelország, Szlovákia, Ukrajna, Románia kiemelten kezelendő partnerek, fejlesztendő célpiacon.
5. A vállalkozásoknak fontos érdeke a nemzetközi szubregionális együttműködés erősödése, annak támogatása és abban **meghatározó, vezető pozíció betöltése**.
6. A fejlődés, a növekedés erőteljes motorjai a **középvállalkozások** lesznek, mivel a kisvállalatok jelenleg nem tudnak eléggé növekedésorientáltak lenni, a nagyok rugalmassága, innováció-orientáltsága visszafogottabb. A betelepült nagyvállalatok beszállítói kapcsolatainak fejlesztésével, beágyazásuk elősegítésével enyhíthetőek a magyar gazdaság duális szerkezetéből adódó feszültségek. A speciális integrátor szerepet betöltő – döntően hazai tulajdonú – nagy- és közepes vállalatok megerősítésével szűkíthető a nagyvállalatok és a kis- és közepes méretű vállalkozások között meglévő versenyképességi, technológiai, minőségi szempontú rés. A beszállítói integrátorok számának növelése és megerősítésük támogatandó folyamat.

A program okán olyan fejlesztések támogatása valósul meg, amelyek révén javul a termékek minősége, versenyképessége, gazdaságossága és ezáltal az érintett vállalatok tartós beszállítónak válhatnak:

⁸ Az empirikus vizsgálatok egyértelműen igazolták, hogy a külpiac-orientáltabb cégek növekedése, pozíciója, fejlődési, konjunkturális lehetőségei jobbak, különösen egy kevésbé bővülő, esetekben szűkülő belső piac esetében.

- **vállalati hálózatok, klaszterek, a vertikális és horizontális együttműködési láncok gerjesztésével**, kialakításával mindenképpen szükséges fejleszteni a térség vállalatai közötti gazdasági, együttműködési kapcsolatokat, szándékokat;
- az **innováció-orientált gazdasági megújulás** fő gazdasági területei, az új **információs technológiák**, a **feldolgozóipar** (ezen belül is néhány kiemelkedő szakágazat), a **turizmus**, az adottságokra, a megfelelő infrastrukturális alapra építhető fejlesztésén nyugszik;
- kiemelt stratégiai fejlesztési irány **a szolgáltatási szféra**, ahol néhány területen (kereskedelem, pénzügyi szolgáltatások) már ma is dinamikus fejlődéssel, sokoldalú, néha ellentmondásos átalakulással találkozunk. Hosszabb távon erőteljes – több területen a szekunder szektor növekedését követő – fejlődésére, a humán szolgáltatások szerepének erősödésére számíthatunk.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a gazdaság szerkezetváltása **igényel bizonyos „újraiparosítási” folyamatot**, de az ágazati arányok vonatkozásában **a szolgáltatások súlyának növekedésével számolhatunk**, amelyek egyrészt az ipari tevékenységekhez kötődően, követő jelleggel, másrészt önálló, beruházás, fejlesztéskezdményező funkcióval jelentkeznak. A mezőgazdasági tevékenység gazdasági súlya elenyésző, csökkenő, multifunkcionális szerepe elsősorban a kistérségi stratégiák realizálásában jelenik meg, erősödik. A kívánatos fejlesztési területek a következők:

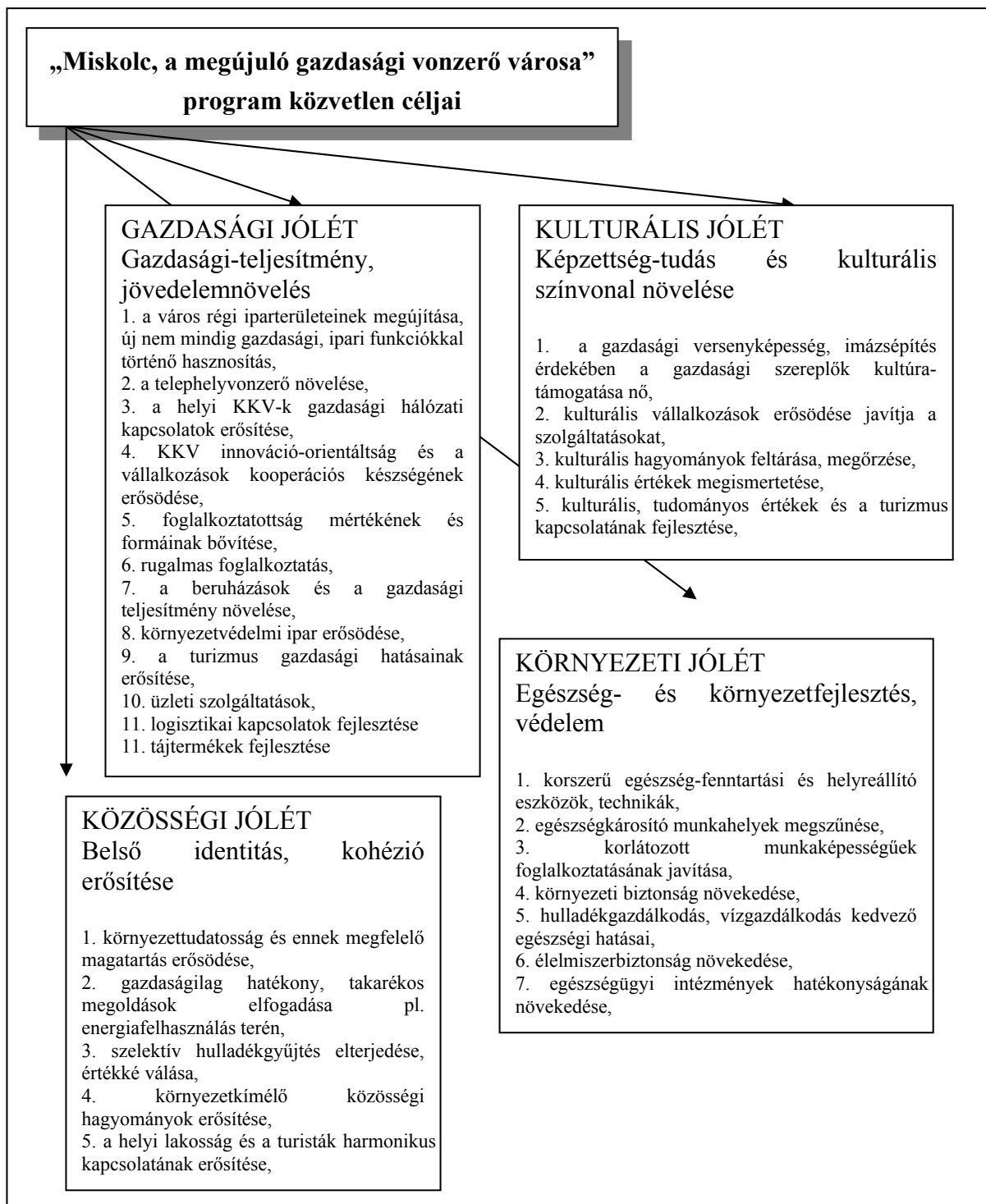
- magas jövedelem-termelőképességű tevékenységek meghonosítása;
- a fejlett technológiát hordozó projektek;
- környezetbarát, környezetet nem szennyező iparágak telepítése;
- kis- és középvállalkozások növekedésének támogatása;
- munkahelyteremtő, a foglalkoztatást javító beruházások;
- a lakossági keresletet kielégítő kereskedelmi és szolgáltatási kínálat fejlesztése;
- exportteljesítmény növekedését eredményező projektek;
- az idegenforgalom, a turizmus fejlesztését eredményező projektek.

A települések – különösen a relatíve elmaradott területeken – ma szívesen kell hogy fogadjanak minden vállalkozói, befektetői elképzelést, hiszen a térségi elmaradottság, a munkanélküliség és kísérő jelenségei komoly kényszert jelentenek a gazdasági aktivitás növekedése iránt. A hazai városok sikerei is ez irányba terelik az önkormányzatokat; közép- és

hosszabb távon, a már pozitív tapasztalatok alapján fejlődik a kapcsolat magasabb technológiai kooperációs szintekre. A rövid távú érdekek egyes vélemények szerint veszélyeztethetik a térség hosszú távú arányos fejlődését. Megítélésünk szerint ugyanakkor – éppen az előző megfontolásokból eredően – elsősorban a „spontán beruházások” pozitív hatásainak érvényesülését kell kiemelni, nevezetesen:

- a csökkenő gazdasági, szociális feszültségek növelik az önkormányzatok, a térség hosszú távú cselekvési szabadságát;
- a képződő források alapot szolgáltatnak a további tudatos fejlesztési elképzelések megvalósításához;
- a megtelepedett vállalkozások gerjesztik a beszállítói, kooperációs kapcsolatokat;
- pozitív gazdaságélénkítő hatásuk van a térség, a város egyéb gazdasági szereplőire;
- a pozitív befektetői légkör, a külföldi cégek betelepülése növeli a telephely attraktivitását, pozitívan építi a térség imázsát.

A befolyásolás módszere elsősorban az információk, elemzések készítése, amelyek tájékoztatják a vállalkozókat a nemzetközi, országos tendenciákról, bemutatják a helyi gazdasági folyamatok alakulását, ezáltal indirekt módon befolyásolják a vállalkozói döntéseket.

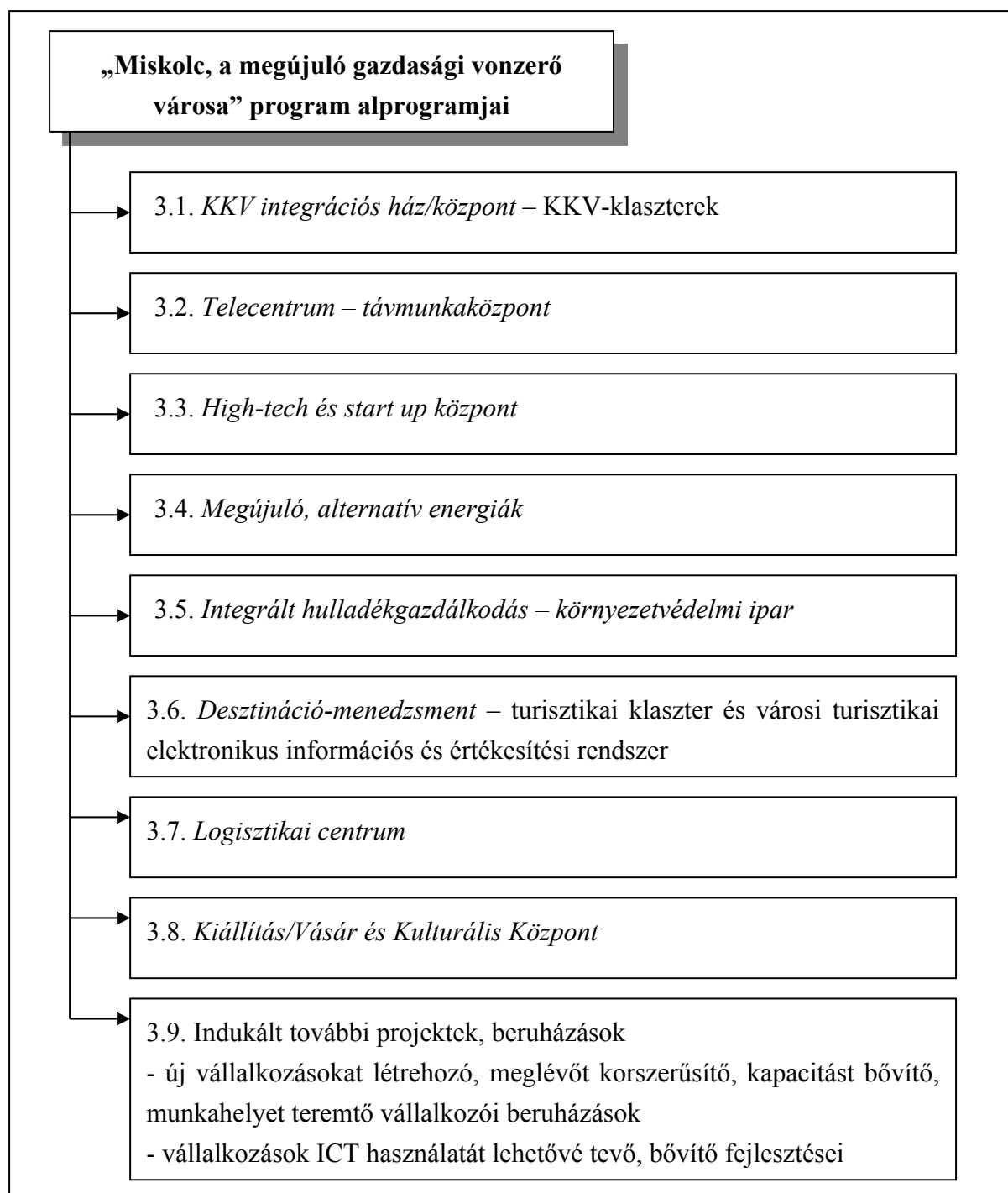
16. ábra. „Miskolc, a megújuló gazdasági vonzerő városa” program és a fő célok, prioritások kapcsolata.

D) A stratégiai program alkalmazható eszközei és alprogramjai

A nemzetközi és hazai gyakorlat egyaránt számos lehetőséget alakított ki a gazdaságfejlesztési tevékenységének realizálására, mint például ipari parkok kialakulásának, menedzsmentjének segítése, innovációs, technológiai központok létrehozásának segítése,

inkubátorházak létrehozásának támogatása, vállalkozások betelepülésének segítése olcsó vagy ingyenes telekkel, iparűzési adókedvezmények nyújtása stb.

A gazdaságfejlesztés, „a megújuló versenyképesség” érdekében történő önkormányzati közreműködés **alprogramjai, projektjei értelemszerűen és szükségszerűen nem csupán ezen stratégiai nyaláb részei.** Megjelenik ez a tudásteremtés, az innováció támogatása, a kultúra beruházásai és programjai, majd az együttműködés, az egyéni megújulás, a társadalmi kohézió és a város-építészeti területen egyaránt. Jelen nyaláb azon projekteket tartalmazza, amelyek közvetlenül segítik a kiemelt, Miskolc gazdasági versenyképességét, erejét meghatározó kezdeményezéseket. Az előző oldalak szemlélete alapján **úgy értékeljük, hogy nincs szükség hagyományos városi gazdaságfejlesztési stratégiára, sőt városi turizmus-stratégiára sem,** hiszen – miként a melléklet tanulmányai is megerősítik – az önkormányzati szerepvállalás csak a fenti elvek, a megjelenített programok, projektek mentén célszerű.

17. ábra. „Miskolc, a megújuló gazdasági vonzerő városa” stratégiai program operatív programjai és akcióterv-struktúrája.

3. Program 3.1. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.1. <i>KKV integrációs ház/központ</i> – KKV-klaszterek
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	A projekt a város kis- és középvállalkozásait célozza meg.
Elérendő célok:	A város kis- és középvállalkozási versenyképességi feltételeinek javítása, annak érdekében, hogy a nemzetközi üzleti együttműködési hálózatokká alakult piacokon könnyebben megtalálják a kapcsolódás, az integrálódás lehetőségeit.
Leírása, indoklása:	A projekt céljának megfelelően a KKV integrációs ház/központ olyan szakmai információs, kutatási és tanácsadási, valamint közvetlen, vállalkozásokat-segítő szolgáltatásokat nyújt, amelyek – segítik a KKV termék- és gyártásfejlesztési tevékenységét; – segítik az üzleti, beszállítói lehetőségek megtalálását piackutatás, adott ágazat és szereplőinek feltérképezése révén; – segítik az üzleti kapcsolatok létrejöttét, közvetítői tevékenységét vállalnak; – beszállítói csoportokat szerveznek a nagyvállalkozások irányába; – a KKV-k számára folyamatos vezetői tanácsadást nyújtanak (coaching-helyként való működés); – segítik az új vállalkozás létrehozását, hatósági ügyintézését, kommunikációs tevékenységét, valamint a kapcsolatok építését tudományos, szakmai szervezetek irányába; – az infrastruktúra függvényében hordozhatnak inkubációs jelleget is; – KKV klaszterek szervezésével segítik a vállalkozások kooperációkészségének, együttműködési gyakorlatának kialakulását, áthidalják a kezdeti kooperációk feszültségeit, konfliktusait szervező, közvetítő tevékenységgel. Az integrációs központ létrehozatalát az a közösségi érdek motiválja, amely szerint egy város, a város lakossága alapvető gazdasági jóléti feltétele, hogy a helyi KKV-k

	megerősödjenek, javítva a jövedelemtermelés, a foglalkoztatottság mutatóit. Az EU-tagságunk révén tovább éleződő versenyben jelentős mértékben megnőtt a KKV-k, különösen a középvállalkozások veszélyeztetettsége, egyúttal a helyben szolgáltató, értékesítő mikro- és kisvállalkozások felé is hatékonysági, együttműködési kihívás jelentkezik, amelynek csak bizonyos közösségi szakmai, tanácsadói esetleg pénzügyi támogatással képesek.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A KKV integrációs ház alapvetően a gazdasági jólét növelését szolgálja, de sikere hozzájárul a kohéziós célok eléréséhez, a vállalkozások korszerűsödésével a környezeti értékek védelméhez, a vállalkozások ismereteinek, készségeinek fejlesztésével a tudásalapú fejlődéshez.
Kompetencia és környezeti hatások:	Vállalkozói-, innovációs készség, információs technológia, együttműködés, esélyegyenlőség, biztonság, kommunikációkészség.
Megítélési szempontok, kritériumok:	Gazdasági hatások, érintett KKV-k köre. A létrejövő infrastruktúra és szolgáltatások minősége.
Output indikátorok, várható eredmények	Integráció központ infrastruktúra létrejötte. A nyújtott szolgáltatások köre, színvonala. Az igénybevett szolgáltatások mennyisége. Támogatott KKV-k száma. A KKV-k sikerességének alakulása.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A projekt előkészítése a 2005-2006 években egyrészt a helyszín, az infrastruktúra-fejlesztés tervezése, másrészt a szolgáltatást nyújtók (személyek, szervezetek) megnyerése vonatkozásában. A költségek három fázisban jelentkeznek: – előkészítés, tervezés mintegy 10 MFt; – beruházás mintegy 300-500 MFt iparterületi rehabilitációhoz, vagy más beruházási, fejlesztési projekthez kapcsolódóan; – a működés támogatása, hiszen csak közép távon válhat az integrációs-központ önfenntartóvá, amikor a sikeressé váló KKV-k nagyobb mértékben ellentételezni tudják a szolgáltatásokat.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Előkészítés helyi közösségi forrásokból, a megvalósítás hazai regionális, országos és nemzetközi pályázatokból, ERFA 1.1.1., 1.2.1., NFTII., vállalkozásfejlesztés stratégiai lánc,

A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Együttműködés a Kereskedelmi és Iparkamarával, szakmai szövetségekkel, a Miskolci Egyetemmel, vállalkozásfejlesztési központokkal, kutatóhelyekkel, tanácsadói szolgáltatókkal.
--	---

3. Program 3.2. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.2. Telecentrum – távmunkaközpont
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Helyi képzett, info/telekommunikációs technológai műveltséggel, tudással rendelkező munkavállalók, kisvállalkozások, esetleg civil szervezetek.
Elérendő célok:	Az érintett résztvevők együttműködésével egy olyan távmunka-központ létrehozása, amely egyben befogadója speciális telekommunikációs, informatikai vállalkozásoknak; amely nem csupán foglalkoztatást bővít, hanem tudatosan törekszik ezen új kultúra, munka- és vállalkozási forma elterjesztésére, népszerűsítésére.
Leírása, indoklása:	Az alprogram indoka, hogy a városnak szüksége van az informatikai, a telekommunikációs technológiákra, az ezeket használó, ezekre épülő vállalkozásokra, az ezen területen munkavállalásra alkalmas képzettséggel, készségekkel rendelkező emberekre. Mint sajátos – az URBAN közösségi kezdeményezés működése során több városban megvalósított – ötlet, Miskolcon mintaprojektként működne. Egyúttal – a közvetlen gazdasági funkciója mellett – betöltené az adott közösség (például városrész) informatikai készségeinek, kultúrájának fejlesztését, bővítését, ezáltal az esélyegyenlőség javítását is. Elemei: – a projekt megvalósításának előkészítése, szakmai szervezés, a közös vállalkozás keresleti oldalának felkutatása, szerződések előkészítése; – az alkalmas ingatlan kiválasztása, szükséges átalakítása; – a technológia telepítése; – munkatársak, közreműködők kiválasztása; – tan-munkaállomások kialakítása, működtetése; – értékesítési és támogató kommunikációs tevékenység. A mintaprojekt feladata további hasonló kezdeményezések indításának elősegítése.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A mintaprojekt megvalósítására a város olyan részében kerüljön sor, ahol a közvetlen foglalkoztatási funkció mellett, az info-kommunikációs műveltség elterjesztésével,

	bővítésével, a munkavállalói esélyek növelésére, az esélyegyenlőség javítására van lehetőség. Ennek következtében a projekt része az 1., a 4. és az 5. stratégiai nyaláboknak is.
Kompetencia és környezeti hatások:	Tudás, műveltség, készségek fejlesztése, esélyegyenlőség, biztonság növelése.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre Output indikátorok, várható eredmények:	Konkrét beruházás gazdaságossága, hatékonysága. Foglalkoztatási hatás. Technológiai ismeretek, műveltség elterjesztése. Esélyegyenlőség, biztonság növelése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: kezdeményezés meghirdetése, előkészítés, partnerek kiválasztása, ingatlan kijelölése. 2. szakasz: a megvalósítás a tervezési időszakra esik. A lehetőségek függvényében vélhetően több lépésben kerül sor a foglalkoztatás bővítésére. Induláskor mintegy 20-25 helybeni munkaállomással számolunk, amelyhez további 20-25 kapcsolódik. A tervezés és megvalósítás első elemének, projektjének költségét, mintegy 200 MFt-ra becsüljük.
A megvalósítás tervezett forrásai:	A megvalósítás az NFT I-ben is talál támogatást (HEFOP 3.4., ROP 3.2., GVOP 3.1.). A tervezési időszakban az aktív társadalom, az információs társadalom, a versenyképes társadalom nyalábokban, illetve az új megfogalmazásban az 1. ICT-ipar, 3. tudás-ipar, a 7. vállalkozásfejlesztés, 8. hátrányos helyzetűek reintegrációja, ESZA 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., ERFA 1.1.2.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Közösségi, önkormányzati kezdeményezés, civil szervezeti vagy vállalkozói koordinációval történő megvalósítás.

3. Program 3.3. projekt, intézkedés tervezési lapja

Projekt, intézkedés:	3.3. High-tech és start up központ – induló innovatív kis- és középvállalkozásokat támogató központ létrehozása
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Innovatív kis- és középvállalkozások, spin-off vállalkozások.
Elérendő célok:	A Miskolci Egyetem, a kutatóintézetek és a vállalkozások kooperációs kutatási központjaira, az önálló K+F eredményekre épülő innovációs folyamat támogatása, a realizálás és a piaci bevezetést támogató infrastrukturális és szakmai, szolgáltatási, tanácsadási segítség nyújtása.
Projekt leírása, indoklása:	A projekt jelentősen épít az 1. stratégiai nyaláb sikeres működésére. Speciálisan a tudás hasznosulását a kis- és középvállalkozásainál kívánja segíteni, a kiegészítő K+F tevékenységet, elsősorban az annak eredményeiként létrejött produktumok előállítását, értékesítését végző vállalkozások létrejöttét, az első, kritikus bevezetési időszakban való működését támogatva. A rugalmas és versenyképes gazdaság kialakulásának, működésének alapfeltétele, hogy az új eredmények gyorsan bekerüljenek a gazdasági vérkeringésbe, termék-, illetve szolgáltatásformát öltsenek. Különösen sikeres lehet ez, ha közvetlenül a fejlesztést végzők, az ötlet gazdái tudják a hasznosítást is megvalósítani. „High-tech és start up” központ egy olyan inkubációs ház, amely K+F sikerek alapján születő, avagy spin-off vállalkozások alapítását, indulását segíti. Természetesen itt ún. alkalmazott high-tech területekről van szó, ahol egy már ismert technológia továbbfejlesztésével, gyakorlati alkalmazási lehetőségének a megtalálásával történik innováció. A központ helyszíne lehet célszerűen az Egyetemvárosban, avagy más városrész szabad, felújításra érett ingatlanján.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	Szinergia-hatást a K+F, a technológia-transzfer, a munkahelyteremtés, a vállalkozás-indítás, az egyetemek-vállalkozások közötti kapcsolatok erősítése vonatkozásában fejt ki.
Kompetencia és környezeti	Innováció-képesség, vállalkozókészség erősítése.

hatások:	
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A high-tech és start up központ létrehozására irányuló beruházás megvalósulása. A beruházás közvetlen és közvetett gazdaságossága. Az új vállalkozások száma. Az új termékek, gyártási technológiák száma. A foglalkoztatottak száma. Az értékesítési kiterjedtség, nemzetközi hatás
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: előkészítés és tervezés, a projekt összeállítása, a megvalósítás feltételeinek vizsgálata, konkrét kialakítása; költségigénye mintegy 10 MFt. 2. szakasz: a megvalósítás a tervezési időszakra, annak is a közepére várható, hiszen részben feltétele a már sikeres K+F együttműködéseknek. Az épület és a szükséges infrastrukturális berendezések, szolgáltatások kialakításával a beruházás költségigénye kb. 100 MFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: forrása közösségi, esetleg kamarai, vállalkozásfejlesztési alapítványi, vagy PEA típusú. 2. szakasz: a megvalósítás, a versenyképes gazdaság, az információs társadalom nyáláb, illetve az új megfogalmazásban az 1. ICT-ipar, 3. tudás-ipar, a 7. vállalkozásfejlesztés, valamint az ERFA 1.1.1., 1.1.2. vagy 1.2.1., 1.1.9.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati, kamarai kezdeményezés, esetleg kamarai, vállalkozásfejlesztési alapítvány általi megvalósítás, illetve esetleg önálló közhasznú szervezet létrehozása.

3. Program 3.4. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.4. Megújuló, alternatív energiák részarányának növelése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A város közösségi intézményei, lakóközösségei, kis- és középvállalkozásai, ahol racionális és reális lehetőséget jelenthet az új, alternatív energiaforrások használata.
Elérendő célok:	A hagyományos, kimerülő, relatíve drága energiaforrások kiváltása, az energiaszolgáltatás hatékonyságának javítása, a város környezeti terhelésének csökkentése.
Leírása, indoklása:	A projekt célja, hogy szakmai kutatásokkal, mérésekkel, fejlesztési megoldások kidolgozásával feltárja az alternatív energiaforrások (szél, nap, biomassza, víz, földhő) hasznosításának lehetőségeit, kidolgozza annak stratégiai és konkrét megvalósíthatósági háttér tanulmányait együttműködve a lehetséges megvalósítói intézményi, vállalkozói, lakóközösségek és szakmai, civil szervezeti képviselőkkel. Cél, hogy a 2010-ig országosan kitűzött – a teljes energia-felhasználásban 7,2 %-os, a villamosenergiában a 3,6%-os – súlyt Miskolcon is arányosan realizáljuk, azaz érezhetően jelenjenek meg ezen új megoldások. Az alprogram elemei, közösségi szerepvállalás: – tervezési, előkészítő kutatások elemzések készítése az egész városra kiterjedően; – konkrét fejlesztési projektek kidolgozása közösségi intézmények számára; – pályázati és saját források egyesítése a megvalósításokban.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	Az alprogram a gazdasági, hosszú távú racionalizálási hatásai mellett jelentős mértékben hozzájárul az egészség- és környezetvédelmi célok eléréséhez, a lakóközösségi, civil szervezeti együttműködésekkel a kohézió, az identitás erősítéséhez, a szakmai technológiai fejlesztések révén a tudásbázis, az ismeretek növeléséhez. A projekt klasszikus szinergia-hatású.
Kompetencia és környezeti hatások:	Infrastruktúra, biztonság, innováció-készség, tudásszint, kooperáció-készség, városmenedzsment-szolgáltatások erősödése; környezeti terheltség csökkenése.

Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	A városra vonatkozó stratégiai, területkijelölő anyagok szakmai helyessége. Közvetlen és közvetett, illetve hosszú és rövid távú hatások (gazdaságossági, környezeti, biztonsági, kohéziós stb.) elemzése, megalapozottsága. Fenntarthatósági kritériumnak való megfelelés.
Output indikátorok, várható eredmények:	Az alternatív energiafelhasználási lehetőségek városszintű kidolgozottságának mértéke. Megvalósuló alkalmazások száma. Az alternatív energia-felhasználás részaránya.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: 2005-2006; költségigénye: 80-100 MFt. 2. szakasz: 2006-2013-ig terjedő tervezési időtávra; költségigénye 10-12 Mrd Ft.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Mind a tervezési, mind a realizálási szakaszban helyi közösségi, regionális-, országos- és nemzetközi pályázati valamint energia-szolgáltató és felhasználó vállalatközi források egyesítendőek (KIOP 1.7.; EU-forrás: Kohéziós Alap; ERFA 1.1.3., 1.1.7.; élhető környezet, versenyképes gazdaság stratégiai nyaláb, az új megfogalmazásban a 3. tudás-ipar, 5. környezet ipar, a 7. vállalkozásfejlesztés, valamint.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az önkormányzatnak iniciáló, szakmai előkészítést támogató, koordináló feladata mellett saját intézményei, vállalatközi vonatkozásában közvetlen projekt-gazdai szerepet is be kell töltenie; míg a szakmai és a civil szervezetek az előkészítésben, kontrollban jelennek meg; a vállalkozások, a lakóközösségek pedig a konkrét beruházási projektek megvalósításában.

3. Program 3.5. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.5. Integrált hulladékgazdálkodás rendszerének kiépítése, fejlesztése – környezetvédelmi ipar
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Az alprogram a lakosságot, a teljes intézményi és vállalkozói kört érinti, továbbá mindazokat, akik a településen rövidebb-hosszabb ideig tartózkodnak, ennek következtében valamilyen mértékben hulladékot „termelnek”.
Elérendő célok:	A hulladékprobléma tudatosításával, a környezettudatosság szemlélet erősítésével a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladékok újrafelhasználási részarányának jelentős növelése, az erre épülő ipai- és szolgáltatási vállalkozói tevékenységek erősítése.
Leírása, indoklása	Az alprogram szemléletformálást, mindenkre kiterjedő cselekvő magatartást, vállalkozásösztönzést és gazdaságfejlesztést egyaránt magába foglal. Meghatározó elemei a következők. – A szelektív hulladékgyűjtés általánossá tétele a városban, mind a lakosság, mind pedig a szervezetek vonatkozásában. – A szelektív gyűjtésre vonatkozóan az újrahasznosítási technológiák fejlesztése, erre épülő vállalkozások erősítése, az ún. környezetvédelmi ipar elemeinek kiszélesítése a városban. – A lakosság, a szervezetek környezettudatos fogyasztásának, működési magatartásának szemléleti formálása az oktatástól, a szakmai ismeretátadáson át az intenzív kommunikációs, PR tevékenységig. Az alprogram a tudatos hulladékgazdálkodási program (a már megvalósuló ISPA beruházás) eredményeire épül, továbbfejlesztését azok az uniós elvárások is erősítik, indokolják, amelyek szerint jelentősen csökkenteni kell a hulladék termelését, a deponálási arányt, illetve a zárt láncú gazdálkodásra törekedve növelni kell az újrafelhasználás mértékét.
Helye, szerepe a stratégiai	Az alprogram szinergikus, hiszen a gazdaságfejlesztést, a

programban – szinergia-hatás más projekttel	környezeti értékek védelmének kultúráját, szemléletét erősíti; ismereteket bővít; a szelektív gyűjtés révén a közösségek kohézióját, identitástudatát erősíti; a város iránti szeretetet a környezeti tisztasága megőrzése révén is kifejezhetővé teszi. Mindezekon keresztül szorosan kapcsolódik más startégiai programhoz, alporgramhoz.
Kompetencia és környezeti hatások:	Városkép, infrastruktúra, környezeti biztonság, városmenedzsment és szolgáltatások, városidentitás- lokálpatriotizmus, együttműködés, innováció-képesség és vállalkozói készségek, tudásszint és szemlélet formálása.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Szelektív gyűjtési módszerek működési és gazdaságossági megalapozottsága. Technológiafejlesztési és beruházási projektek gazdaságossága, piacképessége. Közvetlen és közvetett – hosszú és rövid távú hatások (gazdaságossági, környezeti, biztonsági, kohéziós stb.) elemzése, megalapozottsága. Kommunikációs és képzési programok szakmai alkalmassága.
Output indikátorok, várható eredmények:	Szelektív hulladékgyűjtési szigetek számának növekedése. Ingatlanon belüli szelektív gyűjtési feltételek megteremtése. A szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége. A hulladék újrafelhasználási aránya. A területen aktív vállalkozások száma, fejlődése. Megvalósult képzési programok. Kommunikációs tevékenység, kampányok intenzitása, hatásai.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Már a projekt első szakaszában 2005-től tovább bővül a szelektív gyűjtés köre, a lakosság és vállalkozások mellett kiterjed az intézményekre, nő a volumen, belép az ISPA beruházás új depója, hulladékudvarai. 2006-tól az újrahazsnosítás kerül előtérbe, amely lehetőséget teremt új beruházások, vállalkozások indítására. Középtávon a tervezési időszakban megvalósul az ingatlanon belüli szelektív gyűjtés a lakosság körében is, azáltal teljessé válik ez a gyakorlat Miskolc városában. Várható új költségek: 2005-ben már fedezett vállalkozói, pályázati forrásból mintegy 150 MFt (kivéve ISPA 5 Mrd Ft-ját). Középtávon a szelektivitás teljessé tétele mintegy 500-700 MFt; kommunikáció-oktatás mintegy 100 MFt; míg a vállalkozói beruházások mértéke a telephelyi vonzerő,

	aktivitás függvényében a néhány millió forinttól a több milliárdos értékig terjedhet.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Az intézményi és bizonyos lakossági körben a helyi közösségi források szükségessége mellett, az ágazatban érintett vállalkozások beruházásait (mialtalan csak egy bizonyos idő, volumen és feltételrendszer esetén válnak önmagukban gazdaságossá) regionális-, országos és nemzetközi pályázati források egészítik ki (KIOP 1.2., 1.7.; GVOP 1.1.; EU forrás: Kohéziós Alap; ERFA 1.1.3., illetve az élhető környezet, versenyképes gazdaság stratégiai nyaláb, az új megfogalmazásban a 3. tudás-ipar, 5. környezet ipar, a 7. vállalkozásfejlesztés.).
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az önkormányzat, a civil szervezetek elsősorban oktatási, kommunikációs szemléletformálást, a szelektív lakossági gyűjtés ösztönzését, míg a szakmailag érintett vállalkozások – üzleti megfontolások alapján – beruházási, fejlesztési tevékenységet folytatnak, amit a közösségi, pályázati források, továbbá a közösségi marketing támogatnak.

3. Program 3.6. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.6. Desztináció-menedzsment – turisztikai klaszter és városi elektronikus információs és értékesítési rendszer
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A kedvezményezett célcsoportok a város turisztikai szolgáltatásokban érintett vállalkozásai, kulturális, szakmai, civil és közösségi szervezetei; a felhasználói oldalon pedig turista szegmensek.
Elérendő célok:	A város és környéke vonatkozásában egy korszerű, az új technológiai lehetőségekre épülő desztináció-menedzsment megvalósítása. A cél – a megfogalmazott regionális, megyei és városi turizmusfejlesztési koncepciókból és stratégiákból eredően – olyan komplex, hatékony és versenyképes turisztikai kínálat, valamint értékesítési és kommunikációs rendszer kialakítása, amely megfelel az egyre differenciáltabb, igényesebb turista-elvárásoknak és döntési folyamatoknak.
Leírása, indoklása	Az alprogram lényege a város, s térsége turisztikai kínálata szereplői közötti együttműködés, szakmai-üzleti kooperáció létrehozása, a klaszter alapú hálózati együttműködés révén. Az önkormányzati, közösségi beavatkozás feladata ezen együttműködés iniciálása, szakmai szervezésének segítése, az együttműködés sikeréhez nélkülözhetetlen turisztikai információs és értékesítési rendszer korszerű információs- és kommunikációs technológián alapuló megvalósításának „hardver” és „szoftver”, valamint tudástartalom feltételeinek biztosítása. A nemzetközi gyakorlat alapján állítható, hogy a turizmus, mint egy vállalkozói alapon működő gazdasági ág közösségi beavatkozásának valósan cél- és ésszerű terepe a kooperáció-ösztönzés, a közösségi információs-, értékesítési- és kommunikációs rendszer működtetése, tehát nem a konkrét beruházás és programszervezés. A klaszterbeli együttműködésre épülően kialakításra kerül egy átfogó Internet alapú városi (később kistérségi) értékesítési és kommunikációs rendszer, a nemzetközi gyakorlat és tapasztalatok alapján, a helyi sajátosságok szerinti továbbfejlesztéssel.
Helye, szerepe a stratégiai	Az alprogram szinergiahatása a gazdaságfejlesztési,

programban – szinergia-hatás más projekttel	vállalkozásélénkítő, tudás és információbővítő, a helyi kulturális és természeti értékeket feltáró, megőrző, valamint a közösségformáló, identitás, lokálpatriotizmust erősítő jellegének ötvözésével valósul meg.
Kompetencia és környezeti hatások:	Városkép, infrastruktúra, bizalom, kommunikáció-készség, információs technológia, kooperáció, innováció-készség, tudásszint növelése.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Az egyes turizmustípusok, kínálat területén milyen hatékony, komplex termékek jönnek létre. Az információs és az értékesítési rendszer elemei mennyire teljeseek, korszerűek, kommunikatívak és mennyire biztosítják a turisztikai célcsoportoknak való megfelelést; miként szolgálják a város turizmusfejlesztésének mennyiségi és minőségi céljait.
Output indikátorok, várható eredmények:	A turisztikai kínálat komplexitása, a versenyképes turisztikai termékek száma. A turisztikai klaszterben együttműködők száma. Az info-kommunikációs technológia alapú információs, kommunikációs- és értékesítési rendszer létrejötte, kiterjedtsége. A rendszer használóinak száma. A turisták számának, a turizmus bevételeinek növekedése.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: az előkészítő szakasz 2005-ben realizálható, ami a klaszter szervezését és az információs, az értékesítési és a kommunikációs rendszer tervezését jelenti; költségigénye mintegy 50-60 MFt. 2. szakasz: 2006-tól a rendszerépítés (információfeltöltés) és működtetés, majd a folyamatos bővítés, korszerűsítés feladatai jelentkeznek; költségigényük: egyszeri, mintegy 100 MFt-os beruházás, majd évi 20-25 MFt-os fenntartás.
A megvalósítás tervezett forrásai:	A helyi közösségi források mellett az érintett helyi vállalkozások önrésze és a regionális-, az országos- és a nemzetközi pályázatok egyaránt támogatói lesznek (ROP 1.2., GVOP 4.2., EU forráshely: ERFA 1.1.5., 1.1.2., esetleg 1.2.1.), NFT II új vállalkozásfejlesztési stratégiai lánc.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	A klaszter és a rendszer szervezésére, működtetésére célszerű közhasznú szervezetet létrehozni a közösségi, szakmai, civil és vállalkozói résztvevőkkel közösen.

3. Program 3.7. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	3.7. Logisztikai centrum - logisztikai szolgáltatások közösségi fejlesztése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Helyi és betelepülni kívánó termelő és kereskedelmi vállalkozások.
Elérendő célok:	Miskolc – közlekedés-földrajzi helyzetére, lehetőségeire alapulón – váljon a szűkebb és a tágabb régió logisztikai centrumává, amelynek érdekében olyan infrastrukturális feltétel és szolgáltatások kialakítása szükséges, amelyek mint telephelyek vonzóvá teszik a várost az ilyen típusú vállalkozói döntések terén.
Leírása, indoklása:	Az alprogram lényege, hogy – szakmai elemzésekre épülően kijelölésre kerül egy olyan terület a városban (összhangban a területrendezési tervvel), amely alkalmas logisztikai központ, bázis kialakítására, multimodális megközelíthetőséggel bír; – sor kerül a megfelelő infrastrukturális kiépítésre; – szakmai szolgáltatások települnek a központba; – megtörténik a vállalkozások felé való kiajánlás, majd a betelepülésük segítése. Mivel az elmúlt években már több alkalommal mérlegelésre került a projekt, annak előkészítettsége előrehaladott, aktualizálás azonban szükséges. Egy város logisztikai központként, bázisként való (ki)választása jelentős közvetlen és közvetett hatással van gazdaságának fejlődésére, az – a kereskedelmi vállalkozások, termelő cégek értékesítési raktárainak létesítése mellett – további termelő, szolgáltató tevékenységet indukál. Egy város önkormányzatának, közösségének érdeke egy ilyen típusú – egyébként vállalkozási – tevékenység relatíve nagyobb, de arányos mértékű megtelepülése, annak létrejöttében való szerepvállalás, mert jelentős pozitív multiplikációs hatásai meghaladják azon közlekedési, forgalmi és egyéb kockázatokat, amelyek vele járnak.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel:	Az alprogramnak alapvetően gazdaságfejlesztési szerepe jelentkezik.

Kompetencia és környezeti hatások:	Hatékonyság növekedése.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A szakmai elemzések elvégzése. A logisztikai központ mérete. A közlekedési előnyök mértéke. A logisztikai infrastruktúra, szolgáltatások színvonala. A centrumba és a városba betelepülő, a centrum szolgáltatásait igénybe vevő vállalkozások száma. A foglalkoztatottak számának alakulása. A beruházás közvetlen gazdaságossága.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: 2005-2006-ban a projekt előkészítése; becsült költségigénye mintegy 10 MFt. 2. szakasz: megvalósítás a tervezési időszakban, vállalkozói és közösségi, pályázati források egyesítésével; becsült költségigénye – a végső verzió helye, mérete és kiépítettsége függvényében – 5-6 MrdFt. körül várható.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Az előkészítés helyi, vállalkozói, kamarai, esetleg pályázati forrásokból (PEA, ROP, GVOP). Megvalósítás vállalkozói és pályázati forrásokból, a versenyképes gazdaság nyaláb, illetve a vállalkozásfejlesztés, valamint esetleg Kohéziós Alap, ERFA 1.2.1., 1.1.9..
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati, kamarai koordináció; a szakmailag érintett vállalkozások – üzleti megfontolások alapján – beruházási, fejlesztési tevékenységet folytatnak, amit a közösségi, pályázati források, továbbá a közösségi marketing támogatnak

3. Program 3.8. projekt tervezési lapja

Projekt, intézkedés:	3.8. Kiállítás/Vásár és Kulturális Központ
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Helyi vállalkozások és a potenciális befektető, kooperációs partnerek, helyi lakosság, valamint a turisták, továbbá az infrastruktúra kulturális és sport célú hasznosításában érintettek.
Elérendő célok:	Olyan infrastruktúra létrehozása, amely lehetőséget teremt nagy befogadóképességű tereivel szakmai kiállítások, vásárok szervezésére, valamint kulturális- és sportrendezvények lebonyolítására.
Projekt leírása, indoklása:	A projekt indoka alapvetően gazdaságfejlesztési. Egy önkormányzat, egy város azzal is tudja vállalkozásait, azok fejlődését, sikeres üzletmenetüket támogatni, hogy lehetőséget teremt a szakmai-kontaktusok bővítésére, ezáltal új beszerzési, értékesítési, kooperációs üzleti kapcsolatok kialakítására. A meglévő vállalkozások mellett egy kiállításközpont működése hatásaként jelentősen megnő a város, a térség ismertsége, amely kedvező benyomások, tapasztalatok, kontaktusok által segíti a befektetési döntések meghozatalát, a szakmai/hivatás turizmus révén pedig jelentősen bővíti a turisztikai lehetőségeket, a kulturális kínálat megismertetését stb. Az infrastruktúra kínálta további lehetőségek (például sportversenyek, koncertek) szintén pozitív, jelentős jövedelmi, foglalkoztatási multiplikációs hatásúak. (Részletes megvalósíthatósági elemzés rendelkezésre áll KKK-Miskolc-projekt néven.) Az infrastruktúra – a felsoroltak mellett – jól szolgálhatná a reménybeli Európa Kulturális Fővárosa év rendezvényeit is. A projekt fizikai megvalósíthatóságának helyszínéként a rendezési terv több lehetőséget is kínál, amelyek közül – a konkrét előkészítés idején, a megvalósítás feltételei szem előtt tartva – a befektető ismeretében célszerű választani.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A KKK-Miskolc – miként azt a projektindoklás is kiemeli – szintén integratív hatású, a gazdasági mellett jelentős a kulturális, turisztikai, sport, kapcsolatépítő, identitáserősítő és városépítészeti kihatása. Így tartalmi része az 1., a 2., a 3., a 4. és a 6. stratégiai nyáláboknak egyaránt.

Kompetencia és környezeti hatások:	Kooperációkészség, nemzetközi kapcsolatok fejlesztése. Jelentős gazdasági és társadalmi multiplikációs hatás.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	A konkrét beruházás gazdaságossága. A fejlesztés közvetlen és közvetett, hosszú és rövid távú hatásai. Foglalkoztatottsági hatás. Új rendezvények számának növekedése. A városba látogatók számának növekedése.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz a projekt előkészítése, megvalósíthatósági feltételek aktualizálása, partnerkeresés, döntéselőkészítő anyag elkészítése. 2. szakasz: a megvalósítás vélhetően a tervezési időszakra esik, a korábbi megvalósíthatósági tervre épülő becslés szerint a bekerülési költség – a kapcsolódó szálloda megépítés stb. infrastruktúra függvényében – mintegy 8-9 MrdFt.
A megvalósítás tervezett forrásai:	1. szakasz: az előkészítés, szervezés időszakára közösségi, önkormányzati, esetleg PEA program. 2. szakasz: megvalósítás vállalkozói, befektetői forrásból (a már kidolgozott finanszírozási alternatívák valamelyike szerint), esetleg részbeni önkormányzati részvétellel, a versenyképes gazdaság nyaláb, vagy ERFA 1.2.1. támogatással.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Közösségi (önkormányzati) kezdeményezés, alapvetően vállalkozói érdekeltségű megvalósítás.

4.4. „Miskolc, a megújuló együttműködések városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei

A kapcsolati hálózatok megújítása.

A stratégiai programcsomag célja – a Miskolcon élő emberek életminőségének jobbá válása és a város versenyképességének javulása érdekében – a társadalmi kohézió erősítése, a város belső és külső kapcsolatrendszerének, a hálózati típusú kapcsolódások formáinak, technikáinak megújítása, az együttműködések eredményességének, hatékonyságának javítása.

A) Kiinduló háttér és feltételek

Miskolc, a **techno-polisz** megújulása szorosan kötődik a technikai, technológiai megújulás kínálta lehetőségekhez. Az ipari társadalmi fejlődési szakaszban a városok irányítása, igazgatása a meghatározó ipari szervezési modellhez igazodott, mintája a nagyipari termelést folytató gyár volt, amelyben szigorú alá-fölérendeltségi struktúrában zajlott a feladatok megvalósítása. A jellemző technológia a termékek futószalagszerű, előre meghatározott szabvány szerinti előállítás volt. A végrehajtást részleteiben meghatározó tervek készültek, amelyek megvalósulásáért az apparátus felelt.

Korunk tudásalapú információs társadalmában a meghatározó technikai bázist a számítógépek és az info-kommunikációs eszközök jelentik. A technológiák alapvetően nem tárgyak, anyagok, eszközök előállítására, szállítására és hasznosítására irányulnak, hanem az információk, a tudás előállítására, eljuttatására, hozzáférhetőségének biztosítására és hasznosítására.

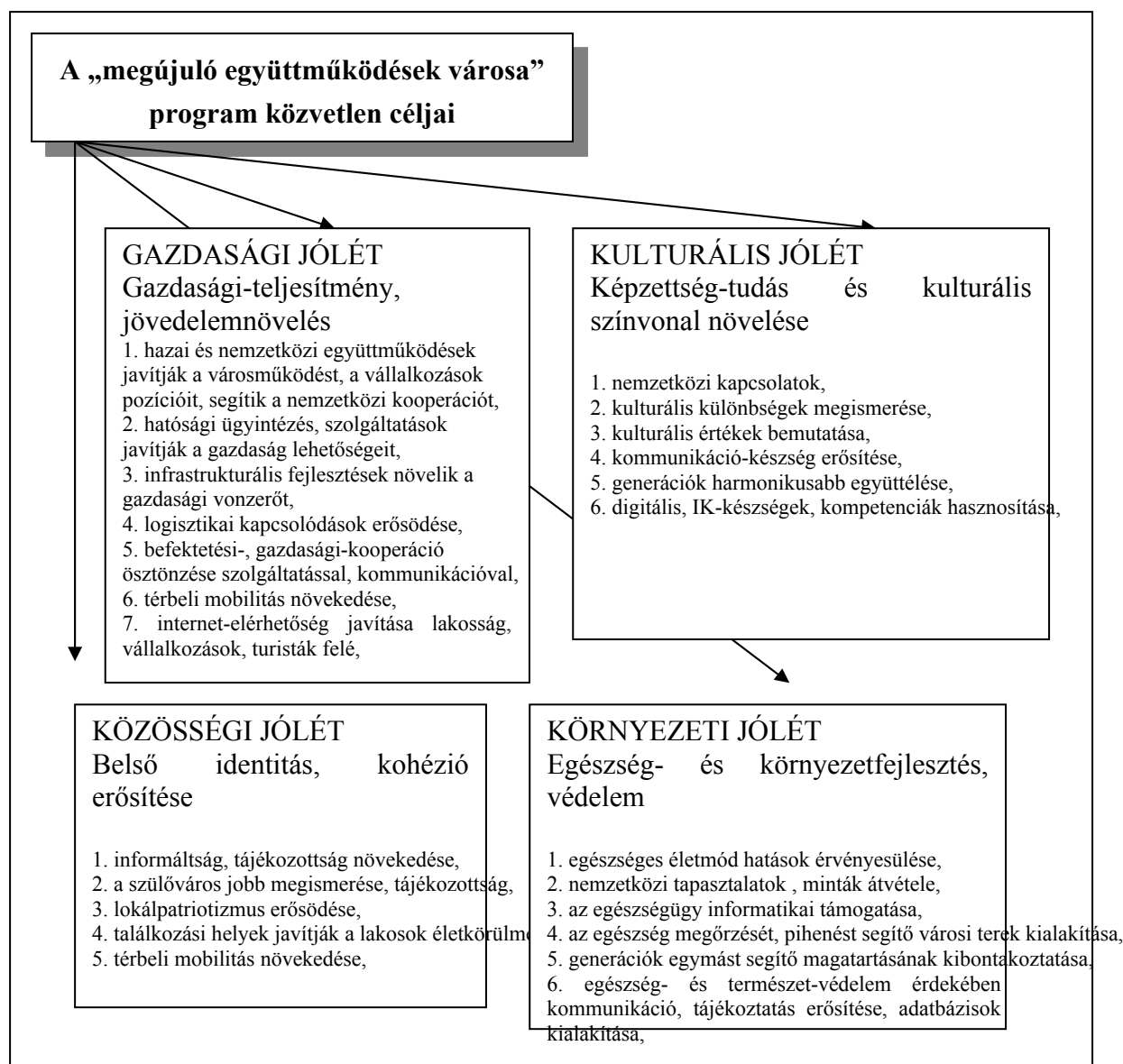
Az új technikák és technológiák alkalmazása hálózati rendszerben zajlik. **A hálózatok az egyenrangú felek bizalmon alapuló együttműködésére épülnek.** A hálózatok átszövik a társadalmak egészét. Az infokommunikációs hálózatok mellett léteznek a emberek közötti hagyományos kapcsolati hálók. Hálózatot alkotnak az utak, a különböző infrastrukturális ellátást biztosító víz-, szennyvíz-, gázvezetékek. A természeti környezet elemei is hálózatot alkotva vesznek körül bennünket. A gazdaságban a beszerzés, gyártás, értékesítés hálózatban történik. A közlekedés hálózatszerűen szerveződik. A rádió- és televízióadásokat különböző hálózatok közvetítésével jutnak el hozzánk, miként hagyományos és mobil telefonjainkat hálózatok kötik össze egymással. Az Internet, a világháló figyelemfelkeltő módon bizonyítja, hogy korunk emberének életét messzemenően a hálózatiság határozza meg és bizonyára még jó

ideig a hálózatokban rejlő lehetőségek kihasználása biztosítja a fejlődés leghatékonyabb módját.

A városfejlesztés, a városigazgatás számára adott a sikeres megújulás modellje. A választott jövőkép eléréséhez, a kitűzött célok megvalósításához, a vállalt feladatok teljesítéséhez az információs társadalom nyújtotta új lehetőségek biztosítják a sikert. Az infokommunikációs eszközök biztosítják a technikai megújulást, a tudáshoz, az információkhoz való új viszonyulás jelenti a technológiai megújulást és a hálózati szerveződés garantálja a sikeres megvalósulást.

A fejlődés kulcskérdésévé mára az vált, hogy sikerül-e az életminőség javulását hatékonyan szolgáló módon megújítani a kapcsolati hálózatokat. A technikai változások által gerjesztetten megváltozott arra vonatkozó tudásunk is, hogy mi is valójában egy város, egy település lényege. Míg korábban vélekedhettünk úgy, hogy a város lényegében épületek, utcák, terek, intézmények összessége, vagy hihettük azt, hogy a város fejlődése alapvetően az ipari üzemek működésétől, netán a város vezetőinek több felső támogatást kijáró képességén múlik, mára ez a vélemény elavult. A város alapvetően a különböző kapcsolatok hálózata. Az épületek, utak, szolgáltatások hálózatain belül kiemelt fontosságúak az emberi kapcsolatok. A város élete, fejlődése mindennek előtt azon múlik, hogy elég erős-e a kohézió, azaz a kapcsolati háló. Ez a megállapításunk teljesen összecseng a II. Európa Tervnek a társadalmi kohéziót középpontba állító szemléletével.

B) A startégiai program közvetlen céljai

18. ábra. A „megújuló együttműködések városa” program közvetlen céljai.

C) A stratégiai program alkalmazható eszközei és alprogramjai

A Miskolcon élők és a város kapcsolata – intelligens önkormányzat, e-közigazgatás

A kapcsolatok megújulása először is a városlakóknak a városukhoz fűződő kapcsolatára vonatkozik. Ennek a kapcsolatnak a megújulásához jó alapul szolgál az, hogy a miskolciak reprezentatív mintáján 2004-ben végzett szociológiai kutatás eredményei szerint az itt élők túlnyomó többsége szereti városát, nem akar innen elköltözni.

A város és polgárai közötti kapcsolati háló erősítésére jó lehetőséget kínál a korszerű interaktív szélessávú infokommunikációs kapcsolat biztosítása, a lehető legszélesebb kör számára hozzáférés biztosítása. Az itt élőket érintő valamennyi információ, a döntések előkészítő anyagai, a különböző alternatívák mellett szóló érvek nyilvánosságra hozhatóak az

Internet segítségével. Az információk folyamatos gyűjtése, megjelentetése mellett azoknak a közösségi elérhetőségi pontoknak a kiépítése a városvezetés feladata, melyek lehetővé teszik, hogy a más módon hozzá nem férő emberek is megismerhessék a város aktuális ügyeit és kifejthessék az őket érintő ügyekről személyes álláspontjukat és azt közvetlen csatornán juttathassák el a döntéshozókhoz. A döntéshozók és a döntések érintettjei közötti folyamatos kommunikációt biztosító hálózat ilyen módon a közvetlen demokrácia színterévé válik. Ez a megoldás folyamatos kontrollt, valamint a város érdek-és véleménytagoltságának ismeretét biztosítja egyfelől, másrészt pedig a helyi közügyekbe való beavatottság, a beleszólás és a folyamatos részvétel lehetőségét, élményét nyújtja.

A város poliszként, valóságos és virtuális közösségként történő működését biztosító hálózatisághoz szorosan kapcsolódik az e-közigazgatás hálózata, mely az információáramlás mellett az egyéni ügyek hálózaton történő intézésének lehetőségét biztosítja.

Miskolci Információtár és hálózati elérhetősége – adatbázisok, információs és kommunikációs központ, várostudakozó

A fejlesztések sikerességének legelső feltétele, hogy azok a kiinduló helyzet pontos ismeretén alapuljanak. Az Európai Unió és egyre inkább minden más nemzetközi és hazai fejlesztéseket támogató intézmény a pályázatok benyújtásának és ezáltal a támogatás esetleges elnyerése feltételül szabja a fennálló helyzet tényszerű bemutatását. Gyakran kérnek olyan információkat, adatokat, melyek csak tudományos kutatásokkal tárhatóak fel. Miskolc sikeres fejlesztéséhez, a fejlesztési programok, akciók, programok megalapozásához, a pénzügyi források elnyerésének feltételét jelentő eredményes pályázati tevékenységhez rendkívül hasznosan járulhat hozzá egy olyan digitalizált adatbázis létesítése és működtetése, amely a város életének valamennyi releváns információját tartalmazza, rendszerezi, folyamatosan karban tartja és a közhasznú felhasználás lehetőségét biztosítja.

A **Miskolci Információtár** digitalizált adatbázisát a miskolci önkormányzat, a helyi intézmények, gazdasági szereplők, civil szerveződések és az egyes lakosok mellett felhasználhatják a Miskolcon kívül élők. A tömegkommunikáció által gyakran egyoldalúan negatívra formált Miskolc kép megváltoztatására, a meglévő előítéletek, negatív sztereotípiák oldására a legalkalmasabb módszer a tények széles körét tartalmazó és differenciált megismerést lehetővé tevő adatbázis létesítése és hálózati elérhetőségének biztosítása. Az Információtárból valós ismereteket szerezhetnek Miskolcra a potenciális hazai és külföldi

befektetők, az idelátogatni kívánó turisták és mindazok, akik gazdasági vagy magánéletbeli tevékenységük helyszínéül Miskolcot kívánják választani.

Városrészek és városok közötti kapcsolati hálók megújulása – belső és külső városszerződések

A társadalmi kohézió fontos feltétele, hogy a város különböző területi egységei egymással szoros kapcsolatban álljanak, együtt működjenek, és egyenrangú félnek tekintsék egymást. Ezt a kooperációt jól szolgálhatja egy olyan szerződéses rendszernek a kiépítése, mely a folyamatos információcserén, az érdektörekvések egyeztetésén, a konfliktuskezelés intézményesült technikáján nyugszik. Ehhez fontos feltétel a városi kiadások és bevételek olyan nyilvántartása, könyvelése, mely lakosra lebontva, városrészekre elkülönítve lehetővé teszi a pénzügyi mozgások nyomon követését. Ez a megoldás eleve kizárná az ismeretek hiányából fakadó bizonytalanságérzetet, azt a kölcsönös gyanakvást, hogy valamennyi városrész azt feltételezheti, hogy ő a fejlesztések vesztese, vagy legalább is nem bevételeinek arányában részesül az újraelosztás során. A fejlesztésre inkább rászorulókat iránti megértés, szolidaritás és a méltányosság gyakorlása akkor várható el, ha előbb világossá tesszük a városrészek eltérő helyzetét és a fejlesztések tervezett ütemezését, azaz a fejlesztések belátható időn belül történő kiegyenlítődéset. A városrészek közötti szerződéses viszonyok jelenthetik a legjobb módszert az esetleges szétválási törekvések prevenciójára.

Miskolc és más városok kapcsolatát már eddig is számos szerződésben rögzítették. Ezeknek a fenntartása és szükség szerinti megújítása mellett újabb szerződések kötése célszerű, melyek elősegíthetik a hálózati rendszerben történő fejlődést, a partnerségi kapcsolatok megerősödését, a konzorciumokban történő pályázást.

Miskolc és a Miskolci Kistérség kapcsolati hálózatának kialakítása, megújítása

A térben egymáshoz közeli települések fejlesztése technikailag is csak hálózatban képzelhető el. A beruházások, a KKV szektor piaci nyereségessége, a turisztikai vonzerő javítása, az út és közműfejlesztések nem képzelhetőek ma már úgy el, hogy egy-egy település önállóan válik a fejlesztés kedvezményezettjévé, kizorítva, leelözve a körülötte lévő többi települést. A hálózatiság eszméje szorosan összefügg azzal a játékelmélethez átvett felismeréssel, hogy azok a „játékok”. Azok a fejlesztések a célszerűek, melyek valamennyi fél együttes hasznát gyarapítják, és az egyik nyeresége nem okoz a másiknak veszteséget.

A különböző önkormányzatok gesztorsága mellett megvalósuló akciók, projektek, fejlesztések, közös beruházások, szolgáltatásbővítések esetén az egyenrangúságon, egymás érdekeinek tiszteletben tartásán alapuló, és a kölcsönös előnyök elérésére irányuló szerződések, társulások nélkülözhetetlenek.

Nemzetközi partnerségi kapcsolatok megújulása

A hálózatokat nem vághatják ma már szét az országhatárok. Az Európai Unió tagállamai közötti határok virtualizálódtak. Az EU legfőbb értéke a hálózati típusú, egyenrangúságon és bizalmon alapuló együttműködés, melynek garanciája az információk mellett az áruk és szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad áramlása.

Közép-Európa továbbra is olyan egység, melynek településeit a közös múlt, közös kultúra összeköti és a hálózati együttműködést megalapozza. A határon túli magyarokkal összeköt bennünket sok egyéb mellett a közös nyelv, a nemzeti összetartozás hálója. Miskolcot földrajzi fekvése is arra predesztinálja, hogy legyen a határokon átívelő kapcsolatok, a nemzetközi kapcsolatok hálózatának egyik meghatározó pontja, kezdeményezője és szervezője.

Találkozási pontok megújulása – meeting-point program

A kapcsolatok megújulásához a virtuális hálózatok, az infokommunikációs eszközök mellett szükség van olyan valóságos, a város területén kialakításra kerülő találkozási pontokra is, amelyek lehetővé teszik és már pusztán létükkel ösztönzik a kapcsolatok létesítést, erősítést, ápolását.

Miskolc, mint techno-polisz, és mint a „nyitott kapuk városa” eddig is otthont adott számos fesztiválnak, konferenciának, vásárnak. A jövőben a városfejlesztésnek tudatosan kell ösztönöznie, támogatnia az olyan közösségi helyek, terek kialakítását, melyek egyszerre erősítik a kohéziót, javítják a város versenyképességét és növelik idegenforgalmi vonzerejét. Az Európa Kulturális Fővárosa pályázat különösen jó alkalmat ad a találkozási pontok fejlesztésére, a találkozási lehetőségek bővítésére.

A városon belüli találkozások szinterei közül kiemelt fejlesztésre érdemes a történelmi belváros és a történelmi Avas. Ezek mellett nem hanyagolhatóak el a külső városrészek, illetve a hátrányosabb helyzetű városrészek közösségi találkozási pontjai sem. Így az Avas-déli Lakótelepen feltétlenül létre kell hozni egy olyan sokfunkciós találkozási helyet, amely

kulturális, szociális, infokommunikációs és más szükséges szolgáltatásokat egyidejűleg képes nyújtani és mellette biztosítja a civil közösségi szerveződések lehetőségét.

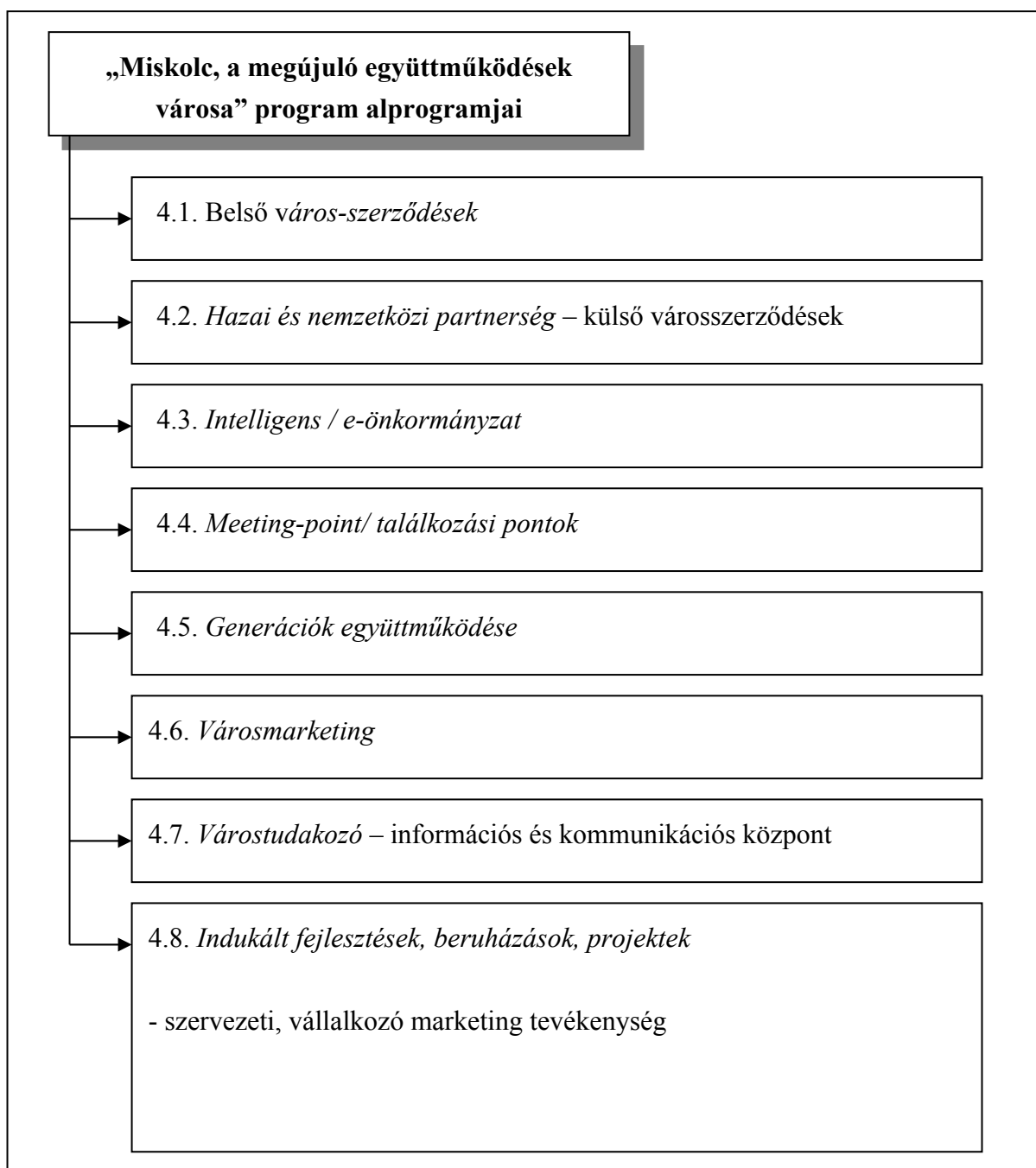
Diósgyőrben az elhagyott üzemcsarnokok kínálnak kiváló terepül a különböző speciális érdeklődési körű emberek találkozási pontjainak kialakításához. Az extrém sportok kedvelői számára már kialakított hely mintájára kialakítható a techno-polisz techno-kulturális központja. Korunk egyik jellegzetes trendje, hogy a kultúrán belül egyre markánsabb szerepet játszik a techno-kultúra.

Ahogy az Egyesült Államokban Detroit elhagyott ipari üzei váltak az amerikai techno-zene fellegváraivá, úgy Miskolc válhatna Közép-Európa, vagy akár Európa **tecno-zenei, tecno-kulturális centrumává**. A techno-zene rendkívül népszerű városunkban, számos művelője él itt, amely olyan fesztiválok, programok, partyk színterévé tehetné a várost, amely nemcsak egy speciális, nagy létszámú társadalmi csoport önmegvalósítását, kultúrájának kibontakoztatást és szabadidejének hasznos eltöltését biztosítaná, hanem idegenforgalmi vonzerőt is jelentene és a miskolci gazdaságra élénkítőn hatna az áruk és szolgáltatások iránti igények növelésével. A techno-kultúrának a zene mellett más művészeti ágakban is kialakultak az irányzatai, műfajai, melyek szintén meghonosodtak már városunkban.

A találkozások másik nagy területe, színtere a sport. Miskolc egyre több nemzetközi és hazai sportrendezvénynek ad otthont. Ezeken belül erősödik a technikai sportok jelenléte, mely harmonizál a techno-polisz, a techno-kultúra jelenlétével.

A gazdaság szereplői és a tudáscentrum valamint az innovációs pontok közötti kapcsolati hálózat kialakítása

A gazdasági versenyképesség javulását szolgáló tudás és innováció transzfer gyakorlati hasznosulásához a technikai, technológiai feltételek biztosítása. A hálózat a tudáscentrum számára megjeleníti, közvetíti a piaci igényeket, a társadalmi szükségleteket. A tudáscentrum biztosítja azokat az innovációs megoldásokat, melyek a gazdasági szereplők, így különösen a KKV szektor hatékony működését segítik elő.

19. ábra. A „megújuló együttműködések városa” program alprogramjai, projektjei.

D) A program realizálásában együttműködők, a megvalósítás mechanizmusa

A kapcsolati hálózatok megújulásában az önkormányzat kezdeményező szerepet tölt be. A szükséges technikák és technológiák biztosítására a piaci szereplők, a miskolci vállalkozások bevonásával kerül sor. A hálózat működése alapvetően a város lakóinak, a civileknek az együttműködésre épül.

E) A program finanszírozása, hatásai, eredményességi kritériumai és monitoring rendszere

A vállalkozások és a tudáscentrum (Miskolci Egyetem Regionális Tudáscentrum), illetve az innovációs centrumok közötti hálózati típusú együttműködést az Európai Unió kiemelten támogatja a szóbanforgó időszakban.

A program várható hatása, hogy a kapcsolati hálók társadalmi tőkeként akumulálódnak és konvertálódnak, a gazdasági versenyképességet javítják és a jobb életminőség elérésének egyik fontos feltételét biztosítják.

Az eredményességi kritérium a kohézió, az emberek közötti bizalom erősödése, az együttműködés javulása.

A monitoringot a fejlesztés során létrehozott Információtár adatai és a tudományos elemzések biztosítják.

4. Program 4.1. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	4.1. Város-szerződések (belső együttműködési kapcsolatok)
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Az alprogram célcsoportja közvetlenül a város lakói, az egyes városrészek lakói, szakmaközösségek, az őket, az elkülönült érdekeiket képviselő szervezetek, személyek, szakmai és civil közösségek.
Elérendő célok:	Az alprogram célja a város harmonikus fejlődését, működését biztosító belső együttműködési készség, aktivitás, elkötelezettség légkörének, feltételeinek kialakítása, garantálása, az elkülönült érdekek, érdek-csoportok közötti összhang, kompromisszumok, egyetértések megteremtése révén.
Leírása, indoklása:	Az alprojekt tartalma, hogy a város vezetése – az önkormányzati testület aktív közreműködésével és támogatásával – kialakítja az egységes városfejlesztési koncepció és stratégiai törekvések mentén az egyes városrészekre vonatkozó alkalmazási stratégiákat. Ezen dokumentumok tartalmazzák az adott terület közösen kialakított fejlesztési terveit, annak realizálási stratégiáit, megvalósítási garanciáit, folytatják, kiegészítik a már folyó hatékony decentralizálási lépéseket. A városrész-stratégiák, mint speciális belső szerződések garantálják, hogy érvényesülnek azok a részérdekek és törekvések, amelyek erősítik a város egészét, azáltal, hogy nem válnak belső konfliktusok forrásává. Az ilyen típusú dokumentumok, megállapodások különösen fontosak egy olyan nagyváros esetén, amely több korábban önálló településből jött létre, amelyben a helyi identitás számai erősek. Ezen helyi identitásoknak ugyanakkor nem konfliktus és feszültségélesztőként, hanem Miskolc város egésze identitásának kovászaként kell működniük.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A helyi identitás erősítése révén alapvetően belső kohéziós szerepet játszik az alprogram, de a hatékonyabb városműködéshez való hozzájárulásával gazdasági, kulturális hatásokat, pozitív tendenciákat is képes erősíteni.

Kompetencia és környezeti hatások:	Bizalom, biztonság, kommunikációkészség, városmenedzsment és szolgáltatások, együttműködés, városidentitás, lokálpatriotizmus.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Az érintettek által megfogalmazott problémákat, kérdéseket megoldani képes együttműködési rendszer, azt támogató szervezeti és információtechnológiai megoldások létrejötte.
Output indikátorok, várható eredmények:	A létrejött belső fejlesztési, fejlődési, működése megállapodások, szerződési dokumentumok létrejötte, azok száma. A belső konfliktusok számának csökkenése, hatékonyabb ügyintézés, városműködés.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Az alprogram és az egyes városrészekre vonatkozó projektjei a 2005-2006-os években realizálhatóak. Költségek az egyes dokumentumok szakmai előkészítésének szakértői díjaként, továbbá az egyeztetések lebonyolítása során merülnek fel, mértékük – a külső szakértők bevonásától függ – összesen 8-10 MFt-ra becsülhető.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Saját önkormányzati, közösségi forrás.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Szakmai egyeztetések, fórumok kezdeményezése.

4. Program 4.2. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	4.2. Hazai és nemzetközi partnerségi program
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Az alprogram Miskolc szűkebb és tágabb környezetében lévő településekkel, városokkal, valamint külföldi partnervárosaival, azok vezetésével, szervezetivel, vállalkozásaival, lakóival való együttműködésekről szól.
Elérendő célok:	Olyan két és esetleg többoldalú együttműködési kooperációs megállapodások, valamint arra épülő sokoldalú kapcsolatok létrehozása, amelyek segítik Miskolc városfejlesztési céljainak realizálását, kihasználva, hogy a versenytársakkal nem csupán versenyezni, hanem a kölcsönös előnyök alapján stratégiai szövetségeket kötni is szükséges.
Leírása, indoklása:	Az alprogram első előkészítő szakaszában – a városfejlesztési koncepcióra és stratégiai programokra épülően – alapvetően városdiplomáciai, szakpolitikai tevékenység, amelynek során Miskolc olyan együttműködési kapcsolatokat kezdeményez, amelyek révén gyorsítani tudja fejlesztési törekvéseinek realizálását, erősíteni képes regionális szerepkörét, a városhierarchiákban elfoglalt helyét, hazai és nemzetközi pozícióit. A kezdeményezések épülnek korábbi kapcsolatokra, tudományos, szakmai, civil szervezetek, vállalkozások már meglévő együttműködéseire, amelyekhez erősítő, kibővítő jelleggel a program városdiplomácia keretet ad, amit a lehetőségek szerint megállapodásokban is rögzít. Az alprogram és annak az egyes városokra vonatkozó részprogramjai számos konkrét projektből építkeznek. Ma már egyetlen város, így Miskolc fejlesztése sem képzelhető el önmagában, egyedül, mindenki ellen, versenyben. A korszerű városfejlesztés a verseny és a kooperáció egészséges ötvözete. E szükségszerűség felismerését nemzetközi programok (például Interreg, Eurocities, Egészséges Városok Szövetsége) is támogatják. Az alprogramként definiálás indoka, hogy a spontán és eseti együttműködések ideje után a rendszerben, összefüggéseiben átgondolt, tematikailag, szakmaterületileg megalapozott kooperációs projektekre van szükség.

	A potenciális partneri kör Miskolc kistérség városai, települései, a megye nagyobb városai, Eger, Salgótarján, Nyíregyháza, Debrecen, Kassa és a „testvérvárosok”.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	Az alporgram szinergia-hatása abban jelenik meg, hogy – lényegében minden stratégiai programhoz illeszthetően – a külső, nemzetközi partneri dimenziót képes hozzáilleszteni, ezáltal egy hatékonyabb, szélesebb lehetőségrendszerbe helyezni az egyes programokat.
Kompetencia és környezeti hatások:	Városmenedzsment-szolgáltatások, kommunikációkészség, együttműködés, tudásszint, lokálpatriotizmus, identitástudat, bizalom, biztonság.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Létrejövő megállapodások szakmai tartalmának szélessége, a közös problémamegoldások jelentsége, súlya. Az együttműködések születő konkrét fejlesztési programok, projektek jellege, száma.
Output indikátorok, várható eredmények:	Megállapodások száma. Közös projektek, közös nemzetközi pályázatok száma.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A program célszerűen a 2005-2006-os években kell hogy megélje intenzív fejlesztési, egyeztetési szakaszát, annak érdekében, hogy alapját képezhesse a konkrét együttműködési projektek kidolgozásának. Forrásigénye elsősorban a partnerek, partnervárosok számától, a bekapcsolódó szakértői kör nagyságától, a potenciális együttműködési területektől függ. Az előkészítő szakasz költségeit 10-20 MFt-ra becsülhetjük, amelyben a technikai, tárgyalási, utazási stb. költségek is jelentkeznek. A projektköltségek az előkészítés sikerességétől függnnek, becslésünk szerint – az intenzitástól függően – a tervezési időszakban mintegy 800-900 MFt-ot tesznek majd ki.
A megvalósítás tervezett forrásai:	A saját források mellett elsősorban az Interreg pályázati forrásai, de más tudományos, kulturális, környezetvédelmi együttműködési célokat támogató források is szóba jöhetnek (ERFA 1.1.2., 1.1.5., 1.2.1., ESZA 2.1.4.).
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati koordinációjú, a város széles tudományos, szakmai, vállalkozói körét érintő, velük együttműködő kezdeményezések tétele a potenciális partnerek felé.

4. Program 4.3. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	4.3. <i>Intelligens / e-önkormányzat</i>
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Az önkormányzat és intézményei, a Polgármesteri Hivatal, mint kedvezményezett; az elektronikus alapú működés, adminisztráció, ügyintézés megvalósításával a város lakossága, minden, a szolgáltatásokat igénybe vevő célcsoport felé.
Elérendő célok:	Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, Polgármesteri Hivatala, más hatósági és szolgáltató intézménye működésének elektronikus, info-kommunikációs alapra helyezése, az e-önkormányzat megvalósítása.
Projekt leírása, indoklása:	A projekt a kedvezményezettek vonatkozásában a következő tervezési időszak fejlesztéseinek egyik jelentős, meghatározó területe lesz. A tervezés, előkészítés szakasza már az elmúlt években megindult, részelemei megvalósultak, illetve valósulnak meg a következő két évben is. A teljes rendszer, e-közigazgatás, e-önkormányzat kialakítása komponensekből, majd részrendszerekből építkezve kell hogy történjen, egyrészt szakmai, másrészt pénzügyi okból. Ugyanakkor a rendszer-termékek sajátossága, hogy folyamatában biztosítani kell a megfelelő kompatibilitást, ezért már az első elemek, komponensek megvalósításánál gondosan kell eljárni, látni, tervezni kell a teljes rendszer megvalósíthatóságát. A projekt célja: – a komplex rendszer kialakításának előkészítése, tervezése; – a tervidőszakra reálisan szükséges hardver beszerzések megvalósítása; – a tervidőszakra reálisan szükséges szoftver vásárlások és fejlesztések megvalósítása; – az alkalmazáshoz szükséges szervezetfejlesztési tanácsadás, képzések igénybevétele; – a bevezetéshez szükséges marketing, kommunikációs stratégia és tevékenység tervezése, megvalósítása.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-	A projekt nem csupán a hivatalok, az intézmények munkáját teszi hatékonyabbá, racionálisabbá, de az adminisztráció, az

hatás más projekttel:	ügyintézés fejlődésével hozzájárul a vállalkozások, a helyi lakosság elégedettségének növeléséhez, ügyeik intézésének javulásával az ő hatékonyságuk, eredményességük növeléséhez, összességében a város iránti bizalom, kötődés erősödéséhez.
Kompetencia és környezeti hatások:	Innováció-készség, együttműködési készség, rugalmasság, hatékonyság, info-kommunikációs képességek, készségek fejlődése.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Megvalósult beruházások mértéke. A megvalósult komponensek, modulok, részrendszerek száma. Az érintett szervezetek, munkatársak száma. Az ügyvitel, az adminisztráció (gazdasági, időbeni) hatékonyságának javulása. Az elért megtakarítás(ok) mértéke. Az érintett ügyfelek száma. Az elégedettség javulásának mértéke.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A projekt sokelemű, sok-komponensű folyamat, amely már eddig is folyt, amelynek során a 2005-2006 években jelentős mértékű beruházás valósul meg (több, mint 500 MFt, GVOP 4.3., ROP 3.1.). A tervezési időszakban, 2007-től 2013-ig terjedően, jelentős készültséget, a rendszer technológiailag lehetséges teljességét megközelítő szintet kell elérni. Ennek beruházásigénye 2-3 MrdFt-ra becsülhető.
A megvalósítás tervezett forrásai:	A tervezési időszakban rendelkezése állnak majd az információs társadalom nyáláb pályázatai, az NFT II. 9. közigazgatás és közszolgáltatások fejlesztése. az EU forráshelyei (ESZA 2.2.2., illetve ERFA 1.1.2.).
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az Önkormányzat és intézményei.

4. Program 4.4. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	4.4. Meeting-point- találkozási pontok alprogram
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A érintett célcsoportok köre széles, hiszen az alprogram egyes elemei olyan fejlesztéseket tartalmaznak, amelyek a miskolciak, a turisták, a vállalkozások, a tudomány képviselői, a művészek, a sportolók számára egyaránt kínálnak lehetőségeket.
Elérendő célok:	Olyan találkozási pontok, infrastruktúra fejlesztések, amelyek szolgálják a helyiek felfrissülését, kikapcsolódását, szakmai, tudományos, művészeti rendezvények számára kínálnak találkozási helyet, a kapcsolatok ápolását, bővítését, újak létrehozását megteremtve. Mindezekkel nemcsak a belső identitást erősíti az alprogram, hanem a város szervezetei, intézményei, vállalkozásai számára kínál szerves kapcsolódást a belső és külső mértékadó partnerekhez, ezáltal szolgálva azok céljainak elérését.
Projekt leírása, indoklása:	Az alprogram keretében olyan részprogramok, projektek kidolgozása és megvalósítása történhet, amelyek – zöldterületek, parkok; – kulturális és kereskedelmi (multifunkcionális) szolgáltató központok; – kongresszusi-, konferencia központ; – kiállítás és vásárközpont; – sportközpont kialakításával hoznak létre közösségi tereket, szakmai találkozási pontokat. A közösségi és szakmai terek kialakítása egyrészt a lakosság életminőségének növelését, másrészt az intézményei, szervezeti vállalkozásai számára pedig a nemzetközi szakmai hálózatokba történő sikeres bekapcsolódását segítik, amellyel magát a várost is a különböző területeken ezen nemzetközi együttműködési rendszer szerves részévé fejlesztik, legyen az a kulturális vagy sport-világ, avagy az üzleti, tudományos szféra. Ilyen találkozási pontok nélkül nem csupán a várost kerülik el a látogatói, hanem a szervezetei, vállalkozásait is,

	akiknek a nemzetközi integrációja válik nehezebbé.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A „kapcsolatok városa” program meghatározó elemeként az alprogram más stratégiai irányok sikerét is szolgálja, amelyek közül különösen az üzleti kapcsolatépítést (kiállítás, kongresszusi központ), a kulturális és turisztikai fejlesztésre gyakorolt hatást kell kiemelnünk. A „meeting-point” program építészeti megvalósításai városképformáló, város-pozicionáló jelentőségűek lehetnek, amelyekkel a miskolciak büszkeségét, identitástudatát egyaránt erősíthetik. Kapcsolata az iparterületi rehabilitációval, a belváros fejlesztésével közvetlen.
Kompetencia és környezeti hatások:	Városkép, infrastruktúra, bizalom, együttműködés, kapcsolat, tudásszint.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Új beruházások, fejlesztések. A lakossági, üzleti, tudományos kapcsolatok építésére gyakorolt hatás. Gazdaságossági, hatékonysági, városképi kritériumoknak megfelelő projektek, pályázatok.
Output indikátorok, várható eredmények:	Újra létesülő infrastruktúrák. Szakmai, tudományos stb. rendezvények számának növekedése. Turisztikai kedvező hatások. Vállalkozások sikerei gyakorolt hatások.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	Az alprogram első lépésében közvetlen tervezési, beruházás-előkészítési feladatok jelentkezők, amelyeket célszerű már 2005-ben elkezdni. A többelemű, legalább öt projektrészből álló alprogram magába foglal 12-15 MrdFt fejlesztést (rehabilitációs területen konferencia és kiállításközpont, sport és kulturális központ-fejlesztéseket, valamint park, zöldterület kialakításokat további önálló projekt, vagy nagyobb rehabilitációs projekt részeként).
A megvalósítás tervezett forrásai:	Az előkészítés egy része saját közösségi forrásból, a nagy projekteknél pályázati forrásokból, melyekhez kötődően, közös (PPP) vagy követő jelleggel jelentős (két-háromszoros) magánberuházások is társulnak, NFT II. természeti környezet, épített környezet,
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Az önkormányzat mellett szakmai, tudományos szervezetek, vállalkozások együttműködésére épül a program.

4. Program 4.5. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	4.5. Generációk együttműködése – város élhetőségének és a lakosság együttműködésének a növelése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	Elsődleges célcsoport a város lakossága, annak különböző generációi. Ezen túl a non-profit és civil szervezetek, valamint Önkormányzat.
Elérendő célok:	Elsődleges célja a programnak, hogy a város lakosságának egyes csoportjai (generációk, adott életciklusban lévők stb.) megismerjék egymás életét, igényeit és problémáit, majd – kölcsönösen segítve egymást – tegyék könnyebbé és élhetőbbé a várost, elsősorban nem anyagi együttműködéssel. Jelentős problémája a városnak és környezetének az elöregedő népesség kezelése, valamint az elvándorlás. Ezek kezelésében és enyhítésében kíván a program segítséget nyújtani az együttműködés és a kölcsönös segítség eszközeivel.
Leírása, indoklása:	A generációk együttműködésének szükségessége számos szinten és formában működik és képzelhető el: – az időskorúak (gyakorta egyedül élők, özvegyek) egyrészt fizikai segítséget igényelnek létfenntartásukhoz; másrészt az elmagányosodás okoz gondot, hiszen ők még fizikai erejük teljében lévő, tettekész emberek akik emberi kapcsolatokra, családra (ha nem is vér szerinti kötelék alapján) vágynak, ahol hasznossá tehetik magukat, és érzelmi egészségüket is megőrizhetik. – Az aktív korúak gyakran rohanó életvitelük mellett az „otthon” kialakítására és működtetésére, valamint a családi életre kevés figyelmet tudnak fordítani. A kisgyermekes háztartásokban oly gyakran elférne egy segítő kéz, egy „nagyszülő”, aki a napi teendők egy részét átveszi a szülőtől. – A gyermekekkel foglalkozni, őket játszva tanítani, megismertetni a régi időkkel, értékekkel és hagyományokkal akkor is szükséges, ha már „más időkben” élünk, más célok motiválnak. A fentiekben vázolt összefüggések nemcsak a generációk

	együttműködésében tárhatóak fel, hanem a különböző élethelyzetekben lévők között is (például munkanélküliek, valamely súlyos betegséggel küzdők). Olyan lehetőséget kell biztosítanunk a lakosságnak, ahol megismerhetik egymást, ahová esetleges problémáikkal vagy segítségük felajánlásával fordulhatnak és ezáltal kölcsönösen segítve áthidalhatják azokat.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A versenyképesség javításának eleme a humán jólét növelése, amelynek alapja a mentális és érzelmi egészség megőrzése és jobbítása. Ehhez kapcsolódva a város dinamikus fejlődéséhez szükség van sikeres, pozitív gondolkodású polgárookra. Továbbá a városi identitás megőrzéséhez és jobbításához szükség van arra, hogy az egyes generációk pozitív élményeket és hagyományokat hordozzanak, azokat megőrizték és ápolni kívánják bármely hivatásuk és életciklusuk során.
Kompetencia és környezeti hatások:	Rendelkezésre áll egy Miskolchoz kötődő, nagy identitás tudattal rendelkező lakosság, amely igényli, hogy itt helyben kapjon arra lehetőséget, hogy életminőségét javítsa, hogy megőrizhesse „rangját” és szeretetét a városnak. Ehhez azonban az életfeltételek jobbítása szükséges, amely nem mindig gazdasági kérdés, gyakorta társadalmi összefogással, odafigyeléssel és együttműködéssel is – legalább részben – megoldható
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	A humán erőforrás fejlesztésének innovatív formája, amely széleskörű partnerségi kapcsolatokra épül mind a lakosság, mind a civil-szervezetek, mind pedig az önkormányzat részéről.
Output indikátorok, várható eredmények:	A projekt legfontosabb eredménye, hogy a lakosság közérzetét, mentális és érzelmi egészségét úgy növelhetjük, hogy mindeközben a lokálpatriotizmust, a településhez kötődést stb. is fejlesztjük.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A projekt időzítése nem kötött, hiszen az igény a civil kapcsolatokban folyamatosan újratermelődik. Ennek szervezeti keretét szükséges megteremteni, amelyhez egy az önkormányzathoz kapcsolódó központ, valamint szociális munkásokat foglalkoztató területi (városrészi) iroda, mintegy találkozóhely kimunkálása szükséges

A megvalósítás tervezett forrásai:	Az induláshoz minimális önkormányzati forrás szükséges (kb. 10 MFt), hiszen a projekt önfenntartó, non-profit jellegű. A megvalósításhoz pályázati források is bevonhatók (ESZA 2.1.3., ERFA 1.1.8.), az NFT II. új stratégiai láncából egészségipar, kirekesztettek, hátrányos helyzetűek reintegrációja.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	A koordináló irodák létrehozásán túl a megvalósításba bevonni szükséges az önkormányzat illetékes szerveit a kapcsolódó tevékenységet folytató civil szervezeteket és elsősorban a lakosságot.

4. Program 4.6. alprogram tervezési lapja

Alprogram :	4.6. Városmarketing
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A városmarketing célcsoportja minden a városfejlesztési stratégiában érintett célcsoport. A város-marketing tevékenységet, közösségi marketinget az önkormányzat által koordináltan, szakmai és civil szervezetekkel kooperációban valósíthatjuk meg.
Elérendő célok:	A város és teljesítménye ismertségének, elismertségének növelése, imázsának javítása.
Leírása, indoklása:	Az alprogram a városmarketing stratégia kialakítását és hatékony eszközrendszerének működtetését tűzi ki célul. A városmarketinget nem egyszerűen kommunikációs, PR tevékenységként definiálva arra törekszünk, hogy a korszerű, modern marketing teljességében (szemlélet, stratégia, eszközök és módszertan) épüljön be az önkormányzat és a város életébe. A városmarketing ennek megfelelően: – magába foglalja a rendszeres kutatási, elemző tevékenységet a városfejlesztési, városmarketingi döntések megalapozása érdekében; – befolyásolja a célcsoport-elvárások közvetítésével a város-termék fejlesztését; – közösségi típusú integrált kommunikációt szervez, s valósít meg a város érdekében; – közösségi értékesítést, értékesítés-támogató tevékenységet folytat. A városmarketing tevékenység nemcsak önálló program, hanem minden program, alprogram és projekt „kísérő tevékenysége”, amelyben ötvöződik az általános városmarketingi, városimázs-építés és a konkrét program, projekt érdekeit szolgáló marketing munka. A városmarketing munka ilyen tudatos, átgondolt és „megkettőzött” felfogása mindenképpen indokoltá teszi önálló, kiemelt megjelenítését a stratégiai programokban, akciótervben, hiszen hatékonysága elengedhetetlen a városfejlesztési sikerében, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a városok közötti verseny éleződése nem csupán a

	hagyományos városfejlesztési területeken, hanem a marketing tevékenységben is egyre fokozottabb.
Kompetencia és környezeti hatások:	Bizalom, biztonság, városkép, kommunikációkészség, együttműködés-kapcsolatok, információs technológia, tudásszint.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre:	Marketing-költségvetés nagysága. Marketingprogramok, akciók szakmai megalapozottsága. Együttműködés, integráltság a marketing tevékenységben. Közösségi és vállalkozói marketing kooperációja.
Output indikátorok, várható eredmények:	Marketing akciók, kampányok száma. A közösségi marketinggel foglalkozók száma. A városimázs és különböző részmutatóinak javulása. Sikeres szakmai projektek marketingtámogatása. Kedvezőbb általános üzleti, turisztikai, kulturális stb. sikeresség a marketinggel támogatott esetekben.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	A marketing költségvetés mértéke elsősorban a megoldandó feladatok és az elvárt eredményesség alapján határozható meg. Célszerű ugyanakkor az általános célú, imázsépítő közösségi marketing tevékenységre évente legalább 100-200 Mft közösségi forrást fordítani, amelyet a vállalkozók, a szakmai és a civil szervezetek, valamint a konkrét projektek marketing büdzséje egészít ki.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Önkormányzati források, vállalkozói cofinanszírozások, pályázati közvetlen marketingcélú vagy kapcsolódó források (információs társadalom, korszerű közigazgatás, ERFA 1.1.2.).
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati szervezeti koordináció, vállalkozási, intézményi együttműködések az integrált marketingben, médiakapcsolatok.

4. Program 4.7. alprogram tervezési lapja

Alprogram :	4.7. Várostudakozó – információs és kommunikációs központ
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre:	A projekt minden olyan célcsoport számára kínál információs, kommunikációs szolgáltatást, amelyek a várossal kapcsolatos döntéseikhez igényelnek segítséget, megalapozó tudást, adatokat, elemzéseket.
Elérendő célok:	Tudásbázis létrehozása Miskolcra a célcsoportok tájékoztatására, a Miskolccal kapcsolatos kedvező döntések érdekében. Az információs társadalom nyújtotta lehetőségek hasznosításával információk gyűjtése, digitalizálása, információk hozzáférhetőségének biztosítása, naprakész, folyamatos frissítés.
Leírása, indoklása:	Miskolcra szóló, Miskolccal kapcsolatos és Miskolcnak hasznos információk, adatok gyűjtése, rendszerezése és felhasználásra történő előkészítése sztemer formában, illetve egyedi igények szerint. Info-kommunikációs adattár létesítése, működtetése. A város természeti, építészeti, gazdasági, egészségi, oktatási, kulturális, szociális adottságaira, helyzetére vonatkozó adatok gyűjtése, digitalizálása, rendszerezése, az információk elérhetőségét biztosító információs pontok, közösségi helyek létesítése. Információs mentorok kiképzése és foglalkoztatása az információk minél szélesebb körű hozzáférhetőségének, hasznosításának biztosítása érdekében. Az információk rendelkezésre állása, hasznosítása az okos, kulturált helyi társadalom megteremtésének feltétele, a versenyképességet, az aktivitást segíti. A projekt első eleme az információs struktúra kidolgozása, a kutatási igények meghatározása. Ezt követi az információgyűjtés, elemzés, rögzítés, majd az információ elosztása.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergia-hatás más projekttel	A város, a kapcsolatok, a tudás és az egyének megújulását segíti. Versenyképességet, aktivitást javít, okos és kulturált társadalmat teremt. A „jó” információ a modern társadalom működésének alapja, ezért széles hatásrendszerrel bír a

	projekt.
Kompetencia és környezeti hatások:	Tudásszint növelése, elektronikus, info-kommunikációs kultúra fejlődése, bizalom erősítése.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre: Output indikátorok, várható eredmények:	Létrehozott adatbázisok száma, tudástartalma. Szükséges informatikai beruházások megvalósítása. A működés, elérhetőség mennyiségi és minőségi mutatói. A felhasználói kör szélessége. A felhasználói kontaktusok száma, értéke. Az információ-felhasználás, döntések közvetett hatásai.
Projekt időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja):	1. szakasz: előkészítés, tervezés 2005-2006. 2. szakasz: a megvalósítás szakasza 2008-ig, majd folyamatos működtetés; költsége mintegy 100 Mft.
A megvalósítás tervezett forrásai:	Önkormányzati források, vállalkozói cofinanszírozások, pályázati közvetlen marketingcélú vagy kapcsolódó források (információs társadalom, az új NFTII. ICT-ipar, 9. közigazgatási szolgáltatások fejlesztése, ERFA 1.1.2.).
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege:	Önkormányzati szervezeti koordináció, vállalkozási, intézményi együttműködések az integrált marketingben, médiakapcsolatok.

4.5. „Miskolc, az egyéni élet megújulásának városa” stratégiai program és alprogramjai, projektjei

A stratégiai programcsomag célja. Miskolc megújulásához, versenyképességének javulásához nélkülözhetetlen, hogy az itt élő emberek képesek és készek legyenek a megújulásra. Erősödnie kell a saját élet és a világ megváltoztathatóságába vetett hitnek; az egyéni habitus részévé kell válnia az innovációs készségnek, a vállalkozási képességnek, a cselekvéseket ösztönző felelősségtudatnak. A mentalitásbeli és a tettekben megnyilvánuló változashoz a feltételek tudatos megteremtése és a széleskörű meggyőzés, a jó értelemben vett divatteremtés a cél.

Az egyéni megújulás segítésére olyan szolgáltatási hálózat kiépítése szükséges, amely az egyéni élet minőségének javítása mellett vállalkozásélénkítő, foglalkoztatást növelő hatású és turisztikai vonzerőt is jelent. A megújulás sikerességét biztosító tanácsadó, információkat nyújtó, készségeket fejlesztő szolgáltatások mellett az egészségfejlesztés, a deviáns magatartások megelőzése, a közügyekbe bekapcsolódás új fórumainak megteremtése és a kedvező irányú demográfiai változásokat is szolgáló „családi életciklus program” tartozik a programcsomaghoz.

Az egyéni megújulás programjai alapvetően Miskolc és a Miskolci Kistérség lakóinak életminőségét javítják, de a turizmusfejlesztés egyik vonzerejét is képezhetik. Az ideális természeti környezetben kínált egészségfejlesztő, testi és lelki megújulást nyújtó programok, valamint a pályaválasztást, pályakorrekciót segítő, vállalkozási komplex tanácsadást biztosító szolgáltatások, a helyi közügyekbe történő személyes bekapcsolódás lehetőségeit bővítő továbbá a családi élet alakítását, a terhek viselését, a konfliktusok megoldását segítő szolgáltatások iránt a piaci kereslet rohamosan növekszik.

A) A jelenlegi helyzet értékelése

A Miskolcon élő emberek egészségi állapota rosszabb az országos átlagtól. Rövidebb életet élnek, gyakrabban betegek, több a krónikus beteg, a rokkant. A testi bajok háttérében gyakran lelki gondok rejlenek. A mentális problémák szorosan összefüggnek a társadalmi helyzettel. A munkanélküliség, a létbizonytalanság, a szegénység mellett a túlhajszolettség, a stressz, a frusztráltság, a pozitív identitás hiánya is rongálja az egészséget.

Az emberek jelentős részéből hiányzik a megújulás készsége, a vállalkozási készség. Ezért a munkahely elvesztése, a vállalkozás kudarca, a családi helyzet megváltozása az indokoltnál is súlyosabb válságba sorolja az embereket és sokan nem tudnak ebből a válságból kikerülni, nincs erejük az újra kezdéshez, a megújuláshoz. A gondok megoldását inkább kívülről, felülről várják, mintsem saját erejükben bízva maguk keresnének új megoldásokat. Ez a szemlélet, beállítódás, habitus nagyban nehezíti a KKV bővülését és erősödését, a tartós munkanélküliek visszatérését a munka világába, az átképzések hatékonyabbá válását és könnyen vezet a deviáns magatartásokhoz. Túl sok a kudarc, a reménytelenség, a sikertelenség, az önértékelési zavar. Mindez gyakran vezet önpusztító, egészségrontó szokások kialakulásához, egészség károsodáshoz, vagy éppen a társak, a szűkebb vagy tágabb környezet ellen forduláshoz, agresszióhoz, családok széthullásához, a közbiztonság romlásához.

Tudományosan bizonyított tény, hogy az emberek egészségi állapota csak kis mértékben függ az egészségügyi ellátórendszer működésétől, sokkal inkább a társadalmi hatásoktól és az ezek által befolyásolt egyéni életviteltől. Tény az is, hogy a drogfogyasztás, az alkoholizmus, a bűnözés és más devianciák háttérében gyakran áll az egyéni élet kudarca, a sikertelenség, az egyén által vágyott és a valóságos élet közötti szakadék.

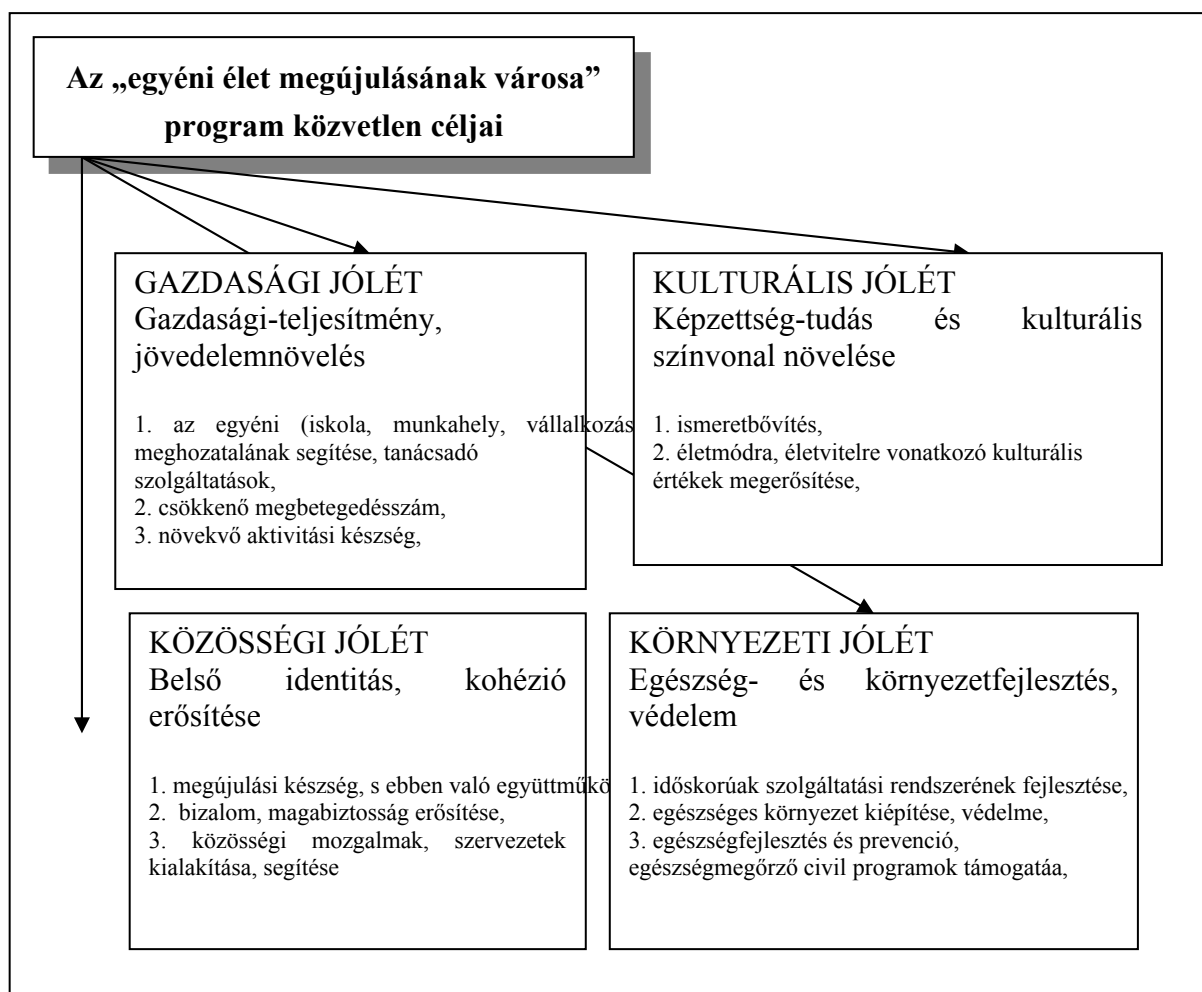
A város sikeressége, megújulása csak úgy valósulhat meg, ha a benne élő emberek közül egyre többen lesznek sikeres, elégedett emberek. A sikeresség és elégedettség egyik fontos feltétele, hogy képessé és késszé válunk önmagunk és környezetünk életének alakítására, megváltoztatására. Ez vezethet el a mások általi megbecsüléshez, mely a legjobb megalapozója az önbecsülésnek.

Miskolcon folyamatosan zajlik az egyéni életek megújulása. A gazdaság válsága, a tömeges munkanélküliség ellenére nem veszítették el a reményt az emberek, felismerték az új lehetőségeket, megtanultak alkalmazkodni a piaci viszonyokhoz és egyre inkább megtanulnak élni a társadalmi demokrácia nyújtotta lehetőségekkel. A megújulás szándéka és képessége adott, miként a városhoz való kötődés, és az, hogy itt akarnak boldogulni az itt élő emberek. Az életminőség mindig az egyes ember szintjén jelenik meg, ott mérhető. Miskolc akkor lesz európai életminőséget biztosító város, ha mindazt biztosítani tudja polgárainak és az ideérkező befektetőknek, turistáknak és bárki másnak, amit a szerencsésebb történelmi sorsú európai városok biztosítanak. Az életminőség meghatározói az egészség, a tudás, az informáltság, a

jövedelem, a természeti és az épített környezet, a biztonság, a társas kapcsolatok, a jogok és érdekek érvényesülését biztosító közélet, az elismertségen alapuló önbecsülés.

Egy demokratikus rendszerben mind a központi, mind a helyi hatalom gyakorlóinak számára talán a legnagyobb dilemma, hogy milyen mértékig lehet, avagy kell beavatkozni az egyének életébe, hogyan lehet az egyéni élet megújulásának elősegítésével hozzájárulni az életminőség javulásához. Lehet kényszeríteni az egyént arra, hogy egészségesebb, okosabb legyen, részt vegyen a közéletben, vegye igénybe a köz által biztosított anyagi természetű támogatásokat? Kikényszeríthető-e jogilag és valóságosan a szűrővizsgálatokon való megjelenés, a betegségek gyógykezeltetése, a káros szenvedélyek tilalma? Akaratuk ellenére a hajléktalanok szállíthatóak-e hajléktalanszállóra? Az óvodáskorú gyermekek szülei akaratuk ellenére részesíthetőek-e az iskolakezdés sikerességét biztosító óvodai nevelésben? A jelentős összegű közüzemi adósságokkal küszködők akaratuk ellenére bevonhatóak-e adósságkezelő programokba? A tartós munkanélküliek kényszeríthetőek-e a szociális támogatás feltételeként közmunkára? Kényszeríthetőek-e az emberek a személyes életüket, közvetlen környezetüket befolyásoló ügyeket tárgyaló lakossági fórumokon való részvételre, a vélemény nyilvánításra, vagy akár az ügydöntő szavazat leadására? Ha valamennyi kérdésre „nem” a válasz, akkor abból vajon az következik-e, hogy a város fejlesztésére vonatkozó stratégiában nem kell foglalkozni a fejlődés, a megújulás talán legfontosabb tényezőjével, azaz az egyéni élet megújulásával? Meg kell találni azt a megoldást, amely az emberi jogok, a magánautonómia maximális tiszteletben tartásával biztosítja az egyéni élet megújulását ösztönző, biztosító feltételeket.

B) A stratégiai program közvetlen céljai

20. ábra. Az „egyéni élet megújulásának városa” stratégiai program közvetlen céljai.

C) A stratégiai program alkalmazható eszközei és alprogramjai

Egészségfejlesztés

A WHO megfogalmazása szerint az egészség testi, lelki és szociális jólét. Az egészségtudatos magatartás erősítését szolgálhatják a kommunikációs, média, oktatási és PR programok, a széleskörű szolgáltató hálózat kiépülése, valamint az egészségügyi intézmények.

Miskolcon és környékén rendkívül jók az egészségfejlesztés feltételei. A természeti adottságok, a Bükk hegység közelsége, a gyógyvizek, termálvizek, a természetes vizek, valamint a mesterséges tavak megléte, az erre épülő hagyományos szolgáltatások, Tapolca, mint a vizek völgye, a Barlangfürdő, Lillafüred, csupa kiváló lehetőség arra, hogy az egészség megújulásának paradicsomává, a wellness és a fitness centrumává váljon a város. A kirándulást, üdülést, fürdőzést, a vízi és más sportok gyakorlását, mind a négy évszakban változatos rekreációt, felüdülést, testi és lelki megújulást lehetővé tevő környezet mind az itt élők, mind az idelátogatók számára rendkívül kedvező lehetőséget teremt.

A természeti adottságokon kívül építeni lehet az utóbbi években jelentős fejlődésnek indult infrastruktúrára is. A Barlangfürdő, a Palotaszálló megújulása, bővülése folyamatos. A város más fürdőhelyei is fejlesztésre kerülnek, indul a „Vizek völgye” program, a belvárosban az Erzsébet fürdő rekonstrukciója várhatóan rövidesen befejeződik, a Diósgyőri Vár melletti strandfürdő adottságai kiválóak. Megkezdődött a Sportcsarnok felújítása, uszoda épül.

A vállalkozói szektor a piaci igényekhez igazodóan egyre szélesebb körű szolgáltatásokkal biztosítja a testkultúra ápolását, az egészségfejlesztését. Mára a kevesek kiváltságából tömegsporttá vált az egészséget, a jó fizikai állapotot kondicionáló létesítmények látogatása. A természetjárás, a különböző vízi sportok művelése sokak egészségét őrzi, fejleszti.

Növekvő népszerűségnek örvend az egészséges táplálkozás, egészséges öltözködés és lakberendezés, melyet az ökotermékek forgalmának növekedése, a természetbarát életmódhoz kapcsolódó szolgáltatások terjedése is jelez.

Az egészség megőrzését és fejlesztését szolgálja ma már az egészséges táplálkozáson, a mozgáson kívül számos technika és technológia.

Jók a személyi feltételek, hiszen a Miskolci Egyetem Egészségtudományi Intézetében több szakon folyik a felsőfokú szakemberek képzése, közel egy évtizede képeznek itt másoddiplomás képzés keretében egészségfejlesztő, mentálhigiénikus szakembereket. A középszintű egészségügyi szakemberek képzése is magas szinten folyik a városban. A város kórházai, egészségügyi intézményei a gyógyító ellátások mellett egyre felkészültebbek a prevenciós és rehabilitációs ellátásokra.

A város vezetése az egészséget a középpontba állító, jó értelemben divatot teremtő programokkal, a szolgáltatások hálózatszerű működésének segítségével, az információk digitalizálásával, hozzáférhetővé tételével, az egészség marketingjének és PR-jának erősítésével ösztönözheti a város látogatóit és az ide látogatókat az egészségtudatos magatartásra, az aktív egészségfejlesztésre. A figyelemfelkeltésre példa az, hogy 2005 a sport éve lett Miskolcon.

Sikeres életpálya program

Az oktatás és képzés területén ösztönözni kell azokat a szolgáltatásokat, melyek a piaci igényekhez és az egyéni képességekhez, készségekhez, törekvésekhez igazodó iskolaválasztást,

munkahelyválasztást, továbbá a legmegfelelőbb vállalkozási terület és forma kiválasztását segítik.

Közéleti Fórumok megújulása

A helyi közéletbe történő bevonódás új fórumrendszerének a kialakítása, a helyi nyilvánosság kiszélesítése az infokommunikációs eszközök igénybevételével és a személyes részvétel révén történhet. A Miskolcon élő embereknek a közéletben történő részvételhez ma is adottak a feltételek.

Az „egyéni élet megújulása” programnak részét képezi, hogy a meglévő lehetőségek jobb kihasználását ösztönözze, valamint új technikák, és technológiák alkalmazását biztosítsa a közéletben. Az információs társadalom megvalósulása, az infokommunikációs eszközök elterjedése, és a hálózati elérhetőség széleskörűvé válása új lehetőségeket teremt a közügyek intézésében történő aktív bekapcsolódásra. Az Internet interaktív kapcsolatot biztosít a városvezetés és a városban élők között. A döntéshozóknak alkalmuk van arra, hogy a különböző elképzelésekről, döntési alternatívákról, szakmai háttéranyagokról az internetes honlapokon történő megjelentetéssel folyamatosan tájékoztassák az érdeklődőket. A kapott visszajelzéseket, javaslatokat, széleskörűen figyelembe vehetik a döntések meghozatala során. Élhetnek azzal az előnyös helyzettel, hogy a döntés meghozatala előtt megismerhetik a várható fogadtatást. A városban élők a folyamatos tájékoztatás révén bevonódnak a közös ügyek intézésébe. Maguk is kezdeményezhetnek, véleményt nyilváníthatnak.

Az infokommunikációs technikák alkalmazása, az internetes fórum működtetése mellett szükség van a személyes jelenlétre alapuló fórumokra is. A polgári társadalmak kialakulása óta a helyi közélet, a helyi nyilvánosság legfontosabb színterei, fórumai, a kávéházak. Miskolcon egykor élénk kávéházi élet zajlott, mely az egyéni életminőséget több szempontból kedvezően befolyásolta. A kávéházi közélet hosszú kényszerű szünetelése után a kávéházak – és különösen azok közéleti funkciójának – megújulása mindeddig nem következett be. A kávéházak kizárólag vállalkozói személetű működtetése nem elégséges, szükség van közhasznú feladatként történő támogatásra. A közéleti fórumként működő kávéház biztosítja a város vezetői és a városban élők közvetlen találkozását, a miskolci polgárok egymás közötti véleménycseréjét, a közös törekvések megfogalmazódását. A kávéházi fórum kiválóan alkalmas azoknak a mentalitásoknak az erősítésére, mely a város ügyeivel való foglalkozást az egyéni élet természetes részének tekinti. Alkalmas továbbá az egymás megértésére és a

megegyezésre irányuló kommunikáció gyakorlattá válására, a közös célok érdekében történő együttműködés egyéni aktivitás gerjesztésére. A kávéházi közéleti fórumok a helyi tömegkommunikációs eszközök révén eljuthatnak a lakosság teljes köréhez, megismertetve és aktivizálva őket is.

Családi életciklus program

Az egyéni szocializáció legfőbb terét jelentő családi élet számos olyan gonddal terhelődött, melyek megoldásában humánszolgáltatások hálózata képes segíteni. Ezek a szolgáltatások javíthatják a gyermekvállalási kedvet, megelőzhetik a válások arányának további növekedését, sikeresebbé tehetik a gyermeknevelést, a családi kapcsolatok erősítésével javíthatják a város megtartó erejét. Ezek a szolgáltatások vállalkozási formában is hatékonyan működtethetők.

Az önkormányzat feladata a kommunikációs, média, képzési és PR programok beindítása. A szolgáltatások vállalkozási formában történő kialakításához kedvezmények nyújtása. Annak biztosítása, hogy azok a hátrányos helyzetű csoportok, melyek piaci alapon nem jutnának hozzá a szolgáltatásokhoz, egy minimális szintet megkaphassanak önkormányzati támogatással. Így pl. a gyermekek pályaválasztását szolgáló programok elérhetőek legyenek azok számára is, akiknek szülei ezért nem fizetnek.

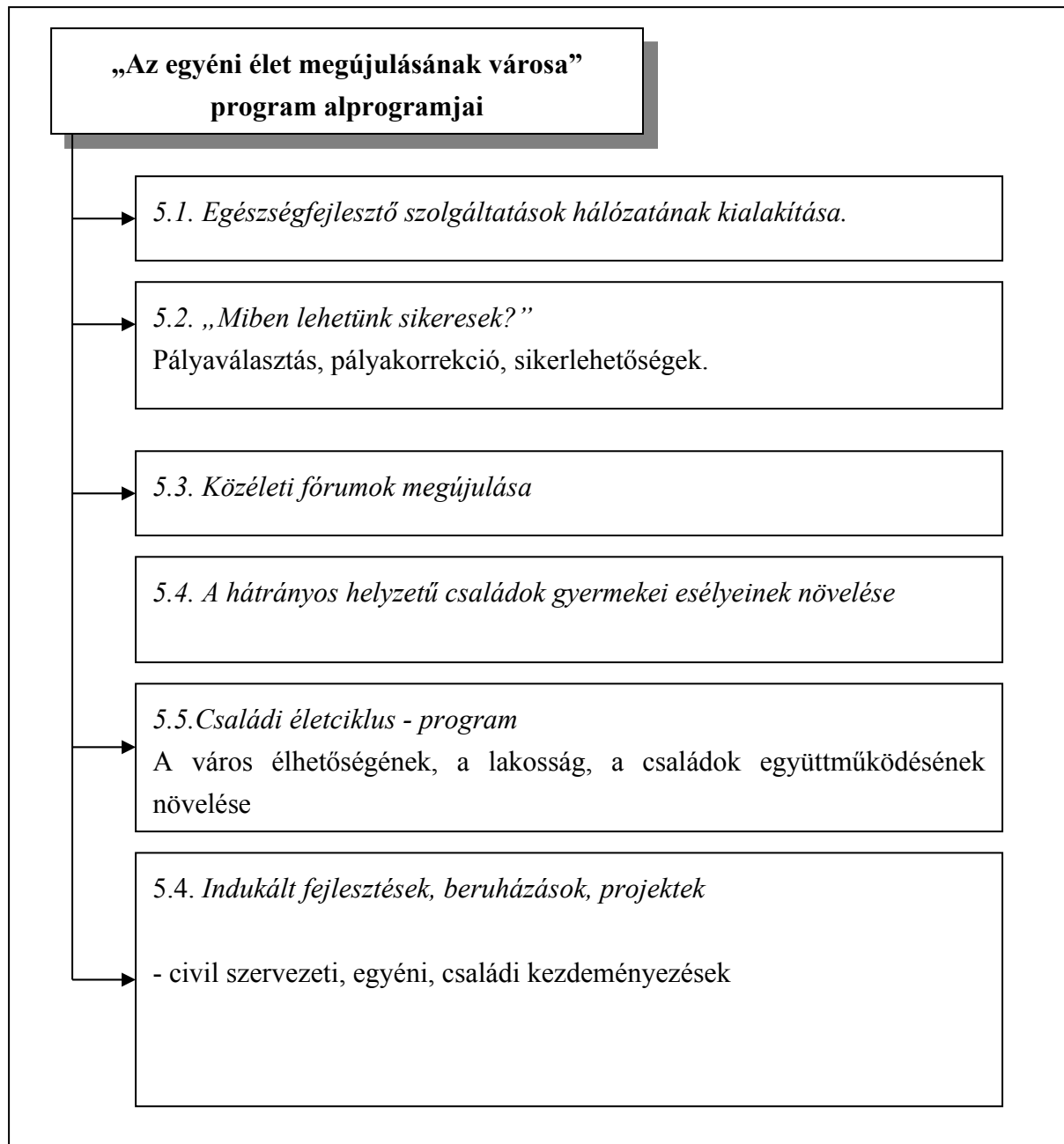
Az életminőséget meghatározó egyik fontos szempont az, hogy az egyén megtalálja azt a tevékenységet, azt a feladatot, melyre hivatott. Ehhez ismernie kell magát, képességeit és készségeit, tudnia kell, azt, miben tehetséges, hiszen az önmegvalósítás az egyén legjobb adottságainak kibontakoztatását jelenti. Másrészt ismernie kell azt is, hogy környezetében milyen feladatok megoldására, milyen tevékenység végzésre van igény, azaz milyenek a társadalmi elvárások, a piaci szükségletek.

Miskolcon a legutóbbi két évtizedben radikálisan átalakult a gazdaság szerkezete, mely megváltoztatta a munkaerőpiac szerkezetét. Ez az átrendeződés nagyon sok családban személyes kihívásként jelenik meg. A korábban megszerzett szakképzettség, tudás nem elég a tervezett életpálya folytatásához, a kitűzött célok eléréséhez. Sokaknál a munkahely elvesztése kényszeríti ki a pályakorrekciót. A családok számára a gyermekek pályaválasztásának segítése is nehéz feladat. A piacgazdaság természete miatt nem lehet pontosan kiszámítani, hogy az iskolakezdés után jó pár évvel mely szakmák, mely diplomák biztosítják majd a legjobb esélyt

a boldogulásra. A képzési, a felsőoktatási rendszer átalakulásának, az úgynevezett „bolognai folyamatnak” az egyik célja éppen az, hogy a korai specializáció helyett minél szélesebb, általános kompetenciákat szerezzenek a fiatalok, melyekre később különböző szakosodások alapozhatóak.

A pályaválasztás, a pályakorrekció mellett, a megfelelő befektetési terület megtalálása, a vállalkozás kiválasztása is olyan feladatok, melyek sikerességéhez célszerű Miskolcon közfeladatként kialakítani egy komplex szolgáltatást. Ez a szolgáltatás egyrészt összegyűjti, tárolja és hozzáférhetővé teszi a munkaerőpiaci igényekre vonatkozó információkat, a képzésekre, átképzésekre, továbbtanulási lehetőségekre vonatkozó információkat továbbá szakmai segítségeket nyújt az egyéni kvalitások jobb megismeréséhez, konkrét kipróbálásához. A digitalizált információknak, mint a pszichológiai, közgazdasági, jogi, pedagógiai, pénzügyi szolgáltatásoknak a komplexitása, a személyre szabott kompetenciák vizsgálatoknak és tanácsadásnak az összekapcsolása következtében ez a szolgáltatás meghaladja a munkaügyi központok, a karrier irodák, a befektetési tanácsadók, a pályaválasztási tanácsadók feladatkörét. Mindez kiegészül olyan programok szervezésével, melyek az élet legkülönbözőbb területein segítik megtalálni azokat a sajátosságokat, melyekben az egyén tehetséges és sikeres lehet.

Ez a programcsomag a város gazdasági versenyképességének javulását, a tudás piacorientálttá és az egyéni tehetségre alapozott megújulását is kiválóan szolgálja azzal egyidejűleg, hogy az egyéni élet sikerességét, az önbecsülését, a pozitív identitását erősíti.

21. ábra. „Az egyéni élet megújulásának városa” program alprogramjai, projektjei.

D) A program realizálásában együttműködők, a megvalósítás mechanizmusa

Valamennyi programcsomag közül az „egyéni élet megújulása” az, amelynél a lakossági együttműködés a realizálódás kulcsfontosságú feltétele. A program tartalmi ismertetése során részlegesen kifejtett okokból a város vezetésének a beavatkozási lehetősége itt a leginkább korlátozott. A program realizálódásához a város irányítói a kommunikáció révén, a szükséges szolgáltatások ösztönzése és támogatása révén, továbbá az egyéni élet megújulását szolgáló meghatározott tevékenységek közhasznúságának elismerése révén járulhatnak hozzá.

A kommunikáció több csatornán valósulhat meg. A kommunikációs feladatok közül prioritást élveznek:

- az egészségfejlesztéssel, a sikeres életpályával és a közélettel kapcsolatos információk gyűjtése, digitalizálása, rendszerzése és elérhetőségének biztosítása;
- a helyi nyomtatott és elektronikus sajtó, valamint az Internet közvetítésével az egyéni élet megújulását támogató akciók, kampányok szervezése, koordinálása;
- a személyes kommunikáció lehetőségét biztosító interaktív közéleti fórumok körének gazdagítása, Közéleti Kávéház létesítésével, működtetésével.

A program realizálásában együttműködnek:

- az önkormányzati fenntartású intézmények, így különösen az egészségügyi, a szociális, és az oktatási intézmények;
- az érintett közalapítványok, civilszervezetek, nonprofit szervezetek;
- az érdekelt vállalkozások.

Az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal feladata az együttműködés kezdeményezése, koordinálása és a hálózati típusú kapcsolattartás technikai feltételeinek biztosítása.

E) A program finanszírozása, hatásai, eredményességi kritériumai és monitoring rendszere

Az önkormányzati feladatok jellegére figyelemmel, jelentős részben saját forrásból megoldhatóak. Az önkormányzati intézmények, a vállalkozások és a nonprofit szektor esetében a fejlesztési források elnyerésre irányuló pályázatok figyelése a partnerségi kapcsolatok kiépítése és a pályázás szakmai segítése a feladat. A sikeres fejlesztési, pályázási tevékenységhez ennél a programcsomagnál is fontos, hogy egy erre a feladatra specializálódott

professzionális szervezet végezze ezt. Célszerű, hogy az önkormányzat létesítsen egy önálló fejlesztési szervezetet, mely az apparátustól elkülönülten működik.

Az „egyéni élet megújulása program” hatása közvetetten mérhető az egészségi állapotra vonatkozó mutatók javulásával, az egészségturizmus fellendülésével, az egészségfejlesztéshez kapcsolódó vállalkozások körének bővülésével az ebben a szektorban foglalkoztatottak számának növekedésével. „A sikeres életpálya” alprogram közvetlenül mérhető a vonatkozó szolgáltatásokat igénybevevők számával, közvetetten mérhető a pályakezdő munkanélküliek, és a tartósan munkanélküliek arányának csökkenésével, a sikeres városok arányainak növekedésével.

A közéleti fórumok eredményessége a közéletbe bekapcsolódó lakosok számának növekedésével mérhető. Konkrétan a város közéleti internetes honlapjainak látogatottságával és a Közéleti Kávéház látogatottságával mérhető.

A monitorozás az adatok gyűjtésével, elemzésével, valamint a közvélemény-kutatásokkal biztosítható.

5. Program 5.1. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	5.1. Egészségfejlesztő szolgáltatások hálózatának kialakítása.
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Miskolc, a kistérség és az idelátogató vendégek.
Elérendő célok:	Egészségben eltöltött évek számának növekedése, várható élethossz növekedése, a testi, lelki és szociális jólét javulása.
Leírása, Indoklása	Egészségfejlesztő szolgáltatások hálózatának kialakítása, melynek főbb összetevői: - Oktatás, képzés: a ME Egészségtudományi Intézetében folyó képzésekre és az egészségfejlesztő, mentálhigiénikus képzésre alapozottan. - Összehangolt kommunikációs program a médiumok részvételével. - Egészségtudatos viselkedésre nevelés az oktatási rendszer teljes vertikumában. Pl. a Civil Egyetemen (ME új profilja lehet!) egészségfejlesztő kurzusok indítása. - A gyermekvállalásra, gyermeknevelésre felkészítő kurzusok. Életmód tanácsok kismamáknak, terhes torna, felkészítés a szülésre, mit vásároljunk, milyen a jó gyermekszoba, csecsemőtáplálás, új családi szerepek felkészítés, családi támogatási rendszer megismertetése, kismama klubok, játszóházak, kreatív szabadidős programok, kismamák részmunkaidős, távmunkában történő foglalkoztatása, stb. - Egészséges táplálkozás. Vetélkedők, biotermékek, éttermek, szolgáltatások. - Sport, - Wellness. - Kirándulás, üdülés, turizmus. Összekapcsolódó programok a kistérségben, megyében, régióban. - Mentális egészség. Önismereti, kommunikációs tréningek. Családi, házassági konfliktusok kezelése mediátorok közreműködésével. Stresszoldó, frusztrációt csökkentő módszerek, technikák, alternatív megoldások. - Hagyományos és alternatív gyógyászat. - Rehabilitáció.
Helye, szerepe a stratégiai	Helye, szerepe a stratégiai programban

programban – szinergiahatás más projekttel	A város megújulásának feltétele és része az egészségfejlesztés. Egyrészt: csak akkor van lehetőség a versenyképesség javulására, a foglalkoztatási aktivitás növekedésére, a társadalmi kohézió erősítésére, az esélyteremtésre, ha egészségesebbé válik Miskolc lakossága. Másrészt az egészségfejlesztés, az egészséges társadalom megteremtése olyan fejlődési lehetőség, mely széleskörű szolgáltatások kiépülése révén vállalkozásélénkítő, foglalkoztatást javító hatású. Az egészségipar, az egészség-szolgáltatások a versenyképességet javítják, turisztikai vonzerőt jelentenek.
Kompetencia és környezeti hatások	A képzett és átképezhető munkaerő, a ME Egészségtudományi Intézete, az egészségfejlesztő-mentálhigiénikus képzés és az erre épülő meglévő hálózat, az egészségügyi intézmények, a wellness centrumok, a gyógyvizek, fürdők, a civil egyesületek, mozgalmak, a szerveződő vállalkozások jelentik a kompetenciát.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre	Projekt megítélési szempontok Az NFT2 első helyen szereplő nyalábja az egészséges társadalom megteremtése. Az információs társadalom korában a gazdasági versenyképesség javulása a humánerőforrás minőségétől függ és a humánszolgáltatások jelenthetnek gazdasági kitörési pontot.
Output indikátorok, várható eredmények	Egészségi állapot javulása. Egészségfejlesztő szolgáltatások, vállalkozások számának, az ott foglalkoztatottak számának növekedése, egészségfejlesztő programokat igénybevevő turizmus mutatóinak javulása.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja)	Pr. időzítése Folyamatos.
A megvalósítás tervezett forrásai	Források Pályázatok, vállalkozói befektetések. Az önkormányzat az indulást a kommunikációs, PR program megszervezésével, a médiakampány elindításával segítheti, illetve az induláskor az egészségfejlesztő vállalkozásoknak kedvezmények nyújthatóak.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege	A realizálás módja: Önkormányzat, civilek és vállalkozások együttműködése.

5. Program 5.2. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	5.2. „Miben lehetünk sikeresek?” Pályaválasztás, pályakorrekció, sikerlehetőségek.
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Pályaválasztás előtt állók, vállalkozók, munkanélküliek.
Elérendő célok:	Jobb életminőség, pozitív identitás, sikeresség, elismertség.
Leírása, indoklása	Komplex szolgáltatásokat nyújtó intézmény létesítése és működtetése. Egyéni képességek, készségek, kompetenciák feltárása. Önismeret erősítése. Sikerlehetőségek feltárása és tudatosítása. Motivációerősítés. A pályaválasztás illetve pályakorrekció konkrét alternatíváinak bemutatása. A sikeres vállalkozóvá válás szubjektív és objektív feltételeinek erősítése, jogi, pénzügyi, szakmai, stb. feltételek megteremtéséhez szakmai segítségnyújtás. Pszichológiai, kommunikációs, pedagógiai szolgáltatások mellett közgazdasági, pénzügyi, jogi, marketing, PR szolgáltatások nyújtása. Indoklás: a felelős döntéshozatalhoz, a sikeres egyéni mobilizációhoz, a magasabb státusz eléréséhez szükséges humán szolgáltatások biztosítása.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel	A gazdasági versenyképesség javításának feltétele a megfelelő humánerőforrások rendelkezésre állása. Az esélyegyenlőség javulásának útja az egyéni mobilizációs lehetőségek biztosítása. Sikeres képzési, oktatási programok, a foglalkoztatási aktivitás növekedése csak a résztvevők megfelelő önismeretének, egyéni ambícióinak valamint a piaci, társadalmi igények összehangolásával érhető el. A város dinamikus fejlődéséhez szükség van a sikeres, pozitív identitású polgárokra, A gazdaság megújulásához, a versenyképesség javulásához olyan vállalkozókra, alkalmazottakra van szükség, akik hivatástudattal, örömmel végzik munkájukat Az emberi kapcsolatok megújulásához

	pedig olyan lelkileg, testileg egészséges emberek szükségesek, akik sikerességük tudatában készek a kölcsönös bizalmon, együttműködésen alapuló kapcsolatok kiépítésére. A turisztikai vonzerő sajátos színfoltja lehet az egyéni megújulást segítő szolgáltatások biztosítása és összekapcsolása más turisztikai programokkal. Pl. pályaválasztás előtt álló fiatalok illetve családjaik számára vonzó kínálat. A pályaaorientáció összekapcsolása a Technikai csodák palotájának a „Próbáld ki magad!” szolgáltatásával.
Kompetencia és környezeti hatások	Rendelkezésre áll a magasan kvalifikált munkaerő, mely képes az egyéni megújulásához szükséges szolgáltatások nyújtására. A ME-n folyó gazdaságtudományi, társadalomtudományi és bölcsészettudományi képzés alkalmazkodni tud a szolgáltatások biztosításához szükséges képzési, továbbképzési igényekhez. A pályaaorientáció, a továbbtanulási lehetőségek ismertetése hatékony PR a Miskolcon folyó oktatások számára. Várható hatás: a sikeresen továbbtanulók, a foglalkoztatottak, az eredményes és hosszabb távon fennmaradó vállalkozások arányának növekedése. Versenyképesség javulása, aktivitás növekedése, egészségesebb, okosabb társadalom, esélyegyenlőség javulása, társadalmi kohézió erősödése.
Projekt megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre	Humán erőforrás fejlesztés innovatív formája. Humán szolgáltatások körének bővítése. Széleskörű partnerségi kapcsolatok lehetősége.
Output indikátorok, várható eredmények	A szolgáltatás kiépítése új munkahelyeket teremt. Segíti Miskolc és a kistérség pályaválasztás előtt álló fiataljainak beiskolázását, a piaci igényekhez és az egyéni képességekhez, ambíciókhoz igazodó továbbtanulást. Beiskolázási és lemorzsolódási mutatók kedvező változása. Kis és középvállalkozások tevékenységi körének piaci elvárásokhoz igazodóbbá és az egyéni teljesítményeket ösztönzőbbé válása. Tartós munkanélküliek átképzési programjainak hatékonyabbá válása, újbóli munkába állás arányának növekedése. Mentális eredetű megbetegedések,

	önpusztító szokások arányának csökkenése. Pályaválasztási, pályamódosítási célú turizmus kialakulása. Vendégek és itt töltött éjszakák száma. Hálózat kialakulása a szolgáltatást nyújtók, a szálláshelyek, kapcsolódó programok biztosítói valamint a marketing és PR feladatokat ellátók között.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja)	A városi önkormányzat diplomás munkanélküliek foglalkoztatásával létesíti a koordináló irodát, melyhez jól megközelíthető épületet biztosít. A szolgáltatások részben nonprofit jellegűek, részben vállalkozásként működnek.
A megvalósítás tervezett forrásai	Induláshoz önkormányzati források, pályázati pénzek, majd nonprofit jelleggel önfenntartó, a tervidőszak végére rentábilis vállalkozás.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege	Önkormányzat, nonprofit szervezetek, vállalkozások.

5. Program 5.3. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	5.3. Közéleti fórumok megújulása
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Miskolc lakossága
Elérendő célok:	A közéletben aktívan résztvevők körének bővítése.
Leírása, Indoklása	Internetes honlapok indítása a tervezett döntések előkészítéséről, a lakossági kezdeményezések számára, aktuális közügyekről. A honlapok interaktív működtetése, a javaslatok, vélemények elemzése és hasznosítása a döntéshozatalban. Közéleti Kávéház létesítése és működtetése a város vezetői és a miskolciak közötti közvetlen kapcsolattartás érdekében.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel	Az életminőség javulásának egyik tényezője az, hogy az egyén a környezetének, lakóhelyének ügyeiben részt vesz-e. A városi közéletbe történő bekapcsolódás az egyéni életminőség javulása mellett erősíti a kohéziót és növeli a város versenyképességét. A közéleti részvétel olyan kompetencia, mely a tudás megújulásának is része.
Kompetencia és környezeti hatások	A város vezetői és lakói készek a közélet és a nyilvánosság szélesítésére, megújítására.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre	Az esélyek javulását és kohézió erősítését, és a humán erőforrások fejlesztését célzó pénzforrások bevonásához a lakossági részvétel növelése fontos kritérium.
Output indikátorok, várható eredmények	A közéleti aktivitás növekedése, az internetes fórum honlapjainak látogatottsága, valamint a Közéleti Kávéház látogatottsága.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja)	2007-2008: kifejlesztés, infokommunikációs hálózatok elérhetőségének biztosítására közösségi információs pontok teljes városi rendszerének kiépítése. Közéleti Kávéház létesítése 2009-2013 a fórumokon megjelenő információk feldolgozása, a döntéshozatali rendszerbe becsatlakoztatása, a tapasztalatok hasznosítása. A rendszer szükség szerinti megújítása, bővítése.
A megvalósítás tervezett forrásai	Internetes fórum: önkormányzati forrás Közéleti Kávéház: vállalkozói tőke és kapacitás bevonásával

A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege	Polgármesteri Hivatal, Önkormányzati frakciók, bizottságok vállalkozók közreműködésével. Közvetlenül mérhető a szolgáltatás igénybevevők számával az érdeklődés mértékével. A sikeres életpálya célprogram közvetetten mérhető a pályakezdő munkanélküliek és a tartós munkanélküliek arányának csökkenésével, a sikeres vállalkozások arányának növekedésével. A közéleti fórumok eredményessége a közéletbe bekapcsolódó lakosok számának növekedésével mérhető, konkrétan a város közéleti internetes honlapjainak látogatottságával és a Közéleti Kávéház látogatottságával. A monitorozás az adatok gyűjtésével, elemzésével, a programok hasznosságának közvélemény kutatások révén történő vizsgálatával.
---	--

5. Program 5.4. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	5.4. A hátrányos helyzetű családok gyermekei esélyeinek növelése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Hátrányos helyzetű családok gyermekei.
Elérendő célok:	A szülők hátrányos társadalmi helyzete ne örökítődjön át automatikusan gyermekeikre. Az oktatás nyújtson esélyt a gyermekeknek olyan tudás megszerzésére, melynek révén szüleiknél jobb helyzetbe kerülnek, munkához jutnak és képessé válnak az önmagukról történő gondoskodásra.
Projekt leírása, indoklása	Az oktatási intézmények fenntartása során az önkormányzat szakmai és finanszírozási prioritásként kezeli azoknak a komplex nevelési, oktatási programoknak a megvalósítását, melyek eredményesen segítik a hátrányos helyzetű gyermekek iskolai előmenetelét. Kulcsfontosságú elem a megfelelő óvodai nevelés, a felkészítés a sikeres iskolakezdésre. Folyamatos feladat az iskola mellett olyan szolgáltatás nyújtása, mely biztosítja mindazt a gyermekeknek, amit a középosztálybeli családok otthon adnak meg. A pályaorientáció, a piaci igényeknek és a fiatal képességeinek megfelelő képzési forma kiválasztása és a szakképzettség megszerzéséhez eljuttatás is része a projektnek. Az oktatási feladatokhoz kapcsolni kell a családsegítés szociális, mentális és egyéb formáit. Önkormányzati feladat: - a jelentős arányban hátrányos helyzetű családok gyermekeit nevelő, oktató intézmények fenntartási, működtetési költségei ne lehessenek alacsonyabbak a városi átlagtól, lehetőség szerint ériék el a legmagasabb társadalmi státuszú családok gyermekeinek iskoláira fordított összegeket, - óvodák, iskolák nevelési, oktatási programjaiban a hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelését kiemelt célként szükséges támogatni, - tanoda típusú, iskolán kívüli segítségnyújtás biztosítása,

	- pedagógusokat esélyegyenlőséget növelő tevékenységre felkészítő képzések, továbbképzések ösztönzése, - alternatív formák, pl. a digitális középiskola tapasztalatai hasznosíthatóak, az innovatív megoldások tovább vihetők, - oktatási, szociális, gyermekjóléti, családsegítési munka összehangolása a gyermekek továbbtanulásának érdekében, - folyamatos monitorozás és szükség szerinti korrekció, - ösztöndíj rendszer működtetése.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel	A város megújulásának feltétele, hogy ne szakadjon le végérvényesen egyetlen társadalmi csoport sem a többségtől, ne növekedjen a szociális gondoskodásra szoruló aránya. Ehhez a legfontosabb, hogy megakadályozzuk a halmozottan hátrányos társadalmi helyzet bővített újratermelését. A jobb társadalmi státusz elérésére legalább a gyermekeknek esélyt kell kapniuk. Erre az oktatás biztosíthat lehetőséget, de csak ha ez kiemelt feladat számára. Az oktatási rendszer alapvetően újratermeli, megerősíti a társadalmi egyenlőtlenséget. Külön beavatkozással érhető csak el az esélynövelés biztosítása. Ha ez sikeres, akkor nőhet a fiatalok foglalkoztatása, csökkenhet a szociális támogatásra szoruló aránya.
Kompetencia és környezeti hatások	Rendelkezésre állnak az intézmények, a szakemberek felkészültek, illetve felkészíthetők a feladatra. Az önkormányzat koordináló és ösztönző szerepet kell, hogy betöltsön. A közvetlen hatáson túl elérhető, hogy a civil szervezetek, sőt esetleg a piaci szektor szereplői is támogatják a projekteket. A társadalmi kohézió erősödése a biztonságnak, a fejlődés fenntarthatóságának nélkülözhetetlen eleme. Ennek felismerését a projekt PR-ja hivatott biztosítani.
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre	A humán erőforrás fejlesztésének kiemelt területe. A társadalmi kohézió, az esélyegyenlőség, a fenntarthatóság szempontjából egyaránt jelentős. HEFOP pályázatok.
Output indikátorok, várható	A hátrányos helyzetű családok gyermekeinek köréből a tovább

eredmények	tanulók, a szakképzettséget szerzők, az egyetemekre, főiskolákra bekerülők száma. Megszűnik az az automatizmus, hogy a szülők hátrányos helyzete átörökítődik a gyermekekre. Nem nő a szociális támogatásra szoruló fiatalok, a pályakezdő munkanélküliek száma.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja)	Folyamatos.
A megvalósítás tervezett forrásai	Meglévő oktatási, szociális, gyermekjóléti, családsegítési források koncentrált felhasználása, az elosztás során prioritásként kezelés. Pályázatok, civil és vállalkozási szponzorálások elérhetőek.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege	Önkormányzat, háttérintézmények, óvodák, iskolák, családsegítők, ME, civil szervezetek, vállalkozók együttműködése.

5. Program 5.5. alprogram tervezési lapja

Alprogram:	5.5.Családi életciklus - alprogram A város élhetőségének, a lakosság, a családok együttműködésének növelése
Célcsoportok, érintettek, kedvezményezettek köre	Elsődleges célcsoport a város lakossága, azon belül a családok, amelyek a problémák, a kihívások különböző típusaival küzdenek, vagy éppen azok előtt állnak. Ezen túl a non-profit és civil szervezetek, az önkormányzat.
Elérendő célok:	Elsődleges célja a programnak az, hogy a város lakosságának a város jobb élhetőségét biztosítsa. Jelentős problémája a városnak és környezetének az egyre csökkenő gyermekvállalási kedv, ezzel összefüggésben az egyre csökkenő házassági hajlandóság (a válások növekvő tendenciája). Ezek kezelésében és enyhítésében kíván a program segítséget nyújtani az együttműködés és kölcsönös segítség eszközeivel.
Leírása, indoklása	A program a családi együttélés jobbításában, könnyítésében jelöli ki feladatát; ehhez kapcsolódóan az alábbi elemek fogalmazhatóak meg: • A házasság intézménye „elavultnak” minősítődik sok fiatal számára, amelyet e pozitív családi kötelékek hiánya eredményes leggyakrabban. A kedvező minták és példák létezése nem vonható kétségbe, azonban ezeket publikálni, megismertetni szükséges ott, ahol csak a negatívumoknak van hírértéke. • A családi együttélés és együttműködés számos nehéz ciklust kell megéljen: a lakóhely biztosítása, esetleges munkanélküliség, a gyermekvállalás elhatározása, a kisgyermekkel való együttélés, a nagy gyermekkel való együttélés, stb. Ezeket a kihívásokat könnyebb kezelni, ha ismerünk olyanokat akik hasonló helyzetben vannak, vagy olyanokat akik már túljutva az adott válságon segítenek megoldani „átélni” azt. Ehhez ismernünk kell egymást és együttműködési hajlandóságot kell éreznünk. • A kisgyermekes családok kinőtt ruhákkal játékokkal eszközökkel és nem utolsósorban életvitelbeli tanácsokkal segíthetik egymást. A gyermekeik „kirepülését” nehezen megélik, esetlegesen egyedül maradók új feladatokat és „családot” kaphatnak ott ahol a kisgyermekesek ellátásában, a háztartásban elkél egy gyakorlott segítő kéz. • A gyermekvállalási korban lévő nő döntése e területen gyakorta a munkahelyi bizonytalanságtól függ, mert választania kell a karrier és a család között, ha nem talál együttműködő segítőt abban, hogy kisgyermekét nevelje.

	A fentiekben vázolt összefüggések nemcsak a generációk együttműködésében tárhatóak fel, hanem a különböző élethelyzetekben lévők között is (pl: munkanélküliek, valamely súlyos betegséggel küzdők, stb). Olyan lehetőséget kell biztosítanunk a lakosságnak, ahol megismerhetik egymást, ahová esetleges problémáikkal vagy segítségük felajánlásával fordulhatnak és ezáltal kölcsönösen segítve áthidalhatják azokat.
Helye, szerepe a stratégiai programban – szinergiahatás más projekttel	A város alapvető érdeke a humánerőforrás potenciál jobbítása, amelynek eszköze jelen projekt kereteiben a gyermekvállalási kedv fokozása azáltal, hogy az „élhetőséget” javítja és családbarát környezet kialakítását célozza. A versenyképesség javításának eleme a humán jólét növelése, amelynek alapja a mentális és érzelmi egészség megőrzése és jobbítása. Ehhez kapcsolódva a város dinamikus fejlődéséhez szükség van sikeres, pozitív gondolkodású polgárokra. Továbbá a városi identitás megőrzéséhez és jobbításához szükség van arra, hogy az egyes generációk pozitív élményeket és hagyományokat hordozzanak, azokat megőrizték és ápolni kívánják bármely hivatásuk és életciklusuk során.
Kompetencia és környezeti hatások	„Rendelkezésre áll az ország második legnagyobb lélekszámú városi lakossága”, amely igényli, hogy itt helyben kapjon arra lehetőséget, hogy életminőségét javítsa, hogy megőrizhesse „rangját” és szeretetét a városnak. Ehhez azonban az életfeltételek jobbítása szükséges, amely nem mindig gazdasági kérdés, gyakorta társadalmi összefogással, odafigyeléssel és együttműködéssel megoldható
Megítélési szempontok, kritériumok tekintettel pályázati rendszerekre	A humánerőforrás fejlesztésének innovatív formája, amely széleskörű partnerségi kapcsolatokra épül mind a lakosság, mind a civil-szervezetek, mind az önkormányzat részéről.
Output indikátorok, várható eredmények	A projekt legfontosabb eredménye, hogy a lakosság közérzetét, mentális és érzelmi egészségét úgy növelhetjük, hogy mindeközben a lokálpatriotizmust, településhez kötődést, stb. is fejlesztjük.
Időzítése, várható költségei (elemek, felmerülés időpontja)	A projekt időzítése nem kötött, hiszen az igény a civil kapcsolatokban folyamatosan újratermelődik. Ennek szervezeti keretét szükséges megteremteni, amelyhez egy az önkormányzathoz kapcsolódó központ, valamint szociális

	munkásokat foglalkoztató területi (városrészi) iroda, mintegy találkozóhely kimunkálása szükséges
A megvalósítás tervezett forrásai	Az induláshoz minimális önkormányzati forrás szükséges, hiszen a projekt önfenntartó, non-profit jellegű. A megvalósításhoz pályázati források is bevonhatók.
A realizálás módja, a közreműködők köre és munkamegosztás jellege	A koordináló irodák létrehozásán túl a megvalósításba bevonni szükséges az önkormányzat illetékes szerveit, a védőnői rendszert, a munkavállalók érdekképviselői szerveit, a kapcsolódó tevékenységet folytató civil szervezeteket és elsősorban a lakosságot.

4.6. „Miskolc, megújuló városkép, városarculat” stratégiai program és alprogramjai, projektjei

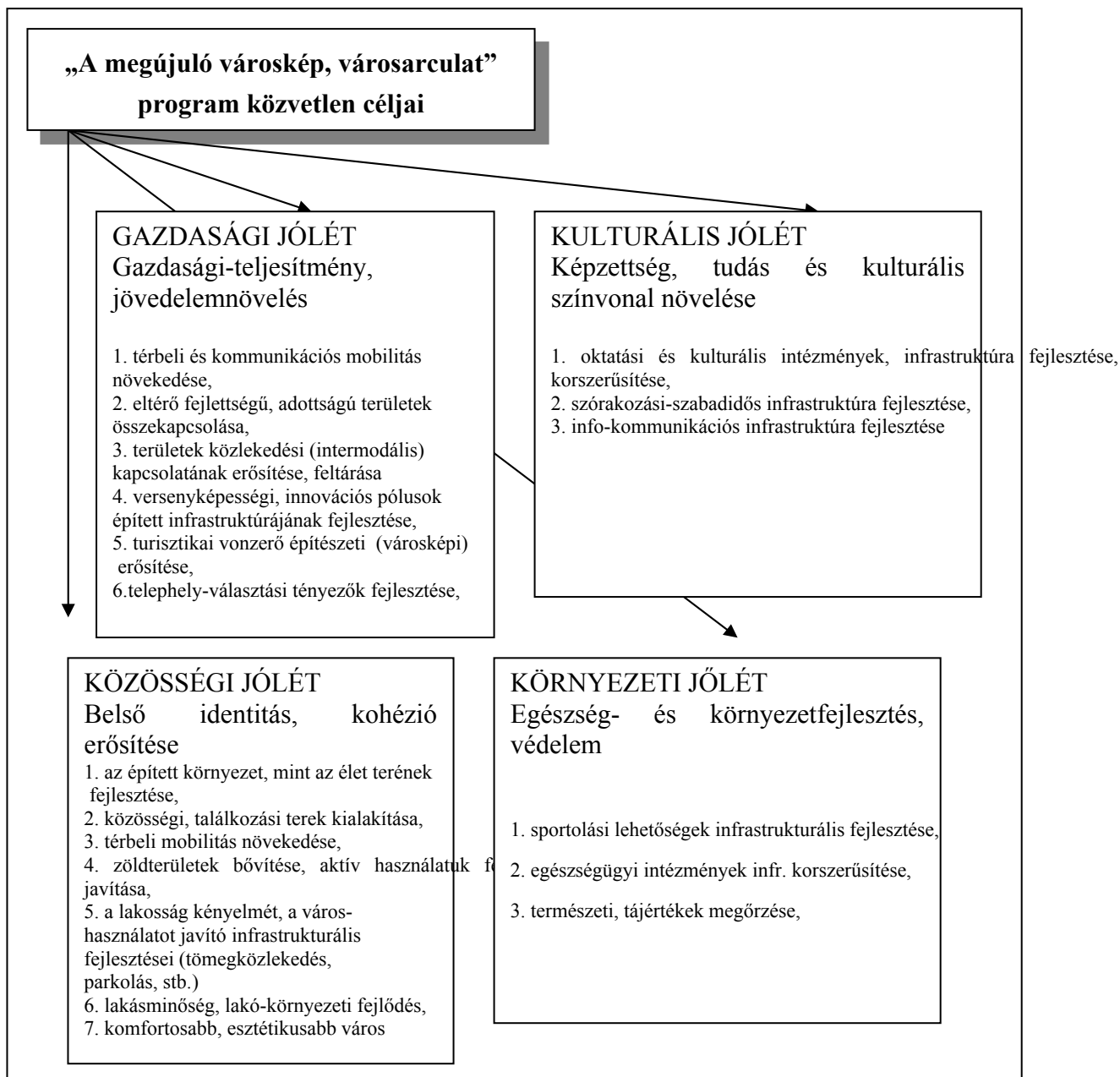
A stratégiai programcsomag célja, hogy – a korábbi nyalábokban megjelölt stratégiai fejlesztések és feladatokhoz igazodóan – Miskolc településszerkezetének, területhasználatának, települési természeti és épített öröksége védelmének érdekében szükséges fejlesztések, építészeti beavatkozások megtörténjenek, azok eredményeként Miskolc a jelenleginél komfortosabb, egészségesebb esztétikusabb és szebb város legyen. Cél, hogy a város szerkezete úgy változzon, hogy javuljon a gazdasági-, tökevonzó képessége, turisztikai vonzereje, népességmegtartó ereje; valamint mind a működése, mind az üzemeltetése gazdaságosabb legyen úgy, hogy közben a fenntartható fejlődés elve érvényre juthasson, a táji, természeti adottságok ne sérüljenek.

A) Kiinduló háttér és feltételezések

A stratégiai program a 2002. februárjában elkészült és a város önkormányzata által jóváhagyott településszerkezeti terv részletes dokumentációjának, az az alapján készült szabályozási tervnek a figyelembe vételével készült. A városfejlesztési stratégia készítői ezen programcsomagnál is építettek más funkcionális stratégiára, pl. az ingatlanfejlesztési és befektetési stratégiára, a közlekedésfejlesztési koncepcióra, illetve az új építészeti elgondolásokat is tartalmazó Európa Kulturális Fővárosa pályázatra, valamint a másik hat stratégiai program városépítészeti kihatásaira, kezdeményezéseire.

A program tehát részben „kísérő” jellegű, de szakmai megfontolásai jelentős támogató és korlátozó, szabályozó hatással is voltak a városfejlesztési stratégia többi elemének alakulására, irányainak meghatározására vonatkozóan. Az építészeti stratégiai megfontolások, programok tehát szintén szerves egységet képeznek az öt másik nyaláb elképzeléseivel.

B) A megújuló városkép, városarculat stratégiai program közvetlen céljai

22. ábra. „A megújuló városképp, városarculat” program közvetlen céljai.

A konkrét feladatok, teendők – összhangban a településszerkezeti terv és az előzőekben ismertetett stratégiák céljaival – az alábbi irányelvek szerint jelentkeznek (zárójelben jelezzük, hogy mely másik stratégiai nyálábbal van szoros kapcsolatban a megfogalmazott feladat):

- biztosítani kell a gazdaság fejlődése számára szükséges területeket, annak magas színvonalú infrastruktúráját, környezetét, háttérszolgáltatásait (3.);
- meg kell indítani a használaton kívüli, illetve alulhasznosított iparterületek rehabilitációját illetve esetleges funkcióváltását (3., 2., 1., 5.);

- tovább kell javítani Miskolc megközelíthetőségét, mely az M30 „megérkezése”, majd a 26-os úttal való kapcsolat városon kívüli biztosítása után közúton a 3-as út Kassa irányába a határig történő négysávosítása, a 37-es út bővítése, valamint a légi úton való megközelíthetőség játszik fontos szerepet (2., 3., 4.);
- elő kell készíteni a logisztikai központ (bázisok) számára szükséges területeket(3.);
- folytatni kell a város belső úthálózatának fejlesztését, a félbe maradt nyomvonalakat tovább kell építeni, a meglévők állapotát pedig javítani kell (2., 3., 5.);
- javítani kell a tömegközlekedést nem csupán a belső, hanem az agglomerációval való kapcsolattartás érdekében is (1., 2., 3., 4., 5.);
- bővítéssel és „minőségjavító” építésekkel meg kell teremteni a turisztikai fejlesztésekhez szükséges területeket és háttérrel, környezeti színvonalat (zöldterület fejlesztése) kerékpárút-hálózat fejlesztése stb. révén (2., 3., 4., 5.);
- fokozni kell a helyi értékvédelem szerepét, kitágítva a védettség körét, azt kiemelten kell kezelni a városrészek rehabilitációjakor (2., 3., 5.);
- meg kell tervezni, majd fokozatosan meg kell valósítani az egyes városrészek (elsősorban központjaik) integrált, a vállalható funkcióinak, sajátos identitásának, karakterének megfelelő rehabilitációját, fejlesztését (1., 2., 3., 4., 5.);
- bővíteni kell az elérhető értékű kertvárosi telkek kínálatát (5.);
- fel kell számolni a város még meglévő „nyomortelepeit” (5.);
- biztosítani kell az intézményfejlesztéshez, szabadidős infrastruktúra-fejlesztéshez szükséges tereket, területeket (1., 2., 3.).

Miskolc településszerkezeti terve megadja a város főbb egységeire tagoltan is megfogalmazza a terület használatának, fejlesztésének célszerű funkcionális és építészeti irányait. Miskolc városrészei tagolása az alábbiak szerint történt meg:

- központi várostest (Belváros, Diósgyőr, összekötő városrész, Avas, Keleti iparterület és Északi kapu);
- külső városrészek (Miskolctapolca, Egyetemváros, Komlóstető);
- déli városrész (Görömböly, Hejőcsaba, Déli-kapu, Szirma-Martintelep/kertváros, Pereces);
- önálló hegyvidéki településrészek (Lillafüred, Ómassa, Bükkszentlászló).

A településszerkezeti terv megfogalmaz tájrendezési javaslatot, zöldterületek rendezési javaslatot, a gazdasági területek rendezési javaslatot, üdülő és rekreációs területek rendezési

javaslatot, lakóterületek rendezési javaslatot, az intézményellátás területének rendezési javaslatát, közlekedésfejlesztési javaslatot, közművesítési javaslatot,

Természetesen jelen stratégiai nyaláb javaslatainak indoklása keretében nem vállalkozhatunk a városrendezési terv minden elemének, az arra épülő fejlesztési stratégiáknak összefoglaló bemutatására, hiszen mintegy ezer-oldalnyi részletes dokumentáció, indoklás áll azok háttérében. Néhány – terület-felhasználási és fejlesztési javaslatokra épülő – szemléletet tükröző összefoglaló megállapítással kívánjuk bemutatni a tervezési időszakra javasolt operatív programokat, javaslatokat.

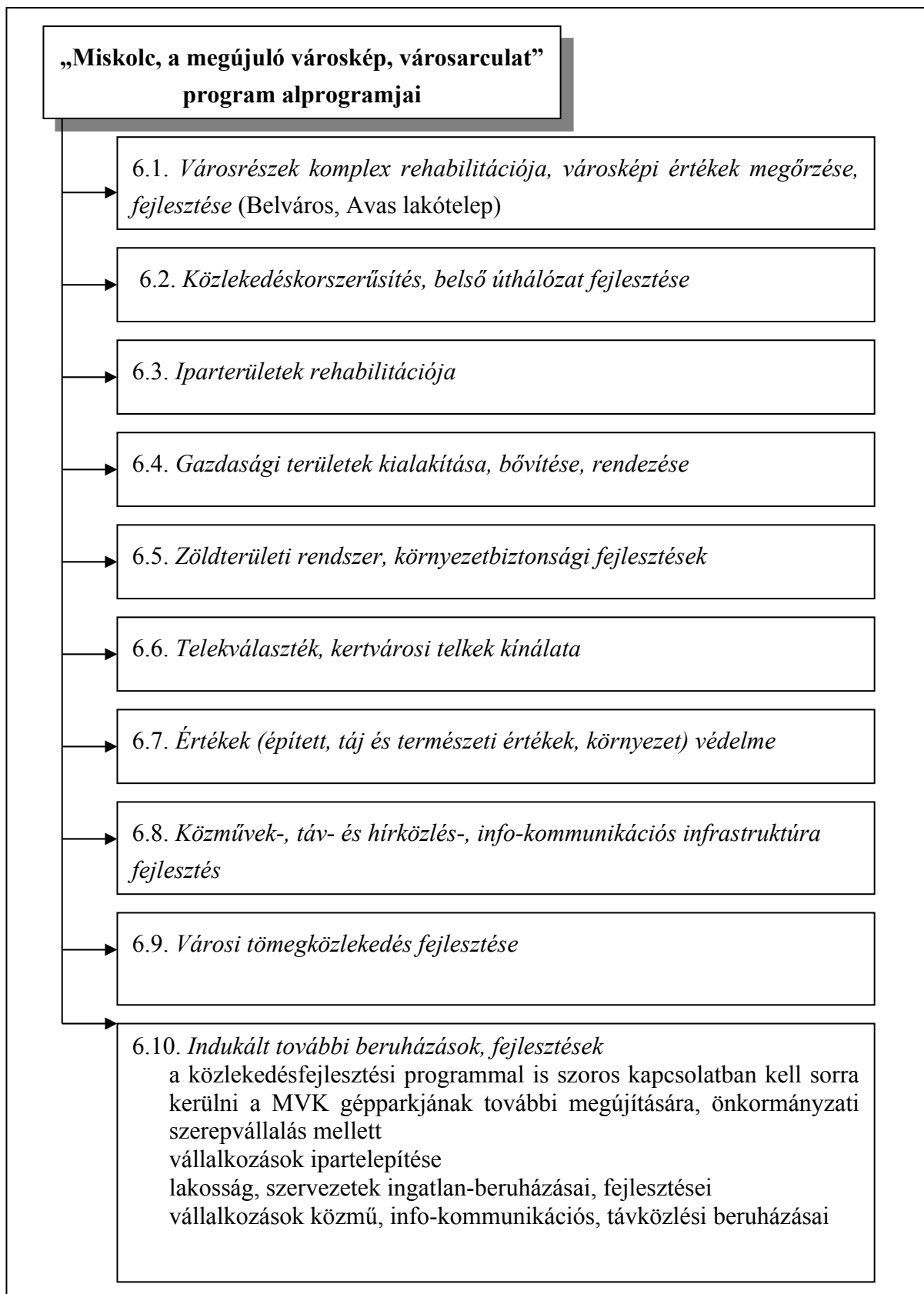
1. A történelmi **belvárosra** jellemző az intézményi dominancia, a többi területén a központi és lakó funkciók keveredése. A városközponti funkciók további befogadására kell alkalmassá tenni, a minőségi fejlesztések előtérbe helyezésével. Előnyben részesítendő a minőségi igényeket kielégítő vendéglátás, kulturális intézmények és a magas igényű, speciális kínálatot biztosító szakbolt-hálózat kialakítása. A helyi gazdaságot elsősorban a turisztikai és szellemi szolgáltatások képviselik. Miskolc egyediségét kiemelő városközponti funkcióként alakítandó ki az avasi pincesor, a közparkon belül jelképesen megjelenő szőlőkultúrára épülő gasztronómiai, borturizmussal, kulturális turizmussal. Területileg is bővíteni kell a gyalogos zónát, s a tömbbelső rendezésével kell elérni, hogy a Belváros a központi feladatok ellátása mellett exkluzív lakókörnyezetté váljon. A gyalogos zónában az épületek funkciót a közterület egy részére is szükséges kihelyezni (teraszok, stb.) a külső-belső határvonalak lazításával. A zöldfelületek és a Szinva esztétikai-városképi szerepe is növelendő. A Búza-tér, a Zsolcai-kapu-Szeles utca térségét rendezni, rehabilitálni szükséges.
2. **Diósgyőr** használatát tekintve nagyrészt – rendkívül vegyes karakterű és intenzitású - lakóterület, a kívánatosnál kevésbé hangsúlyos az intézményi profil. A történelmi városrész szerkezete, struktúrája megőrzendő, a kulturális és turisztikai szerepköre miatt a vár környéke funkcióváltásokat tesz szükségessé (kulturális szolgáltatások, szálláshelyek, vendéglátás). A Szinva zöld-folyosó szerepe növelendő.
3. Az **összekötő városrész** heterogén szerkezetű, karakterű, lakó-, intézményi-, és gazdasági funkciók keverednek. A legnagyobb problémát a beékelődő DAM-Digép iparterületi zárványok jelentik. Közéjük szorult az építészeti kvalitásai és komplexitása miatt védelemre érdemes kolónia. A szerkezeten változtatni kell, a zárványterületek funkciócseréjével, átjárhatóságának növelésével, a közlekedési hálózat átalakításával, az

- iparterületek feldarabolásával, zöldfelületek javasolt kialakításával, a kapcsolódó domboldalon kertvárosi lakóterület kialakításával.
4. Az **Avas**, mely elhelyezkedése miatt önálló városrész, többnyire lakótelepi beépítésű, lényeges terület-felhasználási változtatásokat nem igényel. Bizonyos erősítés, a zöldterületek egymással való összekapcsolása mellett, a lakótelepi rész *komplex rehabilitációjára van szükség*, mely a lakótelepek közül elsőként végzendő el.
 5. A **keleti iparterület és az északi kapu**, mely nagyrészt gazdasági terület, beékelődő lakóterülettel, intézményi funkciókkal. Továbbra is a gazdasági funkció erősítendő, a telephelyek közé zárt kisebb lakóterületi zárványok megszüntetésével, a vasútállomás környékének rendezésével, az M30 és a 3-as út körüli csomópont kereskedelmi-gazdasági területként történő fejlesztésével. A Csorba-telepi tavak térsége – mely a Sajó elválasztó hatása miatt – területileg nem szorosan kapcsolódik ide, nagy kiterjedésű turisztikai, rekreációs, szabadidős terület kialakítását teszi lehetővé.
 6. **Tapolca** sajátos karakterű minőségi turisztikai-üdülő és lakóterület. Célszerű további üdülőterületek kiépítése, attrakciók fejlesztése a minőség megőrzése és a túlszűfolttság elkerülése mellett.
 7. Az **Egyetemváros térbeli adottságból eredően** relatíve zárt test, út építésével városközponti elérhetősége javítandó. A beépítettség növelésével a kutatási-oktatási funkcióhoz, a turisztikai kínálat fejlesztéséhez kötődő építések célszerűek.
 8. **Komlóstető** és környéke monofunkciós lakóterület, melynek közlekedési kapcsolatai javítandók, a Tapolca felé valamint az észak-felé történő második kijárat építésével. A lakóterületi fejlesztés tömbbelső kertvárosias kialakításával folytatandó.
 9. A **déli városrész** (Görömböly, Hejőcsaba, Déli-kapu) zömében lakóterület, kisebb központokkal és gazdasági területekkel, míg a 3-as út keleti oldala többnyire gazdasági, a vasút mellett mezőgazdasági és használaton kívüli terület. *Hejőcsabán* csak kisebb területfelhasználási változások, családi lakóterület zöldterület fejlesztéssel végezhetőek. *Görömbölyön* a kertvárosi lakóterület dél felé fejlesztése mellett az elhagyott téglagyári terület intézményi, közösségi célú hasznosítása, rehabilitációjával kívánatos. Az út keleti oldalán gazdasági és különleges területek, tömegeket vonzó rendezvények épületei (kiállítások, vásárok) kialakítására van lehetőség.
 10. **Szirma-Martintelep/kertváros** különálló családi lakóterület, alvóváros. Karakterét kevés szerkezeti változással kell védeni, fejleszteni. A két településrész közötti terület szerepe – az országos úthálózat (M30) bekötése – következtében megváltozott, Miskolc

DK-i kapujává vált, összefüggő - elsősorban gazdasági-kereskedelmi jellegű - fejlesztési térséggé (~400 ha) vált.

11. **Az önálló hegyvidéki településrészek** lakó és üdülési célra hasznosított területek – *Bükkszentlászló* kivételével, ahol az üdülő- és lakófaluk funkció erősítése kívánatos - fokozottan védett, a Bükk Nemzeti Park területei közé ékelődő belterületek. A turisztikai rekreációs szerepkör erősítése, a jelenlegi belső területi tartalékok kihasználása a fejlesztési feladat. *Lillafüred-Hámor* területén - a lakóterületeken belüli felhasználási átsorolások nélkül - az üdülési jelleg erősítése kívánatos, megoldva a honvédségi területek rendezését. (Rock-Múzeum stb.) *Ómassán* terület-felhasználási változás nem javasolható.

Miskolc városrészei területhasznosítási helyzetének, fejlesztési irányainak vázlatos áttekintése a városfejlesztési stratégia, mint átfogó-keretjellegű fejlesztési terv számára kellő alapot ad a szakmai, pozicionáló stratégiai programok városban történő területi elhelyezéséhez, valamint a kapcsolódó városépítési fejlesztések tervezési időszakra vonatkozó megfogalmazásához. Mint az áttekintés mutatta világosan elrendezhetőek, s elrendezendőek a lakóterületi, az intézményterületi, a gazdasági-kereskedelmi területi, turisztikai, üdülő- és rekreációs területi, a zöldterületi, a mezőgazdasági területi, a közlekedési, a közmű, a bel- és árvízvédelmi, az értékvédelmi, valamint a táj- és értékvédelmi, környezetvédelmi, fejlesztések bővítések.

23. ábra. „A megújuló városkép, városarculat” program alprogramjai.

C) A program realizálásában együttműködők, a megvalósítás mechanizmusa

A városkép, városépítészeti nyeláb esetében, annak építészeti sajátosságai, a jelenlegi tervezettség alacsony hányada, relatív hiánya következtében részletes projektleírásra nem vállalkozhatunk. Az alprogramok projektek városfejlesztési stratégiába történő beépítése ugyanakkor – a korábban ismertetett megfontolások okán is – elkerülhetetlen. A konkrét építészeti tartalmak, hatások, részletes költségek megadása, becslése csak a tervezési szakasz következő fázisaiban lehetséges, konkretizálásukra részletes építész, tervezői szakértői munka után kerülhet sor.

Mindezen megfontolásokból az alprogramok, projektek tervezési lapjait összevontan állítottuk össze.

6. Program 6.1.-6.8. alprogramok tervezési lapja

Alprogram:	6.1. Városrészek komplex rehabilitációja, városkép értékek megőrzése, fejlesztése
Elérendő célok:	A belváros és az Avasi városrész rehabilitációja.
Projekt leírása, indoklása:	- A belváros rehabilitációjára készült javaslatot részben a turisztikai célú fejlesztések programjai között ismertettük. Az ott nem szereplő, a rehabilitációt komplexé formáló fejlesztési javaslatokat ki kell dolgozni, hiszen nem rendelkezünk olyan kateszterrel, szociológiai felméréssel, mely egy tényleges, átfogó városrész-rehabilitációt, a különböző használati funkciók, lakóösszetétel stb. függvényében gondolná végig. A tervezési és realizálási folyamatot annak szellemében, annak elvei alapján kell részletezni. - A tervidőszakra vonatkozó másik javaslat az Avasi lakótelep rehabilitációjára (pontosabban elkezdésére) vonatkozik, amelynek megfogalmazását jelenlegi állapota, az ott élő miskolci lakosság jelentős száma és helyzete egyaránt indokolja. Az erdősítés, a zöldterületek növelése, egymással való összekapcsolása, a közterek fejlesztése, az épületek funkcionális és esztétikai felújítása is a program részét képezi, melynek tervezése, ütemezése az előkészítő szakasz, a 2005-2006 évek feladata, mindazon szakmai, szociológiai felmérés után, melyre a belvárosnál is utaltunk.
Projekt, intézkedés:	6.2. Közlekedéskorszerűsítés, belső úthálózat fejlesztése
Elérendő célok:	A közlekedéspolitikai és a közlekedés fejlesztése járuljon hozzá a város gazdaságának dinamikus fejlődéséhez, a városi területek arányos fejlesztéséhez, a város és az agglomeráció kedvező közlekedési kapcsolatainak biztosításához mind az áru-, mind pedig a személyszállítás területén.
Projekt leírása, indoklása:	A tervezési idő végéig kitűzött fejlesztések két nagy csoportra oszthatók. <i>Rövidtávon (5 év) szükséges fejlesztések:</i> – a Bosch út (vagy a Sajószigeti út meghosszabbításának) megépítése; – a Búza tér átépítése; – a bazár tömbi parkolóház megépítése;

	– a Béke mozi mögötti mélygarázs építése; – a belvárosi gyalogos zóna bővítésének folytatása; – a kelet nyugati kerékpárút kiépítése, – folyamatos útfelújítási munkálatok. <i>Középtávon (10 év) szükséges fejlesztések:</i> – az Északi tehermentesítő út másik pályájának kiépítése a Petőfi tér és a Thököly u. között; – a 3-as út Görömbölyt és Hejőcsabát elkerülő új nyomvonalának kiépítése, valamint – a gyorsforgalmi út első ütemeként – az avasi csomópont és a 3-as út új nyomvonalának összekötése; – a nádasréti P+R parkoló megépítése; – a Győri kapu bővítése és az Újgyőri főter körforgalom átépítése; – iparterületi forgalmi út kiépítése; – DTM út keleti meghosszabbítása a vasúti delta feletti harmadik híd és a vasútállomási előtér fejlesztése; – a Kandó Kálmán téri buszvégállomás bővítése; – az észak-déli és délkeleti kerékpárutak kiépítése; – a gyalogos-célforgalmi zónák kiépítésének folytatása; – a DAM iparvágány gyorsvillamossá fejlesztése; – a légiközlekedés fejlesztése a jelenlegi sport-reptér területén, s megvizsgálva közeli új lehetőségeket, kapcsolódva a logisztikai fejlesztésekhez.
Projekt, intézkedés:	6.3. Iparterületek rehabilitációja
Elérendő célok:	A már használaton kívüli és a használatban lévő, szennyezett, illetve szennyező ipari területek megszüntetése, lehetőség szerint funkcióváltása, vagy a tevékenység korszerűsítésével a környezeti, egészségügyi, szennyezési veszélyek elhárítása.
Projekt leírása, indoklása:	A barnamezős rehabilitációban érintett területek. – A Diósgyőr és Miskolc közé ékelődött nehézipari gazdasági terület – DAM déli és a DIGÉP keleti részein –, ahol csak nemszennyező tevékenység folytatható. – Funkcióváltást kell megvalósítani az alulhasznosított

	DAM északi, dél-keleti rész és a DIGÉP nyugati telekrész zárványterületein. Ezen lakó- és intézményközponti területekkel határos részeken városi funkciók létesítését kell lehetővé tenni. (kereskedelmi, különleges, illetve településközponti vegyes).
--	--

Projekt, intézkedés:	6.4. Gazdasági területek kialakítása, bővítése, rendezése
Elérendő célok:	A várhatóan növekvő érdeklődés okán új, zöldmezős gazdasági területeket kell kialakítani a befektetők fogadására
Projekt leírása, indoklása:	Nem szennyező ipari gazdasági területek kialakítása lehetséges: – kisebb mértékben a keleti iparterület még be nem épített Sajó-menti sávjában; – nagyobb mértékben, ütemezetten kialakítva és többcélú hasznosításra előkészítetten a Zsolca-Szirma-Martintelep-Sátoraljaújhelyi vasút által határolt területen; – szintén nagyobb mértékben a cementműtől délre, a vasútvonal és a 3-as út között. Területel kialakítása lehetséges kereskedelmi gazdasági célra: – az Északi városkapu területén a 26-os út mellett; – a keleti városkapuban a Zsolcai-kapu északi oldalán; – a Szirma-Martintelep/kertváros közötti területen.
Projekt, intézkedés:	6.5. Zöldterületi rendszer, környezetbiztonsági fejlesztések
Elérendő célok:	A zöldfelületi rendszerek hiányzó elemeinek kiegészítése, összefüggő rendszerré fejlesztése és a település természeti értékeinek védelme
Projekt leírása, indoklása:	A projekt realizálása keretében: – rehabilitálni a patakmedreket, zöldfelületeken sétányokat, kerékpárutakat kell kialakítani; – élővé kell tenni a Szinva patak belvárosi részeit, egy részét újra megnyitva be kell kapcsolni a közpark rendszerbe; – SZINVA-projekt - a Szinva-patak, mint a város sajátos tengelye váljon önállóan tervezett szerves részévé a fejlesztési programnak, – bővíteni kell a belterületi zöldfelületet; – fokozottan védeni kell a zöldfelületi rendszer botanikai

	értékű területeit; – fokozottan védeni kell a történelmi kerteket, parktöredékeket.
Projekt, intézkedés:	6.6. Telekválaszték, kertvárosi telkek kínálata
Elérendő célok:	A Miskolc várható távlati népességszámából és az igényszintek változásából eredő mintegy 4000-9500 közöttre becsülhető minőségi lakáshiány telekigényének kielégítése.
Projekt leírása, indoklása:	A feladat új, rekonstrukciós és rehabilitációs lakóterületek kijelölése elsősorban a peremvárosi, a bábonyi bércei, a bodótetői, kisebb részben pedig a komlóstetői, a görömbölyi beépítetlen területeken. Rekonstrukciós területek kijelölése a Szinva és az Avas alatti, Kiss E.-Győri kapu közötti és a Kiss tábornok út melletti részen. Komplex rehabilitációt kell előirányozni a belvárosban, DIGÉP és DAM közötti gyári gyarmaton, a perecesi bányászkolónián.
Projekt, intézkedés:	6.7. Értékek (épített, táj és természeti értékek, környezet) védelme
Elérendő célok:	Cél a város értékes építészeti jellegzetességeinek megőrzése, az egyes egymástól eltérő városszerkezet építészeti karakterjegyeinek megtartása, élővé tétele, az előnytelen városképi jellegzetességek fokozatos felszámolása.
Projekt leírása, indoklása:	Értékvédelmi szempontok érvényesítése mellett kell a rehabilitációt, fejlesztést megtervezni: – városközpont, avasi kilátó és függőkertek részeket (védelme megtörtént); – tetemvári, bodósori, bábonyi bércei, benedeki, garóczai, pecérvölgyi pincesorokat; – az újgyőri gyári kolóniát; – a diósgyőri központot; – a görömbölyi pincsort, illetve Görömböly történelmi magját; – Szirma történelmi központját. Táj és természeti értékek védelme kapcsán kiemelt feladat a Bükk Nemzeti Park és térsége, a földvárak, a természeti területek, a tájképvédelmi szempontból érzékeny területek beépítés-mentes megőrzése.

	A környezetvédelmi jellegű fejlesztéseknél a védősávok, védőterületek betartása, a környezetvédelmi zónák tiszteletben tartása, bizonyos rehabilitációs, hulladékkezelési (rekultivációs) beruházások szükségesek.
Projekt, intézkedés:	6.8. Közművek-, táv- és hírközlés-, info-kommunikációs infrastruktúra fejlesztés
Elérendő célok:	Cél a közműfejlesztések városképi, táj- és környezetvédelmi szempontoknak megfelelő építése, rekonstrukciója, összhangban a városfejlesztési elképzelésekkel.
Projekt leírása, indoklása:	– A távközlés infrastruktúrájának továbbépítése csak kábeles vezetékhálózat létesítésével lehetséges, a magas létesítmények telepítése a tájképvédelmi követelmények teljesülése esetén valósítható meg. – Az ivóvízellátás fejlesztés szükséges az északi domboldalon, Komlóstető-Vargahegy térségében. – Folytatni kell a szennyvízcsatorna hálózat rekonstrukcióját. – A villamosenergia-ellátás fejlesztés a városképi igényekhez igazodóan történhet.
	–

A realizálás az Önkormányzat, a Polgármesteri Hivatal illetékes osztályainak kezdeményezését, koordinációját igényli, szoros együttműködésben az illetékes hatóságokkal, szolgáltató vállalkozásokkal és a város érintett lakosságával.

A megvalósítás ütemezése – a részletes tervek alapján – csak a későbbiekben kerülhet meghatározásra. Forráslehetőségek: KIOP 1.1., 1.2., 1.4., 1.5., 1.7.; ROP 2.1., 2.2.; GVOP 4.4.; valamint az élhető környezet, dinamikus településrendszer, információs társadalom stratégiai nyalábok pályázata; illetve az új NFT II. irányelvekben a természeti környezet, a hálózati infrastruktúra és épített környezet stratégiai láncok leendő pályázata, EU forráshelyként a Kohéziós Alap, az ERFA 1.1.3., 1.1.4., 1.1.6., 1.2.2.

4.7. Összegző megállapítások a stratégiai programokról – fenntarthatósági megfeleltetés

A stratégia a város és lakói kompetenciáira, kiemelt készségeire építve tervezi közösségi koordinációjú 6 programját, amelyek konkrét, számos eszközjellegű (hierarchiába rendezett) cél elérését, realizálását jelentő fejlesztések jelennek meg, **növelik, javítják a térség teljesítményét, kommunikációját**. Ezen teljesítmény és vele összhangban álló kommunikáció eredménye egy pozitívabb város-imázs, mint a Miskolc és térsége számára fontos célcsoportok döntéseinek meghatározója. A programok közvetlenül is hatnak, teljesítik a célcsoport-elvárásokat, azt eredményezik, hogy pozitív célcsoport-döntések révén elérjük a térségfejlesztése alapvető célját, az életminőség javulását is.

A stratégiai programok, s az egyes alprogramok, projektek integráltan, de jól meghatározható módon szolgálják a térségfejlesztés alapvető céljait.

A domináns célt, a célcsoportok magatartásának ahhoz történő hozzájárulását, valamint ezen pozitív magatartás eléréséhez kapcsolódó elvárásokat, s az azt kielégítő szükséges közösségi, stratégiai teendőket a bemutatott ábrák foglalják össze.

Az egyes stratégiai programok, az alprogramok és közösségi kezdeményezésű akciók közvetlen céljait, az érintett célcsoportok körét, azok tartalmát, indoklását, indikátorait és várható hatásait, a megvalósítás ütemezését, annak várható költségeit, a finanszírozás várható forrásait, a realizálásban közreműködők körét, valamint a realizálás módját külön **tervezési lapok foglalták össze**. Kiemelendő, hogy az elkészített tervezési lapok csupán a közösségi, a város vezetése, önkormányzata által kezdeményezett, koordinált projektekről szólnak, **de természetesen számos további önálló, vállalkozói, civil szervezeti akciót indukálnak**, amelyek szintén a megfogalmazott térségfejlesztési célokat szolgálják, közvetett támogatásuk szintén közösségi teendő.

Minden fejlesztési stratégia megítélésének kritériuma, hogy miként felel meg a fenntarthatósági értékrendnek, annak az értékrendnek, mely egy szerves fejlődésre irányuló stratégia esetén természetes törekvés. Már **a stratégia készítésének alapelvei között is hangsúlyoztuk, hogy minden egyes stratégiai programcsomag, alprogram és projekt**

egyenként kell, hogy megfeleljen a fenntarthatósági kritériumoknak. Ezen megfeleltetés a következő két évben, illetve esetleg a későbbiekben készülö konkrét megvalósíthatósági tanulmány kritériuma. Számos esetben, legyen az turizmus, gazdaságfejlesztés a fenntarthatósági értékelés kritériumai kidolgozottak.

A stratégia egésze szemléletében, programjavaslataiban is igyekszik követni ezt az alapelvet. A konkrét környezeti elemzést nem ismételte meg, felhasználta a városról készült korábbi kutatások, mérések eredményeit. A stratégia céljaiban, programjaiban kitért:

- a feltételeken megújuló környezeti elemek megőrzésére, javítására,
- a természeti erőforrások igénybevételének korlátaira,
- a hulladékok csökkentésének, az újrahasznosítás kérdésének a megoldására,
- a természeti, biológiai sokféleség megőrzésének fontosságára,
- az építészeti, táji kulturális értékek fennmaradásának biztosítására,
- a környezethez alkalmazkodó fogyasztói és termelői mintázatok, értékek megőrzésére,
- az életmódváltás fontosságára, a fenntarthatóság elvének tiszteletben tartására.

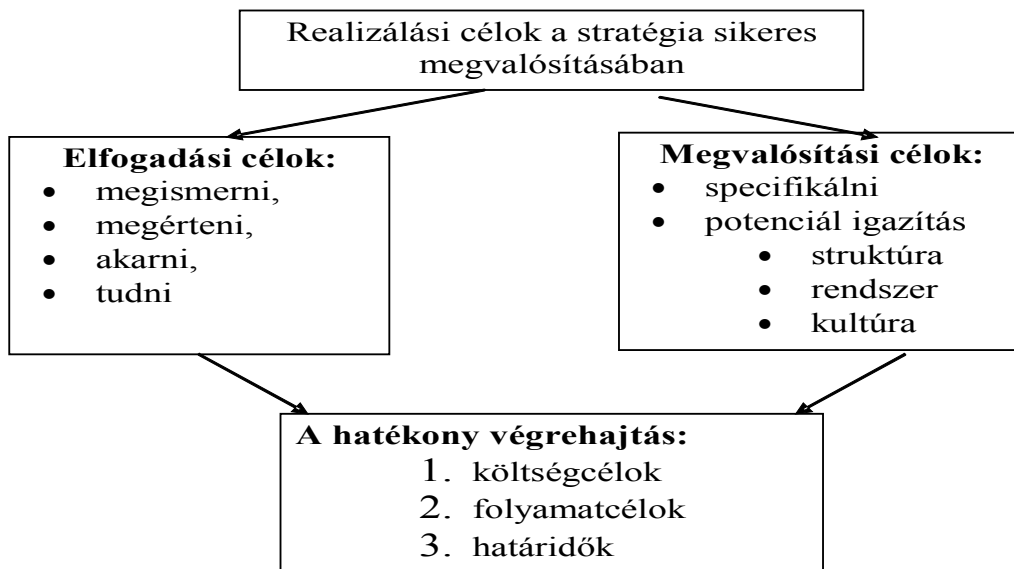
A programleírások bemutatják ezen „pótlólagos” lehetőségeket, s mindazokat, amelyek már ismertté váltak az adott szakmai illetve földrajzi akcióterület vonatkozásában. Ez az indukciós hatás, a közösségi programokhoz való vállalkozói, civil kapcsolódási lehetőségek jelentik a helyi együttműködés bázisát, mely az Európai Unió egyik alapelve, pályázatainak meghatározó szemléleti, gyakorlati elvárása.

5. A realizálási stratégia

Örök igazság, hogy a városfejlesztési stratégiák, programok annyit érnek amennyi megvalósul belőlük, A nemzetközi és hazai tapasztalatok azt mutatják, hogy a stratégiák többségének a realizálás gyenge pontja. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy összefoglaló javaslattal éljünk a városfejlesztési stratégia megvalósítási módszereire vonatkozóan, realizálási stratégiát alkossunk, mely több mint önmagában a szervezeti, finanszírozási feltételek összefoglalása.

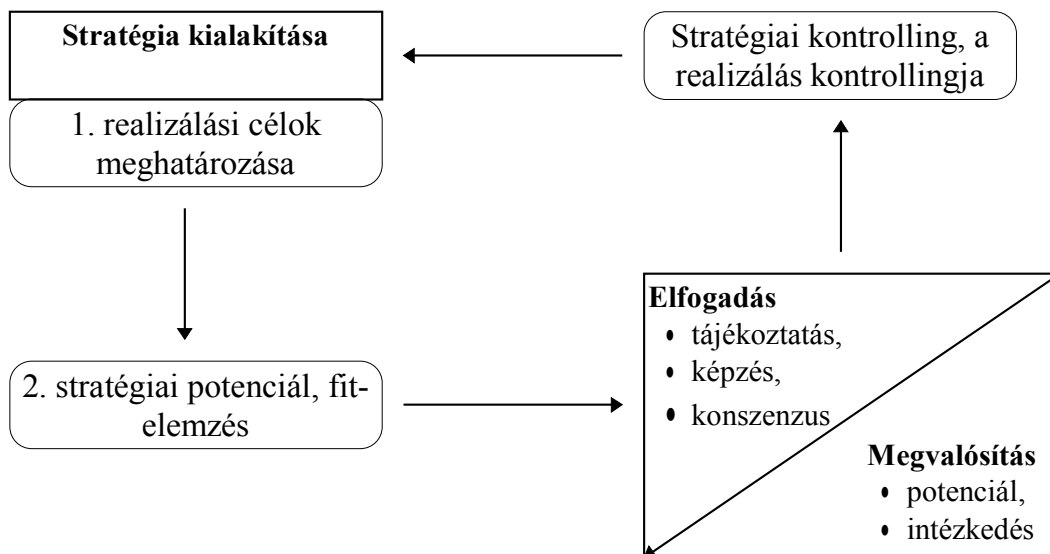
Láthatóan a realizálás a készítés során alapozódik meg, majd az egyeztetett véglegesítést követően a megismerést, az azonosulást, s az együttműködési készséget támogató lépések következnek. A konkrét realizálást megelőző ún. „fit-elemzés” lényege az aktuális megvalósíthatósági feltételek felülvizsgálata, a szükséges intézkedésekre vonatkozó javaslatok megfogalmazása.

A megismerés, elfogadás folyamatában nagyon fontos, hogy a stratégiai célok folyamatosan specifikálásra kerüljenek, - készüljön a stratégiai területekhez kötődő konkrét intézkedéssorozat, s minden szervezet, intézmény, szereplő számára egyértelműek legyenek feladatai, felelőssége, a megvalósításhoz rendelkezésre álló erőforrások, feltételek rendszere, valamint azon határidők, ameddig a meghatározott teendőket el kell végezni.

24. ábra. Stratégia végrehajtási célok.

Mindezek alapján vázoljuk fel a stratégia realizálásának logikai modelljét.

25. ábra. A stratégia realizálásának, megvalósításának folyamata.

Természetesen a stratégia végrehajtása során számtalan konfliktus keletkezik. E

konfliktusok jellege négy nagy csoportba sorolható:

- *célkonfliktusok*, (amelyek abból erednek, hogy az egyes törekvések eltérően érintik például a politikai pártokat, szakmai szervezeteket, egyes lakossági rétegeket, s ebből eredően feszültségek, viták keletkeznek a realizálási folyamatban is, melyek passzív vagy különböző mértékekben aktív ellenállást eredményeznek);
- *az elvárások, a siker mértékének meghatározásában jelentkező konfliktusok*, (amelyeknek lényege, hogy a meghatározó vezetői személyiségek, szervezetek eltérően ítélik meg az elérhető sikerhatásokat, más-más elvárást fogalmaznak meg a végrehajtó apparátus, intézmények számára);
- *a megvalósítás módjára vonatkozó konfliktusok*, (amelyek az eltérő személyiségjegyekből, szakmai kvalifikációs különbségekből erednek még abban az esetben is, ha az érintettek mindegyike ugyanazon cél elérésén meggyőződéssel dolgozik);
- *kulturális konfliktusok*, amelyek az egyes célok elérését biztosító megoldások szemléleti különbségeiből erednek, s például egy önkormányzati hivatali munka kialakításának jellege, egy környezetvédelmi probléma megoldása, stb. vonatkozásában egy technokratikus, avagy egy marketingorientált megközelítés különbségében jelentkeznek.

E konfliktusok feloldására számos lehetőség kínálkozik az egyes szereplők, illetve a stratégia megvalósítását vezetőik részéről egyaránt, úgymint a meggyőzés, kompromisszum kialakítása esetleg közvetítő segítségével, koordináció, viták-érdekérvényesítő csaták a döntéshozóknál, visszavonulás, illetve képzés révén.

A célok megfogalmazása, a stratégia specifikálása, azaz a különböző eszközök alkalmazási kombinációjának kialakítása során a siker érdekében történő szervezeti és kulturális alkalmazkodás folyamatát kell megvalósítani.

A realizálási stratégia három fontos elemet kell, hogy tartalmazzon, biztosítson:

- **kommunikációs program** – a város vezetésének készült stratégia széles szakmai és lakossági rétegekhez szóló üzeneteinek megfogalmazása, eljuttatása a stratégia megismerése, megértése, elfogadása és a vele való azonosulás elérése érdekében,
- szervezeti megvalósítás, **menedzsment feltételek biztosítása**,
- pénzügyi, **finanszírozási feltételek** megteremtése.

5.1. Miskolc Városfejlesztési Ügynökség/Központ

Mérlegelve a városfejlesztési stratégia integrált jellegét, a realizálási folyamat összetettségét, a korábbi helyi, valamint más hazai és külföldi városok városfejlesztési gyakorlatát, különös tekintettel a pályázati rendszerek és mechanizmusok sajátosságaira, **szükségesnek tartjuk egy városfejlesztési ügynökség, mint menedzselő, szolgáltató önálló szervezet létrehozását.** (Mivel hazánkban az ügynökségi funkcióhoz más jellegű tevékenység társul a javaslatok alapján megfontolandó központként, irodaként történő definiálása.

A Miskolc Városfejlesztési Ügynökség feladatát foglalhatjuk össze:

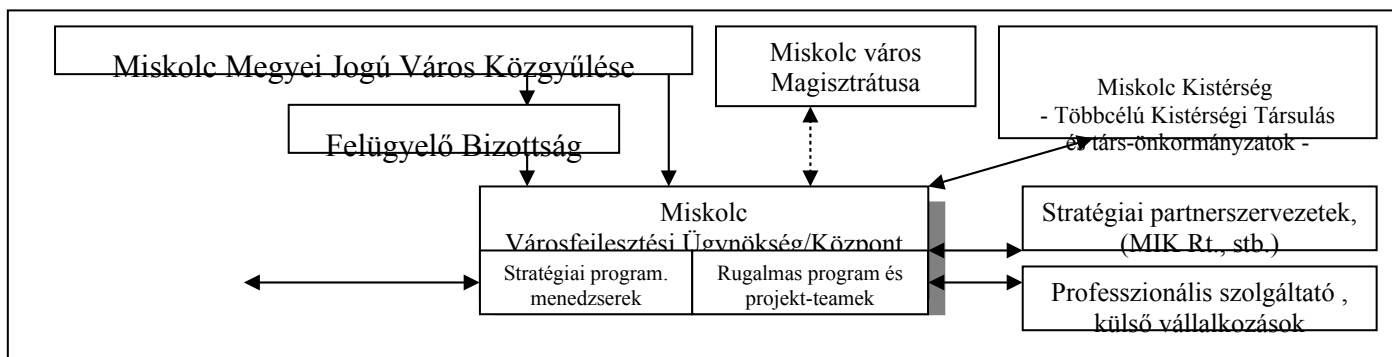
- **általánosan:** feladata a városfejlesztési stratégia realizálási folyamatának, a stratégiai programcsomagok, projektek megvalósításának menedzselése, koordinálása szoros együttműködésben az abban érintett szervezetekkel, intézményekkel, a realizálási tapasztalatok alapján a városfejlesztési stratégia „karbantartásának”, szükség szerinti kiegészítésének kezdeményezése.
- **részleteiben:**
 - = a stratégia realizálását segítő információs, kutató és döntéstámogató rendszer kialakítása és működtetése,
 - ⇒ szükséges kutatások, elemzések végzése/végeztetése,
 - ⇒ folyamatos „figyelő-rendszer” működtetése,
 - ⇒ szakmai adatbázisok létrehozása, fejlesztése,
 - ⇒ döntéstámogató szakértői rendszerek kialakítása,
 - = stratégiai program-menedzserek révén az egyes stratégiai nyálábok realizálásának koordinatív irányítása,
 - ⇒ a stratégiai programcsomag realizálásában érintettek közötti koordináció,
 - ⇒ további projekt-generálás,
 - ⇒ részletes megvalósíthatósági vizsgálatok végzése,
 - = az alprogramok, projektek megvalósítását szervező állandó vagy időszakos operatív szakmai csoportok, teamek létrehozása és munkájának irányítása,
 - ⇒ megvalósíthatósági tanulmányok készítése, készíttetése,
 - ⇒ regionális, országos és európai uniós nemzetközi pályázatok készítése,
 - ⇒ a projektek, programok megvalósítására vonatkozó közgyűlési döntések koordinatív előkészítése,
 - ⇒ a projektek realizálásában az önkormányzat, s intézményei részvételének koordinálása, nyomon követése,
 - = operatív munkakapcsolat tartása regionális, országos és európai uniós területfejlesztési hatóságokkal, ügynökségekkel, a partner-városok és szakmai partner-intézmények szervezeteivel,
 - = a városfejlesztési stratégiához és realizálásához kapcsolódó kommunikációs, városmarketingi operatív feladatok szervezése, koordinálása,

- = a városfejlesztési stratégia monitoring rendszerének kialakítása működtetése,
- = rendszeres tájékoztatás, beszámolás a város vezetése, közgyűlése és a város közvéleménye felé.

A vázolt feladatok sokrétűek, mégis az a véleményünk, hogy nincs szükség nagy szervezet létrehozására. A Miskolc Városfejlesztési Ügynökség Kht. jelentős részben felállítható a Városházán jelenleg is városfejlesztési területen, kapcsolódó szakmai részterületen tevékenykedő munkatársakból, meglévő szervezeti, intézményei tevékenysége alapján.

Nincs szükség kényszerűen arra, hogy az „alap-funkciókon” túl, minden résztevékenységért felelős munkatárs a szervezet állandó tagja legyen. Célszerű alkalmazni a program és projekt-teamek esetében például az állandó szervezeti helyről történő időleges, a projekt idejére a szervezetből történő kiemelésnek, a külső szakértők megbízásának gyakorlatát, azaz nem egy merev, hanem egy rugalmas feladat-orientált szervezet, szervezeti működés kialakítása kívánatos.

Miskolc
Megyei
Jogú
Város
Polgár
mestere
Hivatala

26. ábra. A Miskolci Városfejlesztési Ügynökség/Központ.helye és kapcsolatrendszere.

Egy későbbi lépésben megfontolandónak tartjuk a Miskolc város és a Miskolci Kistérség területfejlesztési munkaszervezetének a létrehozandó Miskolc Városfejlesztési Ügynökség/Központ szervezetével való szoros összekapcsolását, esetleg összevonását.

5.3. A városfejlesztési stratégia kistérségi kapcsolódásai, konzisztenciája

Miskolc város területfejlesztési stratégiája és programjai készítésével párhuzamosan a

Miskolci Egyetem munkatársai állították össze a kistérség 2004-2006 közötti időszakra vonatkozó térségfejlesztési programját.

Szakmai törekvésként jelent meg, hogy kellő összhang és konzisztencia jelenjen meg a két dokumentum között, mely egyben készítse is elő a „közös” Miskolci kistérség 2007-2013 időszakra vonatkozó fejlesztési elképzeléseit. Ezen szándékok teljesítését most a Miskolc megyei jogú város stratégiai programja oldaláról mutatjuk be. A következő táblázatban összefoglaljuk, hogy az egyes stratégiai nyaláboknál, mely alprogramnál tartjuk különösen fontosnak, szükségszerűnek a kistérség többi közel negyven településének (egy-egy program esetében azok érintettjeinek) közvetlen bekapcsolódását, integrálását.

2. táblázat. Miskolc város stratégiájának kapcsolata a kistérségi stratégiával.

Stratégiai program és elemei	A kistérség többi, érintett településének kapcsolódási formája
1. megújuló innovatív tudás városa	
ME-Regionális Tudásközpont	Intézmények, vállalkozások bekapcsolódása a kooperációs kutatásokba. A saiópálfalai Társadalomkutató Központ mintájára Környezetvédelmi és Gazdaságtudató Központ és Továbbképző hely kialakítása a kistérség településein.
Képzési klaszter létrehozása	Intézmények bekapcsolódása a klaszter működésébe.
Szakképzési együttműködés	Vállalkozások kapcsolódása.
Képzési szféra társadalmi kooperáció	Intézmények, szervezetek együttműködése.
Intézményfejlesztés	Tapasztalatok átvétele, megosztása a saját intézmények fejlesztésekor
2. A kultúra és élmények városa	
Belvárosi vonzerőfejlesztés	(Vállalkozások potenciális bekapcsolódása)
Történelmi Avas	(Vállalkozások potenciális bekapcsolódása)
Diósgyőri vár	(Vállalkozások potenciális bekapcsolódása)
Tapolca-program	(Vállalkozások potenciális bekapcsolódása)
Lillafüred-Bükk program	A Bükk-program összehangolt, összekapcsolt megvalósítása a kistérség településeivel.
Élménypark, (Csorba-tó)	(Vállalkozások potenciális bekapcsolódása)
Tradíciók háza	Kapcsolódó fejlesztés – esetleg újabb házak létrehozása a kistérségben
Science Museum	-
Tehetség-mozgalom	Aktív szervezői, támogatói együttműködés, a mozgalom kiterjesztése a kistérségre
Kulturális klaszter– hálózat	Érintett intézmények, vállalkozások kapcsolódása a klaszterhez.
3. A megújuló gazdasági vonzerő városa	
KKV integrációs ház/központ	A kistérség érintett KKV-inak kapcsolódása a programhoz.
Telecentrum – távmunkaközpont	Kapcsolódó fejlesztés – esetleg újabb házak létrehozása a kistérségben
High-tech és start up központ	A kistérség érintett KKV-inak kapcsolódása a programhoz.
Megújuló, alternatív energiák	A program kiterjesztése a kistérség településeire.
Integrált hulladékgazdálkodás	A települések többsége eddig is integrált a rendszerbe, az újrahasznosítási, környezetvédelmi ipari fejlesztések összekapcsolt támogatása.
Turisztikai klaszter és e-info	A kistérség települései és tursztika vállalkozásai, intézményei részesei lesznek a klaszternek, az elektronikus rendszernek.

Logisztikai centrum	Kapcsolódó és kiegészítő helyszínek a kistérség településein.
Kiállítás, vásárcsopont (KKK)	Szakmai kapcsolódás, esetleg helyszín biztosítása.
4. A megújuló együttműködések városa	
Város-szerződések	-
Partnerség-program	A kistérség települései speciális partnerségi program részesei.
Intelligens önkormányzat	Összekapcsolódó, tapasztalatokat megosztó fejlesztések.
Meeting-point program	Hasonló típusú fejlesztések, összehangolt megvalósítása.
Generációk együttműködése	Tapasztalatok átvétele, hasonló kezdeményezések megvalósítása.
Városmarketing	Marketing és kommunikációs tevékenység összehangolása, összekapcsolása, források és tevékenység koordinációja
Várostudakozó – információs központ	A rendszer adatbázisai és működése kiterjeszthető a kistérség településeire.
5. Az egyéni élet megújulásának városa	
Intézmények fejlesztése	Kapcsolódó, hasonló típusú akciók, kezdeményezések megvalósítása
Családi életciklus-program	Kapcsolódó, hasonló típusú akciók, kezdeményezések megvalósítása
Támogató szolgáltatások	Egységes, összekapcsolt megoldások alkalmazása a támogató, tanácsadó szolgáltatások kialakításánál.
6. Megújuló városkép, városarculat	
Városrészek rehabilitációja	Tapasztalatok cseréje.
Közlekedéskorszerűsítés,	A fejlesztések szakmai, időbeni összehangolása. Közös megoldások.
Iparterületek rehabilitációja,	Tapasztalatok cseréje.
Gazdasági területek kialakítása	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.
Zöldterületi rendszer,	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.
Telekválaszték, kertvárosi telkek	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.
Értékek védelme	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.
Közművek, táv-hírköz., info-kommunikációs infrastruktúra	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.
Városi közlekedés fejlesztése	Összehangolt, kiegészítő fejlesztések.

5.3. A forrásigények összefoglalása, pályázati megfeleltetések

A következő táblázatban – a jobb éttekinthetőség érdekében – összefoglaljuk az egyes programok forrásigényét, valamint azok lehetséges pályázati megfeleltetéseit.

3. táblázat. Stratégiai programok és alprogramok forrásigénye, pályázati megfeleltetése.

Projekt, intézkedés		Forrásigény mFt	ERFA, ESZA, EMVA, Kohéziós Alap ⁹	II. NFT ¹⁰	I. NFT
A megújuló tudás városa program					
1.	ME-Regionális Tudásközpont	8000	ERFA 1.1.1., 1.1.2., 1.1.8., 1.2.1.1.2.2.	Okos, művelt– Információs – ÚJ= 1,2,3,	HEFOP, GVOP
2.	Képzési klaszter létrehozása	500	ESZA 2.1.1., 2.2.1. – EU. 6. K.p.	Okos, művelt– ÚJ=3	HEFOP 3.
3.	Szakképzési együttműködés	9000	ESZA 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4., 2.2.1., SOCRATES, Phare, Grundtvig,	Okos, művelt– ÚJ=3,7,8,	1. HEFOP 1.1., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3., 3.2., 3.4., 3.5., 4.1., + GVOP 2.2., ROP 2.3., 3.4. Leonardo, SOCRATES, Phare, Grundtvig,
4.	Képzési szféra társadalmi koop.	800	ESZA 2.2.1.	Okos, művelt– ÚJ=3,4,7,	HEFOP 3.1., 3.2., ROP 3.3., 3.4.
5.	Intézményfejlesztés –	10000	ESZA 2.2.1., az ERFA 1.1.2., 1.1.8.	Okos, művelt– ÚJ=9,8,1,3,	HEFOP 4.1., ROP 2.3.
A megújuló kultúra és élmények városa					
1.	Belvárosi vonzerőfejlesztés	10000	ERFA 1.1.3., 1.1.5, 1.1.6	élhető környezet, s a dinamikus településrendszer- ÚJ=5,6	ROP 1.1., 2.2., Alfa-program,
2.	Történelmi -Avas -	6000	ERFA 1.1.3., 1.1.5, 1.1.6	élhető környezet, s a dinamikus településrendszer - ÚJ=5,6	ROP 1.1., 2.2.,
3.	Diósgyőri vár –	6000	ERFA 1.1.3., 1.1.5, 1.1.6	élhető környezet, s a dinamikus településrendszer - ÚJ=5,6	ROP 1.1., 2.2., Alfa-program,

⁹ ERFA, ESZA, EMVA, Kohéziós Alap támogatási területeinek beazonosítása a használatos jelölések alapján.

¹⁰ 1 = egészséges társadalom, 2 = okos, művelt társadalom, 3 = aktív társadalom, 4 = információs társadalom, 5 = versenyképes gazdaság, 6 = felzárkózó vidék (agrár-szerkezetváltás), 7 = élhető környezet, 8 = dinamikus településrendszer, míg az új fejlesztéspolitikai koncepció más (9 darab) beavatkozási területet határoz meg, melyeket „klasztereknek – stratégiai láncoknak” nevez,

1= ICT – (ICT-ipar,) 2= K+F – (kreatív ipar,) 3= az emberi erőforrások fejlesztése, (tudás-ipar), 4=egészség, (egészség-ipar), 5= természeti környezet, (környezet-ipar), 6= hálózati infrastruktúra és épített környezet (környezet-ipar), 7= vállalat/vállalkozásfejlesztés, 8= kirekesztettek, hátrányos helyzetűek reintegrációja, 9= korszerű állam: közigazgatás és közszolgáltatások fejlesztése.

Projekt, intézkedés		Forrásigény mFt	ERFA, ESZA, EMVA, Kohéziós Alap	II. NFT	I. NFT
4.	Tapolca-program	9000	ERFA 1.1.3.,1.1.5,1.1.6	élhető, s a dinamikus - ÚJ=5,6	ROP 1.1.,2.2.,
5.	Lillafüred-Bükk program	4000	ERFA 1.1.3.,1.1.5,1.1.6	élhető környezet, s a dinamikus településrendszer - ÚJ=5,6	ROP 1.1.,2.2.,
6.	Élménypark, (Csorba-tó)	5000	ERFA 1.1.5.	Versenyképes gazdaság – ÚJ=7	ROP, GVOP, PEA
7.	Tradíciók háza –	80	ESZA 2.1.1., ERFA 1.1.5.	Okos, művelt– a dinamikus településrendszer, Versenyképes gazdaság – ÚJ= 3,4,7,	ROP 1.1., esetleg GVOP, önkormányzati támogatás
8.	Science Museum -	800	ERFA 1.1.5.,	Okos, művelt társadalom – ÚJ= 3,4,7,	ROP 1.1., esetleg GVOP, Miskolci Egyetem, önkormányzati támogatás
9.	Tehetség-mozgalom	1000	ESZA 2.2.1., ERFA 1.1.1., 1.1.5.	Okos, művelt, versenyképes gazdaság, ÚJ= 3,4,7,	PEA, HEFOP, ROP, GVOP
10.	Kulturális klaszter– hálózat	200	ERFA 1.2.1., 1.1.5. + köz.kezd.	Okos, művelt, versenyképes gazdaság, - ÚJ= 3,4,7,	-
Megújuló versenyképesség városa					
1.	KKV integrációs ház/központ	500	ERFA 1.1.1., 1.2.1.	Versenyképes, ÚJ=1,2,3,7,	GVOP,
2.	Telecentrum – távmunkakp.	100	ESZA 2.1.1., 2.1.2.,2.1.3., ERFA 1.1.2.,	Versenyképes, ÚJ=1,2,3,7,	HEFOP 3.4., ROP 3.2., GVOP 3.1.,
3.	High-tech start up központ	100	ERFA 1.1.1.,1.1.2.,v. 1.2.1., 1.1.9.	Versenyképes, ÚJ=1,2,3,7,	PEA, GVOP
4.	Megújuló, alternatív energiák	12000	Kohéziós Alap, ERFA 1.1.3.,1.1.7.,	Versenyképes gazdaság, élhető környezet, ÚJ=1,2,3,5,7,	KIOP 1.7.
5.	Integrált hulladékgazdálkodás	700	Kohéziós Alap, ERFA1.1.3.	Versenyképes, ÚJ=1,2,3,5,7,	KIOP 1.2.,1.7., GVOP 1.1.,
6.	Turisztikai klaszter és e-info	300	ERFA 1.1.5., 1.1.2.,esetleg 1.2.1.	Versenyképes, ÚJ=1,3,7,	ROP 1.2., GVOP 4.2.
7.	Logisztikai centrum	6000	Kohéziós Alap, ERFA 1.2.1., 1.1.9.,	Versenyképes, ÚJ=1,3,6,7,	PEA, ROP, GVOP,
8.	Kiállítás, vásárcsopont (KKK)	9000	ERFA 1.2.1.	Versenyképes, ÚJ=1,2,3,6,7,	PEA, GVOP,
Megújuló együttműködések városa					
1.	Város-szerződések	10	-	-	-
2.	Partnerség-program	900	ERFA 1.1.2.,1.1.5.,1.2.1., ESZA 2.1.4	Okos, művelt, információs - ÚJ=1,3,4,5,6,7,	
3.	Intelligens önkormányzat -	3000	EU forráshelyei ESZA2.2.2., illetve ERFA 1.1.2.	Információs társadalom ÚJ=1,2,9,	GVOP 4.3. ROP 3.1.
4.	Meeting-point program	3000	ERFA 1.1.5.,	Élhető környezet, dinamikus	ROP, GVOP, KIOP

Projekt, intézkedés		Forrásigény mFt	ERFA, ESZA, EMVA, Kohéziós Alap	II. NFT	I. NFT
				településrendszer, ÚJ=1,3,5,6,7,	
5.	Generációk együttműködése	10	ESZA 2.1.3., ERFA 1.1.8.,	Egészséges, ÚJ=4,3,8,	HEFOP, ROP,
6.	Városmarketing	100	ERFA 1.1.2.	Információs, versenyképes, ÚJ=1,3,6,7, 9,	GVOP, ROP
7.	Várostudakozó – info kp.	100	ERFA 1.1.2.	Információs, versenyképes, ÚJ=1,3,7, 8, 9,	GVOP, ROP
Az egyéni élet megújulásának városa					
1.	Egészségfejlesztő szolgáltatás	1000	ESZA 2.1.3., 2.1.4., ERFA 1.1.8.	Aktiv társadalom, egészséges társadalom ÚJ=1,3,4,7, 8,	HEFOP
2.	„Miben lehetünk sikeresek?”	1000	ESZA 2.1.3., 2.1.4., ERFA 1.1.8.	Aktiv társadalom, egészséges társadalom ÚJ=1,3,7,8,9,	HEFOP
3.	Közeleli fórumok megújulása	100	ESZA 2.1.3., 2.1.4., ERFA 1.1.8.	Aktiv társadalom, egészséges társadalom ÚJ=1,3,8,9,	HEFOP
4.	Hátr. helyz. gyerm. esély növ.	1000	ESZA 2.1.3., 2.1.4., ERFA 1.1.8.	ÚJ= 8, 9,	
5.	Családi életciklus - program	1000	ESZA 2.1.3., 2.1.4., ERFA 1.1.8.	ÚJ= 3,4,8, 9,	
Megújuló városkép, városarculat					
1.	Városrészek rehabilitációja	30000	ERFA 1.1.3.	Dinamikus településrendszer, élhető környezet ÚJ=5,6,	ROP 2.2.
2.	Közlekedéskorszerűsítés,	80000	ERFA 1.1.6.	Dinamikus településrendszer, élhető környezet ÚJ=5,6,	ROP 2.1., KIOP 2.1.2.2.
3.	Iparterületek rehabilitációja,	15000	ERFA 1.1.3.	Dinamikus településrendszer, élhető környezet ÚJ=5,6,	ROP 2.2.
4.	Gazdasági területek kialakítása	10000	-	ÚJ=6,7,	GVOP 1.3.
5.	Zöldterületi rendszer,	4000	ERFA 1.1.3.	Dinamikus településrendszer, élhető környezet ÚJ=5,	KIOP 1.5.
6.	Telekválaszték, kertvárosi telkek	400	-	ÚJ=5,	-
7.	Értékek védelme	5000	ERFA 1.1.3.	Élhető környezet ÚJ=5,6,	KIOP 1.1.,1.4.
8.	Közművek, táv-hírköz., info- kommunikációs infrastruktúra	50000	ERFA 1.1.2.	Versenyképes, Információs, ÚJ=1,2, 4, 6,7,9,	GVOP 4.4.
9.	Városi közlekedés fejlesztése	40000	ERFA 1.1.6. Kohéziós Alap	Dinamikus településrendszer, élhető környezet ÚJ=6,	KIOP 1.6.

4. táblázat. Stratégiai programok és alprogramok előkészítésének és realizálásának időbeni ütemezése, költségei

Projekt, intézkedés		Priori- tás	Forrás mFt	Előkészítés		REALIZÁLÁS							
				2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014-
A megújuló tudás városa program													
1.	ME-Regionális Tudásközpont	1.	8000				20mFt						
2.	Képzési klaszter létrehozása	2.	500	5 mFt.									
3.	Szakképzési együttműködés	2.	9000	10mFt.									
4.	Képzési szféra társad. koop.	1.	800	5 mFt.									
5.	Intézményfejlesztés –	1.	10000		10 mFt.								
A megújuló kultúra és élmények városa													
1.	Belvárosi vonzerőfejlesztés	1.	10000		30 mFt.								
2.	Történelmi -Avas -	1.	6000	30 mFt.									
3.	Diósgyőri vár –	1.	6000		40 mFt.								
4.	Tapolca-program	2.	9000	10 mFt.	20 mFt.								
5.	Lillafüred-Bükk program	2.	4000		40 mFt.								
6.	Élménypark, (Csorba-tó)	2.	5000	10 mFt.	40 mFt.								
7.	Tradíciók háza –	2.	80		10 mFt.								
8.	Science Museum -	2.	800		40 mFt.								
9.	Tehetség-mozgalom	1.	1000	10 mFt.									
10	Kulturális klaszter– hálózat	1.	200	5 mFt.									

Projekt, intézkedés		Priori- tás	Forrás mFt	Előkészítés		REALIZÁLÁS							
				2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014-
Megújuló versenyképesség városa													
1.	KKV integrációs ház/központ	1.	500	20 mFt.									
2.	Telecentrum – távmunkakp.	2.	100		25 mFt.								
3.	High-tech start up központ	2.	100		10 mFt.	30mFt							
4.	Megújuló, alternatív energiák	2.	12000	10mFt.	30mFt.	30mFt			25mFt				
5.	Integrált hulladékgazdálkodás	2.	700		30mFt.	30mFt							
6.	Turisztikai klaszter és e-info	1.	300	10mFt	20mFt.								
7.	Logisztikai centrum	1.	6000	10mFt	30mFt.	20mFt							
8.	Kiállítás, vásárközpont (KKK)	2.	9000	10mFt	30mFt.	10mFt							
Megújuló együttműködések városa													
1.	Belső város-szerződések	1.	10	2 mFt.									
2.	Partnerség-programok	2.	900	10mFt.	20mFt.								
3.	Intelligens önkormányzat -	2.	3000		20 mFt.	30mFt							
4.	Meeting-point program	2.	3000		30 mFt.								
5.	Generációk együttműködése	2.	10		10 mFt.								
6.	Városmarketing	1.	100	10 mFt.									
7.	Várostudakozó – info kp.	1.	100		20mFt								
Az egyéni élet megújulásának városa													
1.	Egészségfejlesztő szolgáltatás	1	1000	5mFt.	10 mFt.								
2.	„Miben lehetünk sikeresek?”	2	1000	5mFt.	10 mFt.								
3.	Közeleti fórumok megújulása	2	100	5mFt.	10 mFt.								
4.	Hátr. helyez. gyerm. esély növ.	1	1000	5mFt.	10 mFt.								
5.	Családi életciklus - program	1	1000	5mFt.	10 mFt.								

Projekt, intézkedés		Priori- tás	Forrás mFt	Előkészítés		REALIZÁLÁS							
				2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014-
Megújuló városkép, városarculat													
1.	Városrészek rehabilitációja	1	30000	20mFt	40 mFt								
2.	Közlekedéskorszerűsítés,	1	80000	30mFt	50mFt								
3.	Iparterületek rehabilitációja,	2	15000	10mFt.	30mFt.								
4.	Gazdasági területek kialakítása	1	10000	20mFt.	30mFt.								
5.	Zöldterületi rendszer,	2	4000		30mFt.								
6.	Kertvárosi telekválaszték	2	400		5mFt.								
7.	Értékek védelme	1	5000		10mFt.								
8.	Közművek, táv-hírköz., info- kommunikációs infrastruktúra	1	50000		30mFt.								
9.	Városi tömegközlekedés fejl.	1	40000		30mFt.								
			344934	262mFt.	820mFt								